

1024
6635
ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΕΜΑΧΙΑ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ

Γυμνασίοις καὶ Παρθεναγωγείοις διδασκομένων

ΥΠΟ

Ε. Μ. ΓΑΛΑΝΗ

Καθηγήτου

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΑΝΕΣΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1889

ΕΡΟ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΕΜΑΧΙΑ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

6635

ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ

Γυμνασίοις καὶ Παρθεναγωγείοις διδασκομένων

θ. 50

ΥΠΟ

Ξ. Μ. ΓΑΛΑΝΗ

Καθηγητοῦ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΑΝΕΣΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1889

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγρα-
φέως καὶ τὴν σφραγίδα τῶν Καταστημάτων θεωρεῖται ὡς
ἐκ τυποκλοπίας προερχόμενον.

Α. Γελαίου

ΒΙΟΣ ΗΡΟΔΟΤΟΥ

Ὁ Ἡρόδοτος, κατήγετο ἐξ ἐπιφανοῦς οἰκογενείας τῆς Ἀλικαρνασσοῦ, πόλεως τῆς Καρίας ἀνηκούσης τῇ δωρικῇ Ἐξαπόλει, ἀκμάσας μεταξὺ τοῦ 484 καὶ 424 π. Χ. Ὡς ἐκ τῶν συγγραμμάτων του καταφαίνεται, ἐπαιδεύθη ἐπιμελῶς, πολὺ τοὺς Ἕλληνας ποιητὰς ἀναγνώσας, καὶ κατόπιν ἐτράπη πρὸς τοὺς λογογράφους. Τὰ ὀλίγα, ἅπερ γινώσκομεν ἐκ τοῦ βίου του εἶνε τὰ ἑξῆς: Ἔνεκα τοῦ τυράννου Λυγδάμιδος φυγὼν ἐκ τῆς πατρίδος του ἦλθεν εἰς Σάμον (460 ?), ἐπανῆλθε τῷ 460, διεπληκτίσθη ὡς δημοκρατικὸς πρὸς τοὺς ἰσχύοντας ἀριστοκρατικούς καὶ διὰ τῶν Ἀθηνῶν ἀπέκησαν εἰς Θουρίους, οἵτινες τῷ 444 ἀντὶ τῆς καταστροφείσης Συβάρεως ἐκίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. Ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ πατρίδι του ἀπέθανε μετὰ 20 ἔτη καὶ ἐτάφη ἐν τῇ ἀγορᾷ.

Πρωίμως διέγνω, ὅτι ἄνευ αὐτοψίας δὲν γράφεται ἱστορία. Ὁ ἱστορικὸς πρέπει νὰ περιηγηθῆ, νὰ ἴδῃ καὶ νὰ ἀκούσῃ. Τὴν γνώμην ταύτην, τὴν πρὸς τὴν ἔρευναν σπουδὴν καὶ πρὸς τὰς περιηγήσεις ἔφεσιν του ἀκολουθῶν, περιηγήθη ἐξάκις κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν εἰς τρία τοῦ κόσμου μέρη. Ὅποιους πόνους, στερήσεις καὶ κινδύνους ὑπέστη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην περιηγούμενος, εἰς πάντα εἶνε εὐνόητον. Ἐγνώρισεν ἀκριδέστατα τὴν ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ πατρίδα του, εἰσεχώρησε πρὸς ἀνατολὰς μέχρι

τῶν μεγάλων πόλεων Ἐκβατάνων καὶ Βαβυλῶνος, πρὸς μεσημέριαν ἐν τῇ παραδόξῳ χώρᾳ τῶν πυραμίδων, ἐπλευσε τὸν Νεῖλον μέχρις Ἐλεφαντίνης, καὶ πρὸς δυσμὰς διὰ τῆς Ἑλλάδος τὴν Σικελίαν καὶ μεσημβρινὴν Ἰταλίαν. Ἰδίῳις ἔμμασιν εἶδε τὴν ἀμμώδη Σαχάραν, τὰς παγετώδεις κορυφὰς τοῦ Καυκάσου, τὰς, ὡς σμάραγδος, χλοεράς Κυκλάδας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν μικρὰν Ῥώμην, καὶ τὴν ἰσχυρὰν Καροχθόνα. Κατὰ τὰς μικρὰς αὐτοῦ περιηγήσεις συνέλεξε πολλὰς ἱστορικὰς καὶ γεωγραφικὰς εἰδήσεις, ἃς κατόπιν ἐπεξεργάσθη εἰς ἓν ὄλον ἐν Θουρίοις. Τοῦτο κατόπιν διήρεσαν εἰς ἑννέα βιβλία, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἐκλήθη διὰ τοῦ ὀνόματος μιᾶς τῶν Μουσῶν (§ 7, 4). Κατὰ τινὰ παράδοσιν, λέγεται ὅτι ὁ Ἡρόδοτος ποτε ἐδεξίωθη φιλοφρόνως τὰς Μούσας καὶ ἕνεκα τούτου ἐκάστη αὐτῶν ἐδωρήσατο αὐτῷ ἓν βιβλίον. Τεμάχια τοῦ ἔργου του φαίνεται ὅτι τετράκις ἀνέγνω δημοσίᾳ κατὰ τὰς περιηγήσεις του, καὶ μάλιστα ἐν Κορίνθῳ, ἐν Θήβαις, ἐν Ὀλυμπίᾳ, κατὰ τοὺς ἐκεῖ τελουμένους ἀγῶνας καὶ ἐν Ἀθήναις. Ἐνταῦθα, ἔνθα τὸ ὑπερήφανον ὄνομα τῆς Σαλαμῖνος ἤχησε λαμπρῶς, ἀπένευμεν αὐτῷ ἡ πόλις 10 τάλαντα ὡς ἀμοιβὴν ἐθνικὴν. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, 445, ἐγένετο φίλος του ὁ Σοφοκλῆς, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὴν ἱστορίαν του ὁ νεαρὸς Θουκυδίδης. Ὅτε δὲ αὐτὸς βαθύτατα συγκινηθεὶς ἐδάκρυσεν, ὁ Ἡρόδοτος εἶπεν εἰς τὸν πατέρα του; «ὦ Ὀλορε, ὁ σὸς παῖς ὀργῶσαν ἔχει τὴν φύσιν πρὸς τὰ μαθήματα».

Ἡ ἱστορία του. Τὰ βιβλία 1—4 περιέχουσι τὰ αἷτια τῆς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων ἐχθρας, ἐξ ὧν προήλθεν ἡ κατὰκτησις τινῶν ἐλληνικῶν πόλεων ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Λυδίας ἡ ἱστορία τῆς Λυδίας ἀπὸ Γύγου μέχρι Κροίσου καὶ ἡ ἔκπτωσις αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Περσῶν ἡ ἱστορία τῶν Αἰγυπτίων, Ἀσσυρίων, Βαβυλωνίων καὶ Μήδων ἡ ἱστορία τῶν Περσῶν ἀπὸ Κύρου μέχρι Δαρείου τοῦ Ἰστιάσπου, ὅστις διὰ τῆς κατὰ Σκυθῶν ἐκστρατείας του ἐστερεώθη ἐν Εὐρώπῃ. Ἐν βιβλ. 5 διηγεῖται τὴν στάσιν τῶν

Ἰώνων, τὴν ὑποστηριχθεῖσαν ὑπὸ Ἰώνων καὶ Ἑρετριέων, ἥτις οἰκτρὸν ἔλαβε τέλος· ἐν βιβλ. 6 ἀμφοτέρας τὰς ἐκστρατείας τοῦ Δαρείου κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐξ ὧν ἡ πρώτη ἐματαιώθη συντριβέντος τοῦ στόλου παρὰ τὸν Ἄθωνα, ἡ δὲ δευτέρα ἐν Μαραθῶνι· τὸ 7 βιβλίον περιγράφει τὰς προπαρασκευὰς τοῦ Ξέρου διὰ τὴν τρίτην ἐκστρατείαν, τὰ διάφορα ἔθνη, ἅτινα συνήλθον, πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπὸν, τὴν καταγωγὴν των, τὸν ὄπλισμόν των τὴν διὰ τῆς μικρᾶς Ἀσίας, Θράκης, Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας πορείαν των, καὶ τὴν ἐν Θερμοπύλαις μάχην· ἐν τῷ 8 βιβλίῳ περιγράφει τὰς ἐν Ἀρτεμισίῳ καὶ Σαλαμῖνι ναυμαχίας καὶ τὴν φυγὴν τοῦ Ξέρου, τέλος δὲ ἐν τῷ 11 τὰς νίκας ἐν Πλαταιαῖς καὶ Μυκάλῃ καὶ τὰς ἐπιθέσεις τῶν Ἑλλήνων μέχρι τῆς καταλήψεως τῆς Σησοῦ. Περιλαμβάνουσι δὲ τὰ βιβλία τοῦ Ἡροδότου ἱστορίαν 320 ἐτῶν. Ἰδίως ἐνδιαφέροντα ἐπεισόδια εἶνε: περὶ Αἰγύπτου (Βιβλ. 2) καὶ Σκυθίας (βιβλ. IV)· αἱ ἱστορίαι τῶν κυριωτέρων πολιτειῶν τῆς Ἑλλάδος (βιβλ. 1, 5, 6), ἡ διήγησις τοῦ ἐπὶ τοῦ Δελφίνος σωθέντος Ἀρίωνος, ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Σόλωνος ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Κροίσου καὶ ἡ περιφημος ἀμφοτέρων συνδιάλεξις, ἡ πτώσις τοῦ Κροίσου, ἡ νεανικὴ ἱστορία τοῦ Κύρου καὶ ἡ τραγικὴ αὐτοῦ καταστροφὴ ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ τῆς βασιλείας τῶν Μασσαγετῶν Τομύριδος (βιβλ. 1), ἡ διήγησις περὶ τοῦ θησαυροῦ τοῦ Ψαμμινίτου, Περιάνδρου, Πολυκράτους, περὶ τοῦ ἱατροῦ Δημοκίδου (βιβλ. 3), ἡ παρέκκασις (βιβλ. 14), περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Κυρηναίου καὶ ἰδίως τὸ ἐπονείδιστον τέλος τῆς ἐκδικητικῆς Φερετίμης. Ἔτι δὲ ἡ διήγησις περὶ τοῦ Γλαύκου (βιβλ. 6) καὶ τῆς ἐπιπορείας, καὶ περὶ τῆς συγκαλέσεως τῶν μνηστήρων ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ τυράννου Κλεισθένου ἐν Σικυῶνι.

Ἡ γλώσσα τοῦ Ἡροδότου εἶνε ἡ βελτιωθεῖσα Ἰωνικὴ, ὁμοία τῇ τῶν Λογογράφων, ἡ κατασκευὴ τῶν προτάσεων ἐπακολουθεῖ ἀπλή καὶ εὐσύννοπος. Τὸ κύριον προτέρημα τοῦ μεγάλου ἱστοριογράφου ἐγκεῖται ἐν τῇ διηγήσει, ἥτις χαρίεσσα ἔχει πολλήν

τὴν ἐνάργειαν καὶ τὸ πλαστικόν. Ἡ περιγραφή ῥέει, ὡς ἤρεμος ποταμός, καὶ προδίδει ψυχικὴν κίνησιν μόνον, ἔνθα διαπράττοντα ταραχώδη συμπεδηκότα. Μεταγενέστερός τις λέγει ὅτι ἡ ἔκφρασις τοῦ ἦνε ἤδεῖα ὡς μέλει ἕτερος δὲ ὅτι ἦτο ἤδεῖα καὶ ἐνταύτῃ ὥραία, ἐνῷ διὰ μὲν τὸν Θουκυδίδην ἀναγνωρίζει μόνον τὸ καλόν, ἐν δὲ τῷ Ξενοφῶντι τὸ ἡδύ. Ὁ Ἡρόδοτος δὲν πιστεύει πλέον εὐκόλως ὅ,τι τῷ παρουσιάζεται, ἀλλὰ τὸ ὑποβάλλει ὑπὸ τὴν κριτικὴν (7, 152. 2, 128. 5, 49), καίτοι αὕτη εἶνε ἀκόμη ἀτελής καὶ περιωρισμένη. Ὁ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἔρωσ του, ἡνωμένος μετὰ τῆς πρὸς πᾶν καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἀγάπης, ἐκτός τινων ἐν τῷ ἔργῳ ἀντιφάσεων, εἶνε ἀδιαφιλονεικῆτος, καὶ καθιστᾷ αὐτὸν ἀμερόληπτον ἱστοριογράφον. Πολλὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων βεβαιοῦνται ὑπὸ νεωτέρων περιηγητῶν, ἐν πολλοῖς δὲ ἄλλοις ἐνυπάρχει ὁ πυρὴν τῆς ἀληθείας.

Αἱ περὶ τοῦ κόσμου θεωρίαι του εἰσι :

Τὸ θεῖον εἶνε φθονερὸν (1, 32. 3, 40. 7, 46). Κατ' αὐτὸν ἡ ἱστορία ἀκολουθεῖ τοὺς νόμους, οἵτινες διέπουσι τὴν τοῦ κόσμου διάταξιν. Ὁ παραβαίνων τούτους, δικάζεται ὑπὸ τῆς εἰς Νέμεσιν μεταβαλλομένης θεότητος (5, 72. 6, 134. κ.λ.π.). Ἐν τῇ ταπεινῇ ταύτῃ θεωρίᾳ μένει μόνος μετὰ τῶν ἐλλήνων ἱστορικῶν ὁ Ἡρόδοτος. Ἀκολουθῶν τὴν πίστιν τοῦ λαοῦ, πιστεύει μαντεῖα, χρησμούς, ὄνειρα, οἰωνούς, θαύματα κλπ., καὶ ἀφελῶς τὰ ἀναγγέλλει. Πραγματευόμενος δὲ περὶ τῶν λαῶν τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, καὶ περιγράφων τὴν φύσιν τῶν χωρῶν, θεωρεῖ ὡς σκοπὸν καὶ κέντρον τοῦ ἔργου τοὺς περὶ ἐλευθερίας ἀγῶνας τοῦ ἔθνους του κατὰ τῶν Περσῶν, καὶ τὴν νίκην τῆς ἀνθρωπότητος κατὰ τῆς βαρβαρότητος. Τὸ βιβλίον του λοιπὸν κατ' εἶδος εἶνε τεχνικὸν ἔργον, κατὰ τὸ περιεχόμενον δὲ πολῦτιμος ἐθνικὴ καὶ ἀνθρωπιστικὴ συγγραφή.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα διεσπάσθη κατὰ τὴν ποικίλην τῆς Ἑλληνικῆς χώρας φύσιν εἰς πλείστους διαλέκτους· ὑπὸ τὸ ὄνομα Αἰολικὴ διάλεκτος συμπεριλαμβάνονται πάντα εἰς διαφορὰ μέρη (ἐν Θεσσαλίᾳ, Βοιωτίᾳ, Λέσβῳ, καὶ ταῖς ἀκταῖς τῆς μικρᾶς Ἀσίας) σωζόμενα λείψανα τῆς ἀρχαιοτέρας Ἑλληνικῆς γλώσσης· χαρακτηριστικὸν τῶν λειψάνων τούτων καὶ κοινὸν πρὸς τὴν Λατινικὴν ἦτο ἡ διατήρησις τοῦ δασέος υ, (δίγαμμα αἰολικόν) Ἐν τῇ αἰολικῇ διαλέκτῳ ἐποίησαν ὁ Ἄλκαϊος καὶ ἡ Σαπφὼ ἐκ Λέσβου. Ἡ δωρικὴ διάλεκτος ἰσχυρὰ, ἀλλὰ τραχεῖα συσταθεῖσα ἐν ὄρειναῖς χώραις ἦτο ἡ ἐπιχώριος γλῶσσα τῶν Σπαρτιατῶν (τῶν κατοικούντων ἀρχῆθεν παρὰ τὸν Ὀλυμπον, εἶτα μεταξὺ τοῦ Παρνασσοῦ καὶ τῆς Οἴτης) καὶ ἐγένετο διὰ τῶν κατακτήσεών των ἡ γλῶσσα σχεδὸν ὅλης τῆς Πελοποννήσου. Δωριστὶ ὠμίλου καὶ ἐν ταῖς Δωρικαῖς ἀποικίαις ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ. Αἱ σεμναὶ καὶ μεγαλοπρεπεῖς ᾠδαὶ τοῦ Πινδάρου καὶ τὰ Βουκολικά τοῦ Θεοκρίτου εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ μᾶλλον εἰς δωρικὴν γλῶσσαν πεποιημένα. Ἡ δὲ Ἴωνικὴ διάλεκτος μαλακὴ καὶ ποικίλη συνέστη ἐν ταῖς παραλιαῖς χώραις. Ὅτε μετὰ τὴν μετανάστευσιν τῶν Δωριέων μέγα μέρος τῆς Ἴωνικῆς φυλῆς ἀπεχώρησεν ἐκ τῶν μέχρι τούδε οἰκή-

σεών του καὶ μετέβη εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἡ Ἴωνικὴ διάλεκτος κατέστη ἡ γλῶσσα τῶν ταχέως ἀκμασασσῶν ἐμπορικῶν πόλεων Μιλήτου, Ἐφέσου, Σάμου κλπ. καί, ἐπειδὴ αὐταὶ αἱ πόλεις ὑπερέβαλον μετ' ὀλίγον κατὰ τὴν μόρφωσιν τὴν μητρόπολιν, ἐνταῦθα ἡ Ἴωνικὴ διάλεκτος ἤρθη πρότερον ἢ ἐν Ἀττικῇ εἰς γλῶσσαν γραφῆς. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἴωνικῇ (ἢ Ἐπικῇ) διαλέκτῳ ἐγράφησαν τὰ ποιήματα τοῦ Ὀμήρου καὶ Ἡσιόδου, ἐν τῇ νέᾳ Ἴωνικῇ ἡ ἱστορία τοῦ Ἡροδότου (ὅστις τὴν καταγωγὴν ἔητο Δωριεύς). Ὅτε δὲ αἱ Ἀθηναὶ μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ἐφθασαν εἰς τὴν ὑψίστην περιωπὴν, ἐγένετο καὶ ἡ ἐν Ἀττικῇ ἐπιχωριάζουσα διάλεκτος γλῶσσα τῶν συγγραφέων καὶ πάντων τῶν πεπαιδευμένων, τοιαύτη διαμείνασα καὶ μετὰ τὴν παρακμὴν τῶν Ἀθηνῶν. Οἱ σπουδαιότατοι συγγραφεῖς τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου εἰσὶν οἱ τραγικοὶ Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς, Εὐριπίδης, ὁ κωμικὸς Ἀριστοφάνης, οἱ ἱστορικοὶ Θουκυδίδης καὶ Ξενοφῶν, ὁ φιλόσοφος Πλάτων, οἱ ῥήτορες Λυσίας, Ἰσοκράτης, Δημοσθένης. Ὅσα δὲ ἐπεξετείνετο ἡ Ἀττικὴ ἰδίως διὰ τῆς στρατείας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τόσα μᾶλλον κατέπιπτε τῆς ἀρχικῆς αὐτῆς καθαρότητος, καὶ ἐμορφώθη ἡ κοινὴ λεγομένη διάλεκτος πρὸς διαστολὴν τῆς γλώσσης, ἐν ἣ οἱ κλασικοὶ τῶν Ἀθηνῶν συνέγραψαν. Μεταξὺ τῶν συγγραφέων, οἵτινες δὲν συνέγραψαν εἰς καθαρὰν Ἀττικὴν σπουδαιότεροί εἰσιν ὁ Πολύβιος, Πλούταρχος, Ἀρριανὸς καὶ ὁ ῥήτωρ Λουκιανός. (1)

(1) Περὶ τοῦ βίου Ἡροδότου.

	Ἡρόδοτος λέγει :	ἀντί :
1 ^η Κλίσις	Κεφαλαίων, κεφαλήσι· ἡμέρη· νεηνίης, νεηνίω.	Κεφαλῶν, κεφαλαίς· ἡμέρα· νεανίας, νεανίου,
2 ^α Κλίσις	Δόγασι.	Δόγοις.
3 ^η Κλίσις	Τείχεος, τείχει, τείχεα. — Πόλιος, πόλι, πόλιες, πολλίων, πόλισι, πόλιας ἢ πόλις. — Βασιλέος, βασιλεῖ, βασιλέες. — Πελέκεος, πελέκει, πελέκεες, πελεκέων, πελέκεας. — Ἰχθύας ἢ ἰχθύς. — Κέρεος, κέρεϊ, κέρεα, κερέων· γίρσας, γίραϊ. — Νηῦς, νεός, νηί, νέα, νέες νε- ών, νηυσί, νέας. Ἐπιθ: τα Ἄληθθεος, ἀληθει, ἀληθέα, ἀ- ληθέες (οὐδ. ἀληθέα), ἀλη- θέων, ἀληθέας, (οὐδ. ἀληθέα). Ἐπιθετα Ἡδέα. — Πολλός, πολλόν, πολλόν. Συγ- κριτικόν: πλέων (οὐδέτερον	Τείχους, τείχει, τείχη. Πόλεως, πόλει, πόλεις, πόλεων, πόλεσι, πόλεις. Βασιλέως, βασιλεῖ, βασιλεῖς. Πελέκεως, πελέκει, πελέκεις, πελέκεων, πελέκεις. Ἰχθύς. Κέρωσ, κέρα, κέρα, κερῶν γίρωσ, γίρα. Ναῦς, κτλ. Ἄληθουῶς, κτλ. Ἡδέα. Πολύς, πολύ, πολύν. Συγκριτ. πλέων ἢ μάλ. πλείων, πλεῖον ἢ μάλλον πλεόν, κτλ.

Ἡρόδοτος λέγει :

πλέον ἢ πλεῦν, πλεῦνος,
πλέονι, πλέονα ἢ πλέω ἢ
πλεῦνα, πλεῦνες ἢ πλέ-
ους, πλεόνων ἢ πλεούνων,
πλέοσι, πλεούνας.

Ἄνόματα ἀριθμοῦ. Δυῶν, δυοῖσι· τέσσαρες· δυ-
ώδεκα ἢ δύο καὶ δέκα.

Ἄντων γίμναι. Ἐμέο ἢ ἐμεῦ καὶ μεῦ· σέο ἢ
σεῦ καὶ σευ, σοὶ καὶ τοι·
ἐμῖν ἢ μέων, ἡμέας· ὑμέ-
ων, ὑμέας· σφέων καὶ σφε-
ων, σφίσι καὶ σφι, σφέα
καὶ σφεας σφέα καὶ σφεα.

— Τοισίδε, τησίδε· τεῦ, τέψ,
τέων, τέοισι· τευ, τέψ,
τέων, τέοισι.

— Τοῦ, τῆς, τῶ τῆ τόν, τήν,
τό, τά, τῶν, τοῖς, ταῖς,
τούς, τάς, τὰ.

— Ὅτεν, ὄτεω, ὄτεων, ὄτεοι-
σι, ὄσσα.

Ρῆματι βωρηθη, Εἰσεμμένω, ἐμών. Ἐα, ἔατε.
Συς. ἐνεργ· γεν. Ἐλελύκεα, ἐλελύκεε.

ἀντί.

Δυ ἴν, δυοῖν· τέσσαρες, δώδεκα.

Ἐμοῦ καὶ μου· σεῦ καὶ σοῦ, σοὶ καὶ σοι· οὖ καὶ αὐ-
τοῦ, εἰ καὶ αὐτόν· ἡμῶν, ἡμέας, ὑμῶν, ὑμέας, σφῶν
καὶ αὐτῶν, σφίσι καὶ αὐτοῖς, σφᾶς καὶ αὐτούς,
ἑαυτὰ καὶ αὐτά.

Τοῖσδε, ταῖσδε· τίνος, τίνι, τίνων, τίσι· τινος,
τίνι, τίνων, τίσι.

Οὖ, ἡς, φῶ, ὄν, ἦν, ὄ, ἄ, ὦν, αἶς, οὖς, ἄς, ἄ,
ᾶ

Οὖτινος, ὦτινι, ὦντινων, οἰσισι, ἄτινα.
Εἶ, ἐομέν, ὦ, ὦν. Ἦν, ἦτε.
Ἐλελύκειν, ἐλελύκει.

- Συζυγ. παθ. και μέση. Ἀύσαι, λύσο, ἐλύσο, λυθῶ, ἐλύσω.
 — Ἀυοἶατο, λυσαῖατο.
 Συζ. συννηρημένη. Φιλῶ, φιλέεις, φιλέεις, φιλέη.
 — Ποιεύσαι, ποιεύμεν. ἐπέειπεν.
 — Αἰτέω, ἠγέω.
 — Ὀρέω (παρατ. ὤρων), φοιτέω, τολμέω.
 — Πειρήσομαι, αἰτησάμενος.
 — Χράσθαι.
 — Ἐδικαίεν.
 — Ἠγέεται, ἐκτέατο.
 Ὑρήματα ἔχοντα Τεθάφαται, κατεστράφατο, σύμφωνα ἔτετάχατο, ἀπῆκατο, κεχωρήδαται.
 — Πύθευ, εἶλου.
 — Βαλέω, βαλέει, βαλέομεν, Κομιεύμεθα.
 Ὑρήματα εἰς μ. Τιθεῖ, τιθεῖσι, τίθειθα, θέειτο.
 — Ἰστιά, ἴστο.
 — Διδούς, διδοῖ, διδοῦσι.
 — Δεικνῦσι.
 — Ἴει, ἴη, ἰέωσι.
 — Τιθέαται, ἐδεικνύατο, κατέαται, ἐκέατο.
 — Θέω, στέω, βέω.
- Ἀλύη, λύου, ἐλύου, λυθῶ, ἐλύσω.
 Ἀλύειντο, λύσαιιντο.
 Φιλῶ, φιλέεις, φιλέεις, φιλέη.
 Ποιούσαι, ποιούμενος, ἐποίουν.
 Αἰτοῦ ἠγοῦ.
 Ὀρῶ (παρατ. ἑώρων), φοιτῶ, τολμῶ, (προερχ. ἐκ τοῦ ὄράω, φοιτάω, τολίσω).
 Πειράσομαι, αἰπασάμενος.
 Χρήσθαι.
 Ἐδικαίου (προερχ. ἐκ τοῦ ἐδικαίοει).
 Ἠγνεται, ἐκτηντο (ἡ κέκτηντο, ἐκέκτηντο).
 Τεθαμμένοι εἰσι, κατεστραμμένοι ἦσαν, τεταμμένοι ἦσαν, ἀφικμένοι ἦσαν, κεχωρισμένοι, εἰσι Πυθοῦ, εἶλου.
 Βαλῶ, βαλεῖ, βαλοῦμεν. Κομιούμεθα (ἐκ τοῦ κομιζῶ).
 Τιθησι, τίθεισαι, ἐτίθην, θεῖτο.
 Ἰστησι, ἴστη.
 Δίδως, δίδωσι, διδάσαι.
 Δεικνύσαι.
 Ἴησι, ἴη, ἰῶσι.
 Τιθενται, ἐδεικνυντο, κάθηνται, ἔκειντο.
 Θῶ, στῶ, βῶ.

Ο ΑΡΙΩΝ ΥΠΟ ΔΕΛΦΙΝΟΣ ΣΩΘΕΙΣ

(Βιβλ. Α', κεφ. 23—25.)

1. *Περίανδρος* δὲ ἦν *Κυψέλου* παῖς, οὗτος ὁ τῷ *Θρασυβούλῳ* τὸ *χρηστήριον* *μηνύσας*. ἐτυράννευε δὲ ὁ *Περίανδρος* *Κορίνθου* τῷ δὴ λέγουσι *Κορίνθιοι* (ὁμολογοῦσι δὲ σφι *Λέσβιοι*) ἐν τῷ βίῳ *θωῦμα* μέγιστον *παραστήναι*,¹ *Ἀρίονα*², τὸν *Μηθυμναίου* ἐπὶ *δελφῖνος* ἐξενειχθέντα³ ἐπὶ *Ταίναρον*,⁴ ἔοντα *κιθαρωδὸν* τῶν τότε ἔοντων οὐδενὸς δεύτερον,⁵ καὶ *διθύραμβον*⁶ πρῶτον ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς

(1) *Παραστήναι*==*συμβῆναι*. Πρβ. *θωῦμά* μοι *παρίσταται* Ἡρ. Ζ, 186.

(2) *Ἀρίονα* ποιητῆς καὶ μουσικῆς περίφημος ἐκ *Μεθύμνης* τῆς *Λέσβου* ἀκμάσας περὶ τὸ 600 πρ. Χ.

(3) *Ἐξενειχθέντα* (ἐξ=ἐκ *θαλάσσης*) εἰς τὴν *ξηρὰν* ἐνεχθεῖς.

(4) *Ταίναρον* τὸ *μεσημβρινοδυτικὸν* ἀκρωτήριον τῆς *Πελοποννήσου*, νῦν *Κάβοματαπᾶς*.

(5) Οὐδενὸς δεύτερον οὐδενὸς κατώτερος κατὰ τὴν τέχνην.

(6) *Διθύραμβον* *παθητικὸν* *χορικὸν* καὶ *μιμητικὸν* ἄσμα, ἐκ τῶν *κυριωτέρων* τῆς *λατρείας* τοῦ *Διονύσου*, ἐκ τῶν *μύθων* τοῦ ὁποίου εἶχε καὶ τὴν ὑπόθεσιν.

ἴδμεν ποιήσαντά τε καὶ οὐνομάσαντα καὶ διδάξαντα ¹ ἐν Κορίνθῳ.

2. Τοῦτον τὸν Ἀρίονα λέγουσι, τὸν πολλὸν τοῦ χρόνου διατρίβοντα ¹ παρὰ Περιάνδρῳ, ἐπιθυμῆσαι πλῶσαι ἐς Ἰταλίην τε καὶ Σικελίην, ἐργασάμενον δὲ χρήματα μεγάλα θελήσαι ὀπίσω ἐς Κόρινθον ἀπικέσθαι. ὀρμᾶσθαι ² μὲν νυν ἐκ Τάραντος, πιστεύοντα δὲ οὐδαμοῖσι μᾶλλον ἢ Κορινθίοισι, μισθώσασθαι πλοῖον ἀνδρῶν Κορινθίων· τοὺς δὲ ἐν τῷ πελάγει ἐπιβουλεύειν τὸν Ἀρίονα ἐκβαλόντας ⁴ ἔχειν τὰ χρήματα· τὸν δὲ συνέντα τοῦτο λίσσεσθαι, ⁵ χρήματα μὲν σφι προΐεντα, ψυχὴν δὲ παραιτεόμενον. οὐκ ⁶ ὦν ⁷ δὴ πείθειν αὐτὸν τούτοις, ἀλλὰ κελεύειν τοὺς πορθητέας ἢ αὐτὸν διαχρᾶσθαι ⁸ μιν, ⁹ ὡς ἂν ταφῆς ¹⁰ ἐν γῆ

(1) Διδάξαντα· οἱ ποιηταὶ αὐτοὶ ἐξήσχουν καὶ ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ καὶ ἐν ταῖς ῥυθμικαῖς ὀρχηστικαῖς κινήσεσι τοὺς ὑποκριτὰς καὶ τὸν χορόν.

(2) Διατρίβοντα παρὰ Περιάνδρῳ· ἐν ταῖς αὐλαῖς τῶν τυράννων, ὧν αἱ τυραννίαι περὶ τὰ 600 πρ. Χ. εἰς μέγα μέρος τῆς Ἑλλάδος συνέστησαν, ἀνεπτύχθη νέος τις πνευματικὸς βίος καὶ παρὰ τοῖς πλείστοις τούτων [ὡς παρὰ Περιάνδρῳ, Πολυκράτει, Πεισιστράτῳ] ἐθεραπεύοντο αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστήμαι· ὄθεν καὶ οἱ ἐπιστημότεροι ποιηταὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐποίουν εὐχαρίστως παρ' αὐτοῖς τὰς διατριβάς.

(3) Ὀρμᾶσθαι· ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ νοουμένου λέγουσι, ὡς καὶ πολλὰ τῶν ἐπομένων· ὁ δὲ ἐνεστώς ἀντὶ ἀορίστου.

(4) Ἐκβαλόντας· βραχυλογία ἀντὶ· ἐπιβουλεύειν τὸν Ἀρίονα ἐκβαλεῖν, ἐκβαλόντας δὲ ἔχειν.

(5) Λίσσεσθαι· ποιητ. λέξις=δέεσθαι (παρακαλεῖν.)

(6) Παραιτεόμενον ὡς χάριν ζητῶν τὴν ψυχὴν.

(7) Οὐκ ὦν κέεται ἐν ἀρχῇ τῆς προτάσεως πρὸς ἔμφασιν=οὐκοῦν (ἀπτ.) καὶ σημαίνει ἀληθῶς οὐχί· ὥστε τὸ ὦν εἶνε ταυτόσημον τῷ ὄντως.

(8) Διαχρᾶσθαι· φρονεῖν ἀλλαγῶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημ. καταχρᾶσθαι.

(9) Μιν· ἐαυτὸν.

(10) Ὡς ἂν ταφῆς· εἰς τὰ τελικά· ὡς, ὄφρα, ὅπως, προστίθεται τὸ

τύχη, ἢ ἐκπηδᾶν ἐς τὴν θάλασσαν τὴν ταχίστην. ἀπειληθέντα ¹ δὲ τὸν Ἀρίωνα ἐς ἀπορίην παραιτήσασθαι, ἐπειδὴ σφι οὕτω δοκέει, περιδεῖν αὐτὸν ἐν τῇ σκευῇ ² πάσῃ σπάντα ἐν τοῖσι ἐδωλίοισι ³ ἀείσαι· ἀείσας δὲ ὑπεδέκετο ἑωυτὸν κατεργάσεσθαι. ⁴ καὶ τοῖσι ἐσελθεῖν γὰρ ⁵ ἠδονὴν εἰ μέλλοιεν ἀκούσεσθαι τοῦ ἀρίστου ἀνθρώπων ἀοιδοῦ, ἀναχωρῆσαι ἐκ τῆς πρύμνης ἐς μέσῃν νέα. τὸν δὲ ἐνδύοντα τε πᾶσαν τὴν σκευὴν καὶ λαβόντα τὴν κιθάρην, σπάντα ἐν τοῖσι ἐδωλίοισι διεξελθεῖν νόμον ⁶ τὸν ὄρθιον, τελευτῶντος δὲ τοῦ νόμου ὄψαι μιν ἐς τὴν θάλασσαν ἑωυτὸν ὡς εἶχε ⁷ σὺν τῇ σκευῇ πάσῃ. καὶ τοὺς μὲν ἀποπλέειν ἐς Κόρινθον, τὸν δὲ ⁸ δελφίνα λέγουσι ὑπολαβόντα ἐξενεῖκαι ἐπὶ Ταίναρον. ἀποβάοντα δὲ αὐτὸν χωρέειν ἐς Κόρινθον

ἀν. ὅταν ἡ κατόρθωσις τοῦ σκοποῦ συνδέηται πρὸς ἐξωτερικὰς περιστάσεις.

(1) Ἀπειληθέντα (ἀπ-ειλέειν) διαφέρει τοῦ ἐτέρου ἀπειλέω (φοβερίζω.)

(2) Ἐν τῇ σκευῇ πάσῃ ἐννοεῖ τὴν στολὴν τοῦ κιθαρωδοῦ, ἣν συνήθως ἔφερον ἄδων· συνίστατο δὲ ἰδίως ἐκ μακροῦ πορφυροῦ χιτῶνος.

(3) Ἐδωλία· τὰ τῆς νεῶς ζυγά, ἐφ' ὧν οἱ ἐρέσσοντες καθέζονται· λέγεται δὲ καὶ τὸ κατάστρωμα τὸ ἐπὶ τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου· ἐνταῦθα νοητέον τὸ δεύτερον, ἀφ' οὗ οἱ ἐρέται ἐκ τῆς πρύμνης ἐπορεύθησαν εἰς μέσῃν νέα.

(4) Κατεργάσεσθαι φονεύειν οὕτω καὶ διεργάζεσθαι, ἐξεργάζεσθαι.

(5) Τοῖσι ἐσελθεῖν γὰρ εἶνε παρένθεσις, τὸ δὲ τοῖσι ἐξαστάται ἐκ τοῦ εἰσελθεῖν, ἐν ᾧ κυρίως ἡ πλοκὴ τῶν λέξεων ὄφειλε νὰ ᾔνε οὕτως· καὶ τοὺς, ἐσελθεῖν γὰρ αὐτοῖσι, —εἰ μέλλοιεν— ἀναχωρῆσαι.

(6) Νόμον· ὡς ὁ διθύραμβος ἀνῆκεν εἰς τὴν λατοεῖαν τοῦ Διονύσου, οὕτως ὁ νόμος εἰς τὴν τοῦ Ἀπόλλωνος· ἦν δὲ ὠδὴ πρὸς αὐλὸν κατὰ πρῶτον ἄδομένη καὶ λέγεται εὐροθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πολυμνήστου τοῦ Κολοφωνίου. Ἐκτὸς τοῦ Τερπάνου ἐποίησε νόμον καὶ ὁ Ἀρίων ὅστις ἀντὶ πρὸς αὐλὸν ἦδε τοῦτον πρὸς κιθάρην.

(7) Ὡς εἶχε· ὅ ἐστι σὺν τῇ σκευῇ πάσῃ.

(8) Τὸν δὲ· ἐννοεῖται: Ἀρίωνα.

σὺν τῇ σκευῇ καὶ ἀπικόμενον ἀπηγέεσθαι πᾶν τὸ γεγονός. Περιάνδρον δὲ ὑπὸ ἀπιστίας Ἀρίονα μὲν ἐν φυλακῇ ἔχειν οὐδαμῇ μετιέντα, ἀνακῶς δὲ ἔχειν¹ τῶν πορθμέων ὡς δὲ ἄρα παρεῖναι² αὐτούς, κληθέντας ἱστορέεσθαι εἴ τι λέγοιεν περὶ Ἀρίονος. φαμένων δὲ ἐκείνων ὡς εἴη τε σῶς περὶ Ἰταλίην³ καὶ μιν εὖ πρήσσοντα λίποιν ἐν Τάραντι, ἐπιφανῆναί σφι τὸν Ἀρίονα, ὥσπερ ἔχων ἐξεπήδησε⁴ καὶ τοὺς ἐκπλαγέντας οὐκ ἔχειν ἔτι ἐλεγχομένους ἀρνέεσθαι. ταῦτα μὲν νυν Κορίνθιοί τε καὶ Λέσβιοι λέγουσι, καὶ Ἀρίονος ἔστι ἀνάθημα χάλκεον οὐ μέγα ἐπὶ Ταϊνάρῳ,⁵ ἐπὶ δελφῖνος ἐπέων ἄνθρωπος.

2.

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΚΡΟΙΣΟΥ

(Βιβλ. Α΄, κεφ. 26—56.)

Τελευτήσαντος δὲ Ἀλυάττεω⁶ ἐξεδέξατο τὴν βασιληίην

(1) Ἀνακῶς ἔχειν, ἐπιμελῶς ἔχειν· φυλακὴν ἔχειν· σπανία ἔκφρασις συγγεν. τῷ ἀναξ, ἀνακος, ἀνάσσειν.

(2) Ὡς παρεῖναι· ἐν πλαγίαις προτάσεσι τίθεται ἀπαρέμφρατον οὐ μόνον μετὰ ἀναφορικὰ καὶ χρονικά· ὡς, ὅτε, ἐπειτε, ἐπειδὴ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τό· εἰ (οὐχὶ ἀττικῶς.)

(3) Περὶ Ἰταλίην· γενικῶς χωρὶς νὰ δηλωθῇ ὠρισμένως ὁ τόπος.

(4) Οὕτως ἔχων ὥσπερ εἶχεν ἐκπηδήσας.

(5) Ἐπὶ Ταϊνάρῳ· παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος· τὸ ἐπίγραμμα εἶχε:

Ἀθανάτων πομπᾶσι Ἀρίονα, Κῦ
κλονος υἱόν,
Ἐκ Σικελοῦ πελάγους σῶσεν ὄχημα
τό δε:

(6) Ἀλυάττεω· Ἀλυάττης βασιλεὺς τῆς Λυδίας, οὗ ὁ υἱὸς Κροῖσος ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 560-546.

Κροΐσος ὁ Ἀλυάττεω, ἐτέων¹ ἑὼν ἡλικίην¹ πέντε καὶ τριήκοντα, ὃς δὴ Ἑλλήνων πρῶτοισι ἐπεθήκατο Ἐφεσίοισι. ἔνθα δὴ οἱ Ἐφεσίοι πολιορκούμενοι ὑπ' αὐτοῦ ἀνέθεσαν τὴν πόλιν τῇ Ἀρτέμιδι, ἐξάψαντες ἐκ τοῦ νηοῦ σχοινίον ἐς τὸ τεῖχος. ἔστι δὲ μεταξὺ τῆς τε παλαιῆς πόλιος, ἢ τότε ἐπολιορκέτο, καὶ τοῦ νηοῦ ἑπτὰ στάδιοι.² πρῶτοισι μὲν δὴ τούτοισι ἐπεχείρησε ὁ Κροΐσος, μετὰ δὲ⁴ ἐν μέρει ἑκάστοισι Ἰώνων τε καὶ Αἰολέων, ἄλλοισι ἄλλας αἰτίας ἐπιφέρων, τῶν⁵ μὲν ἐδύνατο μέζονας παρευρίσκειν, μέζονα⁶ ἐπαιτιώμενος, τοῖσι δὲ αὐτῶν καὶ φαῦλα ἐπιφέρων.

4 Ὡς δὲ ἄρα οἱ ἐν τῇ Ἀσίῃ Ἕλληνας κατεστράφατο⁷ ἐς φόρον ἀπαγωγὴν, τὸ ἐνθεῦτεν ἐπενόεε νέας ποιησάμενος ἐπιχειρέειν τοῖσι νησιώτησι.⁸ ἐόντων δὲ οἱ πάντων ἐτοίμων ἐς τὴν ναυπηγίην, οἱ μὲν Βίαντα⁹ λέγουσι τὸν Πριηνέα ἀπικόμενον ἐς Σάρδις, οἱ δὲ Πιττακὸν¹⁰ τὸν Μυτιληναῖον, εἰρομένου Κροΐσου εἴ τι εἴη νεώτερον¹¹ περὶ τὴν

(1) Ἐτέων ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἑὼν.

(2) Ἡλικίην αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι.

(3) Ἐστὶ δὲ—ἑπτὰ στάδιοι σχῆμα πινδαρικόν.

(4) Μετὰ δέ· ἐπιρρηματικῶς (ὕστερον).

(5) Τῶν=ῶν· αἰτίας (γενικ. ἀντικειμ.).

(6) Μέζονα ἐπαιτιεύμενος· ὅ ἐστι, τούτους.

(7) Κατεστράφατο ἐς φόρου ἀπαγωγὴν· ὅ ἐστιν ὑπετάγησαν εἰς πληρωμὴν φόρου.

(8) Τοῖσι νησιώτοισι (δοτ. ἀντιπεριποιητ.) ἐννοεῖ τοὺς κατοικοῦς τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

(9) Οἱ μὲν Βίαντα· κυρίως ἔπρεπε νὰ ᾔγη· ὡς οἱ μὲν λέγουσι Βίας ὁ Πριηνεὺς ἀπίκετο, ὡς δὲ ἄλλοι, Πιττακὸς ὁ Μ.—Βίας εἰς τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἐκ Πριήνης πόλεως τῆς μικρᾶς Ἀσίας, παρὰ τὸ ἄκρω τῆριον Μυκάλῃ.

(10) Πιττακὸν· ἐπίσης εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ σοφῶν· λέγεται ὅτι ἔζησεν ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη.

(11) Νεώτερον· ἢ σημασία τοῦ συγκριτικοῦ σχεδὸν ἐξηφανίσθη ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ.

Ἑλλάδα, εἰπόντα τάδε καταπαῦσαι τὴν ναυπηγίην. Ὡ βασιλεῦ, νησιῶται ἵππον¹ συνωνέονται μυρίην, ἐς Σάρδις τε καὶ ἐπὶ σὲ ἐν νόφῃ ἔχοντες στρατεύεσθαι. Κροῖσου δὲ ἔλοπίσαντα λέγειν ἐκεῖνον ἀληθέα εἰπεῖν· Αἶ γάρ² τοῦτθεοὶ ποιήσειαν ἐπὶ νόον νησιώτησι, ἐλθεῖν ἐπὶ Ἀυδῶν παιδας σὺν ἵπποισι. τὸν δὲ ὑπολαβόντα φάναί³ Ὡ βασιλεῦ, προθύμως μοι φαίνεται εὐξασθαι νησιώτας ἵππευομένους λαβεῖν ἐν ἠπείρῳ, οἰκότα ἐλπίζων νησιώτας δὲ τί δοκέεις εὐχεσθαι ἄλλο ἢ ἐπεῖτε τάχιστα ἐπύθοντό σε μέλλοντα ἐπὶ σφίσι³ ναυπηγέεσθαι νέας, λαβεῖν ἀρεόμενοι⁴ Ἀυδοῦς ἐν θαλάσῃ, ἵνα ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ οἰκημένων Ἑλλήνων τίσωνταί σε, τοὺς σὺ δουλώσας ἔχεις;⁵ κάρτα τε ἠσθῆναι Κροῖσου τῷ ἐπιλόγῳ καὶ οἱ, προσφυνέως γὰρ δόξαι⁶ λέγειν, πειθόμενον παύσασθαι τῆς ναυπηγίης. καὶ οὕτω τοῖσι τὰς νήσους οἰκημένοισι Ἴωσι ξεινίην συνεθήκατο.

5. Κατεστραμμένων δὲ τούτων καὶ προσεπικτωμένον Κροῖσου Ἀυδοῖσι, ἀπικνέονται ἐς Σάρδις ἀκμαζούσας πλούτῳ ἄλλοι τε οἱ πάντες⁷ ἐκ τῆς Ἑλλάδος σοφισταί, οἱ

(1) Ἴππον· περιληπτικῶς—ἵππικόν.

(2) Αἶ γάρ· εὐκτικόν—εἶθε.

(3) Ἐπὶ σφίσι· ἢ ἐπὶ μετὰ δοτ. ἰδίως ἐπὶ προσώπ. σημαίνει· ἐχθρικόν σκοπόν.

(4) Ἀρεόμενοι· ἕνεκα τῆς παρεμβληθείσης αἰτιολογ. προτάσεως, τὸ εὐχεσθαι ἐπαναλαμβάνεται ἐνταῦθα διὰ τοῦ ἀρεόμενοι· εἶνε δὲ ἀνακόλουθον, διότι ἔπρεπε νὰ τεθῆ ἀρεομένους· ἔλκεται· πρὸς τὸ ὑποκείμε. τοῦ ἐπύθοντο.

(5) Ἐχεις· μετὰ μετοχ. συγν. παρ' Ἡρόδ. ἐκφράζει κατάστασιν κατὰ διάρκειαν, ἐνταῦθα δὲ κατοχήν.

(6) Καὶ οἱ—δόξαι· προσέμενέ τις πλοκήν τοιαύτην· καὶ τόν, προσφυνέως γὰρ αὐτῷ δόξαι λέγειν, παύσασθαι.

(7) Ἄλλοι τε οἱ πάντες· ὅ ἐστιν ἤλθον καὶ ἄλλοι, δηλ. οἱ Ἑλληνες σοφισταί πάντες καὶ ὁ Σόλων· ἄν ὁ Ἡρόδ. ἤθελε νὰ συγκαταριθμῆσῃ ἐν τοῖς σοφισταῖς καὶ τὸν Σόλωνα, ἔπρεπε νὰ εἴπῃ· οἱ τε ἄλλοι πάντες.

τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύγγανον ἐόντες, ὡς ἕκαστος αὐτῶν ἀπικνέοιτο,¹ καὶ δὴ καὶ Σόλων ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃς Ἀθηναίοισι νόμους κελεύσασι ποιήσας ἀπεδήμησε ἕτεα δέκα, κατὰ θεωρίας πρόφασιν² ἐκπλώσας, ἵνα δὴ μή τινα τῶν νόμων ἀναγκασθῆ³ λῦσαι τῶν ἕθετο. αὐτοὶ γὰρ οὐκ οἴοι τε ἦσαν αὐτὸ ποιῆσαι Ἀθηναῖοι· ὀρκίοισι γὰρ μεγάλοισι κατείχοντο· δέκα ἕτεα χρήσεσθαι νόμοισι, τοὺς ἂν σφίσι Σόλων θῆται.

6. Αὐτῶν δὴ ὦν τούτων καὶ τῆς θεωρίας ἐκδημήσας ὁ Σόλων εἵνεκεν ἐς Αἴγυπτον ἀπικέτο παρὰ Ἄμασιν⁴ καὶ δὴ καὶ ἐς Σάρδις παρὰ Κροῖσον. ἀπικόμενος δὲ ἐξιειζέτο ἐν τοῖσι βασιλῆίοισι ὑπὸ τοῦ Κροῖσου· μετὰ δέ, ἡμέρῃ τρίτῃ ἢ τετάρτῃ, κελεύσαντος Κροῖσου τὸν Σόλωνα θεράποντες περιῆγον κατὰ τοὺς θησαυροὺς⁵ καὶ ἐπεδείκνυσαν πάντα ἐόντα μεγάλα τε καὶ ὄλβια·⁶ θεησάμενον δέ μιν τὰ πάντα καὶ σκεψάμενον,⁷ ὡς οἱ κατὰ καιρὸν ἦν, εἶρετο ὁ Κροῖσος τάδε· Ξεῖνε Ἀθηναῖε, παρ' ἡμέας γὰρ⁸ περὶ σέο λόγος ἀπικται πολλὸς καὶ σοφίης [εἵνεκεν] τῆς σῆς καὶ πλάνης, ὡς φιλοσοφῶν γῆν πολλὴν θεωρίας εἵνεκεν ἐπελήλυθας·⁹ νῦν ὦν ἡμερος ἐπειρέσθαι μοι ἐπῆλθε εἴ τινα ἤδη πάντων εἶδες ὀλβιώτατον. ὁ μὲν ἐλπίζων εἶναι ἀνθρώπων ὀλβιώτατος ταῦτα ἐπειρώτα, Σόλων δὲ οὐδὲν ὑποθωπεύσας,¹⁰ ἀλλὰ

(1) Ὡς—ἀπικνέοιτο· κατ' εὐκτ. ἐπὶ διανεμητικῆς σημασ. (ὅ ἐστι) εἰς οἰωνδῆποτε αἰτίων καὶ καθ' ὃν χρόνον ἡδύνατο ἕκαστος νῆ εἰλθῆ.

(2) Κατὰ θεωρίας πρόφασιν—τῆς θεωρίας εἵνεκεν.

(3) Ἴνα μή... ἀναγκασθῆ· ὅρα τὴν ὑποτακτ. ἀντὶ εὐκτικῆς.

(4) Ἄμασιν· βασιλεὺς Αἰγύπτου καὶ φίλος τοῦ Πολυκράτους.

(5) Κατὰ τοὺς θησαυροὺς· ἢ κατὰ σημαίνει· τὴν ἐν χώρῳ ἕκτασιν.

(6) Ὀλβια· πλούσια.

(7) Θεησάμενον—σκεψάμενον· συνώνυμα, ἀλλὰ διάφορα.

(8) Παρ' ἡμέας—γάρ· τὸ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐπόμεν. ἐπῆλθέ μοι.

(9) Ὡς ἐπελήλυθας· ἐπεξήγησις τοῦ σοφίης καὶ πλάνης.

(10) Ὑποθωπεύσας· ὅ ἐστι πρὸς χάριν λέξας.

τῶ ἔόντι¹ χρησάμενος λέγει· ὦ βασιλεῦ, Τέλλον Ἀθηναίων. ἀποθωμάσας δὲ Κροῖσος τὸ λεχθὲν εἴρετο ἐπιστροφῆς· Κοίη δὴ κρίνεις Τέλλον εἶναι ὀλβιώτατον; ὁ δὲ εἶπε· Τέλλῳ² τοῦτο μὲν³ τῆς πόλιος⁴ εὖ ἠκούσης παῖδες ἦσαν καλοί τε κἀγαθοί, καὶ σφι εἶδε ἅπανσι τέκνα ἐκγεγυμένα καὶ πάντα παραμεινάντα, τοῦτο δὲ τοῦ βίου⁵ εὖ ἤκοντι, ὡς τὰ παρ' ἡμῶν,⁶ τελευτῇ τοῦ βίου λαμπροτάτη ἐπεγένετο· γενομένης γὰρ Ἀθηναίοισι μάχης πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας⁷ ἐν Ἐλευσίῃ βοηθήσας καὶ τροπὴν ποιήσας τῶν πολεμίων ἀπέθανε κάλλιστα, καὶ μιν Ἀθηναῖοι δημοσίῃ τε ἔθαψαν αὐτοῦ τῇ περ ἔπεσε καὶ ἐτίμησαν μέγας.

7. Ὡς δὲ τὰ κατὰ τὸν Τέλλον⁸ προετρέψατο ὁ Σόλων τὸν Κροῖσον εἶπας πολλά τε καὶ ὄλβια, ἐπειρώτα⁹ τίνα δεύτερον μετ' ἐκείνον ἴδοι, δοκέων πάγχυ¹⁰ δευτεροῖα¹¹ γῶν οἴσεσθαι. ὁ δὲ εἶπε· Κλέοβιν¹² τε καὶ Βίωνα. τούτοισι γὰρ εὐοῦσι γένος Ἀργείοισι βίος τε ἀρκέων ὑπῆν¹³ καὶ πρὸς τούτῳ θῶμη σώματος τοιήδε· ἀεθλοφόροι¹⁴ τε ἀμφοτέροι ὁμοίως ἦσαν, καὶ

(1) Τὸ ἔόν· ἀληθές.

(2) Τέλλῳ· συνδέετ. πρὸς τὸ ἦσαν.

(3) Τοῦτο μὲν—τοῦτο δέ· ἐπιρρηματικ. πρῶτον μὲν—ἔπειτα δέ.

(4) Τῆς πόλιος εὖ ἠκούσης—εὖ ἐχούσης.

(5) Βίου=βιότου χρημάτων· περιουσία.

(6) Ὡς τὰ παρ' ἡμῶν κατ' ἀναφορὰν πρὸς τὴν ἀντίθεσιν τῆς ἑλληνικῆς ἀπλότητος καὶ τῆς λυδικῆς τρυφιλότητος.

(7) Ἀστυγείτονας· τοὺς Μεγαρεῖς.

(8) Τὰ κατὰ τὸν Τέλλον· σύνταξιν· ὡς δέ, εἶπας τὰ πολλά τε καὶ ὄλβια (γενόμενα) κατὰ τὸν Τέλλον, ὁ Σόλων προετρέψατο τὸν Κροῖσον (ὅ ἐστι πρὸς τὸ ἐρωτᾶν).

(9) Ἐπειρώτα· (ἐνν. ὑποκ. ὁ Κροῖσος).

(10) Πάγχυ· πάνυ.

(11) Δευτεροῖα· (οὕτως εἰπεῖν τὸ δεύτερον ἄθλον).

(12) Κλέοβιν· ὅ ἐστι εἶδον.

(13) Ὑπῆν· συνηθ. ὑπῆρχε.

(14) Ἀεθλοφόροι· νικηταὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας.

δὴ καὶ λέγεται ὅδε ὁ λόγος· εὐούσης ὄρησ τῇ Ἡρῇ¹ τοῖσι Ἄργείοισι ἔδεε πάντως τὴν μητέρα² αὐτῶν ζεύγει κομισθῆναι εἰς τὸ ἱερόν, οἱ δὲ σφι βόες³ ἐκ τοῦ ἀγροῦ οὐ παρεγίνοντο ἐν ὥρῃ· ἐκκλησιόμενοι⁴ δὲ τῇ ὥρῃ οἱ νεηνίαὶ ὑποδύντες αὐτοὶ ὑπὸ τὴν ζεύγλην εἴλκον τὴν ἄμαξαν, ἐπὶ τῆς ἀμάξης δὲ σφι ὠχέετο ἡ μήτηρ, σταδίους δὲ πέντε καὶ τεσσαράκοντα διακομίσαντες ἀπύκοντο εἰς τὸ ἱερόν. ταῦτα δὲ σφι ποιήσασι καὶ ὀφθεῖσι ὑπὸ τῆς πανηγύριος τελευτῆ τοῦ βίου ἀρίστη ἐπεγένετο, διέδεξέ τε ἐν τούτοισι ὁ θεὸς ὡς ἄμεινον εἶη ἀνθρώπῳ τεθνάναι μᾶλλον ἢ ζῶειν. Ἄργειοι⁵ μὲν γὰρ περιστάντες ἐμακάριζον τῶν νεηνιέων τὴν ῥώμην, αἱ δὲ Ἄργεῖαι τὴν μητέρα αὐτῶν, οἴων τέκνων ἐκύρησε.⁶ ἡ δὲ μήτηρ περιχαρῆς εὐούσα τῷ τε ἔργῳ καὶ τῇ φήμῃ, στᾶσα ἀντίον τοῦ ἀγάλματος εὐχετο Κλεόβι τε καὶ Βίτωνι τοῖσι ἑωυτῆς τέκνοισι, οἳ μιν ἐτίμησαν μεγάλως, τὴν θεὸν δοῦναι τὸ ἀνθρώπῳ τυχεῖν ἀριστόν ἐστι. μετὰ ταύτην δὲ τὴν εὐχὴν ὡς ἔθυσάν τε καὶ εὐωχήθησαν, κατακοιμηθέντες ἐν αὐτῷ τῷ ἱερῷ οἱ νεηνίαὶ οὐκέτι ἀνέστησαν, ἀλλ' ἐν τέλει τούτῳ ἔσχοντο.⁷ Ἄργειοι δὲ σφῶν εἰκόνας ποιησάμενοι ἀνέθεσαν εἰς Δελφοὺς ὡς ἀνδρῶν ἀρίστων γενομένων.

(1) Ἡρῇ· ὁ περίφημος ναὸς τῆς θεᾶς ἀπέχετο 45 περίπου στάδια ἀπὸ τοῦ Ἄργους.

(2) Μητέρα· ἐκαλεῖτο Κυδίππη καὶ ἦτο ἱέρεια τῆς Ἡρας.

(3) Οἱ δὲ σφι βόες· σφι εἶνε δοτ· καὶ σημαίνει κτήσιν.

(4) Ἐκκλησιόμενοι· ὅ ἐστι (τοῦ ἐπισχεῖν) = μὴ ἔχοντες καιρὸν νὰ περιμένωσι.

(5) Ἄργειοι—ῥώμην, αἱ δὲ Ἄργεῖαι—οἴων (ὅτι τοιούτων) τέκνων ἐκύρησε· οἱ ἄνδρες ἐμακάριζον τὴν ῥώμην. αἱ δὲ γυναῖκες τὸ οὐκὸν ἀσθῆμα τῶν νέων.

(6) Ἐκύρησε· ἔτυχεν.

(7) Ἐσχοντο· ἡ οὐδέτε. σημ. τοῦ ἀορ. μέσ. τοῦ ἔχω δὲν εἶνε ἀσύνλητης. Ἐνταῦθα· ἐν τέλει βίου ἔσχοντο=τοῦ θανάτου ἔτυχον.

8. Σόλων μὲν δὴ εὐδαιμονίης δευτερήϊα¹ ἔνεμε τούτοισι, Κροῖσος δὲ σπερχθεῖς² εἶπε· ὦ ξεῖνε, Ἀθηναῖε, ἡ δὲ³ ἡμετέρα εὐδαιμονίη οὕτω τοι ἀπέροῦπται ἐς τὸ μηδέν, ὥστε οὐδὲ ἰδιωτέων ἀνδρῶν ἀξίους ἡμέας ἐποίησας; ὁ δὲ εἶπε· ὦ Κροῖσε, ἐπιστάμενόν⁴ με τὸ θεῖον πᾶν ἐὼν φθονερόν τε καὶ ταραχῶδες ἐπερωτᾶς ἀνθρωπῆϊων πραγμάτων πέρι; ἐν γὰρ τῷ μακρῷ χρόνῳ⁵ πολλὰ μὲν ἔστι⁶ ἰδεῖν, τὰ μὴ τις ἐθέλει, πολλὰ δὲ καὶ παθεῖν. ἐς γὰρ ἑβδομήκοντα ἔτα οὐρου τῆς ζῆς ἀνθρώπῳ προτίθημι. οὗτοι ἑόντες⁷ ἐνιαυτοὶ ἑβδομήκοντα παρέχονται ἡμέρας δικησίας καὶ πεντακισχιλίας καὶ δισμυρίας, ἐμβολίμου μηνὸς⁸ μὴ γινομένου· εἰ δὲ δὴ ἐθέλησει⁹ τοῦτερον τῶν ἐτέων μηνὶ μακρότερον γίνεσθαι, ἵνα δὴ αἱ ὥραι συμβαίνωσι παραγινόμεναι ἐς τὸ δέον,

(1) Δευτερήϊα ἔνεμε· οὕτως εἰπεῖν ὡς ἀγωνοδίκης.

(2) Σπερχθεῖς, ὀργισθεῖς, θυμωθεῖς.

(3) Ἡ δὲ κατ' ἀντίθεσιν εἰς τὴν ὑπὸ Σόλωνος ἐν τοῖς προηγουμένοις περιγραφεῖσαν εὐδαιμονίαν τοῦ Τέλλου, ὡς καὶ τοῦ Κλεόβιδος καὶ Βίτωνος.

(4) Ἐπιστάμενον· πρὸς Βιβλ. Ζ', 10 ὅρα· τὰ ὑπερέχοντα ζῶα ὡς κεραυνοὶ ὁ θεός, οὐδὲ ἔα φαντάζεσθαι, τὰ δὲ σμικρὰ οὐδὲν μιν κνίζει· ὅρας δὲ ὡς ἐς οἰκήματα τὰ μέγιστα αἰεὶ καὶ δένδρεα τὰ τοιαῦτ' ἀποσκήπτει βέλεα· φιλέει γὰρ ὁ θεός τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολοῦειν.

(5) Ἐν γὰρ τῷ μακρῷ χρόνῳ ὅρα τὴν σημασίαν τοῦ ἄρθρου· ὁ μακρὸς χρόνος, ἐν ᾧ τόσα ἐπὶ τῆς γῆς ἐγένοντο· τούναντίον, ἐν μακρῷ χρόνῳ—ἐν μακρῷ τινι χρονικῇ περιόδῳ.

(6) Χρόνῳ—ἐστι· ἐνν. βίου· ἔστι—πάρεστι.

(7) Ἐόντες· συναπτ. πρὸς τὸ ὀδομήκοντα=25,000 ἡμέραι, ἐν ἔτος =360 ἡμέρας.

(8) Ἐμβολίμου μηνός· πρὸς ἐξίσωσιν τοῦ σεληνιακοῦ ἔτους (352 ἡμέρ.) πρὸς τὸ ἡλιακὸν διὰ τρίτου ἔτους παρενεβάλλετο ἐμβόλιμος μῆν (30 ἡμέραι).

(9) Ἐθέλησει· ὁ Ἡρόδ. σύγχ. τὸ ῥῆμα τοῦτο μετ' ἀπαρεμ. ἐν ὑποθέσει· μεταχειρίζεται ἀντὶ τοῦ μέλλειν, ἐν δὲ τῷ ἐπομ. ἵνα δὴ, τὸ δὴ ὑποδηλοῖ τὸν γνωστὸν σκοπὸν τῆς παρεμβολῆς τοῦ μηνός.

μῆνες μὲν παρὰ ¹ τὰ ἑβδομήκοντα ἔτεα οἱ ἐμβόλιμοι γίνονται τριήκοντα πέντε, ἡμέραι δὲ ² ἐκ τῶν μηνῶν τούτων χίλια πενήκοντα· τούτων τῶν ἀπασέων ἡμερέων τῶν ἐς τὰ ἑβδομήκοντα ἔτεα, εὐσεῶν ³ πενήκοντα καὶ διηκοσίων καὶ ἑξακισχιλιέων καὶ δισμυριάων, ἡ ἑτέρα αὐτέων ⁴ τῇ ἑτέρῃ ἡμέρῃ ⁵ τὸ παράπαν ⁶ οὐδὲν ὅμοιον προσάγει πρῆγμα. οὕτω ὦν, ὃ Κροῖσε, πᾶν ⁷ ἔστι ἀνθρώπος συμφορῆ ⁸ ἔμοι δὲ σὺ καὶ πλουτέειν μέγα φαίναει ⁹ καὶ βασιλεὺς πολλῶν εἶναι ἀνθρώπων· ἐκεῖνο δὲ τὸ εἶρέό με, ¹⁰ οὐ κώ σε ἐγὼ λέγω ¹¹, πρὶν τελευτήσαντα ¹² καλῶς τὸν αἰῶνα πύθωμαι. οὐ γάρ τοι ὁ

(1) Παρὰ· ἐκ τῆς τοπικῆς σημασίας ἀναπτύσσεται ἡ χρονικὴ = κατὰ τὸ διάστημα.

(2) Ἡμέραι δὲ—χίλια πενήκοντα· ὁ ἔστι 35×30.

(3) Ἐουσεῶν· κατὰ τὸν ὑπολογισμόν τοῦ Ἡροδότου, τὰ 70 ἔτη φέρουσιν 26,250 ἡμέρ.

ἐπειδὴ 70 ἔτη ἄνευ ἐμβολίου μηνός=25,200 ἡμ.
35 ἐμβόλιμοι = 1,050 ἡμ.

ὅλον 26,250

Κατὰ ταῦτα ἕκαστον ἔτος θὰ εἶχεν 375 ἡμ. ὅθεν 9 3/4 ἡμ. πλείους τοῦ τροπικοῦ ἔτους (=365 1/4 ἡμ.) ὁ ὑπολογισμὸς ἐντεῦθεν δὲν θὰ ᾔνε ὀρθός, διότι εἰς ἔτος ἐκ 375 ἡμ. μετὰ παρέλευσίν τινων ἐτῶν δὲν θὰ παραγίνωνται αἱ ὥραι τοῦ ἔτους εἰς τὸ δέον· πιθανόν ὁ Ἡρόδ. συγχέει τὸ σεληνιακὸν ἔτος (354 ἡμ.) πρὸς τὸ ἀστικὸν (360 ἡμ.) ὅπερ ἐν Ἀσίᾳ ἦτο ἐν ἰσχύϊ. Ἄλλ' εἰς τὸ ἐκ 360 ἡμ. ἔτος δὲν παρενεβάλλετο ἐμβόλιμος μῆν.

(4) Αὐτέων· ἐπαναλαμβάνεται τὸ τούτων ἡμερέων.

(5) Τῇ ἑτέρῃ ἡμέρῃ—ὅμοιον ὄρα τὴν βραχυλογίαν.

(6) Τὸ παράπαν· ἐπιτείνει τὸ οὐδέν.

(7) Πᾶν· τὸ οὐδέτ. ἐπιρρηματικῶς=τὸ παράπαν, πάντως.

(8) Συμφορῆ· ἐπ' ἀγαθῆς καὶ κακῆς τύχης· ἐνταῦθα εἶνε ὡς συγκριμ. τὸ ἀντικείμενον τῆς μεταβολῆς τῆς τύχης.

(9) Φαίνεται· ἐπὶ ὀφθαλμοφανοῦς εὐτυχίας.

(10) Τὸ εἶρέό με· δηλ. τὸ ὄλβιον εἶναι.

(11) Οὕκω σε ἐγὼ λέγω· ὁ ἔστι, ὄλβιον εἶναι.

(12) Τελευτήσαντα· δηλ. σε.

μέγα πλούσιος μάλλον τοῦ ἐπ' ἡμέραν¹ ἔχοντος ὀλβιώτερος ἔστι, εἰ μὴ οἱ τύχη ἐπίσποιτο πάντα καλὰ ἔχοντα τελευτήσαι εὖ τὸν βίον. πολλοὶ μὲν γὰρ ζάπλοτοι² ἀνθρώπων ἀνόλβιοί εἰσι, πολλοὶ δὲ μετρίως ἔχοντες³ βίου εὐτυχέες. ὁ μὲν⁴ δὴ μέγα πλούσιος, ἀνόλβιος δὲ, δυοῖσι προέχει τοῦ εὐτυχέος μόνον, οὗτος δὲ τοῦ πλουσίου καὶ ἀνόλβιου πολλοῖσι ὁ μὲν ἐπιθυμίην ἐκτελέσαι καὶ ἄτην μεγάλην προσπεσοῦσαν ἐνεῖκαι⁵ δυνατώτερος, ὁ δὲ τοιοῦδε προέχει ἐκείνου. ἄτην μὲν καὶ ἐπιθυμίην οὐκ ὁμοίως δυνατὸς ἐκείνω ἐνεῖκαι, ταῦτα⁶ δὲ ἢ εὐτυχίῃ οἱ ἀπερύκει, ἄπηρος δὲ ἔστι, ἄνουσος, ἀπαθὴς κακῶν, εὐπαις, εὐειδής· εἰ δὲ πρὸς τούτοις ἔτι τελευτήσῃ τὸν βίον εὖ, οὗτος ἐκείνος τὸν σὺ ζητεῖς, ὀλβιος κεκλήσθαι ἀξιός ἔστι· πρὶν δ' ἂν τελευτήσῃ, ἐπισχεῖν⁷ μηδὲ καλέειν καὶ ὀλβιον, ἀλλ' εὐτυχέα. τὰ πάντα μὲν νυν ταῦτα συλλαβεῖν ἀνθρώπου ἔοντα ἀδύνατόν ἐστι, ὥσπερ χώρη οὐδεμία καταρκέει πάντα ἐσωτῆ παρέχουσα, ἀλλὰ ἄλλο μὲν ἔχει, ἕτερον δὲ ἐπιδέεται, ἢ δὲ ἂν τὰ πλεῖστα ἔχη, αὐτὴ ἀρίστη· ὡς⁸ δὲ καὶ ἀνθρώπου σῶμα⁹ ἐν οὐδὲν αὐταρκές ἔστι· τὸ μὲν γὰρ ἔχει, ἄλλου δὲ ἐνδεές ἔστι. ὅς δ' ἂν αὐτῶν πλεῖστα ἔχων διατελέῃ καὶ ἔπειτα τελευτήσῃ

(1) Ἐπ' ἡμέραν· διὰ μίαν ἡμέραν.

(2) Ζάπλοτοι· τὸ ζα ἐπιτείνει· καὶ εἶνε αἰολικ. προελθὼν ἐκ τῆς προθέσ. διὰ, τὸ δὲ ὁ μετὰ τοῦ j ἐγένετο ζ· οὕτω φράζω=φραδῆω.

(3) Μετρίως ἔχοντας βίου· τὸ βίου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ μετρίως.

(4) Ὁ μὲν ἔνν. ὁ πλούσιος, ὁ δὲ, ἔνν. ὁ μετρίως ἔχων βίου.

(5) Ἐνεῖκαι· μόνον εἰς τὸ ἄτην ἀποδοτέον κυριολεκτικῶς, εἰς δὲ τὸ ἐπιθυμίαν ζευγματικῶς· ἄτην ἐνεῖκαι καὶ ἐπιθυμίαν ἐκτελέσαι.

(6) Ταῦτα δηλ. ἐπιθυμίαν καὶ ἄτην.

(7) Ἐπισχεῖν ἔχει τὴν σημασ. μετρίως προστακτικῆς. Πρὸς «μήπω μέγ' εἴπης πρὶν τελευτήσαντ' ἰδῆς.» Εὐριπ.

(8) Ὡς συγν. παρ' Ἡρόδ.=οὕτως.

(9) Ἀνθρώπου σῶμα· περιγραφικῶς=ἄνθρωπος.

εὐχαρίστως τὸν βίον, οὗτος παρ' ἐμοὶ¹ τὸ οὐνομα τοῦτο, ὦ βασιλεῦ, δίκαιός ἐστι φέρεσθαι. σκοπέειν δὲ χρὴ παντός χρημάτων τὴν τελευτήν² κῆ ἀποβήσεται πολλοῖσι³ γὰρ δὴ ὑποδέξας ὄλβον ὁ θεὸς προρόζους ἀνέτρεψε.

9. Ταῦτα λέγων τῷ Κροΐσῳ οὐ κως οὔτε ἐχαρίζετο, οὔτε λόγον μιν⁴ ποιησάμενος οὐδενὸς ἀποπέμπεται,⁵ κάρτα δόξας ἀμαθῆς εἶναι, ὅς τὰ παρεόντα ἀγαθὰ μετεῖς τὴν τελευτὴν παντός χρημάτων ὁρᾶν ἐκέλευε.

10. Μετὰ δὲ τὸν Σόλωνα οἰχόμενον ἔλαβε ἐκ θεοῦ νέμεσις μεγάλη Κροΐσον, ὡς εἰκάσαι,⁶ ὅτι ἐνόμισε ἑωυτὸν εἶναι ἀνθρώπων ἀπάντων ὀλβιώτατον. αὐτίκα δὲ οἱ εὔδουτι ἐπέστη ὄνειρος,⁷ ὅς οἱ τὴν ἀληθείην ἔφαινε τῶν μελλόντων γενέσθαι κακῶν κατὰ τὸν παῖδα. ἦσαν δὲ τῷ Κροΐσῳ δύο παῖδες, τῶν οὔτερος μὲν διέφθαρτο, ἦν γὰρ δὴ κωφός,⁸ ὁ δὲ ἕτερος τῶν ἡλίκων μακροῦ τὰ πάντα πρῶτος οὐνομα δὲ οἱ ἦν Ἄτυς. τοῦτον δὴ ὦν τὸν Ἄτυν σημαίνει τῷ Κροΐσῳ ὁ ὄνειρος, ὡς ἀπολέει μιν αἰχμηῇ σιδηρῆ βληθέντα. ὁ δὲ ἐπεὶ τε ἐξηγέρθη καὶ ἑωυτῷ λόγον ἔδωκε,⁹ καταρόωδῆσας

(1) Παρ' ἐμοί· κατ' ἐμὲ κριτήν.

(2) Τελευτήν· κατὰ πρόληψιν ἐν τῇ προηγουμ. προτάσει.

(3) Πολλοῖσι· χρησιμεύει καὶ εἰς τὸ ἀνέτρεψε ὡς ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν.

(4) Οὔτε λόγου μιν ποιησάμενος οὐδενός=ἐν οὐδενὶ λόγῳ μιν ποιησάμενος· ἢ ἄρνησις: οὔτε, ἀνήκει οὐχί εἰς τὴν ὅλην πρότασιν ἀλλ' εἰς τὴν μετοχὴν (=λόγου τε μιν ποιησάμενος οὐδενός). "Ὅρα ἐνταῦθα καὶ τὴν ἀλλαγὴν τῶν ὑποκειμένων ἐχαρίζετο (Σόλων) ἀποπέμπεται (Κροΐσος).

(5) Ἀποπέμπεται· μέσον· ἀντικ. Σόλωνα.

(6) Ὡς εἰκάσαι· ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐπόμενον.

(7) Ὀνειρος· προσωπικῶς ληπτ.

(8) Κωφός· ἐνταῦθα κωφάλαλος· ὅρα κωφ. 85 ἄφωμος.

(9) Ἐωυτῷ λόγον ἔδωκε· ἐσκέψθη καθ' ἑαυτόν, δηλ. περὶ τῆς ὄψεος.

τὸν ὄνειρον, ἄγεται¹ μὲν τῷ παιδί γυναικα, ἐωθότα δὲ στρατηγέειν μιν τῶν Λυδῶν οὐδαμῆ ἔτι ἐπιτοιοῦτο προῆγμα ἐξέπεμπε, ἀκόντια δὲ καὶ δόρατα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα τοῖσι χρέονται ἐς πόλεμον ἄνθρωποι, ἐκ τῶν ἀνδρεῶνων ἐκκομίσας ἐς τοὺς θαλάμους συνένησε, μὴ τί οἱ κρεμύμενον² τῷ παιδί ἐμπέσῃ.

11 Ἐχοντας δὲ οἱ ἐν χερσὶ τοῦ παιδὸς τὸν γάμον, ἀπικνέεται ἐς τὰς Σάρδεις ἀνὴρ συμφορῆ³ ἐχόμενος καὶ οὐ καθαρὸς χειρας⁴ ἔων' Φρυξ μὲν γενεῆ, γένεος δὲ τοῦ βασιλῆϊου. παρελθὼν δὲ οὗτος ἐς τὰ Κροῖσου οἰκία κατὰ νόμους τοὺς ἐπιχωρίους καθαρσίου ἐδέετο ἐπικυρῆσαι⁵. Κροῖσος δὲ μιν ἐκάθηρε, ἔστι δὲ παραπλησίη⁶ ἢ κάθαρσις τοῖσι Λυδοῖσι καὶ τοῖσι Ἑλλήσι. ἐπειτε δὲ τὰ νομιζόμενα ἐποίησε ὁ Κροῖσος, ἐπυνθάνετο, ὁκόθεν⁷ τε καὶ τίς εἴη, λέγων τάδε· Ὀνθρω-

(1) Ἄγεται· τὸ μέσον ἄγεσθαι λέγεται καὶ ἐπὶ πατρός, ὅστις ἄγει γυναικα τῷ υἱῷ, καὶ ἐπὶ τοῦ δι' ἑαυτὸν λαμβάνοντος σύζυγον.

(2) Οἱ κρεμύμενον· οἱ δοτ. κτητικῆ ἀντὶ ἑωυτοῦ τῷ παιδί.

(3) Συμφορῆ· ἐπὶ ἀκουσίου φόνου.

(4) Καὶ οὐ καθαρὸς χειρας· ἢ αὐτῆ ἔννοια ἀρνητικῶς· εἶναι ἢ συνήθης ἔκφρασις ἐπὶ φονεῶν ὄντων ἐκτός τοῦ θεοῦ καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου, καὶ δεομένων καθαρμοῦ ὅπως πάλιν ἐπανέλθωσιν εἰς πρέπουσαν σχέσιν πρὸς τε θεοὺς καὶ ἀνθρώπους.

(5) Καθαρσίον· ἐνν. ἱεροῦ· ὁ καθαρμοῦ δεόμενος φονεὺς κάθηται ἄφωνος, ἐπὶ τοῦ βωμοῦ (ἐπίστιος) ἐμπήγει εἰς τὸ ἔδαφος τὸ ξίφος καὶ κρύπτει τὸ πρόσωπον εἰς τὰς χειρας· ὁ κύριος τοῦ οἴκου θύει χοιρίδιον καὶ χέει τὸ αἷμα καὶ ἄλλα χύτλα ἐπὶ τῶν χειρῶν τοῦ φονεῦς ἐπικαλούμενος τὸν Δία καθάρσιον. Τέλος ἐκβάλλονται τὰ λύματα καὶ διὰ θυσιῶν καὶ ἄλλων ἐξίλαστικῶν μέσων ἐπικαλεῖται τὴν χάριν τῶν Ἐρινύων, τοῦ φονευθέντος καὶ τοῦ μελιχίου Διός. Τότε πρῶτον ἐρωτᾶται περὶ τοῦ ὀνόματός του καὶ τῆς πράξεώς του ὁ φονεὺς.

(6) Παραπλησίη· καὶ τὸ καὶ μετὰ τῆ, ὁ αὐτός, ἴσος, ὁμοῖος, παραπλήσιος, ὡσαύτως, ἰσοδύναμος τῷ· ὡς.

(7) Ὀκόθεν καὶ τίς· εὐθεῖα καὶ πλαγία ἐρώτησις συνδέονται ὡς συγγ. παρ' Ἡροδ.

πε,¹ τίς τε ἔων καὶ κόθην τῆς Φρυγίης ἡκων ἐπίστιος² ἐμοὶ ἐγένεο ; τίνα τε ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν ἐφόνευσας ; Ὁ δὲ ἀμείβετο· Ὡ βασιλεῦ, Γορδίεω μὲν τοῦ Μίδεω εἰμι παῖς, οὐνομάζομαι δὲ Ἀδρηστος, φονεύσας δὲ ἀδελφεὸν ἐμεωντοῦ ἀέκων πάρεμι ἐξεληλαμένος τε ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ ἐστερημένος πάντων. Κροῖσος δὲ μιν ἀμείβετο τοισίδε· Ἀνδρῶν τε φίλων τυγχάνεις ἔκγονος ἔων καὶ ἐλήλυθας ἐς φίλους, ἔνθα ἀμηχανήσεις χρήματος οὐδενὸς μένων ἐν ἡμετέρου.³ συμφορὴν δὲ ταύτην ὡς κουφότατα φέρων κερδανέεις πλείστον. Ὁ μὲν δὴ δίαιταν εἶχε ἐν Κροῖσῳ,

12. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χρόνῳ τούτῳ ἐν τῷ Μυσίῳ Οὐλύμπῳ⁴ ὕδ⁵ χρῆμα γίνεται μέγα· ὁρῳόμενος δὲ οὗτος ἐκ τοῦ Οὐρεος τούτου τὰ τῶν Μυσῶν ἔργα⁶ διαφθείρεσκε,⁷ πολλάκις δὲ οἱ Μυσοὶ ἐπ' αὐτὸν ἐξελθόντες ποιέεσκον μὲν κακὸν οὐδεν, ἔπασχον δὲ πρὸς αὐτοῦ. τέλος δὲ ἀπικόμενοι παρὰ τὸν Κροῖσον τῶν Μυσῶν ἄγγελοι ἔλεγον τάδε· Ὡ βασιλεῦ, ὕδ χρῆμα μέγιστον ἀνεφάνη ἡμῖν ἐν τῇ χώρῃ, ὅς τὰ ἔργα διαφθείρει. τοῦτον προθυμεόμενοι ἐλεῖν οὐ δυνάμεθα. νῦν ὦν προσδεόμεθά σευ τὸν παῖδα καὶ λογάδας νεηνίας καὶ κύνας συμπέμψαι ἡμῖν, ὡς ἂν μιν ἐξέλωμεν ἐκ τῆς χώρας. Οἱ μὲν δὴ τούτων ἐδέοντο. Κροῖσος δὲ μνημονεύων τοῦ οὐείρου τὰ ἔπεα ἔλεγέ σφι τάδε· Παιδὸς μὲν πέρι τοῦ ἐμοῦ μὴ μνησθῆτε ἔτι· οὐ γὰρ ἂν ὑμῖν συμπέμψαιμι· νεόγαμὸς τε γὰρ

(7) Ὡ ἄνθρωπε· ὦ ἄνθρωπε.

(8) Ἐπίστιος ἄπτ. ἐφέστιος—ὁ ἐπὶ τῇ ἐστία ὢν, ὁ ἰκέτης.

(1) Ἐν ἡμετέρου· ἀσύνηθες ἀντὶ ἐν ἡμῶν (οἴκῳ).

(2) Ἐν τῷ Μυσίῳ Οὐλ. πρὸς διάκρισιν τῶν ἄλλων ὁμωνύμων ὁρέων.

(3) Ὑδ χρῆμα μέγα—ὕδ ὑπερμεγέθης· παρ' Ἀριστοφ. καὶ Ἡροδ. συχνὴ ἔκφρασις δημοτικῆ. δι' ἧς ἢ ἐν τῷ ἐπιθέτῳ ἐμπεριεχομένη ἔννοια τοῦ μεγέθους, ἰσχύος, πληθύος ἐναργῶς παρίσταται.

(4) Ἔργα· ἀγροὶ καλλιεργημένοι παντός εἶδους.

(5) Διαφθείρεσκε—ποιέεσκε· θαμιστικοὶ τύποι.

ἔστι καὶ ταῦτά οἱ νῦν μέλει. *Αυδῶν μέντοι λογάδας καὶ τὸ κνηγέσιον πᾶν συμπέμψω, καὶ διακελεύσομαι*¹ τοῖσι ἰοῦσι εἶναι ὡς προθυμοτάτοισι συνεξελεῖν ὑμῖν τὸ θηρίον ἐκ τῆς χώρας.

13. Ταῦτα ἀμείψατο. ἀποχρεομένων δὲ τούτοισι τῶν Μυσῶν ἐπεισέρχεται ὁ τοῦ Κροῖσου παῖς, ἀκηκοὺς τῶν ἐδέοντο οἱ Μυσοί. οὐ φαμένον δὲ τοῦ Κροῖσου τὸν γε παῖδά σφι συμπέμψειν, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ νεηνῆς τάδε· ὦ πάτερ, τὰ κάλλιστα πρότερόν ποτε καὶ γενναιότατα ἡμῖν ἦν ἔς τε πολέμους καὶ ἐς ἄγρας φοιτέοντας εὐδοκιμέειν. νῦν δὲ ἀμφοτέρων με τούτων ἀποκληῖσας ἔχεις², οὔτε τινὰ δειλίην μοι παριδῶν³ οὔτε ἀθυμίην. νῦν τε τέοισι⁴ με χρῆ ὄμμασι ἔς τε ἀγορῆν καὶ ἐξ ἀγορῆς φοιτέοντα φαίνεσθαι; κοῖος μὲν τις τοῖσι πολίτησι δόξω εἶναι, κοῖος δέ τις τῇ νεογάμῳ γυναικί; κοῖω δὲ ἐκείνη δόξει ἀνδρὶ συνοικέειν; ἐμὲ ὦν σὺ ἢ μέτεες λέναι ἐπὶ τὴν θήρην, ἢ λόγῳ ἀνάπεισον, ὅπως⁵ μοι ἀμείνω ἔστι ταῦτα οὕτω ποιεύμενα.

14. Ἀμείβεται Κροῖσος τοισίδε· ὦ παῖ, οὔτε δειλίην οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἄχαρι παριδῶν τοι ποιέω ταῦτα, ἀλλὰ μοι ὄψις ὀνείρου ἐν τῷ ὕπνῳ ἐπιστῆσα ἔφη σε ὀλιγοχρόνιον ἔσεσθαι ὑπὸ γὰρ αἰχμῆς σιδηρέης ἀπολέεσθαι. πρὸς ὦν τὴν ὄψιν⁶ ταύτην τόν τε γάμον τοι τοῦτον ἔσπευσα καὶ ἐπὶ τὰ παραλαμβανόμενα οὐκ ἀποπέμψω, φυλακὴν ἔχων εἴ πως δυναίμην ἐπὶ τῆς ἐμῆς σε ζόης⁷ διακλέψαι. εἰς γὰρ μοι μῦθος

(1) Διακελεύσομαι· ἢ διὰ ἔχει ἐπιτατικὴν δύναμιν.

(2) Ἐποκληῖσας ἔχεις· ὡς τὸ, δουλώσας ἔχεις.

(3) Παριδῶν=ἐνιδῶν.

(4) Τέοισι· δοτ. πληθ. ἐρωτημ. ἀντωνυμ.

(5) Ὅπως· κεῖται καὶ παρ' Ἡρόδ. ἐπίστε ἀντὶ τοῦ, ὡς, ὅτι.

(6) Πρὸς ὦν τὴν ὄψιν· ἢ πρὸς ἀναφορὰν ὡς ἀλλαγῶ πρὸς ταῦτα =διὰ ταῦτα.

(7) Ἐπὶ τῆς ἐμῆς ζόης· ἢ ἐπὶ χρόνον.

τυγχάνεις ἔων παῖς· τὸν γὰρ δὴ ἕτερον διεφθαρμένον [τὴν ἀκοήν] οὐκ εἶναι μοι λογίζομαι.

15. *Ἀμείβεται ὁ νεηνίης τοισίδε· Συγγνώμη μὲν ὦ πάτερ τοι, ἰδόντι γε ὄψιν τοιαύτην, περὶ ἐμὲ φυλακὴν ἔχειν· τὸ δὲ οὐ μανθάνεις, ἀλλὰ λέληθέ σε τὸ ὄνειρον, ἐμέ τοι δίκαιόν ἐστι φράζειν.* φῆς τοι τὸ ὄνειρον ὑπὸ αἰχμῆς σιδηρῆς φάναι ἐμὲ τελευτήσειν· ὕδρ δὲ κοῖται μὲν εἰσι χεῖρες, κοίη δὲ αἰχμῆ σιδηρῆ, ἣν σὺ φοβέαι; εἰ μὲν γὰρ ὑπὸ ὀδόντος¹ τοι εἶπε τελευτήσειν μὲ ἢ ἄλλου τευ,² ὅ τι τούτῳ οἶκε, χρῆν δὴ σε ποιέειν τὰ ποιέεις· νῦν δὲ ὑπὸ αἰχμῆς.³ ἐπεὶ τε ὦν οὐ πρὸς ἄνδρας ἡμῖν γίνεται ἡ μάχη, μέτεσ με.

16 *Ἀμείβεται Κροῖσος· ὦ παῖ, ἔστι τῆ⁴ με νικᾶς γνώμη⁵ ἀποφαίνων περὶ τοῦ ἐνυπνίου· ὡς ὦν νενικημένος ὑπὸ σέο μεταγινώσκω, μετήμι τέ σε ἰέναι ἐπὶ τὴν ἄγρην.*

17. *Εἶπας δὲ ταῦτα ὁ Κροῖσος μεταπέμπεται τὸν Φρύγα Ἄδρηστον, ἀπικομένῳ δὲ οἱ λέγει τάδε· Ἄδρηστε, ἐγὼ σε συμφορῇ πεπληγμένον ἀχάρι, τὴν τοι οὐκ ὄνειδίζω, ἐκάθηρα καὶ οἰκίοισι ὑποδεξάμενος ἔχω παρέχων πᾶσαν δαπάνην· νῦν ὦν ὀφείλεις γὰρ, ἐμεῦ προποίησαντος χρηστὰ ἐς σὲ, χρηστοῖσί με ἀμείβεσθαι φύλακα παιδός σε τοῦ ἐμοῦ χρηίζω γενέσθαι ἐς ἄγρην ὀρωμένον, μὴ τινες κατ' ὄδον κλῶπεσ κακοῦργοι ἐπὶ δηλήσι⁶ φανέωσι ὑμῖν. πρὸς δὲ τούτῳ*

(1) Ὑπὸ ὀδόντος-τελευτήσειν· οὕτω τίθεται συχν. ἐν ἀμεταβ. ῥήμασιν, ἅτινα κατὰ τὴν σημασίαν εἶναι ὅμοια παθητικοῖς.

(2) Ἄλλου τευ· τό τις ὡς ἐκφράζον ἀοριστίαν μετὰ τοῦ πᾶς (τις) πολλός (τις), ὀλίγοι (τινες), ἄλλος (τις), ἔχει κολαστικὴν ἢ περιοριστικὴν δύναμιν.

(3) Νῦν δὲ ὑπὸ αἰχμῆς, ὅ ἐστι: εἶπε (τὸ ὄνειρον) τελευτήσειν με.

(4) Ἔστι τῆ· ὡς ἔστιν οἷ=ἐνιοι, οὕτω ἔστιν οὐ, ἔστι ἢ (τῆ) ἔστιν ὅτε (=ἐνίοτε).

(5) Γνώμην· συναπτ. πρὸς τὸ ἀποφαίνων.

(6) Ἐπὶ δηλήσι· ἐχθρικὸν σκοπόν.

καὶ σέ τοι χρεῶν ἔστι ἰέναι ἔνθα ἀπολαμπρυνέαι¹ τοῖσι ἔργοισι πατρῴϊόν τε γάρ τοι ἔστι καὶ προσέτι ῥώμη ὑπάρχει.

18. Ἀμείβεται ὁ Ἄδρηστος² Ὁ βασιλεῦ, ἄλλως μὲν ἐγωγε ἂν οὐκ ἦϊα² ἐς ἄεθλον τοιόνδε· οὔτε γὰρ συμφορῇ³ τοιῆδε κεχρημένον οἶκός ἐστι ἐς δμηλικας εἶν προήσσοντας ἰέναι, οὔτε τὸ βούλεσθαι πάρα,⁴ πολλαχῆ τε ἂν ἴσχον ἐμεωυτόν.⁵ νῦν δὲ, ἐπεῖτε σὺ σπεύδεις καὶ δεῖ τοι χαρίζεσθαι, (ὀφείλω γάρ σε ἀμείβεσθαι χρηστοῖσι) ποιεῖν εἰμὶ ἔτοιμος ταῦτα, παῖδά τε σὺν, τὸν διακελεύει φυλάσσειν, ἀπήμονα τοῦ φυλάσσοντος εἶνεκεν⁶ προσδόκα τοι ἀπονοστήσειν.

19. Τοιούτοισι ἐπεὶ τε οὗτος ἀμείψατο Κροῖσον, ἦϊσαν μετὰ ταῦτα ἐξηρτυμένοι λογάσι τε νεηνίησι καὶ κισί. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὸν Οὐλυμπον τὸ ὕρος ἐξήτεον τὸ θηρίον, εὐρόντες δὲ καὶ περιστάντες αὐτὸ κύκλω ἐσηκόντιζον. ἔνθα δὴ ὁ ξεῖνος, οὗτος δὴ⁷ ὁ καθαρθεὶς τὸν φόνον, καλεόμενος δὲ Ἄδρηστος,⁸ ἀκοντιζὼν τὸν ὄν, τοῦ μὲν ἀμαρτάνει, τυγχάνει δὲ τοῦ Κροῖσον παιδός. ὁ μὲν δὴ βληθεὶς τῇ αἰχμῇ ἐξέπλησε τοῦ ὄνειρου τὴν φήμην, ἔθεε δὲ τις ἀγγελέων τῷ Κροῖσῳ τὸ γερονός, ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰς Σάρδις τὴν τε μάχην καὶ τὸν τοῦ παιδός μόρον ἐσήμηνέ οἱ.

(1) Ἀπολαμπρυνέαι· ὁ μετὰ ἀναφορ. συναπτόμενος μέλλων ὀριστ. ἐκφράζει τὸ δυνατόν, καὶ ἀναλογεῖ πρὸς εὐκτικὴν μετὰ τοῦ ἂν.

(2) ἦϊα· παρατ ἰων. τοῦ εἶμι.

(3) Συμφορῇ τοιῆδε κεχρημένον· ἔνν. τινά.

(4) Πάρα=πάρεστι.

(5) Ἄν ἴσχον· ἀπόδοσις ὑποθέσεως ἐκ τοῦ προηγ. νοουμένης· εἰ τὸ βούλεσθαι παρῆν.

(6) Φυλάσσοντος εἶνεκεν=ὄσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ φυλ. τοιαύτη σημασία τοῦ ἔνεκα ἀπαντᾶ καὶ παρ' ἄλλοις συγγραφεῦσιν.

(7) Οὗτος δὴ· τὸ δὴ ἐπαναλαμβάνεται αὐθις ἵνα ἐξάρη τὴν ἔννοιαν.

(8) Ἄδρηστος· ἀττ. Ἄδραστος· ἡ σημασία τοῦ ὀνόματος σύμφωνα πρὸς τὴν τύχην τοῦ ἔχοντος (=ὁ μὴ διαφεύγων τὴν μοῖραν του).

20. Ὁ δὲ Κροῖσος, τῷ θανάτῳ τοῦ παιδὸς συντεταραγμένος, μᾶλλον τι ἐδεινολογέετο,¹ ὅτι μιν ἀπέκτεινε τὸν αὐτὸς φόνου ἐκάθηρε. περιημεκτέων² δὲ τῇ συμφορῇ δεινῶς ἐκάλεε μὲν Δία καθάρσιον, μαρτυρόμενος³ τὰ ὑπὸ τοῦ ξείνου πεπονθῶς εἶη, ἐκάλεε δὲ ἐπίστιόν τε καὶ ἑταιρήϊον τὸν αὐτὸν τοῦτον ὀνομάζων θεὸν, τὸν μὲν ἐπίστιον⁴ καλέων, διότι δὴ οἰκίοισι ὑποδεξάμενος τὸν ξεῖνον φονέα τοῦ παιδὸς ἐλάνθανε βόσκων, τὸν δὲ ἑταιρήϊον, ὡς φύλακα συμπέμφας αὐτὸν εὐρήκοι πολεμιώτατον.

21. Παρῆσαν δὲ μετὰ τοῦτο οἱ Ἄνδοι φέροντες τὸν νεκρὸν ὕπισθε δὲ εἶπετό οἱ ὁ φονεύς. στὰς δὲ οὗτος πρὸ τοῦ νεκροῦ παρεδίδου ἑαυτὸν Κροῖσῳ, προτείνων τὰς χεῖρας, ἐπικατασφάξαι μιν κελεύων τῷ νεκρῷ, λέγων τὴν τε προτέρην ἑαυτοῦ συμφορὴν καὶ ὡς ἐπ' ἐκείνη⁵ τὸν καθήραντα⁶ ἀπολωλεκῶς εἶη, οὐδὲ οἱ εἶη βιώσιμον. Κροῖσος δὲ τούτων ἀκούσας τὸν τε Ἄδρηστον κατοικτεῖρει, καίπερ ἔων ἐν κακῷ οἰκίῳ τοσοῦτῳ, καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· Ἐχω, ὦ ξεῖνε, παρὰ σεῦ πᾶσαν τὴν δίκην, ἐπειδὴ σεαυτοῦ καταδικάζεις⁷ θάνα-

(1) Ἐδεινολογέετο· παρ' Ἡροδ. τὸ αὐτὸ καὶ περιφραστ. ἀλλαγῶν· δεινὸν ἐποιέετο.

(2) Περιημεκτέων=δυσφορῶν.

(3) Μαρτυρόμενος· ἔνν. Δία.

(4) Ἐπίστιον· ὁ Κροῖσος καλεῖ τὸν Δία, καθάρσιον, ἐπίστιον, ἑταιρήϊον, ὅπως ἐπισύρη τὴν τριπλῆν τιμωρίαν κατὰ τοῦ φονέως· Ζ. Καθάρσιος, ἐπειδὴ ὁ Ἄδραστος δὲν ἐφάνη ἄξιος τῆς καθάρσεως. Ζ. Ἐπίστιος, διότι δὴ οἰκίοισι (=τῇ ἐστίῃ) ὑποδεξάμενος τὸν ξεῖνον φονέα τοῦ παιδὸς ἐλάνθανε βόσκων. Ζ. Ἐταιρήϊος, ἐπειδὴ ὁ Ἄδραστος παρεβίασε τὸ καθήκον τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς φιλίας, καὶ πολεμιώτατος ἐφάνη.

(5) Ἐπ' ἐκείνη· ἢ ἐπὶ μετὰ δοτ. ἐνταῦθ. χρονικ.=μετ' ἐκείνην.

(6) Τὸν καθήραντα· Κροῖσον.

(7) Καταδικάζω μετὰ γενικ. ὡς τὸ καταφρονέω, κατηγορέω, καταγελῶ, καταγινώσκω.

τον. εἰς δὲ οὐ σύ μοι τοῦδε τοῦ κακοῦ αἴτιος, εἰ μὴ ὅσον ἀέκων ἐξεργάσαο, ἀλλὰ θεῶν κού τις, ὅς μοι καὶ πάλαι προεσήμαινε τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι. Κροῖσος μέννυν ἔθαψε, ὡς οἰκὸς ἦν,¹ τὸν ἑωυτοῦ παῖδα· Ἄδρηστος δὲ ὁ Γορδίεω τοῦ Μίδεω, οὗτος δὴ ὁ φονεὺς μὲν² τοῦ ἑωυτοῦ ἀδελφεοῦ γενόμενος, φονεὺς δὲ τοῦ καθήραντος, ἐπεὶ τε ἡσυχίη τῶν ἀνθρώπων ἐγένετο περὶ τὸ σῆμα, συγγινωσκόμενος³ ἀνθρώπων εἶναι τῶν αὐτὸς ἤδεε βαρυσυμφορώτατος,⁴ ἐπι-κατασφάζει τῷ τύμβῳ ἑωυτόν.

22. Κροῖσος δὲ ἐπὶ δύο ἔτεα ἐν πένθει μεγάλῳ κατῆστο τοῦ παιδὸς ἐστερημένος· μετὰ δὲ ἡ Ἀστυάγειος τοῦ Κναξάρω ἡγεμονίῃ κατααιρεθεῖσα⁵ ὑπὸ Κύρου τοῦ Καμβύσεω καὶ τὰ τῶν Περσέων πρήγματα ἀύξανόμενα⁶ πένθεος μὲν Κροῖσον ἀπέπαυσε, ἐνέβησε⁷ δὲ ἐς φροτιδα, εἰ κως δύναιτο, πρὶν μεγάλους γενέσθαι τοὺς Πέρσας, καταλαβεῖν⁸ αὐτῶν ἀύξανομένην τὴν δύναμιν. μετὰ ὧν τὴν διάνοιαν ταύτην αὐτίκα ἀπεπειράτο τῶν μαντήϊων τῶν τε ἐν Ἑλλησι καὶ τοῦ ἐν Αἰβύῃ, διαπέμψας ἄλλους ἄλλῃ, τοὺς μὲν ἐς Δελφοὺς ἰέναι,⁹ τοὺς δὲ ἐς Ἄβας¹⁰ τὰς Φωκέων, τοὺς δὲ ἐς

(1) Ὡς οἰκὸς ἦν· ὅπως ἤξιζεν εἰς υἱὸν βασιλέως.

(2) Φονεὺς μὲν—φονεὺς δὲ· ἡ ἐπανάληψις ἐνταῦθα λέγεται ἀναφορὰ δι' ἧς ἐξαίρεται ἡ συμφορὰ τοῦ Ἄδρηστος.

(3) Συγγινωσκόμενος· παρ' Ἡροδ. οὐδέποτε ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ συγγνώμη, ἀλλὰ σημαίνει πάντοτε συνειδώς, συναισθανόμενος ἑαυτόν.

(4) Βαρυσυμφορώτατος=βαρυτάτῃ συμφορῇ χρεόμενος.

(5) Ἡγεμονίῃ κατααιρεθεῖσα· συνέβη περὶ τὸ ἔτος 559 πρ. Χ.

(6) Τὰ πρήγματα ἀύξανόμενα=αὐξανομένην τὴν δύναμιν.

(7) Ἐνέβησε· ἐν μεταβ. σημασία.

(8) Καταλαβεῖν=κωλύειν, ἐμποδίζειν.

(9) Ἰέναι· ἐπεξεγγητ. ἀπαρέμφ. (τοὺς μὲν πέμψας ἰέναι).

(10) Ἄβας· πόλις Φωκική, ἔνθα ὑπῆρχε περίφημον ἱερόν καὶ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος.

Δωδώνην¹ οἱ δὲ τινες ἐπέμποντο παρὰ τε Ἀμφιάρων² καὶ παρὰ Τροφώνιου, οἱ δὲ τῆς Μιλησίου³ ἐς Βραγχίδας. ταῦτα μὲν νυν τὰ Ἑλληνικὰ μαντήια ἐς τὰ ἀπέπεμψε μαντευσόμενος Κροῖσος· Λιβύης δὲ παρὰ Ἄμμωνα⁴ ἀπέστειλλε ἄλλους χρησομένους. διέπεμψε δὲ πειρώμενος τῶν μαντηῶν ὅτι φρονέοιεν, ὡς εἰ φρονέοντα τὴν ἀληθεῖν εὐρεθείη, ἐπειρήσθαι σφρα δευτέρα πέμπων εἰ ἐπιχειροῖ ἐπὶ Περσας στρατεύεσθαι.

23. Ἐντειλάμενος δὲ τοῖσι Λυδοῖσι τάδε⁵ ἀπέπεμπε ἐς τὴν διάπειραν τῶν χρηστηρίων, ἀπ' ἧς⁶ ἂν ἡμέρης ὄρηθῶσι ἐκ Σαρδίων, ἀπὸ ταύτης ἡμερολογέοντας τὸν λοιπὸν χρόνον ἑκατοστῇ ἡμέρῃ χρᾶσθαι τοῖσι χρηστηρίοισι, ἐπειρωτῶντας ὅτι ποιέων τυγχάνοι ὁ Λυδῶν βασιλεὺς Κροῖσος ὁ Ἀλυάττεω ἄσσα δ' ἂν ἕκαστα τῶν χρηστηρίων θεσπίσῃ, συγγραψαμένους⁷ ἀναφέρειν παρ' ἑαυτόν. ὅτι μὲν νυν τὰ λοιπὰ τῶν χρηστηρίων ἐθέσπισε, οὐ λέγεται πρὸς οὐδαμῶν ἐν δὲ Δελφοῖσι ὡς ἐσῆλθον τάχιστα ἐς τὸ μέγαρον⁸

(1) Δωδώνην· ἐν Ἠπείρῳ· ὑπῆρχεν ἐνταῦθα καὶ πανάρχαιον μαντεῖον τοῦ Διός.

(2) Ἀμφιάρων· ἐν Θήβαις ἔνθα ἦτο μαντεῖον, τὸ δὲ Τροφωνίου ἐν Λεβαδείᾳ.

(3) Τῆς Μιλησίου· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐς Βραγχίδας. Οἱ Βραγχίδαι ἦσαν οἱ ἱερεῖς τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διδυμαίου Ἀπόλλωνος, ὅπερ ἔκειτο παρὰ τὴν Μίλητον.

(4) Ἄμμωνα· περὶ τοῦ μαντείου τοῦ Διός Ἄμμωνος εἰς τὰς Λιβυκάς ἐρήμους· ἰδ. Βιβλ. Β', 42.

(5) Τάδε· ὅ ἐστιν ἡμερολογέοντας—ἑκατοστῇ ἡμέρῃ χρᾶσθαι τοῖς χρηστηρίοισι.

(6) Ἀπ' ἧς—ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρης, ἦ.

(7) Συγγραψαμένους· κελεύσαντας συγγράψαι (ὁ προφῆτης τὰς ὑπὸ τῆς Πυθίας ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἐρωτῶντων ἐκφερομένας φωνὰς εὐθὺς συνέγραψεν).

(8) Μέγαρον· τὸ ἄδυτον· ὁ ἀποκεχωρισμένος χώρος ἀπὸ τοῦ ναοῦ.

οἱ Ἄνδοι χρησόμενοι τῷ θεῷ καὶ ἐπειρώτων τὸ ἐντεταλ-
 μένον, ἢ Πυθίῃ ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ λέγει τάδε.

Οἶδα ἰδ' ἐγὼ ψάμιμου τ' ἀριθμὸν καὶ μέτρα θαλάσσης,
 Καὶ κωφοῦ συνίημι καὶ οὐ φωνεῦντος ἀκούω.
 Ὀδμή μ' ἐς φρένας ἤλθε κραταιρίοιο χελώνης
 Ἐψομένης ἐν χαλκῷ ἡμ' ἀρνείοισι κρέεσιν,
 Ἦι χαλκὸς μὲν ὑπέστρωται, χαλκὸν δ' ἐπίεσται 2

24. Ταῦτα οἱ Ἄνδοι θεσπισάσης τῆς Πυθίης συγγραψά-
 μενοι οἶχοντο ἀπιόντες ἐς τὰς Σάρδις. ὡς δὲ καὶ ἄλλοι
 οἱ περιπεμφθέντες παρῆσαν φέροντες τοὺς χρησμούς, ἐν-
 θαῦτα ὁ Κροῖσος ἕκαστα ἀναπτύσσων ἐπώρα τῶν συγγραμ-
 μάτων. τῶν μὲν δὴ οὐδὲν προσίετό μιν·³ ὁ δὲ ὡς τὸ ἐκ
 Δελφῶν ἤκουσε, αὐτίκα προσεύχετό τε καὶ προσεδέξατο,
 νομίσας μῦνον εἶναι μαντήιον⁴ τὸ ἐν Δελφοῖσι, ὅτι οἱ
 ἐξευρήκεε τὰ αὐτὸς ἐποίησε. ἐπεῖτε γὰρ δὴ διέπεμψε παρὰ
 τὰ χρηστήρια τοὺς θεοπόπους, φυλάξας τὴν κυρίην τῶν
 ἡμερέων ἐμηχανᾶτο τοιάδε· ἐπινοήσας τὰ ἦν ἀμηχανον ἐξευ-
 ρεῖν τε καὶ ἐπιφράσασθαι, χελώνην καὶ ἄρνα κατακόψας
 ὁμοῦ ἤψε αὐτὸς ἐν λέβητι χαλκῆῳ χάλκεον ἐπίθημα ἐπι-
 θεῖς.⁵

(1) Οἶδα δέ· τὸ δὲ δεικνύει ὅτι ὁ χρησμὸς ἦτο ἐκτενέστερος καὶ
 μόνον ἐνταῦθα τὰ κυριώτερα λέγονται, ἢ ὅτι πρὸ τούτου καὶ ἄλλος
 χρησμὸς εἰς ἄλλους ἐλέχθη, ὥστε ἡ πυθία περίσταται ἐνταῦθα ὡς
 ἐξακολουθοῦσα ἀποκρινομένη· διότι καὶ ἡ ἡμέρα τοῦ χρησμοδοτεῖν
 ἦτο ὠρισμένη, ἢ ἐβδόμη τοῦ μηνὸς Βυσίου.

(2) Χαλκὸν ἐπίεσται· ὅρα τὴν μεταβολὴν τῆς συντάξεως· ὑποκείμε-
 τοῦ ἐπίεσται εἶνε χελώνη· (εἶνε ὑπὸ χαλκοῦ κεκαλυμμένη).

(3) Οὐδὲν προσίετό μιν=προσάγεσθαι, ἐφέλκεσθαι (τινα) μεταφ.
 ἀρέσκειν τινί.

(4) Μαντήιον· εἶνε κατηγορ.=τὸ ἐν Δελφοῖσι μαντήιον μῦνον εἶ-
 ναι μαντήιον.

(5) Ἐπίθημα ἐπιθεῖς· σχῆμα ἐτυμολογικόν.

25 Τὰ μὲν δὴ ἐκ δελφῶν οὕτω τῷ Κροίσῳ ἐχρήσθη κατὰ δὲ τὴν Ἀμφιάρεω τοῦ μαντηίου ὑπόκρισιν οὐκ ἔχω εἰπεῖν ὅ τι τοῖσι Ἀνδοῖσι ἔχρησε ποιήσασι περὶ τὸ ἱερόν τὰ νομιζόμενα¹ (οὐ γὰρ ὦν² οὐδὲ τοῦτο³ λέγεται) ἄλλο γε ἢ ὅτι καὶ τοῦτον ἐνόμισε μαντήιον ἀψευδὲς ἐκτῆσθαι.

26 Μετὰ δὲ ταῦτα θυσίησι μεγάλῃσι τὸν ἐν δελφοῖσι θεὸν ἱλάσκετο·⁴ κτήνεά τε γὰρ τὰ θύσιμα πάντα τρισχίλια⁵ ἔθυσε, κλίνας τε ἐπιχρύσους καὶ ἐπαργύρους φιάλας χρυσέας καὶ εἴματα πορφύρεα καὶ κιθῶνας νήσας πυρὴν μεγάλην κατέκαιε, ἐλπίζων τὸν θεὸν μᾶλλον τι τούτοισι ἀνακτῆσεσθαι. Ἀνδοῖσί τε πᾶσι προεῖπε θύειν⁶ πάντα τινά⁷ αὐτῶν τοῦτο ὅ τι ἔχει ἕκαστος. ὡς δὲ ἐκ τῆς θυσίης ἐγένετο,⁸ καταχεάμενος χρυσὸν ἄπλετον⁹ ἡμιπλίνθια¹⁰ ἕξ αὐτοῦ ἐξήλαυσε, ἐπὶ μὲν τὰ μακρότερα ποιέων¹¹ ἕξα-

(1) Τὰ νομιζόμενα· περὶ τῶν νομιζομένων ἐν τῷ μαντείῳ τοῦ Ἀμφιάρεω ἴδ. Πάυσ. 1: 34. «Κροῖον θύσαντες αὐτῷ (Ἀμφιάρεω) καὶ τὸ δῆρμα ὑποστρωσάμενοι κατεύδουσι ἀναμνόντες δήλωσιν ὄνειρατος.

(2) Οὐ γὰρ ὦν· αἰτιολογ. τὸ οὐκ ἔχω εἶπαι.

(3) Καὶ τοῦτον Ἀμφιάραον, οὐχὶ μόνον τὸν Ἀπόλλωνα.

(4) Ἰλάσκετο· πρβ. καὶ [17] ἀνακτῆσασθαι· ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ῥήμασι ἐμπεριέχεται, ὅτι ὁ Κροῖσος ἐφοβεῖτο, μὴ ὁ θεὸς ὀργισθῆ διὰ τὴν ἀπόπειραν, ἣν ἐποίησεν.

(5) Πάντα τρισχίλια, πάντα—ἐκάστου γένεος· διάφορον θὰ ἦτο τὰ πάντα.

(6) Θύειν· βεβαίως ἐπὶ τῆς πυρᾶς.

(7) Πάντα τινά· πᾶς τις, ἕκαστος· τό τις ἐκφράζει ἀόριστόν τινα ἰδιότητα.

(8) Ὡς ἐκ τῆς θυσίης ἐγένετο.—ὡς ἐτεθύκει.

(9) Χρυσὸν ἄπλετον· χρυσὸς ἄπλετος συνελέγετο ἐκ τοῦ Πακτωλοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ ὄρους Τμῶλου.

(10) Ἡμιπλίνθια· οἱ πλίνθοι εἶχον τετράγωνον σχῆμα, τὰ δὲ ἡμιπλίνθια ἦσαν μᾶλλον ἐπιμήκη, καὶ μάλιστα δις μακρότερα τοῦ πλάτους.

(11) Ἐπὶ μὲν τὰ μακρότερα—μῆκος μὲν· ἐπὶ δὲ τὰ βραχύτερα—βραχύτητα δέ.

πάλαιστα,¹ ἐπὶ δὲ τὰ βραχύτερα τριπάλαιστα, ὕψος δὲ παλαιστιαῖα, ἀριθμὸν δὲ ἑπτακαίδεκα καὶ ἑκατόν, καὶ τούτων ἀπέφθου χρυσοῦ² τέσσαρα, τρίτον ἡμιτάλαντον³ ἕκαστον ἔλκοντα, τὰ δὲ ἄλλα ἡμιπλίνθια λευκοῦ χρυσοῦ, σταθμὸν⁴ διτάλαντα. ⁵ ἐποιέετο ⁶ δὲ καὶ λέοντος ⁷ εἰκόνα χρυσοῦ ἀπέφθου, ἔλκουσαν σταθμὸν τάλαντα δέκα ⁸ οὗτος ὁ λέων, ἐπεῖτε κατεκαίετο ⁹ ὁ ἐν Δελφοῖσι νηός, κατέπεσε ἀπὸ τῶν ἡμιπλινθίων (ἐπὶ γὰρ τούτοισι ἴδρυτο)¹⁰ καὶ νῦν

(1) Ἑξαπάλαιστα· ἡ παλαιστὴ ἦν 4 δακτ. 4 παλαισταί=1 ποῦς. 6 παλαισταί=24 δακτυλ.=1 1/2 ποδ.=1 πῆχυς· διότι οἱ Λυδοὶ μετεχειρίζοντο πιθανῶς τὸν Βαβυλῶν. πῆχυς. Κατὰ ταῦτα, τὰ ἡμιπλίνθια ἦσαν 1 πηχ. τὸ μῆκος, 1/2 πηχ. τὸ πλάτος, 1/2 πηχ. τὸ ὕψος.

(2) Χρυσοῦ ἀπέφθου· κατ' ἀντίθ. πρὸς τὸ χρυσοῦ λευκοῦ (ἐμπεριέχ. καὶ ἄργυρον). Τὸ τελευταῖον ἐκαλεῖτο καὶ ἤλεκτρον, καὶ συνίστατο ἐξ ἑπτὰ μερῶν χρυσοῦ καὶ 3 ἄργυρου.

(3) Τρίτον ἡμιτάλαντον=2 1/2 ταλαν., ἕβδομον ἡμιτάλαντον=6 1/2 ταλ., τέταρτον ἡμιτάλ.=3 1/2 ταλ., ἐξάγεται δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τοῦ ἐπομένου· ἐποιέετο.

(4) Σταθμὸν· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἔλκοντα.

(5) Διτάλαντα· τὰ ἐκ λευκοῦ χρ. ἡμιπλίνθια ἐζυγίζον 2 τάλαντα, τὸ ἐκ καθαροῦ (ἀπέφθου) 2 1/2 τάλ. διότι φυσικῶς ἦσαν βαρύτερα.

(6) Ἐποιέετο· ὄρα τὴν σημασίαν τοῦ μέσου.

(7) Λέοντος· ὁ λέων ἦτο ἱερός τοῦ ἡλίου παρὰ τοῖς Ἀσιανοῖς.

(8) Τάλαντα δέκα· τὰ τῶν Δελφικῶν μαντείῳ δοθέντα δῶρα ἤξιζον περίπου 94 τάλαντα· τὰ αὐτὰ δῶρα ἔδωκεν ὁ Κροῖσος τῶν Διδυμαίων Ἀπόλλωνι, ἐξ οὗ καταφαινεται ὁ μέγας τοῦ Κροῖσου πλοῦτος.

(9) Κατεκαίετο· 548 ἔτος πρ. Χ. ὁ νέος ὑπὸ τῶν Ἀλκμαϊωνιδῶν κτισθεὶς ναὸς ἦτο ἔτι μεγαλοπρεπέστερος τοῦ προτέρου.

(10) Ἐπὶ γὰρ τούτοισι ἴδρυτο πιθανῶς τὰ ἡμιπλίνθια. ἀπετέλουν τὴν ἀνωτέραν βαθμίδα, ἐφ' ᾧ ἴσταντο οἱ 4 πόδες τοῦ Λέοντος, οἵτινες ὡς τὰ ἡμιπλίνθια ἦσαν ἐκ λευκοῦ χρυσοῦ. Τὰ λοιπὰ 113 (λευκοῦ χρυσοῦ) διενέμοντο οὕτως, ὥστε ἡ δευτέρα βαθμὶς συνίστατο ἀπὸ ἄνωθεν ἐκ 4ῖ (=5. 3), ἡ τρίτη ἐκ 35(=7. 5), ἡ τετάρτη ἐξ 63 (=9. 7) ἡμιπλινθίων.

κέεται ἐν τῷ Κορινθίῳ θησαυρῷ,¹ ἔλκων σταθμὸν ἑβδο-
μον ἡμιτάλαντον· ἀπειτάκη γὰρ αὐτοῦ τέταρτον ἡμιτάλαν-
τον.

27 Ἐπιτελέσας δὲ ὁ Κροῖσος ταῦτα ἀπέπεμπε ἐς Δελφοὺς
καὶ τάδε ἄλλα ἅμα τοῖσι·² κρητῆρας δύο μεγάθει μεγάλους,
χρύσειον καὶ ἀργύρειον, τῶν ὁ μὲν χρύσειος ἔκειτο ἐπὶ δε-
ξιὰ ἐσιόντι ἐς τὸν νηόν, ὁ δὲ ἀργύρειος ἐπ' ἀριστερά. με-
τεκινήθησαν δὲ καὶ οὗτοι ὑπὸ τὸν νηόν³ κατακαέντα, καὶ
ὁ μὲν χρύσειος κέεται ἐν τῷ Κλαζομενίῳ θησαυρῷ, ἔλκων
σταθμὸν εἴνατον ἡμιτάλαντον καὶ ἔτι δυνάδεκα μνέας, ὁ
δὲ ἀργύρειος ἐπὶ τοῦ προνηΐου τῆς γωνίης, χωρέων ἀμφο-
ρέας ἑξακοσίους. ἐπικίρνεται⁴ γὰρ ὑπὸ Δελφῶν Θεοφανί-
οισι.⁵ φασὶ δέ μιν Δελφοὶ Θεοδώρου⁶ τοῦ Σαμίου ἔργον
εἶναι, καὶ ἐγὼ δοκέω· οὐ γὰρ τὸ συντυχόν⁷ φαίνεται μοι
ἔργον εἶναι. καὶ πίθους τε ἀργυρέους τέσσερας ἀπέπεμψε,
οὐ ἐν τῷ Κορινθίῳ θησαυρῷ ἐστᾶσι, καὶ περιορανήτρια

(1) Θησαυρῷ· τὰ χρυσᾶ ἡμιπλίνθια διετηροῦντο μέχρι τῶν ἱερῶν
πολέμων, ὅτε ὑπὸ τῶν ἱεροσύλων Φωκέων ἐτάκησαν καὶ μετεποιή-
θησαν εἰς νομίσματα χρυσᾶ.

(2) Ἄμα τοῖσι—πρὸς τούτοισι· ὄρα τὴν ἀρχικὴν δεικτικὴν δύνα-
μιν τοῦ ἄρθρου.

(3) Ὑπὸ τὸν νηόν· ἢ ὑπὸ χρονικ.

(4) Ἐπικίρνεται γὰρ· αἰτιολογ. τὸ χωρέων.

(5) Θεοφανίοισι· ἐν ὀνόμασιν ἑορτῶν συνήθως τίθεται ἡ δοτικ.
ἄνευ τῆς ἐν. ἐκαλοῦντο δὲ Θεοφάνια, ἢ πρὸς τιμὴν τοῦ ἐπιφανέντος
θεοῦ (ἡλίου) ἐν Δελφοῖς κατὰ τὸ ἔαρ ἑορτή, καθ' ἣν καὶ ὁ κρατῆρ
οὗτος ἦτο ἐν χρήσει.

(6) Θεοδώρου· ὑπῆρχον δύο περίφημοι τεχνῖται ὁμώνυμοι, ἀμφο-
τεροὶ ἐκ Σάμου. Ὁ ἐνταῦθα μνημονευόμενος εἶναι ὁ κατασκευάσας
καὶ τὸ δακτύλιον τοῦ Πολυκράτους, καὶ ἦτο νεώτερος. (Ὀλυμπ. 40).

(7) Τὸ συντυχόν—τὸ τυχόν (τυχαῖον)· οὐχὶ δηλ. ἔργον συνήθους,
ἀλλὰ περιφήμου τεχνίτου.

δύο ἀνέθηκε, χρύσεόν τε καὶ ἀργύρεον, τῶν τῷ χρυσεῷ ἐπιγέγραπται Λακεδαιμονίων¹ φαμένων εἶναι ἀνάθημα, οὐκ ὀρθῶς λέγοντες·² ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο Κροῖσου, ἐπέγραψε δὲ τῶν τις Δελφῶν Λακεδαιμονίοισι βουλόμενος χαρίζεσθαι, τοῦ ἐπιστάμενος τὸ οὐνομα οὐκ ἐπιμνήσομαι. ἀλλ' ὁ μὲν παῖς, δι' οὗ τῆς χειρὸς ῥέει³ τὸ ὕδωρ, Λακεδαιμονίων ἔστί, οὐ μέντοι τῶν γε περιρραντηρίων οὐδέτερον. ἄλλα τε ἀναθήματα οὐκ ἐπίσημα πολλὰ ἀπέπεμψε ἅμα τούτοισι ὁ Κροῖσος καὶ χεύματα ἀργύρεα κυκλωτερέα, καὶ δὴ καὶ γυναικὸς εἶδωλον χρύσειον τρίπηχυν, τὸ Δελφοὶ τῆς ἀρτοκόπου⁴ τῆς Κροῖσου εἰκόνα λέγουσι εἶναι πρὸς δὲ⁵ καὶ τῆς ἐσωτοῦ γυναικὸς τὰ ὑπὸ τῆς δειρῆς⁶ ἀνέθηκε ὁ Κροῖσος καὶ τὰς ζώνας.

28 Ταῦτα μὲν ἐς Δελφοὺς ἀπέπεμψε, τῷ δὲ Ἀμφιάρῳ⁷, πνθόμενος αὐτοῦ τὴν τε ἀρετὴν καὶ τὴν πάθην, ἀνέθηκε

(1) Λακεδαιμονίων ἦτο ἡ ἐπιγραφή.

(2) Οὐκ ὀρθῶς λέγοντες ἀνακολούθως ἀντὶ λεγόντων, ὡς εἰ προηγείτο, οἱ φασι ἀντὶ φαμένων.

(3) ῥέει· ἐν ταῖς περιρραντηρίοις.

(4) Ἀρτοκόπου κατὰ τὴν παράδοσιν, ἀρτοποιὸς τις γυνὴ ἐμαρτύρησεν εἰς τὸν Κροῖσον, ὅτι ὁ ἄρτος, ὃν ἡ μητριὰ του ἤθελε τῷ δώσει, εἶνε δεδηλητηριασμένος.

(5) Πρὸς δὲ· ἐπιρρημ.

(6) Τὰ ἀπὸ τῆς δειρῆς· περιγραφικ. (περιδέραια).

(7) Ἀμφιάρῳ ὁ ἀνδρεῖος καὶ κατὰ τὴν μαντικὴν ἔξοχος ἦρως Ἀμφιάραος κατ' ἀρχὰς ἠρνήθη νὰ συμμετάσχη τῆς τῶν 7 ἐπὶ Θήβαις ἐκστρατείας, διότι προέβλεπε τὸ δυστυχὲς ταύτης τέλος· οὐκ ἦτον συμμετέσχε τέλος πεισθεὶς ὑπὸ τῆς συζύγου του Ἐριφύλης, δελεασθείσης ἐκ πολυτίμου περιδεραίου δωρηθέντος αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Πολυνείκου. Μετὰ τὴν δυστυχῆ ἔκβασιν φεύγων κατεπόθη μετὰ τοῦ ἄρματός του ὑπὸ τῆς γῆς καὶ εἶτα γεόμενος θεὸς τῆς μαντικῆς ἐκτίσατο ἐν Θήβαις καὶ κατ' ἔξοχὴν ἐν Ὠρωπῷ μαντεῖον τῶν ὄνειρων (ὄνειρόμαντις).

σάκος τε χρύσειον πᾶν ὁμοίως¹ καὶ αἰχμὴν στερεὴν πᾶσαν χρυσέην, τὸ ξυστόν² τῆσι λόγχῃσι³ ἐὼν ὁμοίως χρύσειον· τὰ ἔτι καὶ ἀμφοτέρω ἐς ἐμέ⁴ ἦν κείμενα ἐν Θήβῃσι καὶ Θηβαίων ἐν τῷ νηῷ τοῦ Ἰσμηνίου⁵ Ἀπόλλωνος.

29 Τοῖσι δὲ ἄγειν μέλλουσι τῶν Ἀυδῶν ταῦτα τὰ δῶρα ἐς τὰ ἱρὰ ἐνετέλλετο ὁ Κροῖσός ἐπειρωτᾶν τὰ χρηστήρια εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας Κροῖσος καὶ εἴ τινα στρατὸν ἀνδρῶν προσθέοιτο φίλον. ὡς δὲ ἀπικόμενοι ἐς τὰ⁶ ἀπέμφθησαν οἱ Ἀυδοὶ ἀνέθεσαν τὰ ἀναθήματα, ἐχρέοντο τοῖσι χρηστηρίοισι λέγοντες· Κροῖσος ὁ Ἀυδῶν τε καὶ ἄλλων ἐθνέων βασιλεύς, νομίσας τάδε μαντήια εἶναι μούνα⁷ ἐν ἀνθρώποισι, ὑμῖν τε ἄξια δῶρα ἔδωκε τῶν ἐξευρημάτων, καὶ νῦν ὑμέας ἐπειρωτᾶ εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας καὶ εἴ τινα στρατὸν ἀνδρῶν προσθέοιτο σύμμαχον. οἱ μὲν ταῦτα ἐπειρώτεον, τῶν δὲ μαντηῶν ἀμφοτέρων ἐς τωὐτὸ αἰ γινῶμαι συνέδραμον,⁸ προλέγουσαι Κροῖσῳ, ἣν στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας, μεγάλην ἀρχὴν μιν καταλῦσαι τοὺς δὲ Ἑλλήνων δυνατωτάτους συνεβούλευον οἱ ἐξευρόντα φίλους προσθέσθαι.

(1) Ὅμοίως· δηλ. κατὰ πάντα αὐτοῦ τὰ μέρη σύμμετρον (ἐκ χρυσοῦ).

(2) Τὸ ξυστόν· κατὰ τὴν αὐτὴν πτῶσιν τῷ αἰχμῆν σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος.

(3) Λόγχῃσι· ἕκαστον σάκος εἶχε δύο αἰχμάς, ἡ μὲν πρὸς προσβολὴν, ἡ δὲ εἰς ἐμπήγεται τοῦτο εἰς τὴν γῆν.

(4) Ἐς ἐμέ· μέχρι τῶν χρόνων μου· πρὸς ἐπ' ἐμεῦ.

(5) Ἰσμηνίου. ὁ ναὸς τοῦ ἐν Θήβαις τιμωμένου Ἰσμηνίου Ἀπόλλωνος ἔκειτο πλησίον τοῦ ποταμοῦ Ἰσμηνίου.

(6) Ἐς τὰ· ἐνν. ἱρὰ.

(7) Νομίσας τάδε μαντήια εἶναι μούνα·=νομίσας τάδε μούνα εἶναι μαντήια.

(8) Ἐς τωὐτὸ-συνέδραμον· ἀλλαχοῦ· κατὰ τωὐτὸ αἰ γινῶμαι συνεζέπιπτον.

30 Ἐπεὶτε δὲ ἀνενειχθέντα τὰ θεοπρόπια ἐπύθετο ὁ Κροῖσος, ὑπερήσθη τε τοῖσι χρηστηρίοισι, πάγχυ¹ τε ἐλπίσας καταλύσειν² τὴν Κύρον βασιληὴν πέμψας αὐτίς ἐς Πυθῶ³ Δελφοὺς δωρέεται, πυθόμενος αὐτῶν τὸ πλήθος, κατ' ἄνδρα δύο⁴ στατήρσι⁵ ἕκαστον χρυσοῦ. Δελφοὶ δὲ ἀντὶ τούτων ἔδωσαν Κροίσῳ (τε) καὶ Λυδοῖσι προμαντήρην καὶ ἀτελείην καὶ προεδρίην⁶ καὶ ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ αὐτῶν γενέσθαι Δελφόν⁷ ἐς τὸν αἰεὶ χρόνον.

31 Δωρησάμενος δὲ τοὺς Δελφοὺς ὁ Κροῖσος ἐχρηστηριάζετο τὸ τρίτον. ἐπεὶτε γὰρ δὴ παρέλαβε τοῦ μαντηίου ἀληθείην, ἐνεφορέετο⁸ αὐτοῦ. ἐπειρώτα δὲ τάδε χρηστηριαζόμενος, εἴ οἱ πολυχρόνιος ἔσται⁹ ἡ μουνναρχίη. ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾶ τάδε:

(1) Πάγχυ· ἄττικῶς πῶς;

(2) Καταλύσειν. ὁ στίχος τῆς Πυθίας εἶχε:

Κροῖσος Ἄλτυν διαβάς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.

(3) Πυθῶ· καὶ ὄνομα τοῦ ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος φονευθέντος δράκοντος, καὶ τοῦ τόπου τοῦ ἐνταῦθα μαντείου.

(4) Δύο· ἀκλίτως ἐνταῦθα.

(5) Στατήρσι· ἀγνοοῦμεν, ὁποίαν ἀξίαν εἶχεν ὁ ἀρχαιότατος οὗτος πάντων τῶν χρυσοῦν στατήρων. Οἱ μεταγενέστεροι περσικοὶ στατήρες, οἵτινες καὶ ἐκ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπους δαρεικοὶ ἐκαλοῦντο, εἶχον τὴν αὐτὴν ταῖς 20 ἄττικαῖς δραγμαῖς ἀξίαν.

(6) Προεδρίην· ἐν τοῖς πυθικοῖς ἀγῶσι· ἡ προμαντήρᾴ· συνίσταται εἰς τὸ νᾶ προτιμᾶται εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ μαντείου, ἐν ᾧ παρὰ τοῖς ἄλλοις ὠρίζετο διὰ κλήρου.

(7) Δελφόν· ἀντὶ Δελφῶν· ἀπαντᾶ συχνάκις ἡ ἀνεξάρτητος αἰτία· μετ' ἀπαρεμφ. ἀντὶ τῆς δοτ. ἢ γενικ. μετ' ἀπαρεμφάτου.

(8) Ἐνεφορέετο = κυρίως ἐπληροῦτο, ὑπερνεπίμπλοτο, ἡρώτα ὑπερβαλλόντως συχνὰ περὶ αὐτοῦ.

(9) Εἰ... ἔσται· ἐτηρήθη ἔγκλισις τῆς εὐθείας ἐρωτήσεως· ὡς νᾶ ἀκούη τις οὕτως εἰπεῖν τοὺς ἀγγέλους τοῦ Κροίσου νᾶ ἐρωτῶσι.

Ἄλλ' ὅταν ἡμίονος¹ βασιλεὺς Μήδοισι γένηται,
 Καὶ τότε, Λυδὲ ποδαβρέ,² πολυψήφιδα παρ' Ἔρμον³
 Φεύγειν⁴ μηδὲ μένειν, μηδ' αἰδεῖσθαι κακὸς εἶναι.

Τούτοισι ἔλθοῦσι τοῖσι ἔπεσι ὁ Κροῖσος πολλόν τι μάλιστα
 πάντων ἤσθη, ἐλπίζων ἡμίονον οὐδαμὰ ἀντ' ἀνδρὸς βα-
 σιλεύσειν Μήδων, οὐδ' ὧν αὐτὸς οὐδὲ οἱ ἐξ αὐτοῦ⁵ παύ-
 σεσθαι κοτε τῆς ἀρχῆς.

3

ΤΕΛΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΡΟΙΣΟΥ

(Βιβλ. Α', κεφ. 71—).

32. Κροῖσος δὲ ἀμαρτῶν τοῦ χρησιμοῦ ἐποιέετο στρατηῆν
 ἐς Καππαδοκίην,⁶ ἐλπίσας καταιρήσειν Κῦρόν τε καὶ τὴν
 Περσέων δύναμιν. παρασκευαζομένου δὲ Κροῖσου στρατεύε-

(1) Ἡμίονος· δηλοῖ τὸν Κῦρον, ὡς υἱὸν εὐγενοῦς μητρὸς (θυγατρὸς τοῦ Ἀστυάγου) καὶ εὐτελοῦς πατρὸς (τοῦ Πέρσου Καμβύσου).

(2) Ποδαβρέ· κυρ. ὁ ἀβρὸς τοὺς πόδας, ἐνταῦθα γενικῶς ὁ ἀβροδιαί-
 τος, ἐκτεθλημένος. Πρβ. κεφ. 1 5. «Κέλευε δὲ σφέας (Λυδοὺς) κι-
 θῶνάς τε ὑποδύσειν τοῖσι εἴμασι καὶ κοθόρνοισι ὑποδέεσθαι—καὶ τα-
 χέως σφέας γυναῖκας ἀντ' ἀνδρῶν ὄψεαι γεγονότας».

(3) Ἔρμον. νῦν Σαραβάτ. ῥέει ἐκ τῶν Φρυγίων ὀρέων ἐπαυξάνει
 διερχόμενος τὰ πεδία τῶν Σάρδεων διὰ τοῦ Πακτωλοῦ καὶ χύνεται
 εἰς τὸν κόλπον τῆς Σμύρνης.

(4) Φεύγειν· μένειν, αἰδεῖσθαι· ἀπαρεμφ. ἀντὶ προστακτ.

(5) Οὐδ' ὧν αὐτὸς οὐδὲ οἱ ἐξ αὐτοῦ· ὁ Κροῖσος ἐνταῦθα μετὰ τῶν
 ἀπογόνων του νοεῖται ὡς εἷς, ἐντεῦθεν καὶ ἡ ἐπομένη ὀνομαστικὴ οἰ-
 ἴα. Ἄν ὑπῆρχεν ἀντίθεσις μεταξὺ διαφόρων προσώπων, θὰ ἐτίθετο αἰ-
 τιατ. τοὺς, ὥστε ἐτέθη καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ αὐτό.

(6) Καππαδοκίην· κεῖται ΒΔ τῆς Φρυγίας.

σθαι ἐπὶ Πέρσας, τῶν τις¹ Ἀυδῶν νομιζόμενος² καὶ πρόσθεν εἶναι σοφός, ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς γνώμης καὶ τὸ κάρτα οὐνομα ἐν Ἀυδοῖσι ἔχων, συνεβούλευσε Κροῖσῳ τάδε· οὐνομα οἱ³ ἦν Σάνδανις· Ὡ βασιλεῦ, ἐπ' ἄνδρας τοιούτους στρατεύεσθαι παρασκευάζεαι, οἱ σκυτίνας μὲν ἀναξυριδάς, σκυτίνην δὲ τὴν ἄλλην ἐσθῆτα φορέουσι, σιτέονται δὲ οὐκ ὅσα ἐθέλουσι, ἀλλ' ὅσα ἔχουσι, χῶρον ἔχοντες τρηχέην. πρὸς δὲ οὐκ οἶνω διαχρέονται, ἀλλὰ ὑδροποτέουσι, οὐ σῦκα δὲ ἔχουσι τρώγειν,⁴ οὐκ ἄλλο ἀγαθὸν οὐδέν. τοῦτο μὲν δὴ⁵, εἰ νικήσεις,⁶ τί σφεας ἀπαιρήσει, τοῖσι γε μὴ⁷ ἔστι μηδέν· τοῦτο δέ, ἦν νικηθῆς, μάθε ὅσα ἀγαθὰ ἀποβαλέεις. γευσάμενοι γὰρ τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν περιέξονται⁸ οὐδὲ ἀπωστοὶ ἔσονται. ἐγὼ μὲν νυν θεοῖσι ἔχω χάριν, οἱ οὐκ ἐπὶ νόον ποιέουσι Πέρσησι στρατεύεσθαι ἐπὶ Ἀυδοῦς, ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Κροῖσον. Πέρσησι γάρ,⁹ πρὶν Ἀυδοῦς καταστρέψασθαι, ἦν οὔτε ἀβρὸν οὔτε ἀγαθὸν οὐδέν.

33. Οἱ δὲ Καππαδόκαι ὑπὸ Ἑλλήνων Σύριοι¹⁰ ὀνομά-

(1) Τῶν τις· ἡ θέσις αὕτη τῆς ἀορ. ἀντωνυμ. μεταξὺ ἄρθρου καὶ οὐσιαστικ. εἶνε ἡ συνηθεστάτη παρ' Ἡροδ.

(2) Νομιζόμενος· παρατατ. μετοχ.

(3) Οὐνομα οἱ· ὅρα τὸ ἀσύνδετον.

(4) Τρώγειν· ἀντὶ ἄψειν.

(5) Τοῦτο μὲν... τοῦτο δέ· ἐπιρρημ. ἰδ. σελ. 8 σημ. 2.

(6) Εἰ νικήσεις· ἐν τῷ ἐπομ. ἦν νικηθῆς κατὰ διάφορον ἐκδοχὴν·

(7) Τοῖσι γε μὴ· τὸ μὴ ἐν ἀναφορικ. προτασ. ἧς ἡ αἰτιολογ. σημασ. ἔμπροσθεν. καὶ ὑπόθεσιν· τοῖσι γε=εἰγέ σφι.

(8) Περιέξονται· περιέχεσθαι κυρ. τινός περιβάλλεσθαι, κρατεῖν τι—μὴ ἀφιέναι.

(9) Πέρσησι γάρ· ἐπεξηγεῖ καὶ ἐπιβεβαιοῖ ἐκ μέρους τοῦ συγγραφέως τὸ κύριον μέρος τοῦ λόγου τοῦ Σανδάνις. Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἡροδότου οἱ Πέρσαι ἐφημιζοντο ὡς τρυφηλοὶ καὶ ἀκόλαστοι.

(10) Σύριοι κατὰ Στράβωνα ἐκαλοῦντο Σύριοι πάντες οἱ μεταξὺ Βαβυλωνίας, Κιλικίας, Αἰγύπτου καὶ τῆς Μαύρης θαλάσσης οἰκοῦντες·

ζονται ἦσαν δὲ οἱ Σύριοι οὗτοι τὸ μὲν πρότερον ἢ ¹ Πέρσας ἄρξαι Μήδων κατήκοι, ² τότε δὲ Κύρου. ὁ γὰρ οὗρος ἦν τῆς τε Μηδικῆς ἀρχῆς καὶ τῆς Λυδικῆς ὁ Ἄλυς ποταμός, ὃς ῥέει ἐξ Ἀρμενίου ὕρεος ³ διὰ Κιλικίων, μετὰ δὲ Ματιηνοῦς ⁴ μὲν ἐν δεξιῇ ἔχει ῥέων, ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου ⁵ Φρύγας, παραμειβόμενος δὲ τούτους καὶ ῥέων ἄνω πρὸς βορρῆν ἄνεμον ἔνθεν μὲν ⁶ Συρίους Καππαδόκας ἀπέργει, ἐξ εὐωνύμου δὲ Παφλαγόνας. οὕτω ὁ Ἄλης ποταμὸς ἀποτάμνει σχεδὸν πάντα τῆς Ἀσίας τὰ κάτω ⁷ ἐκ θαλάσσης τῆς ἀντίου Κύπρου ἐς τὸν Εὐξείνου πόντον· ἔστι δὲ αὐχὴν ⁸ οὗτος ⁹ τῆς χώρας ταύτης ἀπάσης· μῆκος ὁδοῦ εὐ-

(1) Πρότερον ἢ: Ἴων.—πρὶν μετ' ἀπαρεμφ.

(2) Κατήκοι: ἐνταῦθα γενικῆ συνταξ. ἀλλαχοῦ δοτικῆ.

(3) Ἐξ Ἀρμενίου οὗρος: ἐνταῦθα ἀναφερ. οὐχὶ εἰς ἐν μόνον ὄρος, ἀλλ' εἰς τὴν σειρὰν τῶν ὄρεων, ἥτις ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων γεωγράφων καλεῖται Ἀντίταυρος. Ἐκ τῶν δύο ὄρεων τούτου τοῦ Παρυάδου καὶ Ἀργαίου πηγάζουσιν αἱ δύο πηγαὶ τοῦ Ἄλυος.

(4) Ματιηνοῦς: κατώκουν παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἄλυος, ὅθεν ἐξετείνοντο πρὸς ἀνατολ. (Ἐν ταύταις ταῖς χώραις οἰκοῦσι νῦν οἱ Κοῦρδοι νομάδες ἐπίσης.)

(5) Ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου: δηλ. ἐκ τοῦ εὐωνύμου.

(6) Ἐνθεν μὲν· ἀντὶ ἔνθεν δέ, ἔπεται τὸ μᾶλλον ὠρισμένον ἐξ εὐωνύμου δέ.

(7) Πάντα τῆς Ἀσίας τὰ κάτω: τὸ δυτ. ἀπὸ τοῦ Ἄλυος πρὸς τὴν ἑλληνικὴν θάλασσαν (κάτω) μέρος τῆς μικρᾶς Ἀσίας.

(8) Αὐχὴν· ὁ Ἡρόδ. ὀνομάζει αὐχένα τῆς ὅλης χώρας τὴν ἀνατολ. ἐσχατιὰν τῆς μικρᾶς Ἀσίας μεταξὺ τῆς τῆ Κύπρω ἀντικειμένης παραλίας καὶ τῆς Μαύρης θαλάσσης, ἐπειδὴ ἐνταῦθα ὁ μέγας ἰσθμὸς ὅστις ἀποτελεῖ τὸ προέχον τῆς Ἀσίας, εἶνε στενότατος· οὐχ ἦττον ὁ Ἡρόδ. νοεῖ αὐτὸν πολὺ στενόν, καθ' ὅσον κατὰ τὰς νεωτέρας γεωγραφικὰς ἐρεῦνας, μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν θαλασσῶν εἶνε 75 γεωγρ. μιλ. ἀπόστασις, ἣν οὔτε ὁ ὠκύτατος τοὺς πόδας δύναται ἐν 5 ἡμέραις νὰ διανύσῃ.

(9) Οὗτος: τὸ ὑποκείμεν. οὗτος ἔλκεται κατὰ γένος πρὸς τὸ κατηγορ. αὐχὴν· ἀντὶ ταῦτα.

ζώνω ἀνδρὶ πέντε ἡμέραι ἀναισιμοῦνται.¹

34. Ἐστρατεύετο δὲ ὁ Κροῖσος ἐπὶ τὴν Καππαδοκίην τῶνδε εἵνεκα, καὶ γῆς ἱμέρω προσκλήσασθαι πρὸς τὴν ἑσω- τοῦ μοῖραν βουλούμενος, καὶ μάλιστα τῷ χρηστηρίῳ Πίσυνος ἔων καὶ τίσασθαι² θέλων ὑπὲρ Ἀστυάγεος Κῦρον. Ἀστυ- άγεα γὰρ τὸν Κναξάρεω, ἔοντα Κροῖσου μὲν γαμβρὸν, Μήδων δὲ βασιλέα, Κῦρος ὁ Καμβύσεω καταστρεψάμενος εἶχε,³ γενόμενον γαμβρὸν Κροῖσω ἔδεδε. Σκυθῆων τῶν νο- μάδων εἴλη ἀνδρῶν στασιάζασα ὑπεξῆλθε εἰς γῆν τὴν Μη- δικήν· ἐτυράννευε δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Μήδων Κναξάρης ὁ Φραόρτεω τοῦ Δηϊόκεω, ὃς τοὺς Σκύθας τούτους τὸ μὲν πρῶτον⁴ περιεῖπε⁵ εὖ ὡς ἔοντας ἰκέτας· ὥστε δὲ⁶ περὶ πολλοῦ ποιόμενος αὐτοὺς, παιδάς σφι παρέδωκε τὴν γλῶσσαν τε ἐκμαθεῖν καὶ τὴν τέχνην⁷ τῶν τόξων. χρόνου δὲ γενομένου καὶ αἰεὶ φοιτεόντων τῶν Σκυθῆων ἐπ' ἄγρην καὶ αἰεὶ τι φερόντων, καὶ κοτε συνήγεικε⁸ ἐλεῖν σφέας μη- δέν· νοστήσαντας δὲ αὐτοὺς κεινήσι⁹ χερσὶ ὁ Κναξάρης

(1) Ἀναισιμοῦνται· Ἰων. ἀναλίσκονται.

(2) Τίσασθαι τινα= τιμωρεῖσθαι τινα.

(3) Καταστρεψάμενος εἶχε περὶ τῆς σημασ. τοῦ ἔχειν μετὰ με- τοχ. ἰδ. σελ. 6 σημ. 3.

(4) Τὸ μὲν πρῶτον· εἰς τοῦτο ἀνταποκρίνεται τό, χρόνου δὲ ἐγγε- νομένου.

(5) Περιεῖπε εὖ· ἀντιθ. περιέπειν τρηχέως.

(6) Ὅστε δὲ= ἄτε δέ.

(7) Τὴν τέχνην τῶν τόξων· οἱ Σκύθαι ἦσαν ἐπὶ φόβοι τοξόται· περὶ τῆς δυσκόλου χρήσεως τοῦ σκυθικοῦ τόξου ὁρ. Πλατ. νομ. 795. «Τῶν σκυθῶν νόμος οὐκ ἐν ἀριστερᾷ μὲν τόξον ἀπάγων, ἐν δεξιᾷ δὲ οἰστόν προσαγόμενος μόνον, ἀλλ' ὁμοίως ἑκατέραις ἐπ' ἀμφοτέρα χρώμε- νος.» Πρβ. Ἰερμ. 5. 16.

(8) Συνήγεικε· ἄττ.= συνέβη.

(9) Κεινήσι· ἄττ. κεναῖς.

(ἦν γὰρ ὡς διέδεξε, ¹ ὄργην ἄκρος) ² τρηχέως κάρτα περιέσπε ἀεικίη. ³ οἱ δὲ ταῦτα πρὸς Κναξάρω παθόντες, ὥστε ⁴ ἀνάξια σφέων αὐτῶν πεπονθότες, ἐβούλευσαν τῶν παρὰ σφίσι διδασκομένων παιδῶν ἕνα κατακόψαι, σκευάσαντες δὲ αὐτὸν, ὥσπερ ἐώθεσαν καὶ τὰ θηρία σκευάζειν, Κναξάρει δοῦναι φέροντες ὡς ἄγρην δῆθεν, δόντες δὲ τὴν ταχίστην ⁵ κομίζεσθαι παρὰ Ἀλυάττεα τὸν Σαδυάττεω ἐς Σάρδις. ταῦτα καὶ ἐγένετο· καὶ γὰρ Κναξάρης καὶ οἱ παρέοντες δαιτυμόνες τῶν κρεῶν τούτων ἐπάσαντο, καὶ οἱ Σκύθαι ταῦτα ποιήσαντες Ἀλυάττεω ἰκέται ἐγένοντο.

35. Μετὰ δὲ ταῦτα (οὐ γὰρ δὴ ὁ Ἀλυάττης ἐξειδίδου τοὺς Σκύθας ἐξαιτέοντι Κναξάρη πόλεμος τοῖσι Λυδοῖσι καὶ τοῖσι Μήδησι ἐγεγόνεε ἐπ' ἔτεα πέντε, ἐν τοῖσι πολλάκις μὲν οἱ Μῆδοι τοὺς Λυδοὺς ἐνίκησαν πολλάκις δὲ οἱ Λυδοὶ τοὺς Μήδους· ἐν δὲ καὶ ⁶ νυκτομαχίην τινὰ ⁷ ἐποιήσαντο. Διαφέρουσι δέ σφι ἐπ' ἴσης ⁸ τὸν πόλεμον, ⁹ τῷ ἔκτω ἔτει συμβολῆς γενομένης, συνήνεικε ὥστε τῆς μάχης συνεστεώσης τὴν ἡμέρην ἐξ ἀπίνης νύκτα γενέσθαι.

(1) Ὡς διέδεξε· ἀπροσωπ. λειπτέον (διέδειξε).

(2) Ὀργὴν ἄκρος·=ἀκράχολος· ἡ λέξις ὄργη ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῆς σημασίᾳ εὐφύια, προτέρημα· ἀπαντᾷ συχνὰ εἰς Ἴωνας συγγραφεῖς.

(3) Ἀεικίη· συνωνυμ. τῷ τρηχέως· χάριν δὲ ἐμφάσεως συνάπτονται.

(4) Ὡστε=ἄτε.

(5) Τὴν ταχίστην. ἐνν. ὁδόν.

(6) Ἐν δὲ καί· ἐκφρασις ἐπιρρ. ὅπως τό· πρὸς δέ, μετὰ δέ, συνήθως ἀνταποκρίνεται προηγούμενον, «ἄλλος» ὥστε τότε σημαίνει, ἰδίως δέ.

(7) Νυκτομαχίην τινὰ· εἶδος νυκτομαχίας, οὐχὶ ἀληθῆς ἀν' ἡ μάχῃ ἐγένετο ἐντεῦθεν ἢ ἐκεῖθεν τοῦ Ἄλυσος δὲν εἶνε γνωστόν· μᾶλλον ἐντεῦθεν, διότι οἱ Μῆδοι ἤρξαντο τοῦ πολέμου.

(8) Ἐπ' ἴσης· ἐνν. μοίρης.

(9) Διαφέρουσι... τὸν πόλεμον συνεχῶς ἢ ἐπὶ πολὺν χρόνον φέροντες τὸν πόλεμον.

τὴν δὲ μεταλλαγὴν ταύτην τῆς ἡμέρας Θαλῆς ὁ Μιλήσιος τοῖσι Ἰωσὶ προηγόρευσε ἔσθθαι, οὖρον¹ προθέμενος ἐνιαυτὸν τοῦτου,² ἐν τῷ δὴ καὶ ἐγένετο ἡ μεταβολή. οἱ δὲ Λυδοὶ τε καὶ οἱ Μῆδοι, ἐπεὶ τε εἶδον νύκτα ἀντὶ ἡμέρας γενομένην, τῆς μάχης τε ἐπαύσαντο καὶ μᾶλλον τι ἔσπευσαν καὶ ἀμφοτέροι εἰρήνην ἐωυτοῖσι γενέσθαι. οἱ δὲ συμβιβάσαντες αὐτοὺς ἦσαν οἶδε, Συέννεσις³ τε ὁ Κίλιξ καὶ Λαβύνητος ὁ Βαβυλώνιος. οὗτοί σφι καὶ τὸ ὄρκιον οἱ σπύσαντες γενέσθαι ἦσαν καὶ γάμων ἐπαλλαγὴν ἐποίησαν. Ἀλυάττεα γὰρ ἔγνωσαν⁴ δοῦναι τὴν θυγατέρα Ἀρούνην Ἀστυάγει τῷ Κναξάρεω παιδί· ἄνευ γὰρ ἀναγκαίης ἰσχυρῆς συμβάσεις ἰσχυραὶ οὐκ ἐθέλουσι⁵ συμμένειν. ὄρκια δὲ ποιέεται ταῦτα τὰ ἔθνεα τάπερ τε Ἕλληνες, καὶ πρὸς τούτοισι, ἐπεὰν τοὺς βραχίονας ἐπιτάμωται ἐς τὴν ὁμοχροίην, τὸ αἷμα ἀναλείχουσι ἀλλήλων.

36. Τοῦτου δὴ ὦν τὸν Ἀστυάγεα Κῦρος ἐόντα ἐωυτοῦ μητροπάτορα καταστρεψάμενος ἔσχε δι' αἰτίην τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὀπίσω λόγοισι σημανέω. τὰ Κροῖσος ἐπιμεμφόμενος τῷ Κύρῳ ἔς τε τὰ χρηστήρια ἔπεμπε, εἰ στρατεύηται ἐπὶ

(1) Οὖρον· ἄττικῶς πῶς;

(2) Ἐνιαυτὸν τοῦτου· κατὰ τοὺς νεωτέρους ὑπολογισμοὺς ἡ σχεδὸν ὀλική τοῦ ἡλίου ἔκλειψις αὕτη συνέβη τῇ 30 Σεπτεμβρίου 610 π. Χ. ὁ πόλεμος λοιπὸν διήρκεσε ἀπὸ τοῦ 615—610· ὁ πρῶτος σπουδαῖος ἀστρονόμος τῶν Ἑλλήνων ἦτο Θαλῆς ὁ Μιλήσιος (περὶ τὸ 600 π. Χ.) Ματὰ Πλούταρχον ἐδίδασκειν ὅτι· ἡ γῆ εἶναι τὸ κέντρον τοῦ κόσμου, ἡ σελήνη φωτίζεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ ἡ ἔκλειψις τοῦ ἡλίου προέρχεται ἕνεκα τῆς διαβάσεως τῆς σελήνης πρὸ τοῦ ἡλίου. Κατὰ τὸν Πλίνιον ὁ Θαλῆς εἶχε προεῖπει τὸ ἔτος τῆς ἔκλειψεως τοῦ ἡλίου.

(3) Συέννεσις· ἦτο βασιλικὸς τίτλος· τῶν ἡγεμόνων τῶν Κιλικίων, καὶ οὐκ ἰσχυρὸν ὄνομα.

(4) Ἐγνωσαν· ἄορ. τοῦ γινώσκω ἐν δικαστικῇ ἐννοίᾳ.

(5) Ἐθέλουσι· συνήθως ἐμμένουσιν.

Πέρσας. καὶ δὴ καὶ ἀπικομένου χρησμοῦ κιβδήλου, ¹ ἐλπίζας πρὸς ἑαυτοῦ τὸν χρησμόν εἶναι, ² ἐστρατεύετο ἐς τὴν Περσέων μοῖραν. ³ ὡς δὲ ἀπύκετο ἐπὶ τὸν Ἄλυν ποταμὸν ὁ Κροῖσος, τὸ ἐντεῦθεν, ὡς μὲν ἐγὼ λέγω, κατὰ τὰς ἐούσας γεφύρας διεβίβασε τὸν στρατὸν, ὡς δὲ ὁ πολλὸς λόγος Ἑλλήνων, Θαλῆς οἶ ⁴ ὁ Μιλήσιος διεβίβασε. ἀπορέοντος γὰρ Κροίσου, ὅπως οἱ διαβήσεται τὸν ποταμὸν ὁ στρατὸς, (οὐ γὰρ δὴ εἶναι κω ⁵ τοῦτον τὸν χρόνον τὰς γεφύρας ταύτας) ⁶ λέγεται ⁷ παρεόντα τὸν Θαλῆν ἐν τῷ στρατοπέδῳ ποιῆσαι αὐτῷ τὸν ποταμὸν ἐξ ἀριστερῆς χειρὸς ῥέοντα τοῦ στρατοῦ καὶ ἐκ δεξιῆς ῥεῖν, ποιῆσαι δὲ ᾧδε ἄνωθεν ⁸ τοῦ στρατοπέδου ἀρξάμενον διώρυχα βαθέαν ⁹ ὀρύσσειν, ἄγοντα μηνοειδέα, ¹⁰ ὅπως ἂν ¹¹ τὸ στρατόπεδον ἰδνούμενος κατὰ νότου λάβοι, ταύτη κατὰ τὴν διώρυχα ἐκτραπόμενος ἐκ τῶν

(1) Κιβδήλου· ἀμφιλόγου χρησμοῦ.

(2) Πρὸς ἑαυτοῦ... εἶναι· ἢ πρὸς μετὰ γενικ. ἐν τῇ σημασίᾳ πρὸς ὠφέλειάν τινος.

(3) Περσέων μοῖραν· Καππαδοκίαν.

(4) Οἱ Κροῖσω.

(5) Οὐ γὰρ δὴ εἶναι κω· ἀπαρεμφ. μετ' αἰτιατ. ἕνεκα τοῦ ἐκ τῶν ἐπομένων νοουμένου λέγεται.

(6) Τὰς γεφύρας ταύτας·—τὰς γεφύρας, ἃς ὡς ὑπαρχούσας ἐδήλωσα.

(7) Λέγεται· μετ' αἰτιατ. καὶ ἀπαρεμφ. ἂν ἦτον ὄνομ. μετ' ἀπαρεμφ. τότε θὰ ἐξήρητο οὐχὶ τὸ συμβεβηχός, ἀλλ' ὁ ποιήσας τοῦτο Θαλῆς.

(8) Ἄνωθεν· πρὸς τὰς πηγὰς.

(9) Βαθέαν· ἄττικ. βαθεῖαν.

(10) Ἄγοντα μηνοειδέα... τὴν διώρυχα· ὅπως ἂν (ὁ ποταμὸς) ταύτη (ἄνωθεν τοῦ στρατοπέδου) κατὰ τὴν διώρυχα ἐκτραπόμενος ἐκ τῶν ἀρχαίων ῥεέθρων, λάβῃ τὸ στρατόπεδον κατὰ νότου, καὶ αὐτὶς ἐσβάλλει ἐς τὰ ἀρχαῖα, παραμειθόμενος τὸ στρατόπεδον.

(11) Ὅπως ἂν τὰ τελικά· ὡς, ὅπως, κατ' εὐκτ. λαμβάνουσι καὶ τὸν ἂν διότι ἀρχικῶς ἦσαν τροπικά· ἢ κατόρθωσις τοῦ σκοποῦ ἐξαρτᾶται ἐξ ἐξωτερικῶν περιστάσεων ἐνταῦθα· εἰ ἢ διώρυξ μηνοειδῆς εἴη.

ἀρχαίων ρεέθρων, καὶ αὐτίς παραμειβόμενος τὸ στρατόπεδον εἰς τὰ ἀρχαῖα ἐσβάλλοι, ὥστε ἐπεὶ τε καὶ ἐσχίσθη¹ τάχιστα ὁ ποταμὸς, ἀμφοτέρῃ διαβατὸς ἐγένετο. οἱ δὲ καὶ τὸ παράπαν² λέγουσι καὶ τὸ ἀρχαῖον³ ρεέθρον ἀποξηρανθῆναι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐ προσίεμαι κῶς γὰρ ὀπίσω πορευόμενοι διέβησαν⁴ ἄν αὐτόν;

37. Κροῖσος δὲ, ἐπεὶ τε διαβὰς σὺν τῷ στρατῷ ἀπίκετο τῆς Καππαδοκίης εἰς τὴν Πτερίην καλεομένην (ἣ δὲ Πτερίη ἐστὶ τῆς χώρας ταύτης τὸ ἰσχυρότατον, κατὰ⁵ Σινώπην⁶ πόλιν τὴν ἐν Εὐξείνῳ πόντῳ μάλιστα κη κειμένη), ἐνθαῦτα ἐστρατοπεδεύετο, φθείρων τῶν Συρίων τοὺς κλήρους.⁷ καὶ εἶλε μὲν τῶν Πτερίων τὴν πόλιν καὶ ἠνδραποδίσατο, εἶλε δὲ⁸

(1) Καὶ ἐσχίσθη· εἰς τὸ καὶ ὤφειλε νὰ ἀνταποκρίνηται δεύτερον καί, πρὸ τοῦ διαβατὸς.

(2) Καὶ τὸ παράπαν· τὸ καὶ ἐπιτείνει τὸ ἐπίρρημα, ὡς εἰς τό : καὶ μᾶλα, καὶ τὸ κάστα, καὶ πάνυ.

(3) Καὶ τὸ ἀρχαῖον· τὸ καὶ ἀνήκει εἰς τὴν ὅλην πρότασιν, ὃ ἐστὶν οὐ μόνον ἐσχίσθη, ἀλλὰ καὶ ἀποξηρανθῆναι.

(4) Κῶς... διέβησαν ἄν· ἄν τὸ ἀρχαῖον ρεῖθρον ὅλως εἶχεν ἀποξηρανθῆ καὶ τὸ ὕδωρ εἰς τὴν διώρυχα διωχτετεύθη, τότε ἡ διάβασις τῆς διώρυχος ἤθελε παράσχει αὐτοῖς τὴν αὐτὴν δυσκολίαν, ὡς καὶ πρὸ τῆς διοχτετεύσεως τοῦ ρεῖθρου ἡ διάβασις τοῦ ποταμοῦ. Ἡ ἔνστασις εἶναι ὅτι βεβαίως ἡ διώρυξ ἢ τὸ νέον ρεῖθρον πάλιν ἠδύνατο νὰ ἀποχωσθῆ, καὶ ὁ ποταμὸς πάλιν νὰ διοχτετευθῆ εἰς τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ ρεῖθρον.

(5) Κατὰ· περιορίζεται διὰ τοῦ : μάλιστα κη=σχεδὸν ἀντικρῦ.

(6) Σινώπην· πλουσία καὶ περίφημος ἀποικία τῆς Μιλήτου παρὰ τὸν Εὐξείνῳ πόντον.

(7) Κλήρους· γενικῶς ἐνθαῦθα· ἀγρούς.

(8) Εἶλε μὲν... εἶλε δὲ· ἡ ἐπανάληψις τοῦ αὐτοῦ ῥήματος καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τύπον γίνεταί κατὰ τὰς ἐξῆς περιστάσεις· α) ὅταν ἐμφαντικῶς προστίθεται δεύτερον ἀντικείμενον ὡς ἐνθαῦθα· β) ὅπως ἐξάρη δευτερεύοντά τινα προσδιορισμὸν ὡς : αἵτεε "Ἀμασιν θυγατέρα, αἵτεε δὲ ἐκ συμβουλῆς ἀνδρὸς Αἰγυπτίου· γ) ὅταν ἐπεξηγημα-

τὰς περιοικίδας¹ αὐτῆς πάσας, Συρίους τε οὐδὲν ἔον-
τας αἰτίους ἀναστάτους ἐποίησε. Κῦρος δὲ ἀγείρας τὸν ἑω-
τοῦ στρατὸν καὶ παραλαβὼν τοὺς μεταξὺ οἰκόντας πάν-
τας, ἦντιοῦτο Κροΐσω. πρὶν δὲ ἐξελαύνειν² ὀρμηῆσαι τὸν
στρατὸν, πέμψας κήρυκας ἐς τοὺς Ἰωνας ἐπειρᾶτό σφεας
ἀπὸ Κροΐσου ἀπιστάναι. Ἰωνες μὲν νυν οὐκ ἐπέειθοντο,
Κῦρος δὲ ὡς ἀπίκετο καὶ ἀντεστρατοπεδεύσατο Κροΐσω ἐν-
θαῦτα ἐν τῇ Πτερίῃ χώρῃ ἐπειρῶντο κατὰ τὸ ἰσχυρὸν³ ἀλ-
λήλων. μάχης δὲ καρτερῆς γενομένης καὶ πεσόντων ἀμφο-
τέρων⁴ πολλῶν, τέλος οὐδέτεροι νικήσαντες διεστήσαν,
νυκτὸς ἐπελθούσης. καὶ τὰ μὲν στρατόπεδα ἀμφοτέρα οὕτω
ἠγωνίσατο.

38. Κροΐσος δὲ μεμφθεὶς⁵ κατὰ τὸ πλῆθος τὸ ἑωτοῦ
στράτευμα (ἦν γὰρ οἱ⁶ ὁ συμβαλὼν στρατὸς πολλὸν ἐλάσ-
σων ἢ ὁ Κῦρου), τοῦτο μεμφθεὶς⁷, ὡς τῇ ὑστεραίῃ οὐκ ἐ-
πειρᾶτο ἐπιῶν⁸ ὁ Κῦρος, ἀπήλανε ἐς τὰς Σάρδις, ἐν νόῳ
ἔχων,⁹ παρακαλέσας μὲν Αἰγυπτίους κατὰ τὸ ὄριον (ἐποι-

τικῶς προστίθηται ἡ μετόχῃ τοῦ αὐτοῦ ῥήματος ὡς: συνεβάλλετο
τὸν Ὀρέστην—τοῦτον εἶναι τῆδε συμβαλλόμενος.—

(1) Περιοικίδας· ὁμόρους πόλεις.

(2) Ἐξελαύνειν· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ὀρμηῆσαι· ἴδε καὶ 7, 150· πρότερον
ἢ ὀρμηῆσαι στρατεύεσθαι.

(3) Κατὰ τὸ ἰσχυρὸν· μετὰ δυνάμεως (ἰσχυρῶς).

(4) Ἀμφοτέρων· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ, πολλῶν.

(5) Μεμφθεὶς· ἄορ. 1 παθ. ἐν ἐνεργ. σημ. ὡς πρὸς τὸ πλῆθος (διὰ
τὸ ὀλιγάριθμον) ψέξας τὸ στρατ. (δηλ. κρίνας ὅτι ὁ στρατὸς του ἦτο
ὀλιγάριθμος).

(6) Οἱ=Κροΐσω.

(7) Τοῦτο μεμφθεὶς· λέγεται: μέμφομαί τινά τι καὶ μέμφομαί
τινα κατὰ τι, (ὡς ἀνωτ. κατὰ τὸ πλῆθος) τοῦτο=τὸ κατὰ πλῆθος.

(8) Ἐπειρᾶτο ἐπιῶν· μετὰ μετοχ. τὸ πειρῶμαι καὶ ἀλλαχοῦ παρ'
Ἡροδότ.

(9) Ἐν νόῳ ἔχων· ἔνεκα τῶν παρεμπεσουσῶν ἄλλων προτάσεων:

ήσατο γὰρ καὶ πρὸς Ἀμασιν βασιλεύοντα Αἰγύπτου συμμαχίην πρότερον ἢπερ πρὸς Λακεδαιμονίους), μεταπεμφάμενος δὲ καὶ Βαβυλωνίους (καὶ γὰρ πρὸς τούτους αὐτῷ ἐπεποίητο συμμαχίην, ἐτυράννευε δὲ τῶν Βαβυλωνίων τὸν χρόνον τοῦτον Λαβύνητος), ἐπαγγείλας δὲ καὶ Λακεδαιμονίοισι παρῆναι ἐς χρόνον ῥητὸν,¹ ἀλίσας τε δὴ τούτους καὶ τὴν ἑαυτοῦ συλλέξας στρατιήν, ἐνένωτο² τὸν χειμῶνα παρῆς ἅμα τῷ ἔαρι στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Πέρσας. καὶ ὁ μὲν ταῦτα φρονέων, ὡς ἀπίκετο ἐς τὰς Σάρδις, ἔπεμπε κήρυκας κατὰ τὰς συμμαχίας,³ προερέοντας ἐς πέμπτον μῆνα συλλέγεσθαι ἐς Σάρδις τὸν δὲ παρῆντα καὶ μαχεσάμενον στρατὸν Πέρσησι, ὃς ἦν αὐτοῦ ξεινικός, πάντα ἀπείς διεσκέδασε, οὐδαμὰ ἐλπίσας μὴ⁴ κοτε ἄρα⁵ ἀγωνισάμενος οὕτω παραπλησίως⁶ Κύρος ἐλάσῃ ἐπὶ Σάρδις.

39. Ταῦτα ἐπιλεγομένῳ⁷ Κροίσῳ τὸ προάστειον πᾶν ὀφίων ἐνεπλήσθη φανέντων δὲ αὐτῶν οἱ ἵπποι μετιέντες τὰς νομάς νέμεσθαι, φοιτέοντες κατήσθιον. ἰδόντι δὲ τοῦτο Κροίσῳ, ὥσπερ καὶ ἦν,⁸ ἔδοξε τέρας εἶναι. αὐτίκα δὲ ἔπεμπε θεοπρόπους ἐς τῶν ἐξηγητέων⁹ Τελμησσέων. ἀπικομένοισι

παρακαλέσας, μεταπεμφάμενος, ἐπαγγείλας, ἀλίσας, συλλέξας, καὶ τῶν παρενθέσεων, ἐπαναλαμβάνεται διὰ τοῦ ἐνένωτο.

(1) Ἐς χρόνον ῥητὸν ἢ ἐς ἐνταῦθα σημαίνει τὸ τέρμα, μέχρι οὐ πρᾶξις τις θὰ ἐκτελεσθῆ.

(2) Ἐνένωτο=ἐνενόητο.

(3) Κατὰ τὰς συμμαχ. ἢ κατὰ ἐν διανεμητ. σημασία.

(4) Ἐλπίσας μὴ τὸ μὴ ἔνεκεν τῆς ἐν τῷ ἐλπίσας ἐνυπαρχούσης ἐννοίας τοῦ φόβου.

(5) Ἄρα ἀληθῶς παρὰ προσδοκίαν συναπτ. μετὰ τοῦ ἐλάσῃ.

(6) Παραπλησίως=ἐπὶ ἴσης συναπτ. πρὸ τὸ ἀγωνισάμενος.

(7) Ἐπιλεγομένῳ=ἐν νόμῳ ἔχοντι.

(8) Ὡσπερ καὶ ἦν ἀποδοτ. εἰς τὸ ἐπόμε. ἔδοξε τέρας εἶναι.

(9) Ἐς τῶν ἐξηγητέων φαίνεται διεφθαρμένον τὸ χωρίον, οὐχ ἔνεκα τῆς γενικῆς ἀλλὰ μᾶλλον ἔνεκα τοῦ ἄρθρου, ὅπερ ἀσύνηθες

δὲ τοῖσι θεοπρόποισι καὶ μαθούσι πρὸς Τελμησσέων τὸ θέλει σημαίνειν τὸ τέρας, οὐκ ἐξεγένετο¹ Κροίσῳ ἀπαγγεῖλαι πρὶν γὰρ ἢ² ὀπίσω σφέας ἀναπλῶσαι ἐς τὰς Σάρδις, ἦλω ὁ Κροῖσος. Τελμησσέες μέντοι τάδε ἔγνωσαν, στρατὸν ἀλλόθροον προσδόκιμον εἶναι Κροίσῳ ἐπὶ τὴν χώραν, ἀπικόμενον δὲ τοῦτον καταστρέψεσθαι τοὺς ἐπιχωρίους, λέγοντες ὄφιν εἶναι γῆς παῖδα, ἵππον δὲ πολέμιόν τε καὶ ἐπὶ ἄλυσθα. Τελμησσέες μὲν νυν ταῦτα ὑπεκρίναντο³ Κροίσῳ ἤδη ἦλωκότι. οὐδὲν κω εἰδότες τῶν⁴ ἦν περὶ Σάρδις τε καὶ αὐτὸν Κροῖσον.

40. Κῦρος δὲ αὐτίκα ἀπελαύνοντος Κροῖσου μετὰ τὴν μάχην τὴν γενομένην ἐν τῇ Πτερίῃ, μαθὼν ὡς ἀπελάσας μέλλοι Κροῖσος διασκεδᾶν τὸν στρατὸν, βουλευόμενος εὗρισκε προῆγμα⁵ οἱ εἶναι ἐλαύνειν ὡς δύναται τάχιστα ἐπὶ τὰς Σάρδις, πρὶ ἢ τὸ δεύτερον ἀλισθῆναι τῶν Λυδῶν τὴν δύναμιν. ὡς δὲ οἱ ταῦτα ἔδοξε, καὶ ἔποιεε κατὰ τάχος ἐλάσας γὰρ τὸν στρατὸν ἐς τὴν Λυδίην αὐτὸς ἄγγελος Κροίσῳ ἐληλύθει. ἐνθαῦτα Κροῖσος ἐς ἀπορίην πολλὴν ἀπιγμένος, ὡς οἱ παρὰ δόξαν ἔσχε τὰ προήγματα ἢ ὡς αὐτὸς κατεδό-

εἶνε· πρὸς ἐς διδασκάλων πέμποντες, ἐς γαλῶν ἢ εἰνατέρων ἐξοίχεται. Τινὲς τῶν ἐκδοτῶν διορθοῦσιν: ἐς τοὺς ἐξηγητὰς Τελμησσέων· ἄλλοι: ἐς Τελμησσέων τῶν ἐξηγητῶν. Τελμησσός ἢ Τελμισσός ὑπῆρχεν ἐν Πισιδίᾳ, ἐν Καρίᾳ καὶ ἐν Λυκίᾳ· ἡ τελευταία εἶνε ἐνταῦθα, ἢ ἀρχηγέτης ἦν Τελμισσός υἱὸς Ἀπόλλωνος, ὑφ' οὗ ἔλαβε καὶ τὸ δῶρον τῆς τερατοσκοπίας. Πρὸς Ἀρριαν. Ἀναβ. 2. «Τρεῖς εἶνε (λέγουσι) τοὺς Τελμισσέας σοφοὺς τὰ θεῖα ἐξηγεῖσθαι καὶ σφίσι ἀπὸ γένους δεδῶσθαι αὐτοῖς καὶ γυναιξὶ καὶ παισὶ τὴν μαντείαν.»

(1) Ἐξεγένετο=ἐξῆν.

(2) Πρὶν ἢ· κατὰ τοὺς ἀττικοὺς τὸ ἢ θὰ ἦτο περιττόν.

(3) Ἐπεκρίναντο· ἀττ. ἀπεκρίναντο.

(4) Τῶν=τούτων τά.

(5) Προῆγμα· ἐν τῇ σημ. τοῦ: τί σπουδαῖον, οὐσιῶδες, ὠφέλιμον.

καε,¹ ὅμως τοὺς Λυδοὺς ἐξῆγε εἰς μάχην. ἦν δὲ τοῦτον τὸν χρόνον ἔθνος οὐδὲν ἐν τῇ Ἀσίῃ οὔτε ἀνδρσιότερον οὔτε ἀλκιμώτερον τοῦ Λυδίου. ἡ δὲ μάχη σφέων ἦν ἀπ' ἵππων, δόρατά τε ἐφόρεον μεγάλα, καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἱππεύεσθαι ἀγαθοί.

41. Ἐς τὸ παιδίον δὲ συνελθόντων τοῦτο τὸ πρὸ τοῦ ἄστεός ἐστι τοῦ Σαρδιηνοῦ, ἐὼν μέγα τε καὶ ψιλὸν (διὰ δὲ αὐτοῦ ποταμοὶ ῥέοντες καὶ ἄλλοι καὶ Ἰλλος συρόγηγνυσι εἰς τὸν μέγιστον, καλεόμενον δὲ Ἐρμου, ὃς ἐξ ὕρεος ἱροῦ μητρὸς² Δινδυμήνης ῥέων ἐκδιδοὶ εἰς θάλασσαν κατὰ Φώκαιαν³ πόλιν), ἐνθαῦτα ὁ Κῦρος ὡς εἶδε τοὺς Λυδοὺς εἰς μάχην τασσομένους, καταρῥωδήσας⁴ τὴν ἵππον, ἐποίησε Ἀρπάγου⁵ ὑποθεμένου ἀνδρὸς Μήδου τοιόνδε· ὅσαι τῶ στρατῶ τῶ ἐωυτοῦ εἶποντο σιτοφόροί τε καὶ σκευοφόροι κάμηλοι, ταύτας πάσας ἀλίσας καὶ ἀπελὼν τὰ ἄχθεια, ἀνδρας ἐπ' αὐτάς ἀνέβησε⁶ ἱππάδα στολήν [ἐν] ἐσταλμένους· σκευάσας δὲ αὐτοὺς προσέταξε τῆς ἄλλης στρατιῆς⁷ προϊέναι πρὸς τὴν Κροίσου ἵππον, τῇ δὲ καμήλῳ⁸ ἐπεσθαι τὸν πεζὸν στρατὸν ἐκέλευε, ὅπισθε δὲ τοῦ πεζοῦ ἐπέταξε τὴν πᾶσαν ἵππον. ὡς δὲ οἱ πάντες διετετάχато, παραινεσε τῶν μὲν ἄλλων Λυ-

(1) Ἡ ὡς αὐτὸς κατεδόκει· πλεονασμὸς ἐκφράσεως· ἡ αὐτὴ ἔννοια κεῖται ἐν τῶ· παρὰ δόξαν.

(2) Ἰροῦ μητρὸς· Τῆς Κυβέλης (Φρυγίας θεότητος).

(3) Κατὰ Φώκαιαν· πλησίον.

(4) Καταρῥωδήσας· ἀπτ. κατορῥωδήσας.

(5) Ἀρπάγου· τοῦ αὐτοῦ, ὃν προσέταξεν ὁ Ἀστυάγης νὰ φονεύσῃ τὸν Κῦρον.

(6) Ἀνέβησε· ἐνεργητ.

(7) Τῆς ἄλλης στρατιῆς· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ προϊέναι.

(8) Τῇ δὲ καμήλῳ· περιληπτ. ὡς καὶ κατωτ. τὴν πᾶσαν ἵππον· ἐν τῇ τελευταίᾳ φράσει παρατηρητέα ἡ σημασία τοῦ ἄρθρου, πρὸ τοῦ πᾶς, ἣτις διάφορος εἶνε τοῦ ἀμέσως ἐπομένου· πάντα τὸν ἔμπο-

δῶν μὴ φειδομένους κτείνειν πάντα τὸν ἐμποδῶν γινόμενον, Κροῖσον δὲ αὐτὸν μὴ κτείνειν, μηδὲ ἦν συλλαμβανόμενος ἀμύνηται. ταῦτα μὲν παραίνεσε· τὰς δὲ καμήλους ἔταξε ἀντία τῆς ἵππου τῶνδε εἵνεκεν κάμηλον ἵππος φοβέεται, καὶ οὐκ ἀνέχεται οὔτε τὴν ιδέην αὐτῆς ὄρεων οὔτε τὴν ὀδμήν ὀσφραινόμενος. αὐτοῦ δὴ ὦν τούτου εἵνεκεν ἐσεσόφιστο, ἵνα τῷ Κροίσῳ ἄχρηστον ἦ τὸ ἵππικόν, τῷ δὲ τί καὶ ἐπέιχε¹ ἐλλάμψεσθαι ὁ Λυδός. ὡς δὲ καὶ συνήρισαν ἐς τὴν μάχην, ἐνθαῦτα ὡς ὄσφροντο τάχιστα τῶν καμήλων οἱ ἵπποι καὶ εἶδον αὐτὰς, ὀπίσω ἀνέστρεφον, διέφθαρτό τε τῷ Κροίσῳ ἢ ἐλπίς. οὐ μέντοι οἷ γε Λυδοὶ τὸ ἐνθεῦτεν δειλοὶ ἦσαν, ἀλλ' ὡς ἔμαθον τὸ γινόμενον, ἀποθορόντες ἀπὸ τῶν ἵππων περὶ τοῖσι Πέρσησι συνέβαλλον. χρόνῳ δὲ πεσόντων ἀμφοτέρων πολλῶν ἐτρόποντο οἱ Λυδοὶ, κατεληθέντες δὲ ἐς τὸ τεῖχος ἐπολιορκέοντο ὑπὸ τῶν Περσέων.

42. Τοῖσι μὲν δὴ κατεστήκειε πολιορκίη, Κροῖσος δὲ δοκέων οἱ χρόνον ἐπὶ μακρὸν ἔσεσθαι τὴν πολιορκίην, ἐπέμπε ἐκ τοῦ τεύχεος ἄλλους ἀγγέλους ἐς τὰς συμμαχίας.² οἱ μὲν γὰρ πρότερον διεπέμποντο ἐς πέμπτου μηνῆα προερόντες συλλέγεσθαι ἐς Σάρδις, τούτους δὲ ἐξέπεμπε τὴν ταχίστην³ δέεσθαι βοηθέειν, ὡς πολιορκεομένου Κροίσου.

43. Ἐς τε δὴ ὦν τὰς ἄλλας ἐπέμπε συμμαχίας καὶ δὴ καὶ ἐς Λακεδαίμονα. τοῖσι δὲ καὶ αὐτοῖσι⁴ [τοῖσι Σπαρτιήτησι] κατ'

δῶν γενόμενον. Ἐνταῦθα κεῖται ἡ ἔννοια, ἕκαστος, ἐν τῇ διὰ τοῦ ἀρθρου οὐσιαστικοποιουμένη μετοχῇ.

(1) Ἐπέιχε=ἐπέιχε τὸν νοῦν· διενοεῖτο· ἐλλάμψεσθαι=να διαπρέψη· τί=οὐχί· ὀλίγον.

(2) Ἐς τὰς συμμαχίας· ἀφηρημ. ἀντὶ συγκεκριμ.=συμμάχους.

(3) Τὴν ταχίστην· ἐννοεῖτ. ὀδόν.

(4) Τοῖσι δὲ καὶ αὐτοῖσι=οἷς καὶ αὐτοῖς.

αὐτὸν τοῦτον τὸν χρόνον¹ συνεπεπτώκεε² ἔρις ἐοῦσα πρὸς Ἀργείους περὶ χώρον καλεομένου Θυρέης³ τὰς γὰρ Θυρέας ταύτας ἐοῦσας τῆς Ἀργολίδος μοίρης ἀποταμόμενοι ἔσχον οἱ Λακεδαιμόνιοι ἦν δὲ καὶ ἡμέχρι Μαλεῶν⁴ ἢ πρὸς Ἑσπέρην⁵ Ἀργείων, ἢ τε ἐν τῇ ἠπειρῷ χώρῃ καὶ ἡ Κυθηρίῃ⁶ νῆσος καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν νήσων. βοηθησάντων δὲ Ἀργείων τῇ σφετέρῃ ἀποταμνομένῃ, ἐνθαῦτα συνέβησαν ἐς λόγους συνελθόντες, ὥστε⁷ τριηκοσίους ἑκατέρων μαχέσασθαι ὁκότεροι δ' ἂν περιγένηνται, τούτων εἶναι τὸν χῶρον τὸ δὲ πλῆθος τοῦ στρατοῦ ἀπαλλάσσεσθαι ἑκάτερον ἐς τὴν ἑαυτοῦ, μηδὲ παραμένειν ἀγωνιζομένων, τῶνδε εἵνεκεν, ἵνα μὴ παρεόντων τῶν στρατοπέδων ὀρῶντες οἱ ἕτεροι ἐσθουμένους τοὺς σφετέρους ἐπαμύνοιεν. συνθέμενοι ταῦτα ἀπαλλάσσοντο, λογάδες δὲ ἑκατέρων ὑπολειφθέντες συνέβαλον, μαχομένων δὲ σφρων καὶ γινομένων ἰσοπαλέων

(1) Κατ' αὐτὸν τοῦτον τὸν χρόνον· περὶ τὸ 550.

(2) Συνεπεπτώκεε· μετὰ μετοχ. ἐκφράζει τὸ κατὰ σύμπτωσιν μετ' ἀπαρεμφ. = συμβαίνω.

(3) Θυρέης· Θυρέα ἢ Θύραι ἀνήκεν εἰς τὴν Κυνουρίαν, κειμένην μεταξύ Λακεδαιμόνος καὶ Ἀργούς· ἀμφότεραι ἐπολέμησαν περὶ αὐτῆς ἐπὶ πολὺν χρόνον, μέχρις οὗ οἱ Ἀργεῖοι ἐγένοντο κύριοι τῆς τε Κυνουρίας καὶ Θυρέας νικήσαντες ἐν Ὑσιαῖς (μεταξὺ Τεγέας καὶ Ἀργούς).

(4) Ἡ μέγχι Μαλεῶν· ἐνν. χώρα· ὁ συνετὸς καὶ γενναῖος Ἀργεῖος βασιλεὺς Φεῖδων καθυπέταξε τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν τῆς Πελοποννήσου ἀπὸ Πρασιῶν μέχρι Μαλεῖα, ὡς καὶ τὴν νῆσον Κύθηρα.

(5) Ἡ πρὸς Ἑσπέρην· ἂν ἀπὸ τοῦ Ἰονίου ἢ καὶ ἀπὸ τῆς Ἀργολίδος ἤθελέ τις νὰ φθάσῃ τὸν Μαλεῖαν, ἔπρεπε νὰ στραφῇ πρὸς δυσμὰς. Ἐνθαῦθα νοεῖται τὸ μεσημβρινοανατολικὸν μέρος τῆς νήσου, ὅπερ πρὸς δυσμὰς ἔκειτο ἄντικρυ τῆς Ἀργολικῆς χερσονήσου.

(6) Κυθηρίῃ· ἐπιθετ. εἰς τὸ Κύθηρα· τὰ Κύθηρα καὶ ἡ Αἴγινα ἦσαν ἐμπορικὸι σταθμοὶ τοῦ Ἀργούς· ἐν Αἰγίνῃ ὁ Φεῖδων ἔκοψε τὰ πρῶτα νομίσματα.

(7) Ὡστε· ὑπὸ τὸν ἄρον.

ὕπελείποντο ἕξ ἀνδρῶν ἑξακοσίων τρεῖς, Ἀργείων μὲν Ἀλκίηωρ τε καὶ Χρόμιος, Λακεδαιμονίων δὲ Ὀθρυάδης· ὑπελείφθησαν δὲ οὗτοι νυκτὸς ἐπελθούσης. οἱ μὲν δὴ δύο¹ τῶν Ἀργείων, ὡς νενικηκότες, ἔθρον ἐς τὸ Ἄργος, ὁ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων Ὀθρυάδης, σκυλεύσας τοὺς Ἀργείων νεκροὺς καὶ προσφορήσας τὰ ὄπλα πρὸς τὸ ἑαυτοῦ στρατόπεδον, ἐν τῇ τάξει εἶχε ἑαυτόν· ἡμέρη δὲ δευτέρῃ παρήσαν πυνθανόμενοι ἀμφοτέροι. τέως μὲν δὴ αὐτοὶ ἑκάτεροι ἔφασαν νικᾶν,² λέγοντες³ οἱ μὲν, ὡς ἑαυτῶν πλεῦνες περιγεγόνασι, οἱ δὲ τοὺς μὲν ἀποφαίνοντες πεφευγότας, τὸν δὲ σφέτερον παραμείναντα καὶ σκυλεύσαντα τοὺς ἐκείνων νεκρούς· τέλος δὲ ἐκ τῆς ἔριδος⁴ συμπεσόντες ἐμάχοντο· πεσόντων δὲ καὶ ἀμφοτέρων πολλῶν ἐνίκων Λακεδαιμόνιοι. Ἀργεῖοι μὲν νυν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου κατακειράμενοι τὰς κεφαλὰς, πρότερον ἐπάναγκες κομῶντες, ἐποίησαντο νόμον⁵ τε καὶ κατάρην μὴ πρότερον θρέψειν κόμην Ἀργείων μηδένα, μηδὲ τὰς γυναικᾶς σφι χρυσοφορήσειν, πρὶν Θυρέας ἀνασώσονται. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰ ἐναντία τούτων ἔθεντο νόμον· οὐ γὰρ κομῶντες πρὸ τούτου, ἀπὸ τούτου κομᾶν.⁶ τὸν δὲ ἕνα λέγουσι τὸν περιλειφθέντα τῶν τριηκοσίων, Ὀθρυάδην,⁷ αἰσχυρόμενον ἀπονοστέειν ἐς Σπάρτην

(1) Οἱ μὲν... δύο· ἐπειδὴ τὸ ὅλον εἶνε γνωστόν, καὶ τὰ μέρη εἶνε ὠρισμένα.

(2) Νικᾶν· νικῶ ὡς καὶ κρατῶ σημ. γίνομαι νικητῆς καὶ εἶμαι νικητῆς· ἀμφοτέρων οἱ ἐνεστ. ἔχουσι σημ. παρακειμ.

(3) Λέγοντες ἐτέθη ἐν ἀρχῇ ὡς νὰ μὴ εἶπετο ἀποφαίνοντες.

(4) Ἐκ τῆς ἔριδος· ἐν χρόν. σημ. ἥτις ἐνίστε μεταπίπτει καὶ εἰς αἰτιολογ.

(5) Νόμον· ὡς κατηγορημ. αἰτιατ. ληπτέα.

(6) Κομᾶν· δηλ. ἔθεντο νόμον.

(7) Ὀθρυάδην· οἱ Σπαρτιάται ἐτίμων πολὺ τὴν μνήμην τοῦ Ὀθρυάδου καὶ τῶν ἐταίρων του. Ἐν τοῖς καρνεῖσις ἤδοντο ἄσματα

τῶν οἱ συλλογιτέων διεφθαρμένων, αὐτοῦ μιν¹ ἐν τῆσι Θυρήσι καταχρήσασθαι² ἑωυτόν.

44. Τοιούτων δὲ τοῖσι Σπαρτιήτησι ἐνεστεώτων προημάτων, ἦκε ὁ Σαρδιηνὸς κῆρυξ, δεόμενος Κροῖσῳ βοηθέειν πολιορκεομένῳ· οἱ δὲ ὅμως,³ ἐπεὶ τε ἐπύθοντο τοῦ κήρυκος, ὠρμέατο βοθέειν. καὶ σφι ἤδη παρασκευασμένοισι καὶ νεῶν ἐουσέων ἐτοιμῶν ἦλθε ἄλλη ἀγγελίη, ὡς ἠλώκοι⁴ τὸ τεῖχος τῶν Λυδῶν καὶ ἔχοιτο Κροῖσος ζωροηθεῖς. οὕτω δὴ οὔτοι μὲν συμφόρην ποιησάμενοι μεγάλην ἐπέπανυτο.

45. Σάρδιες δὲ ἠλώσαν ὧδε· ἐπειδὴ τεσσερεσκαιδεκάτη ἐγένετο ἡμέρη πολιορκεομένῳ⁵ Κροῖσῳ, Κῦρος τῇ στρατιῇ τῇ ἑωυτοῦ διαπέμψας ἰππέας προεῖπε τῷ πρώτῳ⁶ ἐπιβάντι τοῦ τεύχεος δῶρα δώσειν. μετὰ δὲ τοῦτο, πειροησαμένης τῆς στρατιῆς, ὡς οὐ προεχώρησε, ἐνθαῦτα τῶν ἄλλων πεπανμένων ἀνὴρ Μάρδος⁷ ἐπειράτο προσβαίνων, τῷ οὐνομα ἦν Ῥοιιάδης, κατὰ τοῦτο τῆς ἀκροπόλιος, τῇ οὐδεὶς ἐτέτακτο φύλακος⁸ οὐ γὰρ ἦν δεινὸν, κατὰ τοῦτο μὴ ἀλῶ κοτε. ἀποτομός τε γὰρ ἐστὶ ταύτη ἡ ἀκρόπολις καὶ ἄμαχος· τῇ οὐδὲ

ἐπὶ τῷ ἠρωϊκῷ αὐτῶν θανάτῳ. Δύο μεγάλοι τύμβοι, ἐν οἷς ἐκάστη πόλις ἔθηκε τοὺς πεσόντας ἠρώας τῆς, ἐδήλουσαν τὴν θέσιν τῆς μάχης.

(1) μιν εἶνε ἐπανάληψις τοῦ ἀνωτέρω· ἕνα, χάριν σαφηνείας.

(2) Καταχρήσασθαι=διαχρᾶσθαι ἢ κατεργάζεσθαι.

(3) Ὅμως· «καίπερ τοιούτων ἐνεστεώτων πραγμάτων» ὅμως.

(4) ἠλώκοι· ἔχει παθ. σημ.

(5) Πολιορκεομένῳ· ἐν τῇ μετὰ τοῦ εἶναι ἢ γίνεσθαι δοτικῇ τῆς μετοχῆς ἐκτός τῆς δηλώσεως τοῦ χρόνου ἐκφράζεται καὶ στενοτέρα τις ἀναφορὰ ἢ σχέσις.

(6) Τῷ πρώτῳ ἐπιβάντι·κατ' ἔννοιαν διάφορον τοῦ· τῷ πρώτῳ ἐπιβάντι.

(7) Μάρδος· οἱ Μάρδοι ἦσαν νομαδικὸν ἔθνος· ὅπως τανῦν οἱ Βασκίραι καὶ Καλμουῖκοι ἀκολουθοῦσι τὸν Ῥωσικὸν στρατὸν, οὕτως ἠκολούθουν ποτὲ οἱ Μάρδοι τὸν στρατὸν τοῦ Κύρου.

(8) Φύλακος· ἄτικ. φύλαξ.

Μήλης ὁ πρότερον βασιλεὺς¹ Σαρδίων μούνη οὐ περιήνεικε τὸν λέοντα² τὸν οἱ ἢ παλλακὴ ἔτεκε, Τελμησσέων διακσάντων, ὡς περιενειχθέντος τοῦ λέοντος τὸ τεῖχος ἔσονται Σάρδιες ἀνάλωτοι. ὁ δὲ Μήλης κατὰ τὸ ἄλλο τεῖχος περιενεΐκας, τῇ ἦν ἐπίμαχον [τὸ χωρίον] τῆς ἀκροπόλιος,³ κατηλόγησε τοῦτο, ὡς ἐὼν ἄμαχόν τε καὶ ἀπότομον· ἔστι δὲ πρὸς τοῦ Τρωῶλου⁴ τετραμμένον τῆς πόλιος.⁵ ὁ ὢν δὴ Ὑροιάδης οὗτος ὁ Μάρδος, ἰδὼν τῇ προτεραιῇ τῶν τινα Λυδῶν κατὰ τοῦτο τῆς ἀκροπόλιος καταβάντα ἐπὶ κυνέην ἄνωθεν κατακυλισθεῖσαν καὶ ἀνελόμενον, ἐφράσθη καὶ ἐς θυμὸν ἐβάλετο.⁶ τότε δὲ δὴ αὐτὸς τε ἀνεβεβήκει καὶ κατ' αὐτὸν⁷ ἄλλοι Περσέων ἀνέβαινον· προσβάντων δὲ συγχῶν, οὕτω δὴ Σάρδιες τε ἠλώκεσαν⁸ καὶ πᾶν τὸ ἄστυ ἐπορθέετο.

46. Κατ' αὐτὸν δὲ Κροῖσον τάδε ἐγίνετο. ἦν οἱ παῖς, τοῦ καὶ πρότερον ἐπεμνήσθην, τὰ μὲν ἄλλα ἐπιεικῆς, ἄφωνος δέ. ἐν τῇ ὦν παρελθούσῃ εὐεστοί⁹ ὁ Κροῖσος τὸ πᾶν¹⁰ ἐς αὐτὸν ἐπεποιήκει ἄλλα τε ἐπιφραζόμενος, καὶ δὴ καὶ ἐς Δελφοὺς περὶ αὐτοῦ ἐπεπόμφε¹¹ χρησομένους. ἡ δὲ Πυθίη οἱ εἶπε τάδε.

(1) Ὁ πρότερον βασιλεὺς· διάφορ. τοῦ: ὁ πρότερος βασιλεὺς.

(2) Λέοντα· ὁ λέων ἦτο ἱερὸς τῶ Ἀσιανῶ θεῶ τοῦ ἡλίου Σανδάν· πιθανὸν διὰ τοῦ Μήλητος δηλοῦται ὁ Σανδάν αὐτὸς καὶ διὰ τῆς παλλακῆς ἢ φρυγία θεότης Μα (Κυβέλη).

(3) Τῆς ἀκροπόλιος· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ τῆ.

(4) Πρὸς Τρωῶλου· σπανίως μετὰ γεν. ἀντὶ αἰτίας.

(5) Τῆς πόλιος·=ἀκροπόλιος· ἔξαρτ. ἀπὸ τοῦ ἐκ τοῦ προηγουμ. εὐκόλως ἀναπληρουμένου τοῦτο· « εἶνε δὲ τοῦτο τὸ πρὸς τὸ ὅρος Τρωῶλου τετραμμένον μέρος τῆς πόλεως. »

(6) Ἐς θυμὸν ἐβάλετο=τῶ Ὀμηρ: ἐν θυμῷ βάλλεσθαι.

(7) Κατ' αὐτὸν· ὀπισθεν αὐτοῦ.

(8) Ἠλώκεσαν· ἡ ἄλωσις τῶν Σάρδεων συνέβη τῶ θέρει τοῦ 549.

(9) Εὐεστοί· ἐκ τῆς ὀνομ. εὐεστώ, εὐθηνία, εὐδαίμονία. (Ἦσυ.)

(10) Τὸ πᾶν· πᾶν τὸ δυνατόν.

(11) Ἄλλα τε ἐπιφραζόμενος...καὶ ἐπεπόμφε· μετάβασ. ἀπὸ μετ. εἰς παρεμφατ. ἔγκλ. ἀντὶ τοῦ πεπομφός.

Λυδὲ γένος, πολλῶν βασιλεῦ, μέγα νήπιε Κροῖσε, μὴ βούλευε πολύευκτον ἰὴν ἀνά δώτατ' ἀκούειν παιδὸς φθεγγομένου. τόδε σοι πολὺ λώϊον ἀμφίς 1 ἔμμεναι· αὐδῶσει γὰρ ἐν ἡματι πρῶτον ἀνόλβω.

ἀλισκομένον δὲ τοῦ τείχεος ἦϊε γὰρ² τῶν τις Περσέων ἀλλογνώσας³ Κροῖσον ὡς ἀποκτενέων, Κροῖσος μὲν νυν ὀρέων ἐπιόντα ὑπὸ τῆς παρεούσης⁴ συμφορῆς παρημελήκεε, οὐδέ τί οἱ διέφερε πληγέντι ἀποθανεῖν· ὁ δὲ παῖς οὗτος ὁ ἄφρονος, ὡς εἶδε ἐπιόντα τὸν Πέρσην, ὑπὸ δέους τε καὶ κακοῦ ἐρρήξε φωνήν,⁵ εἶπε δέ· "Ὠνθρωπε, μὴ κτεῖνε Κροῖσον. οὗτος μὲν⁶ δὴ τοῦτο πρῶτον ἐφθέρξατο, μετὰ δὲ⁷ τοῦτο ἤδη ἐφώνεε τὸν πάντα χρόνον τῆς ζῆς.

47. Οἱ δὲ Πέρσαι τὰς τε δὴ Σάρδις ἔσχον καὶ αὐτὸν Κροῖσον ἐζώργησαν, ἄρξαντα⁸ ἔτεα τεσσερεσκαίδεκα καὶ τεσσερεσκαίδεκα ἡμέρας πολιορκηθέντα, κατὰ τὸ χρηστήριόν τε καταπαύσαντα τὴν ἑαυτοῦ μεγάλην ἀρχήν. λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ Πέρσαι ἤγαγον παρὰ Κῦρον. ὁ δὲ συννήσας πυρὴν μεγάλην ἀνεβίβασε ἐπ' αὐτὴν τὸν Κροῖσόν τε ἐν πέδησι δεδεμένον καὶ δις ἐπτὰ Λυδῶν παρ' αὐτὸν παῖδας, ἐν νόφ⁹ ἔχων εἴτε δὴ ἀκροθίνια¹⁰ ταῦτα καταγαγεῖν θεῶν ὅτεω

(1) Ἀμφί· ἐκ τῆς σημασίας τοῦ (ἐν χώρῳ ἢ χρόνῳ) χωρισμοῦ ἀνετύχθη εὐκόλως ἢ μεταφ. σημασι. ἀπειναί.

(2) ἦϊε γὰρ· τὸ γὰρ αἰτιολογ. τὸ ἔπομ. Κροῖσος—παρημελήκεε.

(3) Ἀλλογνώσας· ἀγνοήσας (Ἑσυχ.) ἀντ' ἄλλου ἐκλαδῶν.

(4) Ὑπὸ τῆς παρεούσης=ἐνεκα τῆς παρεούσης.

(5) Ἐρρήξε φωνήν· πρβ. βιβλ. β'. 1· ἐθέλων ἀκοῦσαι τῶν παιδίων ἦν τινα φωνήν ῥήξουσι πρώτην.

(6) Οὗτος μὲν· ἀνταποκρ. εἰς τό· οἱ δὲ Πέρσαι.

(7) Μετὰ δέ· ἀνταποκριν. εἰς τὸ μετὰ τὸ πρῶτον νοουμ. μὲν.

(8) Ἄρξαντα· 560—546.

(9) Ἐν νόφ· διὰ τοῦ ἔπομ. ἐθέλων ἐπαναλαμβάνεται τό· ἐν νόφ ἔχων.

(10) Ἀκροθίνια· κατηγορ. εἰς τό· ταῦτα, ἀνήκον.

δὴ, εἴτε καὶ εὐχὴν ἐπιτελέσαι θέλων, εἴτε καὶ πυθόμενος τὸν Κροῖσον εἶναι θεοσεβέα, τοῦδε εἵνεκεν¹ ἀνεβίβασε ἐπὶ τὴν πυρῆν, βουλόμενος εἰδέναι, εἴ τίς μιν δαιμόνων ῥύσεται τοῦ μὴ ζῶντα κατακαυθῆναι. τὸν μὲν δὴ ποιέειν² ταῦτα τῷ δὲ Κροίσῳ ἐστεῶτι ἐπὶ τῆς πυρῆς ἐσελθεῖν, καίπερ ἐν κακῷ ἐόντι τοσοῦτω, τὸ τοῦ Σόλωνος, ὡς οἱ εἶη³ σὺν θεῷ⁴ εἰρημένον, τὸ μηδένα εἶναι τῶν ζώντων ὄλβιον. ὡς δὲ ἄρα μιν προσετῆναι τοῦτο,⁵ ἀνενεικάμενόν⁶ τε καὶ ἀναστενάζοντα ἐκ πολλῆς ἡσυχίης ἐς τοὺς ὀνομάσαι Σόλων'. καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα κελεύσαι τοὺς ἐρμηneas ἐπειρέσθαι τὸν Κροῖσον, τίνα τοῦτου⁷ ἐπικαλέοιτο καὶ τοὺς⁸ προσελθόντας ἐπειρωτᾶν. Κροῖσον δὲ τέως μὲν σιγὴν ἔχειν εἰρωτώμενον· μετὰ δὲ, ὡς ἠναγκάξεται, εἰπεῖν· Τὸν ἂν ἐγὼ πᾶσι τυράννοισι προετίμησα⁹ μεγάλων χρημάτων¹⁰ ἐς λόγους ἐλθεῖν. Ὡς δὲ σφι ἄσημα ἔφραζε, πάλιν ἐπειρώτων¹¹ τὰ λεγόμενα. λιπαρέοντων δὲ αὐτῶν καὶ ὄχλον παρεχόντων ἔλεγε δὴ, ὡς ἦλθε ἀρχὴν ὁ Σόλων· ἔων Ἀθηναῖος, καὶ θεησάμενος πάντα

(1) Τοῦδε εἵνεκεν· ἀναφερ. εἰς τὸ ἐπομ.: βουλόμενος εἰδέναι εἴ τι μιν δαιμόνων ῥύσεται· μετὰ τὰς πολλὰς παρεμπ. προτάσεις ἐπαναλαμβάνεται ἔνεκα σαφηνείας τὸ ἀνεβίβασε.

(2) Ποιέειν. παρατ. ἀπαρ. μετάβασις ἀπὸ τῆς ὀρθ. εἰς πλαγίαν προτ.

(3) Ὡς οἱ εἶη· οἱ=Κροίσῳ.

(4) Σὺν θεῷ· ἐκ θείας ἐπιπνοίας.

(5) Προσετῆναι τοῦτο· τὸ τοῦτο εἶνε ὑποκείμεν.

(6) Ἀνενεικάμενον· ἐν τῇ αὐτῇ σημ. τὸ παθ. ἀνενεχθεῖς· κυρίως βαθῆως ἀναπνεῖν· οὕτω καὶ ἀνεστενάξε=ἐκ βάθους ἐστενάξεν.

(7) Τίνα τοῦτου=τίς οὗτος εἶη, ὅν, τοῦτον εἶνε κατηγορ.

(8) Καὶ τοὺς· τὸ ἄρθρον ἔχει δεικτικὴν σημ.

(9) Προετίμησα ἂν· ὅ ἐστίν· εἰ δυνατόν ἦν.

(10) Μεγάλων χρημάτων γενικ. ἔνεκα τῆς ἐν τῷ· προετίμησαν, ἐμπεριεχομένης συγκριτ. ἐννοίας.

(11) Ἐπειρώτεον· ὁ πλάγ. λόγος μεταβαίνει πάλιν εἰς ὀρθόν.

τὸν ἑαυτοῦ ὄλβον ἀποφλαυρίσειε¹ οἷα δὴ εἶπας,² ὥς τε αὐτῷ πάντα ἀποβεβήκοι τῆπερ ἐκείνος εἶπε,³ οὐδέν τι μᾶλλον ἐς ἑαυτὸν⁴ λέγων, ἢ (οὐκ) ἐς ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον καὶ μάλιστα τοὺς παρὰ σφίσι αὐτοῖσι ὀλβίους δοκέοντας εἶναι. τὸν μὲν Κροῖσον ταῦτα ἀπηγέεσθαι, τῆς δὲ πυρῆς ἤδη ἀμμένης⁴ καίεσθαι τὰ περιέσχατα. καὶ τὸν Κύρον ἀκούσαντα τῶν ἐρμηνέων τὰ Κροῖσος εἶπε, μεταγρόντα τε καὶ ἐνώσαντα⁵ ὅτι καὶ αὐτὸς ἀνθρωπος ἐὼν ἄλλον ἀνθρώπου, γενόμενον ἑαυτοῦ εὐδζιμονίῃ οὐκ ἐλάσσω, ζῶντα πυρὶ διδοίῃ, πρὸς τε τοῦτοισι δεισαντα τὴν τίσιν καὶ ἐπιλεξάμενον ὥς οὐδὲν εἴη τῶν ἐν ἀνθρώποισι ἀσφαλέως ἔχον, κελεύειν σβεννύναι τὴν ταχίστην τὸ καιόμενον πῦρ καὶ καταβιβάζειν Κροῖσόν τε καὶ τοὺς μετὰ Κροῖσου. καὶ τοὺς πειωμένους οὐ δύνασθαι ἔτι τοῦ πυρὸς ἐπικρατῆσαι.

48. Ἐνθαῦτα λέγεται ὑπὸ Λυδῶν Κροῖσον μαθόντα τὴν Κύρου μετάγνωσιν, ὡς ὦρα πάντα μὲν ἄνδρα σβεννύντα τὸ πῦρ, δυναμένους δὲ οὐκέτι καταλαβεῖν,⁶ ἐπιβώσασθαι τὸν Ἀπόλλωνα ἐπικαλούμενον, εἴ τί οἱ κεχαρισμένον ἐξ αὐτοῦ ἐδωρήθη, παραστῆναι καὶ ὀύσασθαι μιν ἐκ τοῦ παρεόντος κακοῦ. τὸν μὲν δακρύνοντα ἐπικαλέεσθαι τὸν θεόν, ἐκ δὲ αἰθρίας τε καὶ νηνεμῆς συνδραμεῖν ἐξάπινης νέφεα καὶ χειμῶνά τε καταρῥαγῆναι καὶ ὕσαι ὕδατι

(1) Ὁς ἦλθε—καί—ἀποφλαυρίσειε· ὄριστ. πρὸς τῇ εὐκτικῇ· διὰ τῆς ὄριστ. τὸ γεγονός παρίσταται ὡς τοιοῦτον ἀντικειμενικῶς, διὰ δὲ τῆς εὐκτικῆς παρίσταται τοῦτο ὡς ἐν τῷ νῶ τοῦ ὑποκειμ. ὑπάρχον.

(2) οἷα δὴ εἶπας· τοιαῦτά τινα εἰπών, δι' ὧν πᾶσαν εὐτυχίαν ὡς οὐδενὸς ἀξίαν ἔκρινε καὶ ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἔθετε.

(3) εἶπε· ἐνν. ἀποβήσεσθαι.

(4) Ἐαυτόν—Κροῖσον.

(5) Ἀμμένης· παρακ. παθ. τὰ ἄπτομα.

(6) Ἐνώσαντα· ἐννοήσαντα.

(7) Καταλαβεῖν· ὄρα σελ. 20 σημ. 9.

λαβροτάτω, κατασβεσθῆναί τε τὴν πυρῆν· οὕτω δὴ μαθόντα τὸν Κῦρον, ὡς εἶη ὁ Κροῖσος καὶ Θεοφιλῆς καὶ ἀνὴρ ἀγαθὸς, καταβιβάσαντα αὐτὸν ἀπὸ τῆς πυρῆς εἰρέσθαι τάδε· Κροῖσε, τίς σε ἀνθρώπων ἀνέγνωσε¹ ἐπὶ γῆν τὴν ἐμὴν στρατευσάμενον πολέμιον ἀντὶ φίλου ἐμοὶ καταστήναι; Ὁ δὲ εἶπε· Ὡ βασιλεῦ, ἐγὼ ταῦτα ἔπραξα τῇ σῇ μὲν εὐδαιμονίῃ, τῇ ἐμεωυτοῦ δὲ κακοδαιμονίῃ· αἴτιος δὲ τούτων ἐγένετο ὁ Ἑλλήνων θεός, ἐπαίρας ἐμὲ στρατεύεσθαι. οὐδεὶς γὰρ οὕτω ἀνόητός ἐστι, ὅστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἰρέεται· ἐν μὲν γὰρ τῇ οἱ παῖδες τοὺς πατέρας θάπτουσι, ἐν δὲ τῷ οἱ πατέρες τοὺς παῖδας. ἀλλὰ ταῦτα δαίμοσί κεν φίλον ἦν οὕτω γενέσθαι.

49. Ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε· Κῦρος δὲ αὐτὸν λύσας κάτισέ τε ἐγγυὺς ἐωυτοῦ καὶ κάρτα² ἐν πολλῇ προμηθείῃ εἶχε, ἀπεθώμαξέ τε ὀρέων καὶ αὐτὸς καὶ οἱ περὶ ἐκεῖνον ἔοντες πάντες. ὁ δὲ συννοίῃ ἐχόμενος ἤσυχος ἦν· μετὰ δὲ ἐπιστραφεῖς τε καὶ ἰδόμενος τοὺς Πέρσας τὸ τῶν Ἀνδῶν ἄστρῳ κεραῖζοντας εἶπε· Ὡ βασιλεῦ, κότερον λέγειν πρὸς σὲ τὰ νοέων τυγχάνω, ἢ σιγᾶν ἐν τῷ παρεόντι χρόνῳ; Κῦρος δὲ μιν θαρσέοντα ἐκέλευε λέγειν, ὅ, τι βούλοιο. ὁ δὲ αὐτὸν εἰρώτα λέγων· Οὗτος ὁ πολλὸς ὅμιλος τί ταῦτα σπουδῇ πολλῇ ἐργάζεται; Ὁ δὲ εἶπε· Πόλιν τε τὴν σὴν διαρπάξει καὶ χρήματα τὰ σά διαφορέει. Κροῖσος δὲ ἀμείβετο· Οὔτε πόλιν τὴν ἐμὴν οὔτε χρήματα τὰ ἐμὰ διαρπάξει· οὐδὲν γὰρ ἐμοὶ ἔτι τούτων μέτα³ ἀλλὰ φέρουσί τε καὶ ἄρουσι⁴ τὰ σά.

(1) Ἀνέγνωσε· ἔπεισε.

(2) Κάρτα· συναπτ. πρὸς τό: πολλῇ.

(3) Μέτα· Ἰων. καὶ ποιητ.—μέτεστι.

(4) Φέρειν καὶ ἄγειν· τὸ φέρειν ἐπὶ πραγμάτων, ἅτινα ἀποκαμίζονται, τὸ δὲ ἄγειν ἐπὶ ἐμψύχων ὄντων, ἅτινα ἀπάγονται.

ετίμησα θεῶν μάλιστα, ἐπειρέσθαι,¹ πέμπαντα τάσδε τὰς πέδας, εἰ ἔξαπατᾶν τοὺς εὖ ποιεῦντας νόμος ἐστί οἱ.² Κῦρος δὲ εἶρετο, ὅτι οἱ τοῦτο ἐπηγορέων³ παραιτέοιτο. Κροῖσος δὲ οἱ ἐπαλιλόγησε⁴ πᾶσαν τὴν ἑνωτοῦ διάνοιαν καὶ τῶν χρηστηρίων τὰς ὑποκρίσεις, καὶ μάλιστα τὰ ἀναθήματα, καὶ ὡς ἐπαερθεῖς τῷ μαντηῖῳ ἐστρατεύσατο ἐπὶ Πέρσας. λέγων δὲ ταῦτα, κατέβαινε⁵ αὐτὶς παραιτέομενος ἐπεῖναι⁶ οἱ τῷ θεῷ τοῦτο ὄνειδίσαι.⁷ Κῦρος δὲ γελάσας εἶπε· Καὶ τούτου τεύξεαι παρ' ἐμεῦ, Κροῖσε, καὶ ἄλλο παντὸς, τοῦ ἂν ἐκάστοτε δέῃ. Ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσε ὁ Κροῖσος, πέμπων τῶν Λυδῶν ἐς Δελφούς, ἐνετέλλετο τιθέντας⁸ τὰς πέδας ἐπὶ τοῦ νηοῦ τὸν οὐδὸν εἰρωτᾶν, εἰ οὐ τι ἐπαισχύνεται⁹ τοῖσι μαντηῖοισι ἐπαείρας Κροῖσον στρατεύεσθαι ἐπὶ Πέρσας, ὡς καταπαύσοντα τὴν Κύρου δύναμιν, ἀπ' ἧς οἱ ἀκροθίνια τοιαῦτα γενέσθαι, δεικνύοντας¹⁰ τὰς

(1) Ἐπειρέσθαι· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ εἰσάσας.

(2) Οἱ· τῷ θεῷ.

(3) Ἐπηγορέων· ἄπτ. κατηγορέων· ἐκ τοῦ ἀγρ. ἐπήγορος. ἐπηγορία Δι. Κασσ. 55, 18. Παρ' Ἡσυχ. ἐπαγορίαν ἔχει—ἐπίμωμος ἐστί· ὡς συνωνυμ. εἶνε· ὄνειδίζειν, μέμφεσθαι.

(4) Ἐπαλιλόγησε=πάλιν ἀπηγήσατο· ἐκ μέρους τοῦ συγγραφέως.

(5) Κατέβαινε· ὁ λόγος παραβάλλεται πρὸς κατιοῦσαν ὁδόν· ἐν τῇ μεταφορικ. ταύτῃ σημασίᾳ τίθεται συνήθως καὶ μετοχή· κατέβαινε κελεύων. Β. α, 116.

(6) Ἐπεῖναι· ἄπτ. ἐφεῖναι.

(7) Τοῦτο ὄνειδίσαι· νά ἀποτείνῃ εἰς τὸν θεὸν τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν ὄνειδιστικὴν ἐρώτησιν.

(8) Τιθέντας· ἀναφερ. εἰς τὸ τινάς, ὅπερ ὑπονοεῖται εἰς τὸ Λυδῶν (τινάς Λυδῶν).

(9) Ἐπαισχύνεται· ὁ θεός· οὐ, καὶ οὐχὶ μή, διότι μιᾶς μόνης λέξεως ἀποφάσκειται ἢ ἔννοια.

(10) Δεικνύοντας· γραμματικ. συνάπτεται πρὸς τό· ἐνετέλλετο τιθέντας τὰς πέδας—εἰρωτᾶν.

50. Κύρω δὲ ἐπιμελὲς ἐγένετο ¹ τὰ Κροῖσος εἶπε, μεταστησάμενος δὲ τοὺς ἄλλους εἶρετο Κροῖσον ὅ τι οἱ ἐνορῶν ἔν τοῖσι ποιευμένοισι. ὁ δὲ εἶπε· Ἐπεὶ τέ με θεοὶ ἔδωκαν δοῦλόν σοι, δικαίῳ, εἴ τι ἐνορέω πλέον, ² σημαίνειν σοι. Πέρσαι φύσιν ἐόντες ὑβρισταὶ εἰσὶ ἀχρήματοι ἦν ὧν σὺ τούτους περιίδης διαρπάσαντας καὶ κατασχόντας χρήματα μεγάλα, τάδε τοι ἐξ αὐτῶν ἐπίδοξα γενέσθαι. ³ ὅς ἂν αὐτῶν πλείστα κατάσχη, τοῦτον προσδέκεσθαι ⁴ τοι ἐπαναστησόμενον. νῦν ὧν ποιήσον ὧδε, εἴ τοι ἀρέσκει τὰ ἐγὼ λέγω. κάτισον τῶν δορυφόρων ἐπὶ πάσῃσι τῆσι πύλῃσι φυλάκους, οἳ λεγόντων ⁵ πρὸς τοὺς ἐκφέροντας τὰ χρήματα ἀπαιρεόμενοι, ὥς σφεα ἀναγκαίως ἔχει δεκατενθῆναι τῷ Διί. καὶ σὺ τέ σφι οὐκ ἀπεχθῆσαι βίη ἀπαιρεόμενος τὰ χρήματα, καὶ ἐκεῖνοι συγγνώμης ποιέειν σε δίκαια ἐκόντες προήσουσι.

51. Ταῦτα ἀκούων ὁ Κῦρος ὑπερήδετο, ὡς οἱ ἐδόκεε εὖ ὑποτίθεσθαι· αἰνέσας δὲ πολλὰ καὶ ἐντειλάμενος τοῖσι δορυφόροισι τὰ Κροῖσος ὑπεθήκατο ἐπιτελέειν εἶπε πρὸς Κροῖσον τάδε· Κροῖσε, ἀναρτημένου ⁶ σεῦ ἀνδρὸς βασιλέος χρηστὰ ἔργα καὶ ἔπεα ποιέειν, ⁷ αἰτέο δόσιν, ἦν τινα βούλειά τοι γενέσθαι παραντίκα. Ὁ δὲ εἶπε· ὦ δέσποτα, ἔάσας με χαριεῖ μάλιστα τὸν θεὸν τῶν Ἑλλήνων, τὸν ἐγὼ

(1) Ἐπιμελὲς ἐγένετο· τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Κροῖσου ἐγένετο τῷ Κύρω ἀντικείμενον φροντίδος καὶ σκέψεως.

(2) Πλέον· ὅ ἐστι, σεῦ.

(3) Τάδε... ἐπίδοξα· (ἐστι) γενέσθαι τοι· ἐπίδοξος=προσδόκιμος.

(4) Προσδέκεσθαι· ἀπαρεμφ. ἀντὶ προστακτ.

(5) Λεγόντων· γ' πληθ. προστ. ἐνεστ.

(6) Ἀναρτημένου προθύμου.

(7) Ποιέειν ἀρμόζει μόνον εἰς τὸ ἔργα, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸ ἔπεα, εἴς ὃ ζευγματικῶς θὰ ὑπονοήσωμεν ἀνάλογον ῥῆμα.

πέδας· ταῦτά τε ἐπειρωτᾶν, καὶ εἰ¹ ἀχαρίστοισι νόμος εἶναι² τοῖσι Ἑλληνικοῖσι θεοῖσι.

52. Ἀπικομένοισι δὲ τοῖσι Λυδοῖσι καὶ λέγουσι τὰ ἐν-
τεταλμένα τὴν Πυθίην λέγεται εἰπεῖν τάδε· Τὴν πεπρω-
μένην μοῖραν ἀδύνατά³ ἐστὶ ἀποφυγεῖν καὶ θεῶ.⁴ Κροῖσος
δὲ πέμπτον⁵ γονεὸς ἀμαρτάδα ἐξέπλησε,⁶ ὃς ἐὼν δορυ-
φόρος Ἡρακλειδέων, δόλῳ γυναικῆϊ ἐπισπόμενος ἐφό-
νευσε τὸν δεσπότην, καὶ ἔσχε τὴν ἐκείνου τιμὴν οὐδὲν οἱ
προσήκουσαν. προθυμεομένου δὲ Λοξίω,⁷ ὅκως ἂν⁸ κατὰ
τοὺς παῖδας τοῦ Κροίσου γένοιτο τὸ Σαρδίῳ πάθος καὶ
μὴ κατ' αὐτὸν Κροίσου, οὐκ οἶός τε ἐγίνετο παραγαγεῖν⁹
μοίρας. ὅσον δὲ ἐνέδωκαν αὐταί, ἤνυσέ τε καὶ ἐχαρίσατο οἱ.
τρία γὰρ ἔτεα ἐπανεβάλετο τὴν Σαρδίῳ ἄλωσιν, καὶ τοῦτο

(1) Καὶ εἰ· τὸ καὶ συνδέει τὸ τὴν προηγούμενην ἐρώτησιν συγκε-
φαλαιοῦν· ταῦτα, μετὰ τοῦ· εἰ νόμος (ἐστὶ).

(2) Εἶναι· ἀνήκει εἰς τό· ἀχαρίστοισι.

(3) Ἀδύνατα· ὁ παρὰ ποιηταῖς πληθυντικὸς τῶν οὐδετέρων ἐπιθέ-
των ἀπαντᾷ συγνάκις παρ' Ἡροδ. συγν. ἀπαντῶσιν· δῆλα, ἀδύνατα,
οἷά τέ ἐστὶ· τὸ ῥήματ. ἐπιθ. εἰς τέος, ὡς· ἀκουστέα, ποιητέα.

(4) Καὶ θεῶ· Οὐχὶ ληπτέον κατὰ γράμμα ὡς θέσις ἀλλὰ καὶ ὡς
ῥητορικὴ ἐπίτασις.

(5) Πέμπτον· τοῦ Γύγου· ἀπὸ τοῦ Κροίσου καὶ αὐτοῦ συγκαταριθ-
μουμένου (Κροῖσος, Ἀλυάττης, Σαρδυάττης, Ἄρδου, Γύγης).

(6) Ἀμαρτάδα· κυρ. ἀμαρτάδος τίσιν.

(7) Λοξίω· τὸ ὄνομα παράγουσιν ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι ἐκ τοῦ λο-
ξός (ἀντιθ. ὀρθός)· ἔνεκα τοῦ ἀμφιλόγου χρησμοῦ, ἀλλὰ κατ' ἄλλους
τὸ ἐπίθετον τοῦτο θὰ ἦτο ἀνάρμοστον εἰς θεόν· ὥστε παράγουσιν ἐκ
τῆς ῥιζ. λυκ. (Δωρ. λοκ, Αἰολ. λουκ, Λατ. lucere, ἐξ οὗ λύκη, λυ-
καυγές) ὅθεν ὁ φωτίζων, καθ' ὅσον ὁ Ἀπόλλων ἦτο ὁ θεὸς τοῦ φωτός.
Κατὰ τοὺς ἀρχαίους· Λοξίας· ὁ ἀναξ οὗ τὸ μαντεῖόν ἐστὶ τὸ ἐν Δελ-
φοῖς οὔτε λέγει οὔτε κρύπτει, ἀλλὰ σημαίνει. Λοξῶν δὲ καὶ περισκε-
λῶν ὄντων τῶν χρησμῶν, οὗς δίδωσι, Λοξίας ὠνόμασται.

(8) Ὅκως ἂν· τροπικ.

(9) Παραγαγεῖν· ἀπὸ τῆς εὐθείας ἀλλαγῆ ἐκτρέπειν.

ἐπιστάσθω Κροῖσος ὡς¹ ὕστερον τοῖσι ἔτεσι τούτοισι ἀ-
 λούς τῆς πεπρωμένης.² δευτέρα δὲ τούτων³ καιομένῳ αὐτῷ
 ἐπῆρκεσε. κατὰ δὲ τὸ μαντήϊον τὸ γενόμενον οὐκ ὀρθῶς
 Κροῖσος μέμφεται προηγόρευε γὰρ οἱ Λοξίης, ἣν στρατεύ-
 ηται ἐπὶ Πέρσας, μεγάλην ἀρχὴν [αὐτὸν] καταλύσειν. τὸν
 δὲ πρὸς ταῦτα χρῆν εὖ μέλλοντα βουλευέσθαι ἐπίρροσθαι
 πέμψαντα, κότερα τὴν ἑωυτοῦ ἢ τὴν Κύρου λέγει ἀρχήν.
 οὐ συλλαβῶν⁴ δὲ τὸ ρηθὲν οὐδ' ἐπανειρόμενος ἑωυτὸν
 αἴτιον ἀποφαινέτω. τῷ καὶ τὸ τελευταῖον⁵ χρηστηριαζο-
 μένῳ [εἶπε] τὰ εἶπε Λοξίης περὶ ἡμίονου, οὐδὲ τοῦτο συνέ-
 λαβε. ἦν γὰρ δὴ ὁ Κύρος οὗτος ἡμίονος· ἐκ γὰρ δυῶν οὐκ
 ὁμοεθνέων ἐγγόνεε, μητρὸς ἀμείνονος,⁶ πατρὸς δὲ ὑποδε-
 εστέρου· ἢ μὲν γὰρ ἦν Μηδὶς καὶ Ἀστυάγεος θυγάτηρ
 τοῦ Μήδων βασιλέως, ὁ δὲ Πέρσης τε ἦν καὶ ἀρχόμενος⁷
 ὑπ' ἐκείνοισι καὶ ἔνερθε ἐὼν τοῖσι ἄπασι⁸ δεσποίνῃ τῇ
 ἑωυτοῦ συνοίκεε. Ταῦτα μὲν ἢ Πυθίῃ ὑπεκρίνατο τοῖσι

(1) Τοῦτο ἐπιστάσθω ὡς· ἔπρεπε νὰ ἔπεται ἐλάω· δύναται νὰ ἐξη-
 γηθῇ οὕτω. 1) τοῦτο ἐπιστάσθω ὡς ἤλω, καὶ 2) ἐπιστάσθω ἀλούς.
 Ἐπίστασθαι καὶ εἰδέναι μετὰ μετοχ. = γιγνώσκειν, μαθάνειν, μετ'
 ἀπαρεμφ. — ἐννοεῖν τι ποιεῖν.

(2) Τῆς πεπρωμένης (μοίρης)· ἔξαρχ. ἀπὸ τοῦ ὕστερον.

(3) Δευτέρα δὲ τούτων· ἢ γενικὴ διότι ἐν τῷ: δευτέρα, ἐμπεριέχεται
 συγκριτ. ἔννοια.

(4) Συλλαβῶν· ἐννοήσας.

(5) Τῷ καὶ τὸ τελευταῖον· καὶ εἰς τοῦτον, τελευταῖον χρηστηρια-
 ζόμενον ἔδωκεν ὁ Λοξίας τὸν χρησμὸν, (περὶ ἡμίονου), ἀλλ' οὗτος δὲν
 τὸν ἐνόησεν· (ἐπομένως δὲν δύνασαι καὶ ἐνεκα τοῦ χρησμοῦ τούτου
 νὰ ἀνειδίσης τὸν θεόν).

(6) Ἀμείνων· ἐξ ἐπισημοτέρας καταγωγῆς· ὑποδεέστερος = ἀγενέ-
 στερος.

(7) Ἀρχόμενον· μετὰ δοτικ. κατ' ἀναλογίαν πρὸς τό: εἶναι, γίγνε-
 σθαι, ἔχασθαι ὑπὸ τινι, ὅπως δηλωθῇ ἐναργέστερον καὶ ἢ κατάστα-
 σις τῆς ὑποταγῆς.

(8) Τοῖσι ἄπασι· εἰς πάντα· ῥητορικὴ δεινῶσις, ἢ ὑπερβολή.

Λυδοῖσι. οἱ δὲ ἀνήνεικαν ἐς Σάρδις καὶ ἀπήγγειλαν Κροίσῳ. ὁ δὲ ἀκούσας συνέγνω ἕωντοῦ εἶναι τὴν ἀμαρτάδα καὶ οὐ τοῦ θεοῦ.

4.

Η ΕΞΕΥΡΕΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΓΝΙΩΝ

(Βιβλ. Α', κεφ. 94).

53. Φασὶ δὲ αὐτοὶ Λυδοὶ καὶ τὰς παιγνίας τὰς νῦν σφίσι τε καὶ Ἑλλησι κατεστεώσας ἕωντῶν ἐξευρημα γενέσθαι. ἅμα δὲ ταύτας τε ἐξευρεθῆναι παρὰ σφίσι λέγουσι καὶ Τυρσηνὴν ἀποικίσαι, ὧδε¹ περὶ αὐτῶν λέγοντες· ἐπὶ Ἄττος² τοῦ Μάνεω βασιλέος σιτοδείην ἰσχυρὴν ἀνὰ τὴν Λυδίην πᾶσαν γενέσθαι καὶ τοὺς Λυδοὺς τέως μὲν διαγρῆν λιπαρέοντας, μετὰ δὲ, ὡς οὐ παύεσθαι, ἄκεα³ δίζη-

(1) Ἀποικίσαι σφέας ὑποκειμ.

(2) Ἐπὶ Ἄττος· ἢ ἐπὶ χρονικ. Ἄττος μνημονεύεται καὶ ἐν κεφ. 7. Ὡς υἱὸς τοῦ Μάνητος λέγεται παρ' Ἡροδ. δ', 45 καὶ ὁ Κότυς Μάνης ἦτο ὁ πρῶτος βασιλεὺς ἐν τῇ πρώτῃ (μυθικῇ) περιόδῳ τῆς Λυδικῆς ἱστορίας. Ἐθεωρεῖτο ὡς υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Γῆς. Ὁ υἱὸς τοῦ Ἄττος θεμελιοῖ τὴν πρώτην δυναστείαν τῶν Λυδῶν βασιλέων (τῶν Ἀτταδῶν), μεθ' ἧν ἔπονται αἱ δύο δυναστεῖαι τῶν Ἡρακλειδῶν καὶ Μερναδῶν· ὁ Μάνης δηλοῖ τὸ ἀνδρικόν τῶν θεῶν στοιχεῖον τὸ ἀνταποκρινόμενον εἰς τὴν μητέρα Μα.

Μάνης
Κότυς Ἄττος
Ἀσίης Τυρσηνὸς Λυδός

(3) Ἄκεα παρὰ Σοφ. ἀποσπ. 435 λέγεται Παλαμῆδης ὁ εὐρετής· αὐτὸν λιμὸν οὗτος τῶν δ' ἀπῶσε, σὺν θῷ εἶπεῖν, χρόνου τε διατριβᾶς

σθαι, ἄλλον δὲ ἄλλο ἐπιμηχανᾶσθαι αὐτῶν ἐξευρεθῆναι δὴ ὦν τότε καὶ τῶν κύβων καὶ τῶν ἀστραγάλων καὶ τῆς σφαίρης¹ καὶ τῶν ἄλλων πασέων παιγνιέων τὰ εἶδεα πλὴν πεσσῶν· τούτων γὰρ ὦν τὴν ἐξεύρεσιν οὐκ οἴκηιοῦνται Λυδοί. ποιέειν δὲ ὧδε πρὸς τὸν λιμὸν ἐξευρόντας² τὴν μὲν ἑτέραν τῶν ἡμερέων παίξειν πᾶσαν, ἵνα δὴ μὴ ζητέοιεν σιτία, τὴν δὲ ἑτέραν σιτέεσθαι πανομένους τῶν παιγνιέων. τοιοῦτῳ τρόπῳ διάγειν ἐπ' ἔτεα δυῶν δέοντα εἴκοσι. ἐπεὶ τε δὲ οὐκ ἀνιέναι τὸ κακὸν, ἀλλ' ἔτι ἐπὶ μᾶλλον βιάζεσθαι, οὕτω δὴ τὸν βασιλέα αὐτῶν δύο μοίρας διελόντα³ Λυδῶν πάντων κληρῶσαι, τὴν μὲν ἐπὶ μουῆ, τὴν δὲ ἐπὶ ἐξόδῳ⁴ ἐκ τῆς χώρας, καὶ ἐπὶ μὲν τῇ μένειν⁵ αὐτοῦ λαγχανούσῃ τῶν μοιρέων ἑαυτὸν βασιλέα προστάσσειν, ἐπὶ δὲ τῇ ἀπαλλασσομένη τὸν ἑαυτοῦ παῖδα, τῷ ὄνομα εἶναι Τυρσηνόν⁶· λαχόντας δὲ αὐτῶν τοὺς ἑτέρους ἐξιέναι⁷ ἐκ τῆς χώρας, κα-

σοφωτάτας ἐφεῦρε φλοίσθου μετὰ κοπήν καθημένοις, πεσσοὺς κύβους τε τερπνοὺς ἀργίας ἄχος ; »

(1) Κύβων, ἀστραγάλων καὶ σφαίρης· ἐξαρτ. ἐκ τῶν παιγνιέων.

(2) Ἐξευρόντας· τὰς παιγνίας.

(3) Διελόντα· ἐν τοῖς ῥήμασι διαιρέσειν, δάσασθαι, τὰ μέρη ἢ τίθενται ὡς τὸ ὅλον κατ' αἰτιατῶς «δυώδεκα μοίρας δυνάμενοι Αἴγυπτον πᾶσαν» ἢ τὸ ὅλον κατὰ γενικ. ἢ τέλος τὰ μέρη δύνανται νὰ ἐκφρασθῶσι κατ' αἰτιατ μετὰ τῆς προθ. κατὰ, ὡς : αὐτὸν κατὰ μέλεα διελών.

(4) Ἐπὶ ἐξόδῳ· ἢ ἐπὶ μετὰ δοτικ. σημαίνει τὸν σκοπόν, τὴν πρόθεσιν.

(5) Μένειν· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ λαγχανούσῃ.

(6) Τυρσηνόν· ἦτο διαδεδομένη ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ἰδέα, ὅτι οἱ Ἴταλοὶ Τυρρηνοὶ (Ἐτροῦσκοί) κατήγοντο ἐκ τῶν Λυδῶν. Ἐκτὸς τοῦ Ἡροδ. τὴν γνώμην αὐτὴν εἶχον ὁ Τιμαίος, Σπράβων καὶ Πλούταρχος. Ἀλλ' οἱ νεώτεροι ἀμφιβάλλουσι περὶ οὗτου, καὶ μέχρι τοῦδε τὸ πρόγμα μένει σκοτεινόν.

(7) Ἐξιέναι· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ λαχόντας.

ταβῆναι ἐς Σμύρνην καὶ μηχανήσασθαι πλοῖα, ἐς τὰ ἐσθεμένους τὰ πάντα, ὅσα σφι ἦν χρηστὰ ἐπίπλοα¹, ἀποπλέειν κατὰ βίου² τε καὶ γῆς ζήτησιν, ἐς ὃ ἔθνεα πολλὰ παραμειψαμένους ἀπικέσθαι ἐς Ὀμβρικούς, ἔνθα σφείας ἐνιδρύσασθαι πόλιος καὶ οἰκέειν μέχρι τοῦδε. ἀντὶ δὲ Λυδῶν μετονομασθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ βασιλέως τοῦ παιδός, ὃς σφείας ἀνήγαγε ἐπὶ τούτου τὴν ἐπωνυμίην ποιευμένους ὀνομασθῆναι Τυρσηγούς. Λυδοὶ μὲν δὴ ὑπὸ Πέρσῃσι ἐδεδούλωτο.

5.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΔΗΙΟΚΟΥ

(βιβλ. Α', κεφ. 96—100).

54. Ἀνῆρ ἐν τοῖσι Μήδοισι ἐγένετο σοφός, τῷ οὔνομα ἦν Δηϊόκης, παῖς δ' ἦν Φραόρτεω. οὗτος ὁ Δηϊόκης, ἐρασθεὶς τυραννίδος, ἐποίησε τοιάδε. κατοικημένων τῶν Μήδων κατὰ κόμας,³ ἐν τῇ ἐσωτοῦ ἐὼν καὶ πρότερον δόκιμος καὶ μᾶλλον τι καὶ προθυμότερον δικαιοσύνην ἐπιθέμενος⁴ ἤσκει· καὶ ταῦτα μέντοι ἐούσης ἀνομίης πολλῆς ἀνὰ πᾶσαν τὴν Μηδικὴν ἐποίησε, ἐπιστάμενος⁵ ὅτι τῷ δικαίῳ⁶ τὸ ἄδικον

(1) Ἐπίπλοα· ἐξαγώγιμα διὰ θαλάσσης.

(2) Βίου=βιότου.

(3) Κατὰ κόμας· ἄνευ πολιτικοῦ συνδέσμου· ἢ κατὰ ἐν διανεμητ. σημασίᾳ.

(4) Ἐπιθέμενος· δηλ. δικαιοσύνη.

(5) Ἐπιστάμενος· ἐναντιωμ.

(6) Τῷ δικαίῳ· τὸ δίκαιον καὶ ἄδικον μετωνυμικῶς, ἀντὶ ὁ δίκαιος καὶ ἄδικος.

πολέμιόν ἐστι¹. οἱ δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς κώμης Μῆδοι, ὀρέοντες αὐτοῦ τοὺς τρόπους, δικαστὴν μιν ἑωυτῶν αἰρέονται. ὁ δὲ δῆ, οἷα μνώμενος ἀρχὴν, ἰθύς² τε καὶ δίκαιος ἦν. ποιέων τε ταῦτα ἔπαινον εἶχε οὐκ ὀλίγον πρὸς τῶν πολιητέων οὕτω, ὥστε πυνθανόμενοι οἱ ἐν τῆσι ἄλλησι κώμησι ὡς Δηϊόκης εἶη ἀνὴρ μοῦνος κατὰ τὸ ὀρθὸν δικάζων, πρότερον περιπίπτοντες ἀδίκουσι γνώμησι, τότε ἐπεί, τε ἤκουσαν, ἄσμενοι ἐφοίτεον παρὰ τὸν Δηϊόκην καὶ αὐτοὶ δικασόμενοι³ τέλος δὲ οὐδεὶ ἄλλω ἐπετρέποντο.

55. Πλεῦνος δὲ αἰεὶ γινομένου τοῦ ἐπιφοιτέοντος⁴, οἷα πυνθανομένων τὰς δίκας ἀποβαίνειν κατὰ τὸ εἶν, γνοὺς ὁ Δηϊόκης ἐς ἑωυτὸν πᾶν ἀνακείμενον⁵, οὔτε κατίζειν ἔτι ἤθελε, ἐνθαπερ πρότερον προκατίζων ἐδίκασε, οὐτ' ἔφη δικᾶν⁶ ἔτι οὐ γὰρ οἱ λυσιτελέειν τῶν ἑωυτοῦ ἐξημεληκότα τοῖσι πέλας δι' ἡμέρας⁷ δικάζειν. εἰούσης ὦν ἀρπαγῆς καὶ ἀνομίης ἔτι πολλῶ μᾶλλον ἀνὰ τὰς κώμας⁸ ἢ πρότερον ἦν, συνελέχθησαν οἱ Μῆδοι ἐς ταυτὸ⁹ καὶ ἐδίδοσαν σφίσι λόγον¹⁰, λέγοντες περὶ τῶν κατηκόντων⁸. ὡς δ' ἐγὼ δοκέω,

(1) Πολέμιον ἐστὶ· ὅτι δηλ. αὐτὸς διὰ τούτου θά ὑποστῇ δεινὸν ἀγῶνα.

(2) Ἰθύς· ὁ ἐστὶ δικαστής.

(3) Δικασόμενοι· ὅρα τὸ μέσον.

(4) Τοῦ ἐπιφοιτέοντος· οὐδέτερον μετωνυμ. ἀντὶ τῶν ἐπιφοιτέοντων.

(5) Ἀνακείμενον· πρὸς γ' 31. Οὗτοι δὲ τοῖσι Πέρσησι δίκας δικάζουσι καὶ ἐξηγηταὶ τῶν πατρίων θεσμῶν γίνονται· καὶ πάντα ἐς τούτους ἀνακέεσται.

(6) Δικᾶν· μελ. ἄπτ.

(7) Δι' ἡμέρας·=κατὰ τὴν διάρκειαν ὅλης τῆς ἡμέρας.

(8) Ἀνὰ τὰς κώμας· ἀνὰ=κατά.

(9) Ἐς ταυτὸ· εἰς τὸν αὐτὸν τόπον.

(10) Ἐδίδοσαν σφίσι λόγον·=πρὸς ἀλλήλους συνεσκέπτοντο.

(11) Περὶ τῶν κατηκόντων· περὶ τῆς παρουσίας καταστάσεως, περὶ τῶν παρόντων πραγμάτων.

μάλιστα ἔλεγον οἱ τοῦ Διηόκεω φίλοι· Οὐ γὰρ¹ δὴ τρόπῳ τῷ παρεόντι χρεώμενοι δυνατοὶ εἶμεν² οἰκέειν τὴν χώραν, φέρε στήσωμεν ἡμέων αὐτῶν βασιλέα· καὶ οὕτω ἢ τε χώρα εὐνομήσεται³, καὶ αὐτοὶ πρὸς ἔργα⁴ τρεψόμεθα, οὐδὲ ὑπ' ἀνομίης ἀνάστατοι ἐσόμεθα. Ταῦτά κη⁵ λέγοντες πείθουσι ἑαυτοὺς⁶ βασιλεύεσθαι.

56. Ἀντίκα δὲ προβαλλομένων⁷, ὄντινα στήσονται βασιλέα, ὁ Διηόκης ἦν πολλὸς⁷ ὑπὸ παντὸς ἀνδρὸς καὶ προβαλλόμενος καὶ αἰνεόμενος, ἐς ὃ τοῦτον καταινέουσι βασιλέα σφίσι εἶναι· ὁ δ' ἐκέλευε αὐτοὺς οἰκία τε ἑαυτῷ ἄξια τῆς βασιληΐης οἰκοδομῆσαι καὶ κρατῦναι αὐτὸν δορυφόροισι. ποιῆσαι δὴ ταῦτα οἱ Μῆδοι οἰκοδομέουσί τε γὰρ αὐτῷ οἰκία μεγάλα τε καὶ ἰσχυρά, ἵνα⁹ αὐτὸς ἔφρασε τῆς χώρας, καὶ δορυφόρους αὐτῷ ἐπιτρέπουσι ἐκ πάντων Μήδων καταλέξασθαι. ὁ δὲ ὡς ἔσχε τὴν ἀρχὴν, τοὺς Μήδους ἠνάγκασε ἐν πόλισμα ποιήσασθαι, καὶ τοῦτο περιστέλλοντας τῶν ἄλλων ἦσσαν ἐπιμέλεσθαι. πειθομένων¹⁰ δὲ καὶ ταῦτα τῶν Μήδων οἰκοδομέει τείχεα μεγάλα τε καὶ κατερά ταῦτα, τὰ νῦν Ἀγβάτανα¹¹ κέκληται, ἕτερον ἑτέρῳ

(1) Γὰρ. αἰτιολογ. τὸ ἐπόμενον.

(2) Εἶμεν=ἔσμεν.

(3) Εὐνομήσεται· μέσ. μέλ. ἐν παθ. σημασ.

(4) Ἔργα· οὐχὶ γεωργικὰ ἀλλ' ἐν γενεῖ τὰς συνήθειας ἐνασχολήσεις.

(5) Ταῦτά κη· ταῦτα σχεδόν.

(6) Ἐαυτοὺς· συναπτ. πρὸς τὸ πείθουσι.

(7) Προβαλλομένων μέσον τὸναντίον τὸ κατωτέρῳ προβαλλόμενος ληπτέον παθητ.

(8) Πολλός· ἐπιρρηματικ.

(9) Ἴνα· τοπικ. ὅπου· τῆς χώρας ἢ γενικ. ἕξαρτ. ἐκ τοῦ ἵνα.

(10) Πειθομένων· παθητ.

(11) Ἀγβάτανα· νῦν Ἀμαδάν· ἡ ἀρχαιοτάτη πρωτεύουσα τῶν Μήδων βασιλέων, περὶ τοῦ πλοῦτου τῶν ὁποίων οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς μυθῶδη διηγούνται.

κύκλω ἐνεστεῶτα¹. μεμηγάνηται δὲ οὕτω τοῦτο τὸ τεῖχος, ὥστε ὁ ἕτερος τοῦ ἐτέρου κύκλος τοῖσι προμαχεῶσι μούνοισι ἔστι ὑψηλότερος. τὸ μὲν² κού³ τι καὶ τὸ χωρίον συμμαχέει, κολωνὸς ἐόν, ὥστε τοιοῦτον εἶναι· τὸ δὲ καὶ μᾶλλον τι ἐπετηδεύθη, κύκλον δὲ ἐόντων⁴ τῶν συναπάντων ἐπτά, ἐν τῷ τελευταίῳ τὰ βασιλῆια ἐνεστι καὶ οἱ θησαυροί. τὸ⁵ αὐτῶν⁶ μέγιστόν ἐστι τεῖχος κατὰ τὸν Ἀθηνέων κύκλον μάλιστά κη⁷ τὸ μέγαθος. τοῦ μὲν δὴ πρώτου κύκλου οἱ προμαχεῶνές εἰσι λευκοὶ, τοῦ δὲ δευτέρου μέλανες, τρίτου δὲ κύκλου φοινίκεοι, τετάρτου δὲ κνάνεοι, πέμπτου δὲ σανδαράκινοι. οὕτω πάντων τῶν κύκλων οἱ προμαχεῶνες ἠνθισμένοι εἰσὶ φαρμάκοισι· δύο δὲ οἱ τελευταῖοί εἰσι ὁ μὲν καταργυρωμένους, ὁ δὲ⁸ κατακεχυσμένους ἔχων τοὺς προμαχεῶνας.

(1) Ἔτερον (ἐνν. κύκλον)... ἐνεστεῶτα· κατὰ πῶσιν ἀποδ. εἰς τὸ τεῖχος, ὡς προσδιορ. τοῦ μέρους πρὸς τὸ ὅλον σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος.

(2) Τὸ μὲν... τὸ δέ· εἰς τὸ πρῶτον τὸ μὲν=τοῦτο μὲν (ἐπρρηματικ.) ἀντιτίθεται· τὸ δέ, ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο οὐχὶ ἐπρρημ. ἀλλὰ οὐσιαστικ.=ἀλλ' ἕτερον μέρος εἶνε ἔτι μᾶλλον τῆς τέχνης ἔργον.

(3) κου. εἶνε ἴσον εὐκτικῇ μετὰ τοῦ ἄν· ἐκφράζεται γνώμη ἢ εἰκασία.

(4) Κύκλων δ' ἐόντων ἢ γενικ. ἀπολυτ. αἰτιολογ.: τὸ δὲ καὶ μᾶλλον τι ἐπετηδεύθη. Ἐπειδὴ ἐν ὅλῳ 7 ἦσαν κύκλοι, ἐξ ὧν ὁ μὲν ὑψηλότερος ἦτο τοῦ ἐτέρου, δὲν ἐξήρκει πλέον διὰ τὸν τελευταῖον τὸ φυσικὸν ὕψος τοῦ λόφου, ἐπομένως ἔπρεπε νὰ ὑψωθῇ κατὰ τεχνικώτερον τρόπον. Ὁ ἀριθμὸς ἐπτά ἦτον ἰσρὸς παρὰ τοῖς Ἰρανόισι, οἷς ἀνήκον καὶ οἱ Μῆδοι. Κατὰ τὴν Ἀβέδια, ὁ κόσμος διαιρεῖται εἰς 7 μέρη, ἐξ ὧν τὸ ἐξοχώτατον εἶναι ἡ γῆ.

(5) Τὸ δέ· ἀναφορ. συναπτεῖον πρὸς τὸ τεῖχος.

(6) Αὐτῶν· γεν. διαιρετ. μετὰ δὲ τὸ μέγαθος ἀναπληρωτ. ἐστι.

(7) Μάλιστά κη· περιορίζει τὰ κατὰ τὸν Ἀθ. κύκλον. ἦτο λοιπὸν περίπου 60 στάδια.

(8) Ὁ μὲν... ὁ δέ· τὰ μέρη ὁμοιοπτωτ. τῷ ὅλῳ.

57. Ταῦτα μὲν δὴ ὁ Δηϊόκης ἑαυτῷ τε εἰτείχεε καὶ περὶ τὰ ἑαυτοῦ οἰκία, τὸν δὲ ἄλλον δῆμον πέριξ ἐκέλευε τὸ τεῖχος οἰκέειν. οἰκοδομηθέντων δὲ πάντων κόσμον¹ τὸν δε Δηϊόκης πρῶτός ἐστι ὁ καταστησάμενος, μήτε² ἐσιέναι παρὰ βασιλέα μηδένα, δι' ἀγγέλων δὲ πάντα³ χρᾶσθαι⁴, ὄρασθαι τε βασιλέα ὑπὸ μηδενός, πρὸς τε τούτοισι ἔτι γελᾶν τε καὶ ἀντίον⁵ πτύειν καὶ⁶ ἅπασι εἶναι τοῦτό γε⁷ αἰσχρόν. ταῦτα δὲ περὶ ἑαυτὸν ἐσέμνυνε τῶν δε εἵνεκεν, ὅπως ἂν μὴ ὀρῶντες οἱ ὀμήλικες ἐόντες σύντροφοί τε ἐκείνῳ καὶ οἰκίῃς οὐ φλαυροτέρῃς οὐδὲ ἐς ἀνδραγαθίην λειπούμενοι, λυπείοιαι τε καὶ ἐπιβουλεύοιεν, ἀλλ' ἐταιροῖός σφι δοκεοί εἶναι μὴ ὀρῶσι.

58. Ἐπεὶ τε δὲ ταῦτα διεκόσμησε καὶ ἐκράτυνε ἑαυτὸν τῇ τυραννίδι, ἣν τὸ δίκαιον φυλάσσων χαλεπός· καὶ τὰς τε δίκας γράφοντες εἶσω παρ' ἐκείνου ἐσπέμπεσκον⁷, καὶ ἐκεῖνος διακρίνων τὰς ἐσφερομένας ἐκπέμπεσκε. ταῦτα μὲν κατὰ τὰς δίκας ἐποίεε, τὰ δὲ δὴ ἄλλα ἐκεκοσμέατό οἱ εἴ τινα πυνθάνοιτο ὑβρίζοντα, τοῦτον ὅπως μεταπέμψαιτο⁸, κατ' ἀ-

(1) Κόσμον· ὁ Δηϊόκης κατέστησε δύσκολον τὴν εἴσοδον εἰς τὸ ἀνάκτορόν του, εἰσαγγχῶν αὐστηρὰν ἀνατολικὴν ἐθιμοτυπίαν.

(2) Μήτε· εἰς τοῦτο ἀνταποκρίνεται τὸ ἐπόμε. τε, οὔτε εἴσοδον νὰ ἔχη τις ἡδύνατο, οὔτε τὸν βασιλέα νὰ ἴδῃ.

(3) Πάντα· οὐδέτερον. πλ. πρὸς. «μὴ πάντα θυμῷ χρέος». Τὰ οὐσιαστικοπ. οὐδέτερον. τῶν ἐπιθ. ἐν αἰτιατ. συγνάκις εἶνε ἀντὶ ἐπιρρημ. (πρὸς. δεῖνὰ ὑβρίζειν)· οὕτω καὶ οὐσιαστικ. οὐδέτερον. τῶν ἐπιθετικ. ἀντωνυμιῶν ἐν τῇ αἰτιατ. ἀπαντῶσιν ἀντὶ ἐπιρρημ. Πρὸς. τάδε (=οὕτω) χρᾶται.

(4) Ἀντίον· τοῦ βασιλέως.

(5) Καί· ἐπιτείνει τὸ ἅπασι.

(6) Τοῦτό γε· ἐξαιρεῖ ἐπαναληπτικῶς τὸ γελᾶν καὶ πτύειν.

(7) Ἐσπέμπεσκον· θαμιστ. τύπ.

(8) Εἴ τινα... ὅπως μεταπέμψαιτο· εἰ καὶ ὅπως ἐν θαμιστ. ση-μασίᾳ.

ξίην ἐκάστου ἀδικήματος ἐδικαίου,¹ καὶ οἱ κατάσκοποι τε καὶ κατήκοοι² ἦσαν ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν, τῆς ἧρχε. Δηϊόκης μὲν³ νυν τὸ Μηδικὸν ἔθνος συνέστρεψε⁴ μόνον καὶ τούτου ἦρξε.

6

ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ ΚΥΡΟΥ

(Βιβλ. Α'. κεφ. 108. 117. 120—1).

59. Μετεπέμψατο ἐκ τῶν Περσέων ὁ τὴν θυγατέρα ἐπίτεκα εὐοῦσαν, ἀπικομένην δὲ ἐφύλασσε βουλόμενος τὸ γεννεώμενον ἐξ αὐτῆς διαφθεῖραι· ἐκ γὰρ οἱ τῆς ὄψιος τῶν μάγων οἱ ὄνειροπόλοι ἐσήμαινον, ὅτι μέλλοι ὁ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ γόνος βασιλεύσειν ἀντὶ ἐκείνου. ταῦτα δὴ ὦν φυλασσόμενος ὁ Ἀστυάγης, ὡς ἐγένετο ὁ Κῦρος, καλέσας Ἄρπαγον, ἄνδρα οἰκίητον καὶ πιστότατόν τε Μήδων καὶ πάντων ἐπίτροπον τῶν ἐαυτοῦ, ἔλεγέ οἱ τάδε· Ἄρπαγε, προῆγμα τὸ ἂν τοι προσθέω, μηδαμῶς παραχρήση,⁵ μηδὲ ἐμέ τε παραβάλη⁶ καὶ ἄλλους ἐλόμενος ἐξ ὑστέ-

(1) Ἐδικαίου· ἐτιμῶρει (ἔδιδε δίκαιον).

(2) Κατήκοοι=ᾠτακουσταί· κατὰ Ξενοφ. λέγονται· τὰ ὄτα βασιλέως· οἱ δὲ κατάσκοποι παρ' αὐτῶ καὶ Ἡροδ. οἱ ὀφθαλμοὶ·κατήκοος ἐν ἄλλῃ σημ.=ὑπήκοος. Κεφ. 72, 143.

(3) Δηϊόκης μὲν· ἐβασίλευσε ἀπὸ τοῦ 708—655.

(4) Συνέστρεψε· ἐξηγεῖται διὰ τοῦ κεφ. 98 «τοὺς Μήδους ἠνάγκασε ἐν πόλισμα ποιήσασθαι.»

(5) Παραχρήση· παραχρᾶσθαι μετ' αἰτιατ. σημ. θεωρῶ τι ὡς πάρεργον· πρβ. ἡ, 20 «οἱ γὰρ Εὐβοέες παραχρησάμενοι τὸν Βάκιδος χρησμὸν ὡς οὐδὲν λέγοντα.»

(6) Ἐμέ τε παραβάλη· παραβαλέσθαι· κατὰ μέρος βάλλειν· ἀντιθετ· ἄλλους ἐλόμενος=ἄλλους ἐμοῦ προτιμῆσας· ὅ ἐστι ἄλλων (τῆς

ρης¹ σεωυτῶ περιπέσης.² λάβε τὸν Μανδάνη ἔτεκε παῖδα, φέρων δὲ ἐς σεωυτοῦ³ ἀπόκτεινον· μετὰ δὲ θάψων τρόπῳ ὄτεω αὐτὸς βούλει. Ὁ δὲ ἀμείβεται· Ὡ βασιλεῦ, οὔτε ἀλλοτέ⁴ κω παρεῖδες ἀνδρὶ τῶδε⁵ ἄχαρι οὐδὲν, φυλασσόμεθα⁶ δὲ⁷ ἐς σὲ καὶ ἐς τὸν μετέπειτα χρόνον μηδὲν ἐξαμαρτεῖν, ἀλλ' εἴ τοι φίλον τοῦτο οὔτω γίνεσθαι, χρὴ δὴ τό γε ἐμὸν ὑπηρετέεσθαι⁸ ἐπιτηδέως.

60. Τούτοισι ἀμειψάμενος ὁ Ἄρπαγος, ὡς οἱ παρεδόθη τὸ παιδίον κεκοσμημένον⁹ τὴν ἐπὶ θανάτῳ, ἦμε κλαίων ἐς τὰ οἰκία παρελθὼν δὲ ἔφραζε τῇ ἑωυτοῦ γυναικὶ τὸν πάντα Ἀστυάγεος ῥηθέντα λόγον. ἡ δὲ πρὸς αὐτὸν λέγει. Νῦν ὦν τί σοι ἐν νόῳ ἔστι ποιέειν; Ὁ δὲ ἀμείβεται· Οὐ τῇ ἐνετέλλετο¹⁰ Ἀστυάγης, οὐδ' εἰ παραφρονήσει τε καὶ μανέεται κάκιον ἢ νῦν μαίνεται, οὔ οἱ¹¹ ἔγωγε προσθήσο-

Μανδάνης καὶ τοῦ συζύγου της) τὰ συμφέροντα ὑπηρετῶν. Καθ' Ἡσυχ. ἐξαπατᾶν.

(1) Ἐξ ὑστέρης.—ὑστερον.

(2) Σεωυτῶ περιπέσης· αὐτὸς γείνης ἢ αἰτία τῆς δυστυχίας σου.

(3) Ἐς σεωυτοῦ· ἐνν. οἶκον.

(4) Ἄλλοτε· εἰς τοῦτο ἀνταποκρίνεται τὸ ἐπόμεν. καὶ ἐς τὸν μετέπειτα χρόνον.

(5) Ἄνδρὶ τῶδε·—ἐμοί.

(6) Φυλασσόμεθα δέ· τὸ δὲ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ προηγ. οὔτε, θεὸς ἀντὶ τοῦ συμπλεκτικοῦ τὸ ἐναντιωματικόν· ἡ δὲ ἄρνησις τοῦ κυρίως προσδοκωμένου μήτε, κεῖται ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ φυλάσσεσθαι.

(7) Φυλασσόμεθα· ὁ ἐνεστώς, ἐπειδὴ ὁ Ἄρπαγος θέλει νὰ ἐκφράσῃ ὡς σκοπὸν του, καὶ ἤδη νὰ φυλάσσηται.

(8) Ὑπηρετέεσθαι· εἶνε παθ.

(9) Κεκοσμημένον τὴν ἐπὶ θανάτῳ· ἐνν. κόσμησιν ἢ στολήν· ἐτυμολογ. σχῆμα.

(10) Οὐ τῇ ἐνετέλλετο· εἰς τὸ οὐ ἀναπληρωτέον ἐκ τοῦ προηγουμ. ἔστι μοι ἐν νόῳ ποιέειν ταύτη, τῇ.

(11) Οὐ οἱ· ἐπανάληψις τοῦ οὐδὲ διὰ τοῦ ἀπλοῦ οὐ· ἄνευ δὲ τοῦ εὐφωνικ. κ ἐπὶ τὸ ἐμφαντικώτερον.

μαι¹ τῇ γνώμῃ, οὐδὲ ἐς φόνον τοιοῦτον ὑπηρετήσω. πολλῶν δὲ εἵνεκα οὐ φονεύσω μιν, καὶ ὅτι αὐτῷ μοι συγγενῆς ἔστι ὁ παῖς, καὶ ὅτι Ἀστυάργης μὲν ἔστι γέρον καὶ ἄπαις ἔρσηνος γόνου². εἰ δ' ἐθελήσει τούτου τελευτήσαντος ἐς τὴν θυγατέρα ταύτην ἀναβῆναι ἢ τυραννίς, τῆς νῦν τὸν υἱὸν κτείνει δι' ἐμεῦ, ἄλλο τι ἢ λείπεται³ τὸ ἐνθεῦτεν ἐμοὶ κινδύνων ὁ μέγιστος; ἀλλὰ τοῦ μὲν ἀσφαλῆος⁴ εἵνεκα ἐμοὶ δεῖ τοῦτον τελευτᾶν τὸν παῖδα, δεῖ μέντοι τῶν τινὰ Ἀστυάργεος αὐτοῦ φονεῖα γενέσθαι καὶ μὴ τῶν ἐμῶν.

61. Ταῦτα εἶπε, καὶ αὐτίκα ἄγγελον ἔπεμπε ἐπὶ τῶν βουκόλων τῶν Ἀστυάργεος τὸν⁵ ἠπίστατο νομάς τε ἐπιτηδεοτάτας⁴ νέμοντα καὶ ὄρεα θηριωδέστατα, τῷ οὔνομα ἦν Μιτραδάτης. συνοίκεε δὲ ἑαυτοῦ συνδούλῃ, οὔνομα δὲ τῇ γυναικὶ ἦν, τῇ συνοίκεε, Κυνὴ κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν, κατὰ δὲ τὴν Μηδικὴν Σπακώ⁶. τὴν γὰρ κῦνα καλέουσι σπάκα Μῆδοι. αἱ δὲ ὑπώρεαί εἰσι τῶν ὄρεων, ἔνθα τὰς νομάς τῶν βοῶν εἶχε οὗτος δὴ ὁ βουκόλος, πρὸς βορέω⁷ τε ἀνέμου τῶν Ἀρβατάνων καὶ πρὸς τοῦ πόντου τοῦ Εὐξεινίου· ταύτη μὲν γὰρ ἡ Μηδικὴ χώρα πρὸς Σασπειρών

(1) Προσθήσομαι· ἀρχικ. ἐννοεῖτο ὡς ἀντικειμ. τὴν ψῆφον.

(2) Ἄπαις ἔρσηνος γόνου· μεστότης ἐκφράσεως. Τοιοῦτόν τι καὶ ἀλλαγῶ· γ' 66.

(3) Ἄλλο τι ἢ λείπεται· ἑλλειπτικὴ ἔκφρασις· ἀναπληροῦται διὰ τοῦ γίγνεται· εἶναι δὲ τὸ ἄλλο τι ἢ ὡς ἐρωτηματ. μόριον δι' οὗ περιμένεται καταφατ. ἀπάντησις.

(4) Τοῦ ἀσφαλῆος·=τῆς ἀσφαλείας.

(5) Ἐπί... τόν·=ἐπὶ—τοῦτον, τόν.

(6) Ἐπιτηδειοτάτας· διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ Ἀρπάγου ἦσαν ἐπιτηδειότατα.

(7) Σπακώ· ἐν τῇ Ζενδικῇ σπα=κύων, τὸ κω εἶνε κατάληξις.

(8) Πρὸς βορέω· ἢ σπανιωτέρα γενικὴ (ἀντὶ αἰτιατ.) ἀπαντᾶ καὶ ἐν γ', 102 «πρὸς ἄρκτον τε καὶ βορέω ἀνέμου». Οὕτω καὶ ἐν τῷ ἐπο-

ὄρεινή ἐστὶ κάρτα καὶ ὑψηλή τε καὶ ἰδησι συνηρεφής,¹ ἢ δὲ ἄλλη Μηδικὴ χώρα ἐστὶ πᾶσα ἄπεδος. ἐπεὶ ὦν ὁ βουκόλος σπουδῇ πολλῇ² καλεόμενος ἀπίκετο, ἔλεγε ὁ Ἄρπαγος τάδε· Κελεύει σε Ἀστύαγης τὸ παιδίον τοῦτο λαβόντα θεῖναι ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν ὀρέων, ὅπως ἂν³ τάχιστα διαφθαρείη. καὶ τάδε τοι ἐκέλευσε εἰπεῖν, ἢν μὴ ἀποκτείνῃς αὐτὸ, ἀλλὰ τρω τρόπῳ περιποιήσῃς, ὀλέθρῳ τῷ κακίστῳ σε διαχρήσεσθαι·⁴ ἐπορᾶν δὲ ἐκκείμενον τέταγμα ἐγώ.

62. Ταῦτα ἀκούσας ὁ βουκόλος καὶ ἀναλαβὼν τὸ παιδίον ἦγε τὴν αὐτὴν ὀπίσω ὁδὸν, καὶ ἀπικνεύεται ἐς τὴν ἔπαυλιν. τῷ δ' ἄρα καὶ αὐτῷ ἢ γυνὴ ἐπίτεξ ἑοῦσα πᾶσαν ἡμέρην,⁵ τότε κως κατὰ δαίμονα⁶ τίκει, οἰχομένου τοῦ βουκόλου ἐς πόλιν. ἦσαν δὲ ἐν φροντίδι ἀμφοτέρω ἀλλήλων πέρι, ὁ μὲν τοῦ τόκου⁷ τῆς γυναικὸς ἀρρώδεων, ἢ δὲ γυνὴ, ὅτι οὐκ ἔωθως ὁ Ἄρπαγος μεταπέμψαιτο αὐτῆς⁸ τὸν ἄνδρα. ἐπεὶ τε δὲ ἀπονοστήσας ἐπέστη, οἷα ἐξ ἀέλλπτου ἰδοῦσα ἢ γυνὴ εἶροτο προτέρη, ὅτι μιν οὕτω προθύμως Ἄρπαγος μετεπέμψατο. ὁ δὲ εἶπε· ὦ γύναι, εἰδόν τε ἐς πόλιν ἐλθὼν καὶ ἤκουσα

μένω· πρὸς τοῦ Πόντου ὁ βόρειος ἄνεμος ὁ εἰς τὰ Ἀγβάτανα ἐρχόμενος.

(1) Ἰδησι συνηρεφής=δυσώδης.

(2) Σπουδῇ πολλῇ· συναπτ. πρὸς τὸ ἀπίκετο.

(3) Ὅπως ἂν ἐν τῇ ἀρχικῇ τροπικῇ σημασίᾳ.

(4) Διαχρήσεσθαι· σὲ ἀντικείμεν.

(5) Ἐπίτεξ... ἡμέρην· προσμένουσα τοκετὸν ἐκάστην ἡμέραν.

(6) Κατὰ δαίμονα· λέγεται ἐπὶ τοῦ ποιοῦντός τι οὐχὶ ἐξ ἰδίας ἀποφάσεως, ἀλλ' ἐνστικτικῶς ἐκ θείας παρορμήσεως. Οὕτω καί· θεία πομπή, θεία τύχη σὺν θεῷ, κατὰ συντυχίαν θεῖαν.

(7) Τοῦ τόκου· ἐν φροντίδι ἦσαν περὶ ἀλλήλων, (γενικῶς), καὶ (ἐγγυτέρως προσδιοριζόμεν.) ὁ μὲν (περὶ) τοῦ τόκου, ὅπερ εἰδικεύεται διὰ τοῦ ἀρρώδεων.

(8) Αὐτῆς· οὐχὶ ἐωυτῆς, ἐπειδὴ τὸ ἐγγυτέρως προηγηθὲν ὑποκείμενον, Ἄρπαγος, ἐπισκοτίζει τὴν αὐτοπάθειαν.

τὸ¹ μήτε ἰδεῖν ὄφελον, μήτε κοτὲ γενέσθαι ἐς δεσπότας τοὺς ἡμετέρους. οἶκος μὲν πᾶς Ἀρπάγου κλανθμῶ κατείχεται· ἐγὼ δὲ ἐκπλαγεὶς ἦρα ἔσω. ὡς δὲ τάχιστα ἐσηλθον, ὁρέω παιδίον προκειμένον ἀσπαιρόν τε καὶ κραγανώμενον, κεκοσμημένον χρυσῶ τε καὶ ἐσθῆτι² ποικίλῃ. Ἀρπαγος δὲ ὡς εἶδέ με, ἐκέλευε τὴν ταχίστην ἀναλαμβάνοντα τὸ παιδίον οἴχεσθαι φέροντα, καὶ θεῖναι ἐνθα θηριωδέστατον εἶη τῶν ὁρέων, φὰς Ἀστυάγεα εἶναι τὸν ταῦτα ἐπιθέμενόν μοι, πολλὰ ἀπειλήσας εἰ μὴ σφρα ποιήσαιμι. καὶ ἐγὼ ἀναλαβὼν ἔφερον, δοκέων τῶν τινος οἰκετέων εἶναι· οὐ γὰρ ἂν κοτὲ κατέδοξα, ἐνθεν γε ἦν. ἐθάμβεον δὲ ὁρέων χρυσῶ τε καὶ εἵμασι κεκοσμημένον, πρὸς δὲ καὶ καλανθμὸν κατεστεῶτα ἐμφανέα ἐν Ἀρπάγου. καὶ πρόκα³ τε δὴ κατ' ὁδὸν πυνθάνομαι τὸν πάντα λόγον θεράπωντος. ὃς ἐμὲ προπέμπων⁴ ἔξω πόλιος ἐνεχείρισε τὸ βρέφος, ὡς ἔρα Μανδάνης τε εἶη παῖς τῆς Ἀστυάγεος θυγατρὸς καὶ Καμβύσεω τοῦ Κύρου, καὶ μιν Ἀστυάγης ἐντέλλεται ἀποκτεῖναι. νῦν τε ὅδε ἐστὶ.

63. Ἄμα δὲ ταῦτα ἔλεγε ὁ βουκόλος καὶ ἐκκαλύψας ἀπεδείκνυε,⁵ ἢ δὲ ὡς εἶδε τὸ παιδίον μέγα τε καὶ εὐειδές⁶ ἔόν, δακρύσασα καὶ λαβομένη τῶν γουνάτων τοῦ ἀνδρὸς ἐχρήριζε μηδεμιᾷ τέχνῃ⁶ ἐκθεῖναι μιν. ὁ δὲ οὐκ ἔφη οἷός τ' εἶναι

(1) Τό· εἰς τὸ ἰδεῖν εἶνε ἀντικ. εἰς δὲ τὸ γενέσθαι ὑποκαίμ. καὶ συμπληρ. ὄφελε γενέσθαι.

(2) Χρυσῶ τε καὶ ἐσθῆτι· ἐν διὰ δυοῖν.

(3) Πρόκα=εὐθύς, καὶ μετὰ τοῦ τε πρόκατε.

(4) Ἐμὲ προπέμπων ἐκ τοῦ ἐμὲ ληπτέα ἢ ἀνάλογος πτώσις εἰς τὸ ἐνεχείρισε.

(5) Ἄμα... ἔλεγε... καί... ἀπεδείκνυε. Διὰ τῆς παρατάξεως ἐκφράζεται ἄμεινον τὸ σύγχρονον τοῦ λέγειν καὶ ἀποδεικνύναι.

(6) Μέγα καὶ εὐειδές· ὡς οἱ Ἕλληνες τὸ ἠθικῶς καλὸν ἐξέφραζον διὰ τοῦ καλὸς καὶ ἀγαθός, οὕτω τὴν σωματικὴν ἐντέλειαν διὰ τοῦ καλὸς (ἢ εὐειδής) καὶ μέγας.

(7) Μηδεμιᾷ τέχνῃ· κατ' οὐδένα τρόπον.

ἄλλως αὐτὰ ποιεῖν· ἐπιφοιτήσῃν γὰρ κατασκόπους ἐξ Ἀρπάγου ἐποφομένους, ἀπολέσθαι τε κάκιστα, ἣν μὴ σφεα ποιήσῃ. ὡς δὲ οὐκ ἐπειθε ἄρα τὸν ἄνδρα, δευτέρα λέγει ἡ γυνὴ τάδε· Ἐπεὶ τοίνυν οὐ δύναμαί σε πείθειν μὴ ἐκθῆναι, σὺ δὲ¹ ὧδε ποιήσον, εἰ δὴ πᾶσά γε ἀνάγκη ὀφθῆναι ἐκκείμενον· τέτοκα γὰρ καὶ ἐγὼ, τέτοκα δὲ τεθνεός. τοῦτο μὲν φέρων πρόθες, τὸν δὲ τῆς Ἀστυάγεος θυγατρὸς παῖδα ὡς ἐξ ἡμέων ἔοντα τρέφωμεν. καὶ οὕτω οὔτε σὺ ἀλώσῃαι ἀδικέων τοὺς δεσπότας, οὔτε ἡμῖν κακῶς βεβουλευμένα ἔσται. ὁ τε γὰρ τεθνεὼς βασιλεῦς ταφῆς κυρήσει, καὶ ὁ περιεὼν οὐκ ἀπολέει τὴν ψυχὴν.

64. Κάρτα τε² ἔδοξε τῷ βουκόλῳ πρὸς τὰ παρεόντα εὖ λέγειν ἢ γυνῆ, καὶ αὐτίκα ἐποίησε ταῦτα. τὸν μὲν ἔφερε θανατώσων παῖδα, τοῦτον μὲν παραδιδῶν τῇ ἑωυτοῦ γυναικί, τὸν δὲ ἑωυτοῦ ἔοντα νεκρὸν λαβὼν ἔθηκε ἐς τὸ ἄγγος, ἐν τῷ ἔφερε τὸν ἕτερον· κοσμήσας δὲ τῷ κόσμῳ παντὶ τοῦ ἑτέρου παιδὸς, φέρων ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν ὄρεων τιθεῖ. ὡς δὲ τρίτῃ ἡμέρῃ τῷ παιδίῳ ἐκκείμενῳ ἐγένετο, ἦτε ἐς πόλιν ὁ βουκόλος, τῶν τινα προβοσκῶν³ φύλακον αὐτοῦ καταλιπὼν, ἐλθὼν δὲ ἐς τοῦ Ἀρπάγου ἀποδεικνύσαι ἔφη ἐτοῖμος εἶναι τοῦ παιδίου τὸν νέκυν. πέμψας δὲ ὁ Ἀρπαγὸς τῶν ἑωυτοῦ δορυφόρων τοὺς πιστοτάτους, εἶδέ τε διὰ τούτων καὶ ἔθαψε τοῦ βουκόλου τὸ παιδίον. καὶ τὸ μὲν ἐτέθαπτο, τὸν δὲ ὕστερον τούτων Κῦρον ὀνομα-

(1) Σὺ δέ· τὸ δὲ ἐν τῇ ἀποδόσει καθιστᾶ τὸν τρόπον τινὰ ἀνακόλουθον τὸν λόγον, ἀλλ' οὐχ ἤττον ἐξαίρει ἀντιτιθεὶς τὴν ἔννοιαν τῆς ἀποδόσεως. Οὕτως ἰδίως ἐν παρακλεῦσεσι καὶ προτροπαῖς· «ἐπεὶ τοίνυν περιεχόμενον σε ὀρέομεν τῆς ἔχεις γυναικός, σὺ δὲ ταῦτα ποιεε.»

(2) Κάρτα· συναπτ. πρὸς τὸ εὖ λέγειν.

(3) Προβοσκοί· πιθανῶς οἱ ὑπὸ τὸν ἀρχιποιμένα, οἵτινες φυλάττουσι βόσκοντα τὰ ποίμνια, ἐνῶ ἐκεῖνος μένει ἐν τῇ ποίμνῃ.

σθέντα¹ παραλαβοῦσα ἔτρεφε ἢ γυνὴ τοῦ βουκόλου, οὐνομα ἄλλο κού τι καὶ οὐ Κῦρον θεμενῆ.

65. Καὶ ὅτε δὴ ἦν δεκαέτης ὁ παῖς, πρῆγμα ἐς αὐτὸν τοιόνδε γενόμενον ἐξεφηνέ μιν ἔπαιζε ἐν τῇ κόμῃ ταύτῃ, ἐν τῇ ἦσαν καὶ αἱ βουκολίαι αὐται, ἔπαιζε δὲ μετ' ἄλλων ἡλικίων ἐν ὁδοῖ. καὶ οἱ παῖδες παίζοντες εἴλοντο ἑωυτῶν βασιλέα εἶναι τοῦτον δὴ τὸν τοῦ βουκόλου ἐπίκλησιν² παῖδα. ὁ δὲ αὐτῶν διέταξε τοὺς μὲν οἰκίας οἰκοδομέειν, τοὺς δὲ δορυφόρους εἶναι, τὸν δὲ κού τινα αὐτῶν ὀφθαλμὸν³ βασιλέως εἶναι, τῷ δὲ τιμὴν τὰς ἀγγελίας ἐσφέρειν ἐδίδου γέρας,⁴ ὡς ἐκάστω⁵ ἔργον προστάσσω. εἷς δὴ τούτων τῶν παίδων συμπαίζων, ἐὼν Ἀρτεμβάρεω παῖς,⁶ ἀνδρὸς δοκίμου ἐν Μήδοισι, οὐ γὰρ δὴ ἐποίησε τὸ προσταχθὲν ἐκ τοῦ Κύρου, ἐκέλευε αὐτὸν τοὺς ἄλλους παῖδας διαλαβεῖν,⁷ πειθομένων δὲ τῶν παίδων, ὁ Κῦρος τὸν παῖδα τρηχέως⁸

(1) Ὀνομασθέντα· κατὰ Στράβωνα ὁ Κῦρος ἔφερε πρότερον τὸ ὄνομα Ἀγραδάτης, καὶ κατόπιν ὠνομάσθη Κῦρος. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Ἡροδ. ὁ Κῦρος ἐν τῇ πατρικῇ οἰκίᾳ ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦ πάππου του.

(2) Ἐπίκλησιν· ἐπιρρηματικ. ἄρχ. ἀνεπληροῦτο διὰ τοῦ καλεόμενον.

(3) Ὀφθαλμόν· οἱ ὀφθαλμοὶ βασιλέως καλοῦνται καὶ κατάσκοποι, ἐπίσκοποι· ὄτα=ὠτακουσταί, κατήκοι, εἶδος μυστικῆς ἀστυνομίας.

(4) Ἐσφέρειν ἀγγελίας ἐδίδου γέρας· οὔτοι καλοῦνται καὶ ἀγγελιηφόροι, ἐσαγγελέες, ὧν ἔργον ἦτο νὰ ἐγχειρίζωσι τῷ βασιλεῖ τὰς αἰτήσεις τῶν ὑπηκόων, ἢ νὰ εἰσάγωσι πρὸς αὐτὸν τοὺς ξένους.

(5) Ὡς ἐκάστω· τὸ ὡς συχνάκ. προστίθεται ὅπως πλείον ἐξάρη τὴν διανεμητικὴν σημασίαν τοῦ ἕκαστος. Εἰς τὸ ὡς ἐκάστω ἀναπληρ. προσέταξε, ἐκ τοῦ προστάσσω λαμβανόμενον.

(6) Εἷς... παῖς ἢ πτωσίς ἐνταῦθα καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ ῥῆμα τῆς παρεμβληθείσης αἰτιολογ. προτάσεως ἐποίησεν ἐνῶ ἔπρεπε νὰ ἦνε· ἕνα συμπαίζοντα—ἐκέλευσε (Κῦρος).

(7) Διαλαβεῖν· ἄρχ. γραμματικ. ἐξηγεῖ· τὸ ἐκατέρωθεν τινος λαβέσθαι.

(8) Τρηχέως... περιέσπε· ἀντιθ. εὐ περιεῖπε.

κάριτα περιέσπε μαστιγέων. ὁ δὲ ἐπεὶ τε μετείθη τάχιστα,¹ ὡς γε δὴ ἀνάξια ἑωυτοῦ παθῶν,² μᾶλλον τι περιημέετες, κατελθὼν δὲ ἐς πόλιν πρὸς τὸν πατέρα ἀποικτίζετο³ τῶν ὑπὸ Κύρου ἦντησε,⁴ λέγων δὲ οὐ Κύρου⁵ (οὐ γὰρ κω ἦν τοῦτο τοῦνομα), ἀλλὰ πρὸς τοῦ βουκόλου⁶ τοῦ Ἀστυάγεος παιδός. ὁ δὲ Ἀρτεμβάρης ὀργῇ ὡς εἶχε ἐλθὼν παρὰ τὸν Ἀστυάγεα καὶ ἅμα ἀρόμενος τὸν παῖδα ἀνάρσια⁷ πρήγματα ἔφη πεπονθένει, λέγων. ὦ βασιλεῦ, ὑπὸ τοῦ σοῦ δούλου, βουκόλου δὲ παιδός, ὧδε περιυβρίσμεθα, δεικνύς τοῦ παιδός, τοὺς ὧμους.

66. Ἀκούσας δὴ καὶ ἰδὼν ὁ Ἀστυάγης, θέλων τιμωρῆσαι τῷ παιδί τιμῆς τῆς Ἀρτεμβάρεος εἵνεκα, μετεπέμπετο τὸν τε βουκόλον καὶ τὸν παῖδα, ἐπεὶ τε δὲ παρῆσαν ἀμφοτέροι, βλέψας πρὸς τὸν Κύρου ὁ Ἀστυάγης ἔφη. Σὺ δὴ,⁸ ἐὼν τοῦδε τοιοῦτου ἐόντος παῖς ἐτόλμησας τὸν τοῦδε παῖδα ἐόντος πρώτον παρ' ἐμοὶ ἀεικίῃ τοιῆδε περισπεῖν; Ὁ δὲ ἀμείβετο ὧδε. ὦ δέσποτα, ἐγὼ ταῦτα τοῦτον ἐποίησα σὺν δίκῃ· οἱ γὰρ με ἐκ τῆς κώμης παῖδες, τῶν καὶ ὧδε ἦν, παίζοντες σφέον αὐτῶν ἐστήσαντο⁹ βασιλέα· ἐδόκεον γὰρ σφι εἶναι ἐς τοῦτο ἐπιτηδεότατος. οἱ μὲν νυν ἄλλοι παῖδες τὰ ἐπιτασσόμενα ἐπετέλεον, οὗτος δὲ ἀνηκούστεέ τε καὶ λόγον

(1) Ἐπεὶ τε... τάχιστα=εὐθὺς ἀφοῦ.

(2) Ὡς... παθῶν· τὸ ὡς ὑποκειμενικ. αἰτιολογ. καὶ μετοχήν.

(3) Κατοικτίζετο· θρηνῶν διηγεῖτο.

(4) Ἦντησε· ποιητ.=ἐκύρησε, ἔτυχε.

(5) Κύρου· ἐνν. ὑπό.

(6) Πρὸς τοῦ βουκόλου=πρὸς παιδός τοῦ βουκόλου τοῦ Ἀστυάγ.

(7) Ἀνάρσια· ἄδικα, ἐχθρικά, ἀπρεπή· συνήθως μετὰ τοῦ πάσχειν.

(8) Σὺ δὴ· τὸ δὴ ἕνεκα τῆς ἀγανάκτησιν ἐκφραζούσης ἐρωτήσεως.

(9) Ἐστήσαντο· με, ἀντικείμεν.

εἶχε¹ οὐδένα, ἐς ὃ ἔλαβε τὴν δίκην.² εἰ ὦν δὴ τοῦδε εἴνεκα ἄξιός τευ κακοῦ εἰμι, ὅδε τοι πάρεμι.

67. Ταῦτα λέγοντος τοῦ παιδὸς τὸν Ἀστυάγεα ἐσήϊτε ἀνάγνωσις αὐτοῦ, καὶ οἱ ὅ τε χαρακτήρ τοῦ προσώπου προσφέρεσθαι³ ἐδόκεε ἐς ἑαυτὸν, καὶ ἡ ὑπόκρισις ἐλευθερωτέρη⁴ εἶναι, ὃ τε χρόνος τῆς ἐκθέσιος⁵ τῇ ἡλικίᾳ τοῦ παιδὸς ἐδόκεε συμβαίνειν. ἐκπλαγεῖς δὲ τούτοισι ἐπὶ χρόνον ἄφθογγος ἦν· μόγις δὲ δὴ κοτε⁶ ἀνενειχθεῖς⁷ εἶπε, θέλων ἐκπέμψαι τὸν Ἀρτεμβάρεα, ἵνα τὸν βουκόλον μῦνον λαβῶν βασανίσῃ· Ἀρτέμβαρες, ἐγὼ ταῦτα ποιήσω ὥστε σὲ καὶ τὸν παῖδα τὸν σὸν μηδὲν ἐπιμέμψεσθαι. Τὸν μὲν δὴ Ἀρτεμβάρεα πέμπει,⁸ τὸν δὲ Κῦρον ἦγον ἔσω οἱ θεράποντες, κελεύσαντος τοῦ Ἀστυάγεος. ἐπεὶ δὲ ὑπελέλειπτο ὁ βουκόλος μῦνος, μουνωθέν,⁹ τάδε αὐτὸν εἶρετο ὁ Ἀστυάγης, κόθην λάβοι τὸν παῖδα καὶ τίς εἴη ὁ παραδούς. ὁ δὲ ἐξ ἑαυτοῦ τε ἔφη γεγρονέναι καὶ τὴν τεκοῦσαν αὐτὸν ἔτι εἶναι παρ' ἑαυτῶ. Ἀστυάγης δὲ μιν οὐκ εὖ βουλευέσθαι ἔφη, ἐπιθυμέοντα ἐς ἀνάγκας¹⁰ μεγάλας ἀπικνέεσθαι, ἅμα

(1) Λόγον εἶχε· ὃ ἐστὶ τῶν ἐπιτασσομένων.

(2) Ἔλαβε τὴν δίκην=ἐτιμωρήθη.

(3) Προςφέρεσθαι.—προσφερέα εἶναι, συμβαίνειν.

(4) Ἐλευθεριωτέρη· ἢ κατὰ δούλου παῖδα.

(5) Ὁ χρόνος τῆς ἐκθέσιος· ὁ ἀπὸ τῆς ἐκθέσεως παρελθὼν χρόνος.

(6) Δήκοτε· τέλος.

(7) Ἀνενειχθεῖς· ἐλθὼν εἰς ἑαυτὸν· ἴδ. ἀνενεικάμενον ἐν τοῖς ἔμπροσθεν· πρβ. καὶ Θεόπομπον τὸν κωμικόν· ἄφωνος ἐγένετο, ἔπειτα μέντοι πάλιν ἀνηρέχθη· κυρίως ἔγκριται· ἢ ἔννοια τοῦ καταδύντος, ὅστις ἐκ τοῦ βάθους πάλιν ἀναίρεται.

(8) Πέμπει· οὕτω συγν. παρ' Ὀμ. Ὀδ. ο, 74· «χρηὴ ξεῖνον παρεόντα φιλεῖν, ἐθέλοντα δὲ πέμπειν.

(9) Μουνωθέντα· πρβ. ζ, 7· «ὁ δὲ δεθεὶς τὸν φύλακον μουνωθέντα ἰδὼν τῶν ἄλλων αἴτεε μάχαιραν.

(10) Ἀνάγκας· ἀναγκαστικά μέσα, βασάνους. Οὕτω καὶ παρ' Ἀίσχ. Προμ. 108· «ἀνάγκαις ταῖς δε ἐνέζευγμαί τάλας.

τε λέγων ταῦτα ἐσήμαινε τοῖσι δορυφόροισι λαμβάνειν αὐτόν. ὁ δὲ ἀρόμενος ἐς τὰς ἀνάγκας οὕτω δὴ ἔφαινε τὸν ἔοντα λόγον.¹ ἀρχόμενος δὲ ἀπ' ἀρχῆς διεξήγε τῇ ἀληθείῃ χρεόμενος² καὶ κατέβαινε ἐς λιτάς τε καὶ συγγνώμην ἑωυτῷ κελεύων³ ἔχειν αὐτόν.

68. Ἀστύαρχης δὲ τοῦ μὲν βουκόλου τὴν ἀληθείαν ἐκφώναντος λόγον ἤδη καὶ ἐλάσσω⁴ ἐποιέετο, Ἀρπάγῳ δὲ καὶ μεγάλως μεμφόμενος καλέειν αὐτὸν τοὺς δορυφόρους ἐκέλευε. ὡς δὲ οἱ παρῆν ὁ Ἄρπαγος, εἶρετό μιν ὁ Ἀστύαρχης· Ἄρπαγε, τέφ δὴ μόρω τὸν παῖδα κατεχρήσαο,⁵ τὸν τοι παρέδωκα ἐκ θυγατρὸς γεγονότα τῆς ἐμῆς; Ὁ δὲ Ἄρπαγος ὡς εἶδε τὸν βουκόλον ἔνδον ἔοντα, οὐ τράπεται ἐπὶ ψευδέα ὁδόν,⁶ ἵνα μὴ ἐλεγχόμενος ἀλίσκηται, ἀλλὰ λέγει τάδε· Ὁ βασιλεῦ, ἐπεὶ τε παρέλαβον τὸ παιδίον, ἐβούλευον σκοπέων ὅπως σοί τε ποιήσω κατὰ νόον, καὶ ἐγὼ πρὸς σὲ γινόμενος ἀναμάρτητος μῆτε θυγατρὶ τῇ σῇ μῆτε αὐτῷ σοὶ εἶην⁷ ἀφθέυτης. ποιῶ δὴ ὧδε· καλέσας τὸν βουκόλου τόνδε παραδίδωμι τὸ παιδίον, φάς σέ τε⁸ εἶναι τὸν κελεύοντα ἀπο-

(1) Τὸν ἔοντα λόγον = τὴν ἀληθείην.

(2) Τῇ ἀληθείῃ χρεόμενος = ἀληθεύων.

(3) Κατέβαινε ἐς λιτάς τε καὶ . . . κελεύων· σύνδεσις διαφόρων γενῶν λόγου (μετοχ. καὶ οὐσιαστ.) διὰ τοῦ τε καὶ· τὸ πλῆρες θὰ εἶχε κατέβαινε ἐς λιτάς καὶ κατέβαινε κελεύων· ἢ δὲ φράσις κατέβαινε ἐς λιτάς, ἰσοῦται τῷ· κατέβαινε παραιτούμενος.

(4) Καὶ ἐλάσσω τὸ καὶ ἐπιτείνει· τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐλάσσω· ὡς καὶ ἐν τῷ ἐπομ.· καὶ μεγάλως.

(5) Κατεχρήσαο = διαχρᾶσθαι, κατεργάσασθαι (ἐν κεφ. 24.)· φονεύειν.

(6) Ψευδέα ὁδόν· ἀντίθετ. τὸν ἴθὺν λόγον, τὸν ἔοντα λόγον (κεφαλ. 115, 116. βιβλ. α).

(7) Ὅπως . . . ποιήσω . . . εἶην· μετὰ ἱστορικ. χρόνον ἔπρεπε καὶ τὸ πρῶτον νὰ ἦνε εὐκτικ. (ποιήσαιμι) πρὸβλ. ἐν τοῖς ἔμπροσθεν· εἰ στρατεύηται, εἰ προσθέοιτο. (κεφ. 53).

(8) Φάς σέ τε· ὑπερβατὸν τό σε ἀνήκει εἰς τὸ φάς· ὡς δευτέρον

κτείνει αὐτό. καὶ λέγων τοῦτό γε οὐκ ἐψευδόμην· σὺ γὰρ ἐνετέλλεο οὕτω. παραδίδωμι μέντοι τόδε κατὰ τάδε,¹ ἐντειλάμενος θεῖναι μιν ἐς ἔρημον ὕρος καὶ παραμένοντα φυλάσσειν, ἄχρι οὗ² τελευτήσῃ, ἀπειλήσας παντοῖα τῷδε, ἣν μὴ τάδε ἐπιτελέα ποιήσῃ. ἐπεὶ τε δὲ, ποιήσαντος τούτου τὰ κελεύόμενα, ἐτελεύτησε τὸ παιδίον, πέμψας τῶν εὐνούχων τοὺς πιστοτάτους καὶ εἶδον δι' ἐκείνων καὶ ἔθαψά μιν.³ οὕτως ἔσχε, ὧ βασιλεῦ, περὶ τοῦ πρηγματος τούτου, καὶ τοιοῦτω μῶρον ἐχρήσατο ὁ παῖς. Ἄρπαγος μὲν δὴ τὸν ἰθὺν ἐφαινε λόγον.

69. Ἄρπαγῷ μὲν Ἀστυάγῃς δίκην ταύτην ἐπέθηκε. Κύρου δὲ περὶ βουλευῶν ἐκάλεσε τοὺς αὐτοὺς τῶν μάγων, οἳ τὸ ἐνύπνιον οἱ ταύτη ἐκρίναν. ἀπικομένους δὲ εἶρετο ὁ Ἀστυάγῃς, τῇ⁴ ἐκρίναν οἱ τὴν ὄψιν. οἱ δὲ κατὰ ταῦτα εἶπαν, λέγοντες ὡς βασιλεῦσαι χρῆν⁵ τὸν παῖδα, εἰ ἐπέζωσε⁶ καὶ μὴ ἀπέθανε πρότερον.⁷ ὁ δὲ ἀμείβετο αὐτοὺς τοιοῦτε· Ἔστι τε ὁ παῖς καὶ περίεστι καὶ μιν ἐπ' ἀγροῦ δι-

μέρος κατὰ παραβολὴν τῶν πρὸς τὸν ποιμένα λόγων τοῦ Ἄρπαγου ἔπρεπε νὰ εἶχε· καὶ σὲ διαγρήσασθαι εἰπεῖν αὐτὸν ὀλέθρῳ τῷ κακίστῳ ἢ μὴ ἀποκτείνῃ αὐτό. Ὁ Ἄρπαγος ἀναπολεῖ ἐγκαίρως ὅτι ἡ ἀπειλή, ὡς ὑπὸ βασιλείῳς ἐξενεχθεῖσα, ἐψεύσθη, καὶ ἀφίνει τὴν πρότασιν ἀτελεῖ, ἀλλὰ καταπροδίδει τὸ συμβᾶν ἐν τῇ ψυχῇ του διὰ τῆς δικαιολογίας· καὶ—οὕτω· εἶτα ἐπανέρχεται εἰς τὴν διήγησίν του, διὰ τοῦ παραδίδωμι μέντοι.

(1) Κατὰ τάδε=ὧδε.

(2) Ἄχρι οὗ· ἢ ὑποτακτ. ἄνευ τοῦ ἂν δὲν εἶνε ἄπτικ.

(3) Ἐθαψά μιν· καὶ ἐνταῦθα ἀνήκει τὸ δι' ἐκείνων.

(4) Τῇ ἀντὶ κῆ· κατὰ ταῦτα=ὡσαύτως.

(5) Χρῆν· ἐν τοῖς ἱστορ. χρόνοις τῆς ὀριστ. τὸ ἂν ἐν τῇ ἀποδόσει παραλείπεται, ὅταν ὑπάρχωσι ῥήματα σημαίνοντα τὸ ἀναγκαῖον, καθῆκον· ὡς· χρῆν, ἔδει, ὄφελον.

(6) Ἐπέζωσε· ἀντὶ ζῆν μεταχειριζ. ζῶειν καὶ ἐν τοῖς συνθέτοις.

(7) Πρότερον· ἢ βασιλεῦσαι.

αιτούμενον οἱ ἐκ τῆς κώμης παῖδες ἐστήσαντο βασιλέα. ὁ δὲ πάντα, ὅσαπερ οἱ ἀληθεῖ λόγῳ βασιλέες ¹, ἐτελέωσε ποιήσας· καὶ γὰρ δορυφόρους καὶ θυρωρούς καὶ ἀγγελιφόρους καὶ τὰ λοιπὰ πάντα διατάξας ἤρχε. καὶ νῦν ἐς τί ὑμῖν ταῦτα φαίνεται φέρειν; Εἶπαν οἱ μάγοι· Εἰ μὲν περὶ εἰστί τε καὶ ἐβασίλευσε ὁ παῖς μὴ ἐκ προνοίης ² τινός, θάρσει τε τούτου εἵνεκα ³ καὶ θυμὸν ἔχε ἀγαθόν· οὐ γὰρ ἔτι τὸ δεύτερον ἄρξει. παρὰ σμικρὰ ⁴ γὰρ καὶ τῶν λογίων ἡμῖν ἔνια κεχώρηκε, καὶ τά γε τῶν ὄνειράτων ἐχόμενα ⁵ τελῶς ἐς ἀσθενὲς ἔρχεται. ὁ Ἀμείβεται Ἀστυάγης τοισίδε. Καὶ αὐτὸς, ὦ μάγοι, ταύτη πλεῖστος τῇ γνώμῃ εἰμί, ⁶ βασιλέος ὀνομασθέντος τοῦ παιδὸς ἐξήκειν ⁷ τε τὸν ὄνειρον καὶ μοι τὸν παῖδα τοῦτον εἶναι δεινὸν ἔτι οὐδὲν. ὅμως γε μὲν τοι συμβουλευσάτέ μοι, εὖ περισκεψάμενοι, τὰ μέλλει ἀσφαλέστατα εἶναι οἴκῳ τε τῷ ἐμῷ καὶ ὑμῖν. Εἶπαν πρὸς ταῦτα οἱ μάγοι· Ὁ βασιλεῦ, καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν περὶ πολλοῦ ἐστὶ ⁸ κατορθοῦσθαι ἀρχὴν τὴν σὴν· κείνως ⁹ μὲν γὰρ ἄλλο-

(1) Βασιλέες· ὅ ἐστι ποιεῦσι ληπτέον ἐκ τοῦ ποιήσας.

(2) Ἐκ προνοίης· δηλαδή οὐχὶ κατὰ τύχην, ἀλλὰ προμεμελετημένως.

(3) Τούτου εἵνεκεν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοῦτον τὸ παῖδα.

(4) Παρὰ σμικρὰ· εἰς τὰ ἀσήμαντα, σχεδὸν ταυτόσημον τῷ ἐπομ.· ἐς ἀσθενὲς ἔρχεται.

(5) Ἐχόμενα· περίφρασις ἀντί· τὰ ὄνειρατα· ὅπως γενικῶς ἐκφρασθῆ τὸ πλάτος τῆς ἐννοίας.

(6) Τῇ γνώμῃ εἰμί· πρὸς διασάφησιν τούτου χρησιμεῖ τὸ ἐν κεφ. 109· οἱ προσθήσομαι τῇ γνώμῃ (=τῇ γνώμῃ αὐτοῦ)· πλεῖστος ἐν ἐπιρρημ. σημ. ὡς πολλὸς ἐν προηγ. κεφ. ταύτῃ τῇ γνώμῃ εἰμί=(ταῦτα γινώσκων εἰμί)· ὥστε πλεῖστος ταῦτα γινώσκων εἰμί, εἶναι ὡς ἡ προηγηθεῖσα· Δητιόκης ἦν πολλὸς ὑπὸ παντὸς ἀνδρός καὶ προβαλλόμενος καὶ αἰνεόμενος.

(7) Ἐξήκειν· μὲ σημ. παρακ. εἶναι πεπληρωμένον τὸ ὄνειρον.

(8) Ἡμῖν περὶ πολλοῦ ἐστὶ·= ἡμεῖς περὶ πολλοῦ ποιούμεθα.

(9) Ἐκείνως=μὴ κατορθουμένη· ἐκείνως, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐπομ. σέο δ' ἐνεστεῶτος.

τριούται ἐς τὸν παῖδα τοῦτον περιουῖσα ἔοντα Πέρσῃν, καὶ ἡμεῖς ἔοντες Μῆδοι δουλούμεθά τε καὶ λόγου οὐδενὸς γινόμεθα πρὸς Περσέων, ἔοντες ξεῖνοι· σέο δ' ἐνεστεῶτος βασιλέος, ἔοντες πολιήτεω, καὶ ἄρχομεν τὸ μέρος¹ καὶ τιμὰς πρὸς σέο μεγάλας ἔχομεν. οὕτω ὦν πάντως ἡμῖν σέο τε καὶ τῆς σῆς ἀρχῆς προοπτεῖον ἐστί. καὶ νῦν εἰ φοβερόν τι ἐνωρῶμεν, πᾶν ἂν σοι προεφράξομεν. νῦν δὲ ἀποσκήψαντος² τοῦ ἐνυπίου ἐς φλαῦρον αὐτοί τε θαρσέομεν καὶ σοὶ ἕτερα τοιαῦτα παρακελευόμεθα. τὸν δὲ παῖδα τοῦτον ἐξ ὀφθαλμῶν ἀπόπεμψαι ἐς Πέρσας τε καὶ τοὺς γειναμένους.

70. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἀστυνάγης ἐχάρη τε καὶ καλέσας τὸν Κῦρον ἔλεγε οἱ τάδε· ὦ παῖ, σὲ γὰρ ἐγὼ δι' ὄψιν ὀνειρούου οὐ τελέην³ ἠδίκηον,⁴ τῇ σεωτοῦ δὲ μοίρῃ περίεις· νῦν ὦν ἴθι χαίρων ἐς Πέρσας, πομποὺς δὲ ἐγὼ ἅμα πέμψω. ἐλθὼν δὲ ἐκεῖ πατέρα τε καὶ μητέρα εὐρήσεις οὐ κατὰ Μιτραδάτην τε τὸν βουκόλον καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ταῦτα εἶπας ὁ Ἀστυνάγης ἀποπέμπει τὸν Κῦρον.

7

ΗΘΗ ΠΕΡΣΩΝ

(Βιβλ. Α', κεφ. 131—138).

71. Πέρσας δὲ οἶδα νόμοισι τοιοσίδε χρωμένους· ἀγάλματα μὲν καὶ νηοὺς καὶ βωμοὺς οὐκ ἐν νόμῳ⁵ ποιευμένους

(1) Τὸ μέρος· ὅσον· ἡμῖν ἀνήκει, τὸ καθ' ἡμᾶς

(2) Ἀποσκήψαντος· ἀμεταβ.

(3) Ὀψις ὀνειρούου οὐ τελέη· ὅ ἐστι ὄνειρον ὅπερ δὲν ἔχει σημασίαν.

(4) ἠδίκηον· ἤθελε νὰ πράττῃ ἀδικον, ὅ ἐστι νὰ φονεύῃ.

(5) Οὐκ ἐν νόμῳ· δηλ. ἐστί· ποιευμένους=οὐκ ἔννομον ποιούντας,

ἢ ἄνομον.

ιδρῦεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖσι ποιεῦσι μωρίην ἐπιφέρουσι,¹ ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν,² ὅτι οὐκ ἀνθρωποφυέας³ ἐνόμισαν τοὺς θεοὺς κατάπερ οἱ Ἕλληνες εἶναι. οἱ δὲ⁴ νομίζουσι Διὸς⁵ μὲν ἐπὶ τὰ ὑψηλότατα τῶν ὀρέων ἀναβαίνοντες θυσίας ἔρδειν, τὸν κύκλον πάντα τοῦ οὐρανοῦ Δία καλέοντες· θύουσι δὲ ἠλίῳ⁶ τε καὶ σελήνῃ⁷ καὶ γῆ⁸ καὶ πυρὶ⁹

(1) Ἐπιφέρουσι· ἀντὶ ἐπιφέροντας (ἐκ παραλληλ. πρὸς τὸ ποιευμένους).

(2) Ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν· τὸ ἀντίθετ. διὰ τοῦ δὲ ἀποσιωπᾶται.

(3) Ἀνθρωποφυέας·=ἀνθρωποειδέας.

(4) Οἱ δὲ· ἀνταποκρ. εἰς τὸ προηγ. ἀγάλματα μὲν.

(5) Διὸς· ὑπὸ τὸν Δία νοεῖ Ἡρ. τὴν ὑψίστην τοῦ φωτὸς θεότητα Ἀουραμάζα τὸν δημιουργὸν τοῦ σύμπαντος, τὸν ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων καθήμενον, ἐπὶ χρυσοῦ θρόνου, καὶ ἐνδεδυμένον λάμπον καὶ ἀστροῖς πεποικιλμένον ἱμάτιον. Περὶ αὐτοῦ λέγεται ἐν περσικῶν τιμῶν· Τίς ἐδημιούργησε τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, τίς κρατεῖ τὴν γῆν καὶ τὰ νέφη, τίς τὸ ὕδωρ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν, καὶ τὰ δένδρα, τίς ἔδωκε τὴν ταχύτητα εἰς τοὺς ἀνέμους καὶ τοὺς ποταμούς, τίς ἐδημιούργησε τὴν ἡμέραν, τὴν ἑσπέραν, τὴν νύκτα, τὴν γῆν, καὶ τὸν μέγαν ὠκεανόν; Σὺ μόνος, ἡ καθαρότης, ὁ ὑπὸ πάντων αἰνούμενος, τὸ πνεῦμα, σύ, ἡ ζωσα πηγὴ.

(6) Ἡλίῳ· ὁ ἥλιος εἶνε ὁ καθαρὸς, ἀήττητος θεὸς Μίθρας, ὃν ὁ Ὁραμάζης κατ' εἰκόνα ἑαυτοῦ ἔπλασε διὰ τῶν ἀκτίνων του εἰσχωρεῖ παντοῦ, καὶ γινώσκει πᾶν, ὅθεν ἦγε καὶ θεὸς τῆς ἀληθείας. Ἐνεκα τούτου οἱ Πέρσαι· θεωροῦσι τὴν ἀλήθειαν μέγα τι, τὸ δὲ ψεῦδος ὡς ἐπισχότισιν τοῦ καθαρῶ φωτός. Ὁ ἵππος ἦτο αὐτῷ ἱερός, πρὸς τιμὴν αὐτοῦ πρὸ τοῦ στρατοῦ ἤγειτο ἄρμα κενὸν ὑπὸ ἑξ̄ λευκῶν ἵππων συρόμενον, ὅπως ὁ ἀήττητος ἐπιβῆ̄ αὐτοῦ καὶ ὁ ἵππος του ἐπενέγκη τὴν νίκην.

(7) Σελήνῃ· ἡ θεότης (Μα) τοῦ φωτὸς εἶχε τὰς αὐτὰς ιδιότητες, ἐθεώρειτο μετὰ τῶν ἀστέρων ὡς ἡ βρέχουσα καὶ γονιμοποιούσα τὴν γῆν.

(8) Γῆ· ἐν τῇ Ζενδαβέστα λέγεται ἡ ὠραία θυγάτηρ τοῦ Ὁραμάζου, ἣτις παράγει τοῖς ἀνθρώποις τοὺς καρπούς.

(9) Πυρὶ· πῦρ εἶνε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνωτάτου τοῦ φωτὸς θεοῦ· ἐθεώρουσαν δὲ αὐτὸ οἱ Πέρσαι ὡς τὸν προστάτην θεὸν κατὰ τῶν κακῶν πνευμά-

καὶ ὕδατι καὶ ἀνέμοισι¹ τούτοις μὲν δὴ μούνοισι θύουσι ἀρχῆθεν, ἐπιμεμαθήκασι δὲ καὶ τῇ Οὐρανίῃ θύειν, παρά τε Ἀσσυρίων μαθόντες καὶ Ἀραβίων. καλέουσι δὲ Ἀσσύριοι τὴν Ἀφροδίτην Μύλιττα,² Ἀράβιοι δὲ Ἀλιλάτ, Πέρσαι δὲ Μίτραν.³

72. Θυσίῃ δὲ τοῖσι Πέρσησι περὶ τοὺς εἰρημένους θεοὺς ἦδε κατέστηκε. οὔτε βωμοὺς ποιεῦνται, οὔτε πῦρ ἀνακαίουσι⁴ μέλλουτες θύειν· οὐ σπονδῆ⁵ χρέονται, οὐκὶ ἀλλῶ, οὐ στέμμασι, οὐκὶ οὐλλῆσι. τῶν δὲ ὡς ἐκάστῳ⁶ θύειν θέλει.⁷ ἐς χῶρον καθαρὸν ἀγαγὼν τὸ κτήνος καλέει τὸν θεὸν⁸ ἐστεφανωμένος τὸν τιήρη μυσσίην μάλιστα. ἑωυτῷ μὲν δὴ τῷ θύοντι⁹ ἰδίῃ μούνῳ οὐ οἱ ἐγγίνεται¹⁰ ἀρᾶσθαι ἀγαθῶ· ὁ δὲ πᾶσι τοῖσι Πέρσησι κατεύχεται εὖ γίνεσθαι καὶ τῷ βασιλεῖ· ἐν γὰρ δὴ τοῖσι ἅπασι Πέρσησι καὶ αὐτὸς¹¹ γίνεται. ἐπεὰν δὲ διαμιστύλας κατὰ μέρεα¹² τὸ ἱεῖον ἐψήση τὰ

των, ὅθεν καὶ ἐν θυσίαις καὶ ἐν προσευχῇ κατὰ πρῶτον τὸ πῦρ ἐπεκαλοῦντο.

(1) Ὑδατι, ἀνέμοισι· καὶ ταῦτα ἦσαν ἱερά, εἰς ῥέον ὕδωρ ἦτο ἀπηγορευμένον νὰ πλύνωσι ἢ νὰ λούωνται.

(2) Μύλιττα· θήλεια θεότης εὐεργετικὴ εἰς τὴν γεννητικὴν δύναμιν τῆς γῆς καὶ τὴν εὐφορίαν τῶν δένδρων.

(3) Μίτραν· φυσικὴ θεότης διαφέρουσα τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος Μίθρα, πρὸς ὃν ὁ Ἡρόδοτος φαίνεται συγχέων αὐτήν.

(4) Ἀνακαίουσι· ἐν βωμοῖσι.

(5) Οὐ σπονδῆ· οὐλλῆσι· κατ' ἀντιθ. πρὸς τοὺς Ἕλληνας.

(6) Τῶν δὲ ὡς ἐκάστῳ· ὡς δὲ ἐκάστῳ τούτων (τῶν προειρημένων) θεῶν, θύειν ἐθέλει· δηλ. ὅ τιτι θεῶ βούλεται θύειν, τοῦτον καὶ καλέει.

(7) Ἐθέλει· μετὰ τὸ χρέονται ἀπὸ τοῦ πληθυντικοῦ εἰς ἐνικὸν διὰ τὸ ἐναργέστερον.

(8) Τὸν θεόν· δηλ. τῷ ἄν θύῃ.

(9) Τῷ θύοντι· ἐπέξηγ. τοῦ ἑωυτῷ.

(10) Ἐγγίνεται· ἕξεστι.

(11) Καὶ αὐτός· ὁ θύσας.

(12) Διαμιστύλας κατὰ μέρεα· ὡς ἀνωτέρω· κατὰ μέλεα διελών.

κρέα, ὑποπάσας ποίην ὡς ἀπαλωτάτην, μάλιστα δὲ τὸ τρίφυλλον, ἐπὶ ταύτης ἔθηκε ὦν¹ πάντα τὰ κρέα. διαθέντος δὲ αὐτοῦ μάγος² ἀνήρ παρεστεῶς ἐπαείδει θεογονίην,³ οἴην δὴ ἐκείνοι λέγουσι εἶναι τὴν ἐπαιοιδίην· ἄνευ γὰρ δὴ μάγου οὐ σφι νόμος ἐστὶ θυσίας ποιέεσθαι ἐπισχῶν δὲ ὀλίγον χρόνον, ἀποφέρεται ὁ θύσας τὰ κρέα, καὶ χρᾶται⁴ ὅτι μιν λόγος αἰρέει.⁵

73. Ἡμέρην δὲ ἀπάσεων μάλιστα ἐκείνην τιμᾶν νομίζουσι τῇ ἕκαστος ἐγένετο. ἐν ταύτῃ δὲ πλέω δαῖτα τῶν ἄλλων⁶ δικαιοῦσι προτίθεσθαι· ἐν τῇ οἱ εὐδαίμονες⁷ αὐ-

(1) Ἐθῆκε ὦν· ὁ Ἡρόδ. συνδέει συχν. τὸν ἐμπειρικὸν ἢ τοῦ συνήθους γιγνομένου ἀόριστον μετὰ τοῦ ὦν ὅταν θέλῃ νὰ δηλώσῃ τῇ ἐνέργειαν ὡς ταχέως ἐπακολουθοῦσαν.

(2) Μάγοι· οἱ Ἕλληνες ὡς καὶ οἱ Πέρσαι ὠνόμαζον μάγους ἐκείνους οἵτινες ἀνήκον εἰς τὴν τάξιν τῶν ἱερέων, καίτοι τὸ ὄνομα αὐτῶν ἴδιον ἦτο μόνον εἰς φυλὴν τινα Μηδικήν. Ἐκ τῶν τεσσάρων τάξεων, αἵτινες ἀπαντῶσιν εἰς πάντας τοὺς Ἰρανίους λαοὺς (ἱερεῖς, πολεμισταί, γεωργοί, τεχνῖται,) οἱ ἱερεῖς καθῆκον εἶχον νὰ τηρῶσιν ἐν τάξει τὸν νόμον, κατ' αὐτὸν νὰ κρίνωσι, καὶ τελῶσι θυσίας, νὰ δεικνύωσι τοῖς ἀνθρώποις τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν ἄγουσαν καὶ νὰ ἀποτρέπωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐς τὴν κόλασιν ἀγούσης.

(3) Θεογονίην ἐνταῦθα εὐχὴ, δι' ἧς οἱ θεοὶ καὶ πάντα τὰ ἱερὰ ὄντα ὑμνοῦνται. Τοιαῦτα εὐχαὶ ὑπὸ τῶν ἱερέων ἀποστηθιζόμεναι καὶ μελπωδικῶς ἀπαγγελλούμεναι ἀπαντῶσιν εἰς τὰ ἱερὰ τῶν Περσῶν βιβλία.

(4) Χρᾶται ὅτι μιν λόγος αἰρέει· μεταχειρίζεται κατ' ἀρέσκειαν.

(5) Λόγος αἰρέει· μετὰ προσωπ. ἀντικειμ. ἐνταῦθα· ἀλλαχοῦ δὲ μετ' ἄρθρου ἄνευ προσωπ. ἀντικειμ. λόγος αἰρέει (ἐνν. χρᾶσθαι) = αὐτὸν πείθει· ἐνταῦθα = αὐτῷ ἀρέσκει. Ἡ θυσία τῶν Περσῶν διέφερε κατὰ ταῦτα τῆς τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες τὰ κρέα ἢ τὰ κάλλιστα τούτου τεμάχια κατέλειπον τοῖς θεοῖς· ἢ θεότης, ἐνόμιζον οἱ Πέρσαι, εἶδετο μόνον τῆς ψυχῆς τοῦ θύματος καὶ οὐχὶ ἑτέρου.

(6) Τῶν ἄλλων· βραχυλογ. ἀντὶ ἢ ἐν τῇσι ἄλλῃσι.

(7) Οἱ εὐδαίμονες· οἱ πλούσιοι καὶ ἐπίσημοι, ἀντιθ. οἱ πένητες (ἢ ὁ δῆμος).

τῶν βοῦν καὶ ἵππων καὶ κάμηλον καὶ ὄνον προτιθέεται¹ ὄλους ὀπτοὺς ἐν καμίνοισι, οἱ δὲ πένητες αὐτῶν τὰ λεπτά τῶν προβάτων² προτιθέεται. σίτοισι δὲ ὀλίγοισι χρέονται, ἐπιφορήμασι δὲ πολλοῖσι καὶ οὐκ ἀλέσι³ καὶ διὰ τοῦτό φασι Πέρσαι τοὺς Ἕλληνας σιτεομένους⁴ πεινῶντας παύεσθαι, ὅτι σφι ἀπὸ δεῖπνου παραφορέεται οὐδὲν λόγου ἄξιον, εἰ δέ τι παραφέροιο, ἐσθίοντας ἂν οὐ παύεσθαι. οἴνω δὲ κάρτα προσκέεται,⁵ καὶ σφι οὐκ ἐμέσαι ἔξεστι, οὐκὶ οὐρῆσαι ἀντίον ἄλλου. ταῦτα μὲν νυν οὕτω φυλάσσεται, μεθυσκόμενοι δὲ ἐώθασι βουλευέσθαι τὰ σπουδαιέστατα⁶ τῶν προηγημάτων. τὸ δ' ἂν ἄδη σφι βουλευομένοισι, τοῦτο τῇ ὑστεραίῃ νήφουσι προτιθεῖ ὁ στέγαρχος, ἐν τοῦ ἂν ἐόντες βουλευῶνται· καὶ ἦν μὲν ἄδη, καὶ νήφουσι, χρέονται αὐτῷ ἦν δὲ μὴ ἄδη μετειῖσι. τὰ δ' ἂν νήφοντες προβουλευῶνται, μεθυσκόμενοι ἐπιδιαγινώσκουσι.⁷

71. Ἐντυγχάνοντες δ' ἀλλήλοισι ἐν τῆσι ὁδοῖσι, τῷδε ἂν

(1) Προτιθέεται· μεσ. ἑαυτοῖς.

(2) Τὰ πρόβατα· (ἐκ τοῦ πρόβατον ἢ πρόβατος, τὰ τετράποδα, ἀτινα προβαίνοντα βόσκουσι)· ἰδίως παντὸς εἶδους μικρῶν ζώων, ὡς πρόβατα, αἴγες, κατ' ἀντίθ. πρὸς τοὺς βοῦς καὶ ἵππους.

(3) Οὐκ ἀλέσι· αἱ πλούσιαι δεύτεραι τράπεζαι (πλακοῦντες, καρποὶ καὶ ἄλλα παντὸς εἶδους τραγήματα) δὲν ἐφαίνοντο ἀθροαί, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον· ἀλῆς Ἴων.—ἀθροός.

(4) Σιτεομένους πεινέοντας παύεσθαι· κατὰ τὴν γνώμην τῶν Περσῶν οἱ Ἕλληνες μετὰ τὸ δεῖπνον ἐγείρονται νήστεις, ἐπειδὴ μετ' αὐτὸ «οὐδὲν ἄξιον λόγου παραφορέεται·» ἂν παρετίθετο αὐτοῖς καὶ δευτέρα τράπεζα, δὲν ἤθελον παύει τοῦ τρῶγειν· ὥστε οἱ Πέρσαι ἐθεώρουν ἔνεκα τούτου ἀτελὲς τὸ δεῖπνον τῶν Ἑλλήνων.

(5) Προσκέεται· εἶνε παραδεδομένοι εἰς τὸν οἶνον.

(6) Τὰ σπουδαιέστατα· ἀνωμ. ὑπερθετ. σπουδαιέστερα.

(7) Ἐπιδιαγινώσκουσι· ἔτι ἀπαξ διαγινώσκουσι κατ' ἀντίθ. πρὸς τὸ προβουλευῶνται.

τις διαγνοίη εἰ ὅμοιοι¹ εἰσὶ οἱ συντυγχάνοντες² ἀντὶ γὰρ τοῦ προσαγορεύειν ἀλλήλους φιλέουσι τοῖσι στόμασι, ἦν δὲ ἢ οὔτερος ὑποδεέστερος ὀλίγω, τὰς παρειὰς φιλέονται, ἦν δὲ πολλῶ ἢ οὔτερος ἀγενέστερος, προσπίπτων προσκυνέει³ τὸν ἕτερον. τιμῶσι δὲ ἐκ πάντων τοὺς ἄγχιστα ἑωυτῶν οἰκόντας μετὰγε ἑωυτούς, δεύτερα δὲ τοὺς δευτέρους· μετὰ δὲ κατὰ λόγον⁴ προβαίνοντες τιμῶσι ἤγιστα δὲ τοὺς ἑωυτῶν ἑκαστάτω οἰκημένους⁵ ἐν τιμῇ ἄγονται, νομίζοντες ἑωυτούς εἶναι ἀνθρώπων μακρῶ τὰ πάντα ἀρίστους, τοὺς δὲ ἄλλους κατὰ λόγον τῷ λεγομένῳ⁶ τῆς ἀρετῆς ἀντέχεσθαι, τοὺς δὲ ἑκαστάτω οἰκόντας ἀπὸ ἑωυτῶν κακίστους εἶναι. ἐπὶ δὲ Μῆδων ἀρχόντων καὶ ἤρχε⁷ τὰ ἔθνεα ἀλλήλων, συναπάντων μὲν Μῆδοι καὶ τῶν ἄγχιστα οἰκόντων σφίσι, οὔτοι δὲ καὶ τῶν ὁμοῦρων, οἱ δὲ μάλα⁸ τῶν ἐχομένων.⁹ κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ οἱ Πέρσαι τιμῶ-

(8) Ὅμοιοι· ἀντιθ. ὑποδεέστερος.

(3) Συντυγχάνοντες· πρόληψις.

(4) Προσκυνέω· πρὸ τοῦ ἀνωτέρου των προσέπιπτον καὶ τὴν γῆν ἐφίλουν.

(5) Κατὰ λόγον· ἀναλόγως (τῆς ἀποστάσεως).

(6) Οἰκημένους=οἰκόντας.

(7) Κατὰ λόγον τὸν λεγόμενον· κατὰ τὰ ἀνωτέρω μνημονευθέντα (ὅ ἐστιν ἀγαθούς εἶναι)· ἐν τῇ μετοχ. τοῦ ἐνεστ. ἐμπεριέχ. τὸ παρωχημένον.

(8) Καὶ ἤρχε· παρὰ τοῖς Μῆδοις τὰ καθ' ἕκαστα ὑποτελεῖ ἔθνη ἀναλόγως τῆς ἀποστάσεως ἦσαν μᾶλλον ἢ ἦττον ἐμμέσως πρὸς ἀλληλα ὑπόδουλα, ὅ ἐστιν ἐκεῖνοι μὲν οἱ Μῆδοι ἐμμέσως ἤρχον πάντων, ἀμέσως δὲ μόνον τῶν ἐγγυτάτων, τὸ ἐγγύτερον ἔθνος τοῦ μᾶλλον ἀρισταμένου, τοῦτο δὲ πάλιν ἄλλου πλεῖον ἀπέχοντος. Ἀλλὰ παρὰ τοῖς Πέρσαις δὲν εἶχεν οὕτως εἰμὴ μόνον κατὰ τὴν ἐκτίμησιν· ὥστε τὸ ἐγγύτερον ἔθνος πλεῖον ἐτιμᾶτο τοῦ μᾶλλον ἀπέχοντος, δὲν ἤρχε ὅμως καὶ τούτου.

(1) Μάλα=μάλα αὖ· πάλιν.

(2) Ἐχομένων· ἐχόμενοι=οἱ ἄγχιστα οἰκόντες=οἱ ὅμοιοι.

σι προέβαινε γὰρ δὴ τὸ ἔθνος¹ ἄρχον τε καὶ ἐπιτροπεῦον.

15. Ξεινικὰ δὲ νόμαια Πέρσαι προσιένται ἀνδρῶν μάλιστα καὶ γὰρ δὴ τὴν Μηδικὴν ἐσθῆτα² νομίσαντες τῆς ἑωυτῶν εἶναι καλλίω φορέουσι καὶ ἐς τοὺς πολέμους τοὺς Αἰγυπτίους θῶρηκας.

16. Ἀνδραγαθὴ δὲ αὕτη ἀποδέδεκται μετὰ τὸ μάχεσθαι³ εἶναι ἀγαθόν, ὅς ἂν⁴ πολλοὺς⁵ ἀποδέξῃ παιδας. τῷ δὲ τοὺς πλείστους ἀποδεικνύντι δῶρα ἐκπέμπει βασιλεὺς ἀνὰ πᾶν ἔτος. τὸ πολλὸν⁶ δ' ἠγέεται ἰσχυρὸν εἶναι· παιδεύουσι δὲ τοὺς παιδας, ἀπὸ πενταέτεος⁷ ἀρξάμενοι μέχρι εἰκοσαέτεος, τρία μῦνα, ἰππεύειν καὶ τοξεύειν καὶ ἀληθίζεσθαι. πρὶν δὲ ἢ πενταέτης γένηται, οὐκ ἀπικνέεται ἐς ὕψιν τῷ πατρὶ, ἀλλὰ παρὰ τῆσι γυναιξὶ δίαιταν ἔχει.

(1) Προέβαινε γὰρ δὴ τὸ ἔθνος· αἱ λέξεις αὗται ἀναφέρονται εἰς τὴν κυρίαν ἔννοιαν: Ἐπὶ Μήδων ἀρχόντων καὶ ἤρχε τὰ ἔθνεα ἀλλήλων κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ οἱ Πέρσαι τιμέουσι. Πρὸς διασάφησιν πῶς ὁ λόγος οὗτος παρὰ τοῖς Μήδοις ἐπίσης συνέβη ἐν τῷ ἄρχειν ὡς παρὰ τοῖς Πέρσαις ἐν τῷ τιμᾶν, χρησιμεύει ἢ πρότασις: προέβαινε γὰρ, ἐν ᾗ τὸ ἔθνος περιλήπτ. = τὰ ἔθνεα ἐκληπτέον ἢ κυρία ἔννοια, ὡς συχναίς, ἐμπεριέχεται ἐν τῇ μετοχῇ, ὅ ἐστι ἤρχε τε προβαίνοντα. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ ἄρχειν μόνον εἰς τοὺς Μήδους κυρίως ἀνήκει, οἱ δὲ λοιποὶ λαοὶ μόνον ἐποπτεῖαν καὶ ἐπιτροπεῖαν εἶχον ἐπ' ὀνόματι αὐτῶν τῶν Μήδων, τούτου ἕνεκα καὶ ὁ Ἡρόδοτος. ἔθηκεν ὡς ἀρμόζον ῥῆμα τὸ ἐπιτροπεύειν.

(2) Ἐσθῆτα· κατὰ Ξενοφ. ὁ Κύρος εἰσήγαγε τὴν Μηδικὴν στολὴν ἐκ τοῖς Πέρσαις.

(3) Μάχεσθαι· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ: μετὰ τὸ εἶναι ἀγαθόν.

(4) Ὅς ἂν· ἀναφερ. εἰς τὸ αὕτη ἀνδραγαθίη· (= ἂν τις), ὡς εἰ προηγέιτο: ἀνὴρ ἀγαθός οὗτος ἀποδέδεκται.

(5) Πολλοὺς· ἐκουσία γάμου διάζευξις τιμωρεῖται αὐστηρότατα ἐν Ἄδῃ κατὰ τὴν Ζενδαβέστα.

(6) Τὸ πολλόν· τὴν ἰσχύν στηρίζουσιν ἐν τῷ ἀριθμητικῷ ὄγκῳ.

(7) Πενταέτεος· ὅ ἐστι παιδός, ἐκ τοῦ παιδᾶς ληπτέον.

τοῦδε δὲ εἵνεκα τοῦτο οὕτω ποιεῖται, ἵνα ἦν ἀποθάνη τρεφόμενος,¹ μηδεμίαν ἄσπην² τῷ πατρὶ προσβάλλη.

77. Αἰνέω μὲν νυν τόνδε, τὸν νόμον, αἰνέω δὲ καὶ τόνδε τὸ μὴ μιῆς αἰτίας εἵνεκεν μήτε αὐτὸν τὸν βασιλέα μηδένα³ φονεύειν, μήτε τῶν ἄλλων Περσέων μηδένα τῶν ἑωυτοῦ οἰκετέων ἐπὶ μιῇ αἰτίῃ ἀνήκεστον πάθος ἔρδειν· ἀλλὰ λογισάμενος ἦν εὐρίσκη πλέω τε καὶ μέζω τὰ ἀδικήματα ἔοντα τῶν ὑπουργημάτων, οὕτω τῷ θυμῷ χοῶται. ἀποκτεῖναι δὲ οὐδένα κω λέγουσι τὸν ἑωυτοῦ πατέρα οὐδὲ μητέρα, ἀλλὰ ὁκόσα ἤδη τοιαῦτα ἐγένετο, πᾶσαν ἀνάγκη⁴ φασὶ ἀναζητούμενα ταῦτα⁵ ἂν εὐρεθῆναι ἦτοι ὑποβολιμαῖα ἔοντα ἢ μοιχίδια· οὐ γὰρ δὴ φασὶ οἶκος εἶναι τὸν γε ἀληθέως τοκέα ὑπὸ τοῦ ἑωυτοῦ παιδὸς ἀποθνήσκειν.

78. Ἄσπα δέ σφι ποιεῖν οὐκ ἔξεστι. ταῦτα οὐδὲ λέγειν ἔξεστι. αἰσχιστον δὲ αὐτοῖσι τὸ ψεύδεσθαι νενόμισται, δευτέρα δὲ τὸ ὀφείλειν χρέος, πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων εἵνεκα, μάλιστα δὲ ἀναγκαίην φασὶ εἶναι τὸν ὀφείλοντα καὶ τι ψεῦδος λέγειν. ὅς ἂν δὲ τῶν ἀστῶν λέπρην ἢ λεύκην ἔχῃ, ἐς πόλιν οὗτος οὐ κατέρχεται, οὐδὲ συμμίσγεται τοῖσι ἄλλοισι Πέρσησι. φασὶ δέ μιν ἐς τὸν ἥλιον ἀμαρτόντα τι ταῦτα ἔχειν. ξεῖνον δὲ πάντα τὸν λαμβανόμενον ὑπὸ τούτων ἐξελαύνουσι ἐκ τῆς χώρας, πολλοὶ καὶ τὰς λευκὰς περιστεράς, τὴν αὐτὴν αἰτίην ἐπιφέροντες. ἐς ποταμὸν δὲ οὔτε ἐνουρέουσι οὔτε ἐμπύουσι, οὐ χεῖρας ἐναποιίζονται,

(1) Τρεφόμενος· ἐν ᾧ χρόνῳ τρέφεται.

(2) Ἄσπην κυρ. ναυτίασιν μεταφ. λύπη (ποιητ. λέξις.)

(3) Μηδένα· ἀνήκει εἰς ἀμφοτέρας τὰς λέξεις, εἰς τὴν πρώτην ὡς ὑποκείμεν., εἰς τὴν δευτέραν ὡς ἀντικείμεν. (μηδένα τῶν ἄλλων Περσ. ἔρδειν μηδένα τῶν ἑωυτοῦ οἰκετέων).

(4) Πᾶσαν ἀνάγκην· εἶναι.

(5) Ταῦτα· ὅ ἐστι· τὰ τοιαῦτα ἐργαζόμενα τέχνα.

οὐδὲ ἄλλον οὐδένα περιορῶσι, ἀλλὰ σέβονται ποταμούς
μάλιστα.

8

ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΨΑΜΜΗΤΙΧΟΥ

(βιβλ. Β', κεφ. 2).

79. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι, πρὶν μὲν ἢ Ψαμμήτιχον σφέων
βασιλεῦσαι, ἐνόμιζον ἑωυτοὺς πρῶτους γενέσθαι πάντων
ἀνθρώπων· ἐπειδὴ δὲ Ψαμμήτιχος¹ βασιλεύσας ἠθέλησε
εἰδέναι, οἵτινες γενοῖατο πρῶτοι, ἀπὸ τούτου² νομίζουσι
Φρύγας προτέρους γενέσθαι ἑωυτῶν, τῶν δὲ ἄλλων ἑωυ-
τούς. Ψαμμήτιχος δὲ ὡς οὐκ ἐδύνατο πυνθανόμενος πόρον
οὐδένα τούτου ἀνευρεῖν, οἷ³ γενοῖατο πρῶτοι ἀνθρώπων,
ἐπιτεχνᾷται τοιόνδε. παιδία δύο νεογνὰ⁴ ἀνθρώπων τῶν
ἐπιτυχόντων διδοῖ ποιμένι τρέφειν ἐς τὰ ποιμνία τροφήν
τινα τοιήνδε, ἐντειλάμενος μηδένα⁵ ἀντίον αὐτῶν μηδε-
μίαν φωνήν ἰέναι, ἐν στέγῃ δὲ ἐρήμῃ ἐπ' ἑωυτῶν κείσθαι
αὐτά, καὶ τὴν ὄρη⁶ ἐπαγινέειν⁷ σφι αἶγας, πλήσαντα δὲ

(1) Ψαμμήτιχος· (ἐβασίλευσε 670—616). Μετὰ τῆς βασιλείας αὐ-
τοῦ ἄρχεται νέα περίοδος τῆς ἀναπτύξεως διὰ τὴν Αἴγυπτον· ὁ Ψαμ-
μήτιχος φίλος τῶν Ἑλλήνων συνῆψε σχέσεις πρὸς τὰς Ἀθήνας καὶ
τὰς ἄλλας ἑλληνικὰς πολιτείας, εἰς ἃς ἤνοιξε τοὺς ἐμπορικοὺς τῆς
χώρας του λιμένας. Σαῖς ἦτο ἡ ἕδρα του.

(2) Ἀπὸ τούτου· ὅ ἐστι τοῦ χρόνου.

(3) Οἷ· ἀναφορ. ἀντὶ ἐρωτημ.

(4) Νεογνά· νεογνός, ἄπτικ. νεόγονος.

(5) Ἐντειλάμενος· ὄρα τὴν ἀλλαγὴν τῶν ὑποκειμ. εἰς τὰ ἀπὸ τού-
του ἐξαρτώμενα ἀπαρέμφ. ἰέναι, κέεσθαι, ἐπαγινέειν, διαπρήσσεσθαι.

(6) Τὴν ὄρη⁶—(ἐν ὄρῃ)· εἰς τὸν κατάλληλον χρόνον.

(7) Ἐπαγινέειν Ἴων.=ἐπάγειν.

τοῦ γάλακτος τᾶλλα διαπρήσσεσθαι. ταῦτα δ' ἐποίεέ τε καὶ ἐνετέλλετο ὁ Ψαμμήτιχος θέλων ἀκοῦσαι τῶν παιδίων, ἀπαλλαχθέντων τῶν ἀσήμεων κνυζημάτων, ἣν τινα φωνὴν ῥήξουσι¹ πρώτην. τάπερ ὧν καὶ ἐγένετο· ὡς γὰρ διέτης χρόνος ἐγγόνεε ταῦτα τῷ ποιμένι πρήσσουντι, ἀνοίγοντι τὴν θύρην καὶ ἐσιόντι τὰ παιδιά ἀμφοτέρα προσπίπτοντα βεκόσ ἐφώνεον, ὀρέγοντα τὰς χεῖρας. τὰ μὲν δὴ πρώτα ἀκούσας ἤσυχος ἦν ὁ ποιμὴν ὡς δὲ πολλάκις φοιτέοντι καὶ ἐπιμελομένῳ² πολλὸν ἦν τοῦτο τὸ ἔπος, οὕτω δὴ σημήνας τῷ δεσπότῃ ἤγαγε τὰ παιδιά κελεύσαντος ἐς ὄψιν τὴν ἐκείνου. ἀκούσας δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ψαμμήτιχος ἐπυνθάνετο, οἵτινες ἀνθρώπων βεκόσ τι καλέουσι, πυνθανόμενος δὲ εὗρισκε Φρύγας καλέοντας τὸν ἄρτον. οὕτω συνεχώρησαν Αἰγύπτιοι καὶ τοιοῦτω σταθμησάμενοι³ πρήγματι, τοὺς Φρύγας πρεσβυτέρους εἶναι ἑωυτῶν.

 Θ

Ο ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΟΣ ΚΑΙ ΤΙΝΑ ΑΛΛΑ ΖΩΑ

(Βιβλ. Β', κεφ. 68-70).

80. Τῶν δὲ κροκοδείλων ἡ φύσις ἐστὶ τοιγίδε· τοὺς χειμεριωτάτους μῆνας τέσσερας ἐσθίει⁴ οὐδέν, ἐὼν δὲ τετραπόουν χερσαῖον καὶ λιμναῖόν ἐστὶ· τίκει μὲν γὰρ ὡὰ ἐν γῆ

(1) ῥήξουσι· ἡ αὐτὴ εἰκονικὴ ἔκφρασις ἐν ἁ, βιβλ. 65· ὁ ἄφωνος παῖς... ἔρρηξε φωνήν.—"Ἄλλως καὶ ἰέναι φωνήν.

(2) Ἐπιμελομένῳ· Ἴων. ἐπιμέλεσθαι.

(3) Σταθμησάμενοι· συναπτ. πρὸς τὸ συνεχώρησαν. Τὸ αὐτὸ πείραμα ἐποίησατο Φριδεοῖκος 2ος ὁ Χοενστάουφεν.

(4) Ἐσθίει· εἰς ἐνικὸν τὸ ῥῆμα, καίτοι προηγείται· Κροκοδείλων ὥστε ὑποκείμε. νοεῖται ὁ Κροκοδείλος.

καὶ ἐκλέπει,¹ καὶ τὸ πολλὸν τῆς ἡμέρας διατρίβει ἐν τῷ ξηρῷ, τὴν δὲ νύκτα πᾶσαν ἐν τῷ ποταμῷ· θερμότερον γὰρ δὴ ἐστὶ τὸ ὕδωρ τῆς τε αἰθρίας καὶ τῆς δροσού. πάντων δὲ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν θνητῶν τοῦτο ἐξ ἐλαχίστου μέγιστον γίνεται· τὰ μὲν γὰρ ὡς χηνέων² οὐ πολλῷ μέζονα τίττει, καὶ ὁ νεοσσὸς κατὰ λόγον τοῦ ὄψου γίνεται, αὐξανόμενος δὲ γίνεται καὶ ἐς ἑπτακαίδεκα πήχεας,³ καὶ μέζων ἔτι. ἔχει δὲ ὀφθαλμοὺς μὲν ὑς, ὀδόντας δὲ μεγάλους καὶ χανλιόδοντας [κατὰ λόγον τοῦ σώματος]. γλῶσσαν δὲ μόνον θηρίων οὐκ ἔφυσε.⁴ οὐδὲ κινεῖ τὴν κάτω γνάθον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μόνον⁵ θηρίων τὴν ἄνω γνάθον προσάγει τῇ κάτω. ἔχει δὲ καὶ ὄνυχας καρτεροὺς καὶ δέρμα λεπιδωτὸν ἄρρηκτον ἐπὶ τοῦ σώματος. τυφλὸν⁶ δὲ ἐν ὕδατι, ἐν δὲ τῇ αἰθρίῃ ὄξυδερκέστατον. ἅτε δὴ ὧν ἐν ὕδατι διαίταν ποιούμενον, τὸ στόμα ἐνδοθεν φορεῖ πᾶν μεστὸν βδελλέων.⁷ τὰ μὲν δὴ ἄλλα ὄρνεα καὶ θηρία φεύγει μιν, ὁ δὲ τροχίλος εἰρη-

(1) Ἐκλέπει, τοῦτο πράττει κατὰ νέας παρατηρήσεις ὁ ἥλιος.

(2) Χηνέων· χήνεος ἅπ. χήνειος.

(3) Ἑπτακαίδεκα πήχεας· ὅ ἐστι περίπου 6 μέτρα.

(4) Ἐφυσε· ὁ ἀόριστος, διότι ἡ ἐνέργεια τοῦ παράγειν νοεῖται ὡς συμβαίνουσα εὐθὺς ἐν τῇ γεννήσει. Οὕτως ἐπίστευον οἱ ἀρχαῖοι, καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης, ἀπατηθέντες· ἡ γλῶσσα τοῦ Κροκοδείλου μέγιστον τοῦ ἄκρου εἶνε συμφυκῦα τῇ κάτω γνάθῳ.

(5) Τοῦτο μόνον· ἡ ἀπάτη τοῦ Ἡροδότου καὶ πάντων τῶν ἀρχαίων ἐξηγεῖται ἐντεῦθεν, ὅτι ὅταν ὁ Κροκοδείλος λάβῃ τὴν λείαν του, ἀναρρίπτει τὴν κεφαλὴν, τοῦθ' ὅπερ πιθανῶς ἀπατᾷ τὸν ὀφθαλμόν, ὥστε νὰ νομίζωσιν οἱ ἄνθρωποι ὅτι κινεῖ τὴν ἄνω σιαγόνα καὶ οὐχὶ τὴν κάτω ὡς τὰ ἄλλα ζῶα.

(6) Τυφλὸν κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη ἐν τῷ ὕδατι δὲν βλέπει· τὸσον ὄξυδερκῶς· φλαύρως βλέπει.

(7) Βδελλέων· κατὰ νέας παρατηρήσεις δὲν εἶνε βδέλλα, ἀλλ' εἶδος κωνώπων· τὸ δὲ συμβεβηκὸς αὐτὸ βεβαιοῦται ὑπὸ νέων περιηγητῶν.

ναῖον¹ οἷ ἔστι, ἅτε ὠφελουμένῳ πρὸς αὐτοῦ· ἐπεὶ γὰρ ἐς τὴν γῆν ἐκβῆ ἕκ τοῦ ὕδατος ὁ κροκόδειλος καὶ ἔπειτα χάνη (ἔωθε γὰρ τοῦτο ὡς ἐπίπαν ποιέειν πρὸς τὸν ζέφυρον), ἐνθαῦτα² ὁ τροχίλος ἐσδύνων ἐς τὸ στόμα αὐτοῦ καταπίνει τὰς βδέλλας· ὁ δὲ ὠφελούμενος ἡδέται καὶ οὐδὲν σίνεται τὸν τροχίλον.

81. Τοῖσι μὲν δὴ τῶν Αἰγυπτίων ἱροὶ εἰσι οἱ κροκόδειλοι, τοῖσι δὲ οὐ, ἀλλ' ἅτε πολεμίους περιέπουσι. οἱ δὲ περὶ τε Θήβας καὶ τὴν Μοίριος λίμνην οἰκόντες καὶ κάρτα ἡγνῆται αὐτοὺς εἶναι ἱρούς.³ ἕκ πάντων δὲ ἓνα ἐκάτεροι τρέφουσι κροκόδειλον, δεδιδαγμένον εἶναι χειροθήρα, ἀρτήματά τε λίθινα χυτὰ⁴ καὶ χρύσεια ἐς τὰ ὦτα ἐσθέντες καὶ ἀμφιδέας περὶ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας, καὶ σιτία ἀποτακτὰ δίδόντες καὶ ἱρήια, καὶ περιέποντες ὡς κάλλιστα ζῶντας· ἀποθανόντας δὲ ταριχεύοντες θάπτουσι⁵ ἐν ἱρήσι θήκησι· οἱ δὲ περὶ Ἐλεφαντίνην πόλιν οἰκόντες καὶ ἐσθίουσι αὐτούς, οὐκ ἡγεόμενοι ἱρούς εἶναι. καλέονται δὲ οὐ κροκόδειλοι ἀλλὰ χάμψαι. κροκοδείλους δὲ Ἴωνες ὠνόμασαν, εἰκάζοντες αὐτῶν τὰ εἶδεα τοῖσι παρὰ σφίσι γινομένοισι κροκοδείλοισι τοῖσι ἐν τῆσι αἵμασιῆσι.

82. Ἄγραι δὲ σφραων πολλὰ κατεστᾶσι καὶ παντοῖαι· ἢ δ' ὧν ἔμοιγε δοκεῖ ἀξιοτάτη ἀπηγήσιος εἶναι, ταύτην γράψω.

(1) Εἰρηναῖον· κατηγορ. εἰς τὸ τροχίλος.

(2) Ἐνθαῦτα· ἐξαίρει, ὅπως τό: οὕτω δὴ, μετὰ μακρὰς παρεμβληθείσας προτάσεις, τὴν ἀπόδοσιν.

(3) Εἶναι ἱρούς· ἰδίως ἐν Ὀμβῳ κάτωθεν τοῦ καταρράκτου τῆς Συήνης· ὁ τόπος οὗτος ἦτο ἱερός τῷ θεῷ τοῦ κροκοδείλου Σεθέκ.

(4) Ἀρτήματά τε καὶ λίθινα χυτὰ· ἕλινα· οἱ Αἰγύπτιοι φαίνονται γινώσκοντες τὴν παρασκευὴν τῆς ὕλου πρότερον τῶν Φοινίκων.

(5) Θάπτουσι· καλῶς διατηρημένα καὶ ἐπιμελῶς τεταριχευμένα κροκοδείλων μούμια· ἀνευρέθησαν πολλὰ ἐν νεώστει.

ἐπεὰν νῶτον ὑὸς δελεάσῃ¹ περὶ ἄγκιστρον, μετῖει ἐς μέσον τὸν ποταμὸν, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τοῦ χεῖλεος τοῦ ποταμοῦ ἔχων δέλφακα ζωὴν ταύτην τύπτει. ἐπακούσας δὲ τῆς φωνῆς ὁ κροκόδειλος ἵεται κατὰ τὴν φωνήν, ἐντυχὼν δὲ τῷ νώτῳ καταπίνει· οἱ δὲ² ἔλκουσι. ἐπεὰν δὲ ἐξελκυσθῇ ἐς γῆν, πρῶτον ἀπάντων ὁ θηρευτῆς πηλῶ κατ' ὦν ἔπλασε³ αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς· τοῦτο δὲ ποιήσας κάρτα εὐπετέως τὰ λοιπὰ χειροῦται, μὴ ποιήσας δὲ τοῦτο σὺν πόνῳ.

83. Οἱ δὲ ἵπποι οἱ ποτάμιοι νομῶ μὲν τῷ Παπρημίτῃ ἱροὶ εἶσι, τοῖσι δὲ ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι οὐκ ἱροὶ. φύσιν δὲ παρέχονται ἰδέης τοιήνδε· τετράπουν ἐστί, δίχην, ὄπλαι βόος, σιμόν, λοφιὴν ἔχον ἵππου, χανλιόδοντας φαῖνου, οὐρήν ἵππου⁴ καὶ φωνήν, μέγαθος ὅσον τε βουῦς ὁ μέγιστος. τὸ δέρμα δ' αὐτοῦ οὕτω δὴ τι παχύ ἐστί ὥστε αὐοῦ γενομένου ξυστὰ ποιέεσθαι [ἀκόντια] ἐξ αὐτοῦ.

84. Γίνονται δὲ καὶ ἐνύδριες ἐν τῷ ποταμῷ, τὰς ἱρὰς ἤγηται εἶναι· νομίζουσι δὲ καὶ τῶν ἰχθύων τὸν καλούμενον λεπιδωτὸν ἱρὸν εἶναι καὶ τὴν ἔρχελυν. ἱρούς δὲ τούτους τοῦ Νείλου φασὶ εἶναι καὶ τῶν ὀρνίθων τοὺς χηνολάπεκας.

85. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ὄρνις ἱρός, τῷ οὐνομα φοῖνιξ. ἐγὼ μὲν⁵ μιν οὐκ εἶδον εἰ μὴ ὅσον γραφῇ· καὶ γὰρ δὴ καὶ σπάνιος ἐπιφοιτᾷ σφι, δι' ἐτέων ὡς Ἡλίου πολῖται λέγουσι, πεντακοσίων.⁶ φοιτᾶν δὲ τότε φασί, ἐπεὰν οἱ ἀπο-

(1) Ἐπεὰν δελεάσῃ· ὁ θηρευτῆς.

(2) Οἱ δὲ· ἐννοεῖτ. θηρευταί.

(3) Κατ' ὦν ἔπλασε· τμησῖς=κατέπλασε.

(4) Οὐρήν ἵππου· ἀπατᾶται ἐνταῦθα ὁ Ἡρόδοτος, ὁ ποτάμιος ἵππος ἔχει μᾶλλον μικρὰν οὐράν.

(5) Ἐγὼ μὲν· ἡ ἀποσιωπωμένη ἀντίθεσις εἶνε· ἄλλοι δέ.

(6) Πεντακοσίω· αἱ περὶ τοῦ πτηνοῦ Φοίνικος παραδόσεις εἶνε διάφοροι. Κατὰ τινα τούτων τὸ θαυμάσιον πτηνὸν ἐρχόμενον ἐξ ἀνα-

θάνη ὁ πατήρ. ἔστι δέ, εἰ τῇ γραφῇ παρόμοιος, τοσόσδε καὶ τοιόσδε τὰ μὲν αὐτοῦ χρυσόκομα τῶν περῶν, τὰ δὲ ἔρουθρά· ἐς τὰ μάλιστα αἰετῶ περιήγησιν¹ ὁμοιότατος καὶ τὸ μέγαθος. τοῦτον δὲ λέγουσι μηχανᾶσθαι τάδε, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, ἐξ Ἀραβίης ὀρμώμενον ἐς τὸ ἱόν του Ἑλλίου κομίζειν τὸν πατέρα ἐν σμύρνη ἐμπλάσσοντα, καὶ θάπτειν ἐν τοῦ Ἑλλίου τῷ ἱρῶ. κομίζειν δὲ οὕτω πρῶτον τῆς σμύρνης ὦν πλάσσειν, ὅσον τε δυνατός ἐστι φέρειν, μετὰ δὲ πειρᾶσθαι² αὐτὸ φορέοντα· ἐπεὰν δὲ ἀποπειρηθῆ, οὕτω δὴ κοιλήμαντα τὸ ὦν τὸν πατέρα ἐς αὐτὸ ἐντιθέναι, σμύρνη δὲ ἄλλη ἐμπλάσσειν τοῦτο, κατ' ὅτι τοῦ ὦου ἐκκοιλήμας ἐνέθηκε τὸν πατέρα, ἐσκεμμένου δὲ τοῦ πατρὸς γίνεσθαι ταῦτὸ βάρος, ἐμπλάσαντα δὲ κομίζειν μιν ἐπ' Αἰγύπτου ἐς τοῦ Ἑλλίου³ τὸ ἱόν. ταῦτα μὲν τοῦτον τὸν ὄρουιν λέγουσι ποιέειν.

τολῶν ἔπρεπε νὰ καῖ ἐν τῷ ἱερῶ τοῦ Ἑλλίου. Ἐκ τῆς τέφρας του γίνεται νέος Φοῖνιξ, ὅστις μετὰ τρία ἔτη ἐπανακάμπτει εἰς Φοινίκην. Οἱ ἀρχαῖοι ἤδη ἀνεγνώρισαν, ὅτι ἡ περίοδος τῆς ζωῆς τοῦ πτηνοῦ ἐκφράζει ἀστρονομικὸν τινὰ ὑπολογισμὸν τοῦ κοσμικοῦ ἔτους, συμβολικόν τινὰ ὑπαινιγμὸν τῆς περιφορᾶς τοῦ ἡλίου καθ' ὠρισμένας πάντοτε ἐπανερχημένας περιόδους· πιθανῶς ἡ περίοδος τοῦ Φοίνικος ἐσημαίνει τὸ χρονικὸν σημεῖον, καθ' ὃ τὸ κινήτὸν ἀστικὸν ἔτος μετὰ τῶν τριῶν αὐτοῦ διὰ τῶν πλημμυρῶν τοῦ Νείλου ὠρισμένων ἐποχῶν τοῦ ἔτους συνέπιπτε πρὸς τὴν περιφορὰν τοῦ ἡλίου καὶ τὸ ἡμερολόγιον διωρθοῦτο κατὰ τὰς φυσικὰς περιόδους τῆς πλημμύρας· ὁ Φοῖνιξ ἦτο ἱερὸς τῷ Ὀσίριδι καὶ ἐτιμᾶτο κυρίως ἐν Ἑλισπόλει. Ἐν τοῖς μνημείοις παρίσταται ὡς εἶδος ἐρῶδιου φέροντος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λόφον. Ἔτι καὶ σήμερον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰγυπτιακοῦ ἔτους ὃ ἐστὶν ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς πλημμύρας τοῦ Νείλου μεταναστεύει τὸ πτηνὸν εἰς Αἴγυπτον.

(1) Περιήγησιν· κατὰ τὴν περιοχὴν ἢ περίμετρον.

(2) Πειρᾶσθαι· τὸ ῥῆμα τοῦτο παρ' Ἡροδ. συχ. συντάσσ. μετοχῆ.

(3) Ἑλλίου· ἡ ἀφίξις του ἐν τῷ ναῶ τοῦ Ρα ἐν Ἑλισπόλει ἐπανηγυρίζεται δι' ἐορτῶν.

10.

ΕΘΙΜΑ ΤΙΝΑ ΤΩΝ ΑΙΓΥΠΤΙΩΝ

(Βιβλ. Β'. κεφ. 77-90. 95).

86. Αὐτῶν δὲ δὴ Αἰγυπτίων οἱ μὲν¹ περὶ τὴν σπειρομένην Αἴγυπτον οἰκέουσι, μνήμην² ἀνθρώπων πάντων ἐπασκέοντες μάλιστα³ λογιώτατοι⁴ εἰσι μακρῶ⁵ τῶν ἐγὼ ἐς διάπειραν ἀπικόμην. τρόπον δὲ ζόης τοιῶδε διαχρέονται· συρμαΐζουσι τρεῖς ἡμέρας ἐπεξῆς μηνὸς ἐκάστου, ἐμέτοισι θηρώμενοι τὴν ὑγίειαν καὶ κλύσμασι, νομίζοντες ἀπὸ τῶν τρεφόντων σιτιῶν πάσας τὰς νοῦσους τοῖσι ἀνθρώποισι γίνεσθαι. εἰσὶ μὲν γὰρ καὶ ἄλλως Αἰγύπτιοι μετὰ Αἴβνας ὑγιηρέστατοι πάντων ἀνθρώπων, τῶν ὥρέων δοκέειν ἐμοὶ εἶνεκεν, ὅτι οὐ μεταλλάσσουσι αἱ ὥραι· ἐν γὰρ τῆσι μεταβολῆσι τοῖσι ἀνθρώποισι αἱ νοῦσοι μάλιστα γίνονται, τῶν τε ἄλλων πάντων καὶ δὴ καὶ τῶν ὥρέων⁶ μάλιστα. ἀρτοφαγέουσι δὲ⁷ ἐκ τῶν ὀλυρέων ποιεῦντες ἄρτους, τοὺς ἐκεῖ-

(1) Οἱ μὲν· ἀνταποκρ. εἰς τό: οἱ δὲ ἐν τοῖσι ἔλεσι.

(2) Μνήμην· τὴν μνήμην τοῦ παρελθόντος καὶ μάλιστα διὰ τῆς ἀναγραφῆς τῶν γεγονότων.

(3) Μάλιστα· συναπτ. πρὸς τὸ ἀνθρώπων πάντων.

(4) Λογιώτατοι· καθ' Ἠσυχ. λόγιος: ὁ τῆς ἱστορίας ἔμπειρος.

(5) Μακρῶ· ἐπιτείν. τό: λογιώτατοι.

(6) Τῶν τε ἄλλων πάντων καὶ δὴ καὶ τῶν ὥρέων· ἐξαρτᾷ ἐκ τοῦ: ἐν τῆσι μεταβολῆσι. Καὶ τοῦ Ἡροδότου ὁ σύγχρονος καὶ συμπολίτης Ἴπποκράτης ἐδίδασκε: αἱ μεταβολαὶ τῶν ὥρέων μάλιστα τίχτουσι νοσήματα, καὶ ἐν τῆσι ὥρησι αἱ μεγάλαι μεταλλαγαὶ ἢ φύξις ἢ θάψις. (Ἄφορ. 3, 1). Τό: καὶ δὴ, μετὰ τό: ἄλλος, ἐξαίρει τι τοῦ αὐτοῦ εἶδους ἢ γένους κατ' ἀντίθεσιν πρὸς ἕτερον.

(7) Ἄρτοφαγέουσι δέ· ὁ νοῦς: οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ἄλλως εἶνε πολὺ ὑγιεῖς, ἐπειδὴ δὲν μεταβάλλεται ἡ θερμοκρασία, ἀλλὰ καὶ ἡ διαίτα συντείνει εἰς τοῦτο.

νοι κυλλήστις ὀνομάζουσι. οἶνω δὲ ἐκ κριθέων¹ πεποιημένω διαχρέονται· οὐ γὰρ σφί εἶσι ἐν τῇ χώρῃ ἄμπελοι.² ἰχθύων δὲ τοὺς μὲν πρὸς ἥλιον ἀνήγαντες ὠμούς σιτέονται, τοὺς δὲ ἐξ ἄλλης τεταριχευμένους.³ ὀρνίθων δὲ τοὺς τε ὄρνυγας καὶ τὰς νήσσας καὶ τὰ σμικρὰ τῶν ὀρνιθίων ὠμὰ σιτέονται προταριχεύσαντες. τὰ δὲ ἄλλα ὅσα ἢ ὀρνίθων ἢ ἰχθύων σφί ἐστὶ ἐχόμενα,⁴ χωρὶς ἢ⁵ ὀκόσοι⁶ σφί ἱεροὶ ἀποδεδέχεται, τοὺς λοιπούς⁷ ὀπτούς καὶ ἐφθούς σιτέονται.

στ. Ἐν δὲ τῆσι συνουσίῃσι τοῖσι εὐδαίμοσι⁸ αὐτῶν, ἐπεὶ ἀπὸ δείπνου γένονται, περιφέρει ἀνήθον νεκρὸν ἐν σορῶ ξύλινον πεποιημένον,⁹ μεμιμημένον ἐς¹⁰ τὰ μάλιστα καὶ γραφῇ καὶ ἔργω,¹¹ μέγαθος ὅσοντε¹² πάντη¹³ πηχυαίου

(1) Ἐκ κριθέων Διοδώρ. 1, 25, 34: κατασκευάζουσι δὲ καὶ ἐκ τῶν κριθῶν Αἰγύπτιοι πόμα, λειπόμενον οὐ πολὺ τῆς περὶ τὸν οἶνον εὐωδίας, ὃ καλοῦσι ζῦθον.

(2) Οὐ γὰρ σφί... ἄμπελοι· ἀναφέρεται πιθανῶς εἰς τὴν ἄνω Αἰγυπτὸν μόνον, (ἢ σπειρομένη Αἰγυπτὸς) καὶ τὰ μνημεῖα διδάσκουσιν ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἐγίνωσκον τὴν ἀμπελοουργίαν· βεβαίως καὶ ξένοι εἰσήγοντο οἶνοι.

(3) Τεταριχευμένους· ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τό: ὠμούς σιτέονται (πρὸς κατωτέρω ὠμὰ σιτέονται προταριχεύσαντες).

(4) Ὅσα ἢ ὀρνίθων... ἐχόμενα· οὐχὶ σπανία περίφρασις (=εἶνε συναφῇ ἢ συνέγονται μετὰ τῶν ὀρνιθίων).

(5) Χωρὶς ἢ ἄτιχ. πλὴν ἢ, εἴτε, ὅσον.

(6) Ὀκόσοι· ἀναφέρ. εἰς τὴν γενικ. ὀρνίθων, ἰχθύων, οὐχὶ εἰς τὸ ἐχόμενα.

(7) Τοὺς λοιπούς· ἐπαναλαμβάνεται διὰ τούτου: τὰ ἄλλα.

(8) Εὐδαίμοσι· τοῖς πλουσίοις.

(9) Νεκρὸν... πεποιημένον κατ' ἀκριβεστέρας ἐρεῦνας ἦτο ἢ εἰκῶν τοῦ θεοῦ Ὀσίριδος.

(10) Μεμιμημένον· παθητ.

(11) Γραφῇ καὶ ἔργω· διὰ ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς.

(12) Ὅσον τε σχεδόν· ἐν τῇ ἀττ. ἐλλείπει τό τε.

(13) Πάντη· δηλ. καθ' ὕψος καὶ πλάτος.

ἢ δίπηχυν· δεικνύς δὲ ἐκάστῳ τῶν συμποτέων λέγει· Ἐς τοῦτον ὀρέων πίνε τε καὶ τέρπεν· ἔσαι γὰρ ἀποθανῶν τοιοῦτος. ταῦτα μὲν παρὰ τὰ συμπόσια ποιεῦσι.

88. Πατριόισι δὲ χροόμενοι νόμοισι ἄλλον οὐδένα ἐπι-
κτῶνται· τοῖσι ἄλλα τε ἐπάξια¹ ἐστὶ νόμιμα. καὶ δὴ καὶ
ἄεισμα ἔν ἐστι, Δίνος, ὅς περ ἔν τε Φοινίκη αἰδιμὸς ἐστὶ
καὶ ἐν Κύπρῳ καὶ ἄλλῃ, κατὰ μὲν τοὶ ἔθνεα ὄνομα ἔχει·
συμφέρεται δὲ οὗτος εἶναι,² τὸν οἱ Ἕλληνες Δίνον³ ὀνο-
μάζοντες ἀείδουσι, ὥστε πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἀποθωμάζειν
με τῶν περὶ Αἴγυπτον ἐόντων, ἐν δὲ δὴ καὶ τὸν Δίνον
ὀκῶθεν ἔλαβον [τὸ ὄνομα] φαίνονται δὲ αἰεὶ κοτε τοῦτον
ἀείδοντες. ἐστὶ δὲ Αἴγυπτιστὶ ὁ Δίνος καλεῦμενος Μανε-
ρος. ἔφασαν δὲ μιν Αἰγύπτιοι τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος⁴
Αἰγύπτου παῖδα μουνογενέα γενέσθαι, ἀποθανόντα δὲ αὐ-
τὸν ἄνωρον θρήνοισι τούτοισι ὑπὸ Αἰγυπτίων τιμηθῆναι,

(1) Ἐπάξια· ὅ ἐστι μνήμης ἄξια.

(2) Συμφέρεται δὲ οὗτος εἶναι· καὶ μόνον τὸ ῥῆμα σημαίνει τὴν
ὁμοιότητα, ἀλλὰ προσδιορίζεται ἀκριβέστερον διὰ τοῦ· οὗτος εἶναι.

(3) Ὁ Δίνος· τὸ ἄσμα τοῦ Δίνου ἔχει φοινικικὴν καταγωγὴν καὶ
ἦτο θρήνος διὰ τὸν ἀποθανόντα Ἄδονιν, εἶτα δὲ διεδόθη καὶ ἀλλαγῶ
ὡς καὶ εἰς Αἴγυπτον, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι μόνον τὸ ὄνομα τοῦ νέου
ἦτο διάφορον εἰς τὰς διαφόρους γῶρας. Ἐν Λυδία καὶ Φρυγίᾳ ὁ Ἄδο-
νις ἐκαλεῖτο Ἄτυς, ἐν Μυσίᾳ Ἰγλας, ἐν Ἀργεὶ Δίνος. Ἦτο θρηνώδης
ἄσμα διὰ τὴν παρελθούσαν τοῦ ἔαρος ἐποχὴν. ἥτις κατεβλήθη ὑπὸ τοῦ
καύσωνος τοῦ θέρους ἢ τοῦ ψύχους τοῦ χειμῶνος. Αἰγυπτιστὶ καλεῖ-
ται Μανέρως· mā āne chra=ἔλθε οἰκαδε, ἐπάνελθε· οὕτω ἔλεγεν ὁ
ἐπῶδός ἐν τῷ θρήνῳ τῆς Ἰσιδος καὶ Ὀσίριδος. Καὶ ὁ Ὀμηρος γινώ-
σκει τὸ ἄσμα τοῦ Δίνου. Ἰλ. ις, 570: Τοῖσι δ' ἐν μέσσοισι πάϊς φόρ-
μιγγι λιγείῃ ἡμερῶν κιθάριζε, Δίνον δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδεν λεπταλέῃ
φωνῇ· τοὶ δὲ ῥήσσοντες ἀμαρτῆ μοιπῆ τ' ἰυγμῶ τε ποσὶ σκαίροντες
ἔποντο.

(4) Τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος· τοῦ πρώτου τῶν ἀνωτάτων θεῶν,
τοὺς ὁποίους οἱ Αἰγύπτιοι ἐθεώρουν ὡς τοὺς πρώτους ἄρχοντας τῆς
γῶρας.

καὶ ἀοιδίην¹ τε ταύτην πρώτην καὶ μούνην σφίσι γενέσθαι.

89. Συμφέρονται δὲ καὶ τότε ἄλλο Αἰγύπτιοι Ἑλλήνων μούνοισι Λακεδαιμονίοισι· οἱ νεώτεροι αὐτῶν τοῖσι πρεσβυτέροισι ουντυγχάνοντες εἴκουσι τῆς ὁδοῦ καὶ ἐκτρέπονται καὶ ἐπιούσι ἐξ ἔδρης ὑπανιστέαται. τότε μέντοι ἄλλο Ἑλλήνων οὐδαμοῖσι συμφέρονται· ἀντὶ τοῦ προσαγορεύειν ἀλλήλους ἐν τῆσι ὁδοῖσι προσκυνέουσι κατιέντες μέχρι τοῦ γούνατος τὴν χεῖρα².

90. Ἐνδεδύκασι³ δὲ κινῶνας λινέους περὶ τὰ σκέλεα θυσανωτοὺς, τοὺς καλέουσι καλασίρις· ἐπὶ τούτοις δὲ εἰρίνεα εἴματα λευκὰ ἐπαναβληθὸν φορέουσι. οὐ μέντοι ἔσγε τὰ ἱρὰ ἐσφέρεται εἰρίνεα, οὐδὲ συγκатаθάπτεται σφι· οὐ γὰρ ὅσιον ὁμολογέουσι⁴ δὲ ταῦτα τοῖσι Ὀρφικοῖσι⁵. καλομένοισι καὶ Βακχικοῖσι, ἐοῦσι δὲ Αἰγυπτίοισι καὶ Πυθαγορείοισι. οὐδὲ γὰρ τούτων τῶν ὀργίων μετέχοντα ὅσιόν ἐστι ἐν εἰρινέοισι εἴμασι θαφθῆναι. ἔστι δὲ περὶ αὐτῶν ἱρὸς λόγος λεγόμενος.

91. Καὶ τάδε ἄλλα Αἰγυπτίοισι ἔστι ἐξευρημένα, μείς⁶

(1) Ἀοιδίην· μελωδία καθ' ἣν καὶ ἄλλα θρηνητικὰ ἄσματα ᾄδοντο.

(2) Κατιέντες . . χεῖρα· ἐνταῦθα συνίστατο ἡ Αἰγυπτιακὴ προσκύνησις.

(3) Ἐνδεδύκασι·=ἐνδύνουσι· οὕτω πολλοὶ παρακείμενοι κατὰ σημάσιαν εἶνε σχεδὸν συνώνυμοι τῷ ἐνεστώτι· οὕτω· μέμημα· κέκτημαι· κέκλημαι, νενομίκασι.

(4) Ὁμολογέουσι· ὃ ἔστιν οἱ Αἰγύπτιοι.

(5) Τοῖσι Ὀρφικοῖσι· ὃ ἔστιν ὀργίοισι, ὡς ἐκ τῶν ἐπομένων ἐξάγεται. Ὁ Ἡρόδ. παράγει ἐξ Αἰγύπτου τὰ ὀρφικὰ ἢ Πυθαγόρεια μυστήρια, ἅτινα συνίσταντο εἰς καθαρμούς, καὶ ἄλλας μυστηριώδεις τελετάς. Τῶν βακχικῶν εἰσηγητῆς ἐν Ἑλλάδι ἦτο ὁ Μέλαμος· τὸ δὲ κέντρον τῶν μυστηρίων τούτων ὁ Θρακικὸς Διόνυσος.

(6) Μείς· Αἰολικ. τύπος τοῦ μήν. Παρ' Ἡρόδ. μόνον ἐνταῦθα. Αἱ λοιπαὶ πτώσεις σχηματίζονται ἐκ τοῦ μήν.

τε καὶ ἡμέρη ἐκάστη θεῶν ὅτεν¹ ἐστὶ,² καὶ τῇ ἕκαστος³ ἡμέρη γενόμενος ὁτέοισι ἐγκυρήσει καὶ ὅκως τελευτήσῃ, καὶ ὁκοῖός τις ἔσται. καὶ τούτοισι τῶν Ἑλλήνων οἱ ἐν ποιήσι γενόμενοι⁴ ἐχρήσαντο. τέρατά τε πλέω σφι ἀνεύρηται ἢ τοῖσι ἄλλοισι ἅπασι ἀνθρώποισι· γενομένου γὰρ τέρατος φυλάσσουνσι γραφόμενοι τῶποβαῖνον, καὶ ἦν κοτε ὕστερον παραπλήσιον τούτῳ γένηται, κατὰ τωὐτὸ νομίζουσι ἀποβήσεσθαι.

92. Μαντική δὲ αὐτοῖσι ἔδε διακέεται. ἀνθρώπων μὲν οὐδενὶ προσκέεται ἢ τέχνη, τῶν δὲ θεῶν μετεξετέροισι⁵· καὶ γὰρ Ἡρακλέος μαντήϊον αὐτόθι ἐστὶ καὶ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀθηναίης καὶ Ἀρτέμιδος καὶ Ἄρεος καὶ Διὸς, καὶ τό γε μάλιστα ἐν τιμῇ ἄγονται πάντων τῶν μαντήϊων, Ἀητοῦς ἐν Βουτοῖ πόλι ἐστὶ. οὐ μὲν τοι αἶ γε⁶ μαντηαῖ σφι κατὰ τωὐτὸ ἐστᾶσι, ἀλλὰ διαφοροὶ εἰσι.

93. Ἡ δὲ ἰητρικὴ κατὰ τάδε σφι δέδασται μιῆς νούσου ἕκαστος ἰητρος⁷ ἐστὶ καὶ οὐ πλεόνων πάντα δ' ἰητρῶν

(1) Ὅτεν· ἀπτικῶς;

(2) Ὅτεν ἐστὶ· ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐξευρημένα ἐστὶ.

(3) Καὶ τῇ ἕκαστος... γενόμενος... ἐγκυρήσει· οἱ Αἰγύπτιοι ἰερεῖς ἕνεκα τῶν ἀστρονομικῶν τῶν σπουδῶν, κατήντησαν κατὰ μικρὸν καὶ δεισιδαίμονες καὶ ἀνηρεύνων τὴν ἐπίδρασιν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς θέσεως τῶν ἄστρον ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καὶ ἐξ αὐτῶν προέλεγον τὴν ἀνθρωπίνην τύχην (ἀστρολογία, ὠροσκοπία). Ἐγκυρήσει μὲλ. τοῦ ἐγκυρέειν=ἐντυγχάνειν.

(4) Οἱ ἐν ποιήσι γενόμενοι· οἱ περὶ τὴν ποίησιν ἀσχοληθέντες. Ὁ Ἡσίοδος ἐνταῦθα ὑπονοεῖται.

(5) Μετεξετέροι· Ἰωνικ. ἀντὶ ἔνιοι.

(6) Οὐ μέντοι αἶ γε ὁ τρόπος τῆς ἀνακοινώσεως τῶν χρησμῶν ἐν τοῖς διαφόροις μαντείαις ἦτο διάφορος.

(7) Ἰητρος· δις νοητίον· οἱ Αἰγύπτιοι ἰατροὶ καθ' ὅλην τὴν ἀρχαιότητα ἦσαν περίφημοι, πρὶν ἢ οἱ Ἕλληνες ἀναφανῶσιν. Ἄλλ' οὐχ ἥττον οἱ Αἰγύπτιοι, ὡς ἐν παντί, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἰατρικῇ ἦσαν ἐχθροὶ

ἐστὶ πλέα· οἱ μὲν γὰρ ὀφθαλμῶν ἰητροὶ¹ κατεστᾶσι, οἱ δὲ κεφαλῆς, οἱ δὲ ὀδόντων, οἱ δὲ τῶν κατὰ νηδύν, οἱ δὲ τῶν ἀφανέων νούσων.

94. Θρηῆνοι δὲ καὶ ταφαὶ σφρων εἰσὶ αἶδε. τοῖσι ἂν ἀπογένηται² ἐκ τῶν οἰκίων ἄνθρωπος τοῦ τις καὶ λόγος ἤ,³ τὸ θῆλυ γένος πᾶν τὸ ἐκ τῶν οἰκίων τούτων κατ' ὧν ἐπλάσατο⁴ τὴν κεφαλὴν πηλῶ ἢ καὶ τὸ πρόσωπον, κᾶπειτα ἐν τοῖσι οἰκίοισι λιποῦσαι⁵ τὸν νεκρὸν αὐταὶ ἀνὰ τὴν πόλιν στρωφόμεναι τύπτονται ἐπεξωμέναι καὶ φαίνουσαι τοὺς μαζοὺς σὺν δέ σφι αἰ προσήκουσαι πᾶσαι. ἐτέρωθεν δὲ οἱ ἄνδρες τύπτονται, ἐπεξωσμένοι καὶ οὗτοι. ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσῃσι, οὕτω ἐς τὴν ταρίχευσιν κομίζουσι.

95. Εἰσὶ δὲ οἱ ἐπ' αὐτῶ⁶ τούτῳ κατέαται⁷ καὶ τέχνην ἔχουσι ταύτην.⁸ οὗτοι, ἐπεὰν σφι κομισθῆ νεκρὸς, δεικνύσι τοῖσι κομίσασι παραδείγματα νεκρῶν ξύλινα, τῆ γραφῆ

παντὸς νεωτερισμοῦ. Κατὰ Διόδωρον (ι, 82) ἔπρεπεν οὗτοι νὰ τηρῶσιν ἀκριβῶς διαγεγραμμένους τινὰς κανόνας, ἧ δὲ ὑπέρβασις αὐτῶν ἐτιμωρεῖτο διὰ θανάτου.

(1) Ὀφθαλμῶν ἰητροί· πρβ. Ὀμ. Ὀδ. δ, 231. Αἰγυπτίη, τῆ πλεῖστα φέρει Ζεῖδωρος ἄρουρα φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μειμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρὰ· ἰητρὸς δὲ ἕκαστος ἐπιστάμενος περὶ πάντων ἀνθρώπων.

(2) Ἀπογένηται· ἀποθάνη, τελευτήσῃ.

(3) Τοῦ καὶ λόγος ἤ· ἢ χρῆσις τῆς ἀναφορ. ἄνευ τοῦ ἂν εἶνε σπανία παρ' Ἀττικοῖς. Ἐπειδὴ τὸ ἂν κεῖται ἐν τῇ πρώτῃ καὶ ἡ ὑποθετικὴ ἔννοια ἐκφέρεται ἐπί.

(4) Κατ' ὧν ἐπλάσατο· τμησίσι = κατεπλάσατο.

(5) Λιποῦσαι· ὃ ἐστὶ αἰ θηλέαι ληπτέον ἐκ τοῦ· θῆλυ γένος

(6) Ἐπ' αὐτῶ· ἢ ἐπὶ σημαίνει τὸν σκοπὸν.

(7) Κατέαται· κάθηται· ὃ ἐστὶν ἐν οἰκίμασι· καθῆσθαι ἐπὶ τινι, λέγεται ἐπὶ χειρωνακτῶν καθημένων ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ των. Πρβ. Διοδ. κεφ. 1, 41. Οἱ μὲν οὖν τὰ σώματα θεραπεύοντες εἰσὶ τεχνῖται τὴν ἐπιστήμην ταύτην ἐκ γένους παρειληφότες.

(8) Ἐχουσι ταύτην· δηλ. τέχνην ταύτην ταριχεύσιος.

μεμιμημένα,¹ καὶ τὴν μὲν σπουδαιοτάτην² αὐτέων φασὶ εἶναι τοῦ³ οὐκ ὅσιον ποιεῦμαι τὸ οὐνομα ἐπὶ τοιούτῳ πράγματι οὐνομάξειν, τὴν δὲ δευτέραν⁴ δεικνύουσι ὑποδεεστέραν τε ταύτης καὶ εὐτελεστέραν, τὴν δὲ τρίτην εὐτελεστάτην· φράσαντες δὲ πυνθάνονται παρ' αὐτῶν, κατὰ ἦντινα βούλονται σφι σκευασθῆναι τὸν νεκρόν. οἱ μὲν δὴ⁵ ἐκποδῶν⁶ μισθῷ ὁμολογήσαντες ἀπαλλάσσονται, οἱ δὲ⁷ ὑπολειπόμενοι ἐν οἰκήμασι. ὧδε τὰ σπουδαιοτάτα⁸ ταριχεύουσι. πρῶτα μὲν σκολιῷ σιδήρῳ⁹ διὰ τῶν μυξωτήρων ἐξάγουσι τὸν ἐγκέφαλον, τὰ μὲν αὐτοῦ οὕτω ἐξάγοντες, τὰ δὲ ἐκχέοντες¹⁰ φάρμακα μετὰ δὲ λίθῳ Αἰθιοπικῷ¹¹ ὄξει¹² παρασχίσαντες παρὰ τὴν λαπάρην ἐξ ὧν εἶλον¹² τὴν κοιλίην πᾶσαν, ἐκκαθήραντες δὲ αὐτὴν καὶ διηθήσαντες οἶνω φοινικίῳ αὐτὶς διηθέουσι θυμιάμασι¹³ τετριμμένοισι· ἔπειτα τὴν νηδὺν σμύρνης ἀκηράτου τετριμμένης καὶ κα-

(1) Μεμιμημένα· παθητικ.

(2) Σπουδαιοτάτην· ὅ ἐστι τὴν ἀπαιτοῦσαν πλείστην ἐργασίαν καὶ κόπον· ἐννοεῖτ. ταρίχευσιν.

(3) Τοῦ=τούτου τοῦ Ὀσίριδος· τὸ ξύλινον εἶδωλον τοῦ Ὀσίριδος ἐργασίαν καὶ ἦτο παρεσκευασμένον κατ' εἶδος μούμιας.

(4) Τὴν δὲ δευτέραν· κατὰ Διοδώρ. 20 μῶν ἄξιας.

(5) Οἱ μὲν δὴ· ὅ ἐστι κομίσαντες τὸν νεκρόν.

(6) Ἐκποδῶν· ἐπιτείνει τὴν ἐννοίαν τοῦ ἀπαλλάσσοντες.

(7) Οἱ δέ· ὅ ἐστι ταριχεύσαντες.

(8) Τὰ σπουδαιοτάτα=τὴν σπουδαιοτάτην ταρίχευσιν.

(9) Σκολιῷ σιδήρῳ· τοιοῦτον ἐκ χαλκοῦ εὐρίσκεται ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ μουσεῖῳ τοῦ Βερολίνου.

(10) Ἐκχέοντες· δηλ. ἐξάγουσιν ἐκχέοντες· διὰ διαλυτικῶν ρευστῶν.

(11) Λίθῳ Αἰθιοπικῷ· ἐν τῷ μουσεῖῳ τοῦ Βερολίνου εὐρίσκονται τοιοῦτοι λίθοι.

(12) Ἐξ ὧν εἶλον· ἐξεῖλον.

(13) Θυμιάμασι· ἀρώματα, βάλσμον, λάδανον κλπ.

σίης καὶ τῶν ἄλλων θυωμάτων,¹ πλήν λιβανωτοῦ, πλήσαντες συρόραπτουσι ὀπίσω. ταῦτα δὲ ποιήσαντες ταριχεύουσι λίτρω,² κρύψαντες ἡμέρας ἑβδομήκοντα· πλεύνας³ δὲ τούτων οὐκ ἔξεστι ταριχεύειν. ἐπεὰν δὲ παρέλθωσι αἱ ἑβδομήκοντα, λούσαντες τὸν νεκρὸν κατελίσσουσι πᾶν αὐτοῦ τὸ σῶμα σινδόνης βυσσίνης⁴ τελαμῶσι κατατετηγμένοισι, ὑποχρίοντες τῷ κόμμι, τῷ δὲ ἀντὶ κόλλης τὰ πολλὰ χρέονται Αἰγύπτιοι. ἐνθεύτεν δὲ παραδεξάμενοί μιν οἱ προσήκοντες ποιεῦνται ξύλινον τύπον ἀνθρωποειδέα, ποιησάμενοι δὲ ἐσεργνῦσι τὸν νεκρὸν, καὶ κατακληῖσαντες οὕτω θησαυρίζουσι⁵ ἐν οἰκίῳ θηκαίῳ,⁶ ἰστάντες ὄρθον πρὸς τοῖχον.

96. Οὕτω μὲν τοὺς τὰ πολυτελέστατα σκευάζουσι νεκρούς. τοὺς δὲ τὰ μέσα βουλομένους, τὴν δὲ πολυτελείην φεύγοντας σκευάζουσι ᾧδε. ἐπεὰν τοὺς κλυστῆρας πλήσωνται τοῦ ἀπὸ κέρδου ἀλείφατος γινομένου, ἐν ᾧ ἐπλησαν τοῦ νεκροῦ τὴν κοιλίην, οὔτε ἀναταμόντες αὐτὸν

(1) Θύσμα· τὸ αὐτὸ τῷ ἀνωτέρῳ θυμῆμα. Ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῆτ ἐν Παρισίαις ἰατρικῆς ἀκαδημίας ἐξήχθη ὅτι ἦτο 1) βαλσαμώδης τις οὐσία ὁμοία τῇ στύρακι. 2) ὁμοία τῷ κέδρω, 3) ὁμοία σμύρνῃ, 4) ὁμοία τῷ μοσχακάρῳ.

(2) Λίτρω· ἄττιχ. νίτρω· μεταλλικὸν τι ἀλκαλικὸν ἄλας, δι' οὗ ἀπορροφᾶται τὸ ὑγρὸν, ὅπερ ἐντὸς διὰ τῶν θυμημάτων δὲν ἀποξηραίνεται.

(3) Πλένας· ὑπῆρχε φόβος μὴ τὸ λίτρον κατατῆξῃ τὰς σάρκας.

(4) Σινδόνης βυσσίνης· ἐνεκα τῆς λεπτότητος καὶ διαρκείας αὐτῶν ἦσαν περίφημοι ἐν τῇ ἀρχαιότητι· καὶ νῦν τοῦτο δεῖκνυται.

(5) Θησαυρίζουσι· δηλ. φυλάττουσι ὡς τὸν πολυτιμώτατον θησαυρόν.

(6) Θηκαίῳ· ἐκ τοιούτων συνίσταται ἡ νεκρόπολις Θῆβαι. Πρὸς τὰ β. δ. τῶν Θηβῶν ὑψοῦται ὄρος τι ἀμμῶδες ἐν τοῖς βράχοις τοῦ ὁποίου εἶνε ἐγγεγλυμμένοι ἀπειροὶ τάφοι· οἱ τοῖχοι τῶν τάφων ἐμπεριέχουσι ἄλληγορικὰς παραστάσεις ἐκ τοῦ βίου τοῦ θανόντος, ἐπιγραφὰς μετὰ τοῦ ὀνόματος, τῆς τάξεως, τοῦ τίτλου, καὶ ἱερὰ γωνμικά.

οὔτε ἐξελόντες τὴν νηδύν, κατὰ δὲ τὴν ἔδρην ἐσηθήσαντες καὶ ἐπιλαβόντες¹ τὸ κλύσμα τῆς ὀπίσω ὁδοῦ ταριχεύουσι τὰς προκειμένας ἡμέρας, τῇ δὲ τελευταίῃ ἐξιῶσι ἐκ τῆς κοιλίης τὴν κεδρίην² τὴν ἐσήκαν πρότερον. ἢ δὲ ἔχει τοσαύτην δύναμιν ὥστε ἅμα ἐσωτῆ τὴν νηδύν³ καὶ τὰ σπλάγχνα κατατετηκότα ἐξάγει τὰς δὲ σάρκας τὸ λίτρον κατατήκει, καὶ δὴ λείπεται τοῦ νεκροῦ τὸ δέρμα μῦνον καὶ τὰ ὀστέα· ἐπεὰν δὲ ταῦτα ποιήσωσι, ἀπ' ὧν ἔδωκαν οὕτω τὸν νεκρὸν, οὐδὲν ἐτι προηγματευθέντες.⁴

97. Ἡ δὲ τρίτη ταριχευσις ἐστὶ ἡδε, ἢ τοὺς χρήμασι ἀσθενεστέρους σκευάζει· συρμαίη⁵ διηθήσαντες τὴν κοιλίην ταριχεύουσι τὰς ἑβδομήκοντα ἡμέρας, καὶ ἔπειτα ἀπ' ὧν ἔδωκαν ἀποφέρεσθαι.

98. Τὰς δὲ γυναῖκας τῶν ἐπιφανέων ἀνδρῶν, ἐπεὰν τελευτήσωσι, οὐ παραντίκα διδοῦσι ταριχεύειν, οὐδὲ ὄσαι ἂν ἔωσι εὐειδέες κάρτα καὶ λόγου πλεῦνος γυναῖκες· ἀλλ' ἐπεὰν τριταῖαι ἢ τεταρταῖο γένωνται, οὕτω παραδιδούσι τοῖσι ταριχεύουσι.

99. Ὅς δ' ἂν ἢ αὐτῶν Αἰγυπτίων ἢ ξείνων ὁμοίως ὑπὸ κροκοδείλου ἀρπαχθεῖς ἢ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ φαίνεται τεθνεώς, κατ' ἣν ἂν πόλιν ἐξενειχθῆ, τούτους πᾶσα ἀνάγκη ἐστὶ ταριχεύσαντας αὐτὸν καὶ περιστείλαντας ὡς κάλλιστα θάψαι ἐν ἱρῆσι θήκησι· οὐδὲ ψαῦσαι ἐξεστι αὐτοῦ ἄλλον οὐδένα οὔτε τῶν προσηγόντων οὔτε τῶν φίλων, ἀλλὰ μιν οἱ ἱερεῖς αὐτοὶ οἱ τοῦ Νείλου,⁶ ἅτε πλέον τι ἢ ἀνθρώπου νεκρὸν, χειραπτάζοντας θάπτουσι.

(1) Ἐπιλαβόντες· κωλύειν μετὰ γενικῶς ὡς καὶ ἄνωτερ. καταλαβεῖν·

(2) Κεδρίην· τὸ ἀπὸ κέδρου ἄλειψαρ γινόμενον.

(3) Νηδύν· ἐνταῦθα τὸν στόμαχον· ἄνωτερ. τὴν κοιλίην.

(4) Πραγματευθέντες· παθ. ἄορ. ἐν μέσῃ σημασ.

(5) Συρμαίη· πιθανῶς ἐκ τῆς βραφανίδος παρεσκευασμένον καθαρτικόν.

(6) Τοῦ Νείλου· οἱ Αἰγύπτιοι ἐλάτρευον τὸν Νεῖλον ὡς θεόν.

100. Πρὸς δὲ τοὺς κώνωπας ἀφθόνους ἔονται, τάδε σφί ἐστι μεμηχανημένα. τοὺς μὲν τὰ ἄνω τῶν ἐλέων¹ οἰκέοντας οἱ πύργοι ὠφελέουσι, ἐς τοὺς ἀναβαίνοντες κοιμῶνται· οἱ γὰρ κώνωπες ὑπὸ τῶν ἀνέμων οὐκ οἰοί τέ εἰσι ὑψοῦ πέτεσθαι. τοῖσι δὲ περὶ τὰ ἔλα οἰκέουσι τάδε ἀντὶ τῶν πύργων ἄλλα μεμηχάνηται. πᾶς ἀνὴρ αὐτῶν ἀμφίσβλησρον κέκτηται, τῷ τῆς μὲν ἡμέρης ἰχθυὺς ἀγρεύει, τὴν δὲ νύκτα τάδε αὐτῷ χροῖται ἐν τῇ ἀναπαύεται κοίτῃ, περὶ ταύτην ἴστησι τὸ ἀμφίβληστρον, καὶ ἔπειτα ἐσθὺς ὑπ' αὐτῷ κατεύθει· οἱ δὲ κώνωπες, ἣν μὲν ἐν ἱματίῳ ἐνειλιζόμενος εὐδῆ ἢ συνδόνι, διὰ τούτων δάκνουσι, διὰ δὲ τοῦ δικτύου οὐδὲ πειρῶνται ἀρχῆν.

11.

ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΑΠΩΣΘΕΙΣΑ ΥΠΟ ΤΩΝ ΜΥΩΝ

(Βιβλ. Β΄. κεφ. 141.)

101. Μετὰ Ἄνυσιν βασιλεῦσαι τὸν ἰσθμὸν τοῦ Ἡφαίστου, τῷ οὐνομα εἶναι Σεθῶν² τὸν ἐν ἀλογίῃσι ἔχειν³ παραχρησάμενον τῶν μαχίμων Αἰγυπτίων ὡς οὐδὲν δεησόμενον αὐτῶν, ἄλλα τε δὴ ἄτιμα ποιεῦντα ἐς αὐτοὺς, καὶ σφραγ

(1) Τὰ ἄνω τῶν ἐλέων· τὸ μέρος τῆς Αἰγύπτου τὸ κείμενον ὑψηλότερα τῶν ὠρῶν.

(2) Σεθῶν· ἐν ἄλλαις πηγαῖς ἢ κατὰ τῶν Ἀσσυρίων στρατεία ἀποδίδεται οὐχὶ τῷ Σεθῶν, ἀλλὰ τῷ τρίτῳ βασιλεῖ τῆς Αἰθιοπίας Τηρράκα (713 π. Χ.).

(3) Ἐν ἀλογίῃσι ἔχειν ἀλογεῖν ὡς ἐν φροντίδι ἔχειν=φροντίζειν· τὸ δὲ παραχρησάμενον συμπληροῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ· ἐν ἀλογίῃσι ἔχειν ἢ δὲ γενικ. τῶν μαχίμων δυνάμει τῆς ἐμπεριεχομένης ἐννοίας τοῦ ἀφροντιστεῖν.

ἀπολέσθαι τὰς ἀρούρας,¹ τοῖσι ἐπὶ τῶν προτέρων βασιλέων δεδόσθαι ἐξαιρέτους ἐκάστῳ δυνάδεκα ἀρούρας. μετὰ δὲ ἐπ' Αἴγυπτον ἐλαύνειν στρατὸν² μέγαν Σαναχάριβον³ βασιλέα Ἀραβίων τε καὶ Ἀσσυρίων· οὐκ ὦν δὴ ἐθέλειν τοὺς μαχίμους τῶν Αἴγυπτίων βοηθέειν. τὸν δὲ ἰστέα ἐς ἀπορίην ἀπειλημένον ἐσελθόντα ἐς τὸ μέγαρον πρὸς τῶγαλμα ἀποδύρεσθαι, οἷα κινδυνεύει παθεῖν· ὀλοφυρόμενον δ' ἄρα μιν ἐπελθεῖν ὕπνου, καὶ οἱ δόξα ἐν τῇ ὄψι ἐπιστάντα τὸν θεὸν θαρσύνειν, ὡς οὐδὲν πείσεται ἄχαρι ἀντιάζων⁴ τὸν Ἀραβίων στρατὸν· αὐτὸς⁵ γάρ οἱ πέμψειν τιμωροὺς. τούτοισι δὴ μιν πίσυνον τοῖσι ἐνυπνίοισι,⁶ παραλαβόντα Αἴγυπτίων τοὺς βουλομένους οἱ ἔπεσθαι, στρατοπεδεύσασθαι ἐν Πηλουσίῳ (ταύτῃ γάρ εἰσι αἱ ἐσβολαί)· ἔπεσθαι δὲ οἱ τῶν μαχίμων μὲν οὐδένα ἀνδρῶν, καπήλους⁷ δὲ καὶ χειρώννακτας καὶ ἀρσουραίους ἀνθρώπους. ἐνθαῦτα ἀπικομένους, τοῖσι ἐναντίοισι [αὐτοῖσι] ἐπιχυθέντας νυκτὸς μῦς ἀρουραίους⁸ κατὰ μὲν φαγεῖν⁹ τοὺς φαρετρεῶνας αὐτῶν, κατὰ δὲ τὰ τόξα, πρὸς δὲ τῶν ἀσπίδων τὰ ὄχανα, ὥστε

(1) Ἀρούρας· ἔνεκεν σαφηνείας ἐπαναλαμβάνεται.

(2) Στρατὸν· ἢ αὐτὴ ἐκστρατεία ἐκτίθεται διεξοδικῶς ὑπὸ τοῦ προφήτου Ἡσαίου κεφ. 39, 37.

(3) Σαναχάρ· διάδοχος Σαλμανάσαρος.

(4) Ἀντιάζειν μετ' αἰτίατ. καὶ ἐν ἁ. Βιβλ. 105.

(5) Αὐτός· ἔπρεπε δυνάμει τοῦ ἀπαρεμφ. μᾶλλον· αὐτόν.

(6) Τοῖσι ἐνυπνίοισι· ὁ πληθυντ. ἐπειδὴ λαμβάνονται ἐν ὄψι τὰ καθ' ἑκαττα φαινόμενα τοῦ ἐνυπνίου.

(7) Καπήλους· ἢ τᾶξις τῶν τεγνιτῶν.

(8) Μῦς ἀρουραίους· ὁ Ἡσαίας ἀποδίδει τὴν ἥπταν τῶν Ἀσσυρίων εἰς λοιμόν. Ἐν τοῖς ἱερογλυφικοῖς ὅμως παρίσταται ὁ μῦς ὡς ἡ αἰσθητικὴ εἰκὼν τῆς καταστροφῆς, καὶ πιθανῶς οἱ ἱερεῖς παρηρημήευσαν τοῦτο.

(9) Κατὰ μὲν φαγεῖν· τμησίς· ἢ κατὰ σημαίνει τὸ ἐντελῶς· (ἐνταῦθα ἀπὸ ἄνω μέχρι κάτω).

τῇ ὑστεραίῃ φευγόντων σφέων γυμνῶν [ὄπλων¹] πεσεῖν πολλούς. καὶ νῦν οὗτος ὁ βασιλεὺς ἔστηκε ἐν τῷ ἰρῶ τοῦ Ἡφαίστου λίθινος, ἔχων ἐπὶ τῆς χειρὸς μῦν, λέγων διὰ γραμμάτων τάδε· Ἐς ἐμὲ τῖς ὁρῶν εὐσεβῆς ἔστω.

12

Ο ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

(Βιβλ. Β΄. κεφ. 148).

102. Πολλῶν μὲν Ἑλληνικῶν ἔργων καὶ μεγάλων ἀνταξίῃ τῶν πυραμίδων ἐκάστη ὁ δὲ δὴ λαβύρινθος² καὶ τὰς πυραμίδας ὑπερβάλλει. τοῦ γὰρ³ δυώδεκα μὲν εἰσι αὐλαὶ⁴ κατάστεγοι,⁵ ἀντίπυλοι ἀλλήλησι, ἕξ μὲν πρὸς βορέω, ἕξ δὲ πρὸς νότον τετραμμένοι, συνεχεές· τοῖχος δὲ ἕξωθεν ὁ αὐτὸς σφεας περιέργει. οἰκήματα⁶ δ' ἔνεστι διπλᾶ, τὰ μὲν ὑπόγαια, τὰ δὲ μετέωρα ἐπ' ἐκείνοισι, τρισχίλια ἀριθμὸν, πεντακοσίων καὶ χιλίων ἐκάτερα. τὰ μὲν νυν μετέ-

(1) Ὅπλων· ἕξαρτ. ἐκ τοῦ γυμνῶν.

(2) Λαβύρινθος ἐκτὸς τοῦ Ἡροδότου διηγοῦνται ἔτι ὁ Στράβων καὶ Διόδωρος.

(3) Τοῦ γάρ· ἔχει δεικτικὴν δύναμιν.

(4) Δυώδεκα μὲν εἰσι αὐλαί· κατὰ Στράβωνα ὁ ἀριθμὸς τῶν αὐλῶν ἦτο μείζων. Τὸ οἰκοδόμημα ἔσχε τόσας συνεχεῖς αὐλάς μετὰ περιστευλιῶν, ὅσοι ἦσαν οἱ νομοί· διότι ἕθος ἦτο πάντες ρί νομοὶ νὰ συνεχῶνται ἐνταῦθα. Οἱ πληρεξούσιοι ἐκάστου νομοῦ συνηθροίζοντο ἐνταῦθα καὶ ἐβουλεύοντο περὶ τῶν κοινῶν.

(5) Αὐλαὶ κατάστεγοι· κατ' ἀντίθ. πρὸς τὸ αὐλαὶ ὑπαίθριοι.

(6) Οἰκήματα· διὰ τῶν αὐλῶν, ὧν ἕξ ἔκειντο πρὸς Β. ἕξ δὲ πρὸς Μ. εἰσῆργετό τις εἰς τὰ δωμάτια, ὧν ὁ ἀριθμὸς συνεποσοῦτο εἰς 3,000, ὧν 1500 ὑπὲρ τὴν γῆν καὶ 1500 ὑπὸ ταύτην.

ώρα τῶν οἰκημάτων αὐτοί τε ὠρῶμεν διεξιόντες καὶ αὐτοὶ
 θεησάμενοι λέγομεν, τὰ δὲ αὐτῶν ὑπόγαια λόγοισι ἐπυ-
 θανόμεθα. οἱ γὰρ ἐπεστεῶτες τῶν Αἰγυπτίων δεικνύουσι
 αὐτὰ οὐδαμῶς ἤθελον, φάμενοι θήκας αὐτόθι εἶναι τῶν
 τε ἀρχὴν τὸν λαβύρινθον τοῦτον οἰκοδομησαμένων βασι-
 λέων¹ καὶ τῶν ἰσῶν κροκοδείλων. οὕτω τῶν μὲν κάτω
 περὶ οἰκημάτων ἀκοῇ παραλαβόντες λέγομεν, τὰ δὲ ἄνω
 μέζονα ἀνθρωπηῶν ἔργων αὐτοὶ ὠρῶμεν. αἶ τε γὰρ ἔξο-
 δοί² διὰ τῶν στεγέων³ καὶ οἱ εἰλιγμοὶ διὰ τῶν ἀυλέων
 ἐόντες ποικιλώτατοι θῶμα μυρίων παρείχοντο ἐξ αὐλῆς
 τε ἐς τὰ οἰκήματα διεξιούσι καὶ ἐκ τῶν οἰκημάτων ἐς πα-
 στάδας, ἐς στέγας τε ἄλλας ἐκ τῶν παστάδων⁴ καὶ ἐς αὐ-
 λὰς ἄλλας ἐκ τῶν οἰκημάτων. ὀροφὴ δὲ πάντων τούτων
 λιθίνη⁵ κατάπερ οἱ τοῖχοι, οἱ δὲ τοῖχοι τύπων ἐγγεγλυμ-
 πλέοι, μένων αὐλῆ δὲ ἐκάστη περιστῦλος λίθου λευκοῦ ἐρ-
 μοσμένου τὰ μάλιστα. τῆς δὲ γωνίης τελευτῶντος τοῦ λαβυ-
 ρίνθου ἔχεται πυραμῖς⁶ τεσσαρακοντόρηνιος, ἐν τῇ ζῶα
 μεγάλα ἐγγέγλυπται· ὁδὸς δ' ἐς αὐτὴν ὑπὸ γῆν πεποιήται.

(1) Βασιλέων· τὸ οἰκοδόμημα δὲν ἔχει τὴν γένεσιν του ἐκ τῶν δω-
 δεκαρχῶν, ἀλλ' ἐκ τοῦ τρίτου Ἀμενεμά (Μοίριδος) οὗ τὸ ὄνομα ἐν
 πολλοῖς τῶν λειψάνων εὐρέθη (2,100 π. X.).

(2) Ἐξοδοί=διέξοδοι.

(3) Στεγέων=οἰκημάτων.

(4) Παστάδων· εἶδος περιδρόμων διὰ στοῶν.

(5) Λιθίνη· ἰδ. Στράβ. αἱ στέγαι τῶν οἰκῶν μονόλιθοι καὶ τῶν
 κρυπτῶν τὰ πλάτη μονολίθους ὡσαύτως ἐστέγασται πλαζίν· ὑπερβαλ-
 λούσαις τὸ μέγεθος, ξύλων οὐδαμοῦ μεταμεμιγμένων οὐδ' ἄλλης οὐ-
 δεμιᾶς.

(6) Πυραμῖς· πρβ. Στράβ. ἐπὶ τέλει δὲ τῆς οἰκοδομίας ταύτης πλέον
 ἢ στάδιον ἐπεχούσης ὁ τάφος ἐστί, πυραμῖς τετράγωνος, ἐκάστην
 τετράπλευρόν πως ἔχουσα τὴν πλευρὰν, καὶ τὸ ἴσον ὕψος.

ΟΙ ΑΙΘΙΟΠΕΣ ΜΑΚΡΟΒΙΟΙ

(Βιβλ. Γ', κεφ. 20-23, 25).

103. Ἐπεὶ τε δὲ τῷ Καμβύσῃ ἐκ τῆς Ἐλεφαντίνης ἀπίκοντο οἱ Ἰχθυοφάγοι, ἔπεμπε αὐτοὺς ἐς τοὺς Αἰθίοπας ἐντειλάμενός τε τὰ λέγειν χορῆ, καὶ δῶρα φέροντας πορφύρεόν τε εἶμα καὶ χρύσειον στρεπτόν περιανχένιον καὶ ψέλια καὶ μύρου ἀλάβαστρον¹ καὶ φοινικῆϊου οἴνου κάδον. οἱ δὲ Αἰθίοπες οὗτοι, ἐς τοὺς ἀπέπεμπε ὁ Καμβύσης, λέγονται εἶναι μέγιστοι² καὶ κάλλιστοι ἀνθρώπων πάντων· νόμοισι δὲ καὶ ἄλλοισι χρᾶσθαι αὐτοὺς φασὶ κεχωρισμένοι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων³ καὶ δῆ⁴ καὶ κατὰ⁵ τὴν βασιλῆϊν τοιῶδε τὸν ἂν τῶν ἀστῶν κρίνωσι μέγιστόν τε εἶναι καὶ κατὰ τὸ μέγεθος ἔχειν τὴν ἰσχὺν, τοῦτον ἀξιούσι βασιλεύειν.

104. Ἐς τοὺτους δὴ ὦν τοὺς ἄνδρας ὡς ἀπίκοντο οἱ Ἰχθυοφάγοι, διδόντες τὰ δῶρα τῷ βασιλεῖ αὐτῶν ἔλεγον τάδε· βασιλεὺς ὁ Περσέων Καμβύσης, βουλόμενος φίλος τοι καὶ ξεῖνος γενέσθαι, ἡμέας τε ἀπέπεμψε ἐς λόγους τοι ἔλθειν κελεύων, καὶ δῶρα ταῦτά τοι διδοῖ, τοῖσι καὶ αὐτὸς

(1) Μύρου ἀλάβαστρον. ἐν Εὐαγγ. Ματθ. κεφ. 26, 57 ἀπαντᾷ ἡ αὐτὴ ἔκφρασις.

(2) Μέγιστοι· πρβ. Ἡσαΐαν 45, 14.

(3) Κεχωρισμένοι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· ὄρα τὴν βραχυλογίαν ἧτις ἰδίως ἐν τοῖς ῥήμασι τοῖς σημαίνουσιν ὁμοιότητα καὶ διαφορὰν ἀπαντᾷ.

(4) Καὶ δῆ· συγνάκις μετὰ τὸ ἄλλος ἀπαντᾷ, καί, ἐξαιρῶν περιστασιν τινὰ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς ἄλλην.

(5) Κατὰ· σημ. συμφωνίαν.

μάλιστα ἤδεται χρεώμενος. Ὁ δὲ Αἰθίοψ,¹ μαθὼν ὅτι κατόπται ἤκοιεν, λέγει πρὸς αὐτοὺς τοιάδε· Οὔτε ὁ Περσέων βασιλεὺς δῶρα ὑμέας ἐπεμψε φέροντας προτιμῶν πολλοῦ² ἐμοὶ ξεῖνος γενέσθαι, οὔτε ὑμεῖς λέγεται ἀληθέα (ἤκετε γὰρ κατόπται τῆς ἐμῆς ἀρχῆς), οὔτε ἐκεῖνος ἀνήρ ἐστι δίκαιος· εἰ γὰρ ἦν δίκαιος, οὔτ' ἂν ἐπεθύμησε χάριος ἄλλης ἢ τῆς ἑωυτοῦ, οὔτ' ἂν ἐς δουλοσύνην ἀνθρώπους ἦγε ὑπ' ὧν μηδὲν³ ἠδίκηται. νῦν δὲ⁴ αὐτῷ τόξον τότε διδόντες τάδε⁵, ἔπεα λέγετε· βασιλεὺς ὁ Αἰθιοπίων συμβουλευεῖται τῷ Περσέων βασιλεῖ, ἐπεὰν οὔτω εὐπετέως⁶ ἔλκωσι τὰ τόξα Πέρσαι ἐόντα μεγάθει τσαῦτα, τότε ἐπ' Αἰθιοπίας τοὺς μακροβίους πλήθει⁶ ὑπερβαλλόμενον στρατεύεσθαι μέχρι δὲ τούτου θεοῖσι εἰδέναι χάριν, οἱ οὐκ ἐπὶ νόον τράπουσι⁷ Αἰθιοπίων παισὶ γῆν ἄλλην προσκῆσθαι τῇ ἑωυτῶν.

105. Ταῦτα δὲ εἶπας καὶ ἀνεῖς⁸ τὸ τόξον παρέδωκε τοῖσι

(1) Ὁ δὲ Αἰθίοψ: = ὁ Αἰθιοπίων βασιλεὺς.

(2) Προτιμῶν πολλοῦ· γενικ. ἕνεκα τῆς ἐν τῷ ῥήματι ἐμπεριεχομένης συγκριτ. ἐννοίας.

(3) Μηδὲν οὐχὶ οὐδέν, ἐπειδὴ ἀναφορικὴ πρότασις ἀνήκει εἰς ὑποθετικὴν.

(4) Νῦν δὲ· ἀντιτίθεται πρὸς τὴν ὑποθ. εἰ ἦν δίκαιος (οὗ γὰρ ἐστὶ δίκαιος.)

(5) Οὔτω εὐπετέως· τὸ οὔτω δεῖξιν σημ. ὁ βασιλεὺς μετὰ τούτους τοὺς λόγους ἔτεινε τὸ τόξον. Περὶ τῶν αἰθιοπικῶν τόξων πρβλ. βιβλ. ζ, 69. Αἰθιοπεὶς δὲ παρδαλέας τε καὶ λεοντέας ἐναμμένους τόξα εἶχον ἐκ Φοίνικος σπάθης πεποιημένα μακρά, τετραπηγέων οὐκ ἐλάσσων, ἐπὶ δὲ καλαμίνοισι ἰσχυροῦσι μικροῦσι· ἀντὶ δὲ σιδήρου ἐπὶ λίθος ὄξυς πεποιημένος.

(6) Πλήθει ὑπερβαλλόμενον· ἐννοεῖτ. Αἰθιοπίας.

(7) Ἐπὶ νόον τράπουσι. ἀντὶ ἐπὶ νόον τράπειν μεταχειρ. ἐν τῇ αὐτῇ σημ. ὁ Ἡρόδ. ἐπὶ νόον ποιέειν· ὁ Ἡρόδ. μεταχειρίζεται προσέτι τράπειν καὶ τέμνειν, ἀντὶ τρέπειν καὶ τέμνειν.

(8) Ἄνεῖς τὸ τόξον· χαλαρώσας τὸ τόξον.

ἤκουσι.¹ λαβὼν δὲ τὸ εἶμα τὸ πορφύρεον εἰρώτα, ὅτι εἶη καὶ ὄκως πεποιημένον. εἰπόντων δὲ τῶν Ἰχθυοφάγων τὴν ἀληθείην περὶ τῆς πορφύρης καὶ τῆς βαφῆς, δολεροῦς μὲν τοὺς ἀνθρώπους ἔφη εἶναι, δολερά² δὲ αὐτῶν τὰ εἶματα. δεύτερα δὲ τὸν χρύσειον εἰρώτα³ στρεπτόν τὸν περιανχένιον καὶ τὰ ψέλια ἐξηγεομένων⁴ δὲ τῶν Ἰχθυοφάγων τὸν κόσμον αὐτῶν γελάσας ὁ βασιλεὺς καὶ νομίσας εἶναί σφρα πέδας εἶπε, ὡς παρ' ἑωυτοῖσί εἰσι ὄμοιαλεώτεραι τούτων πέδαί. τρίτον δὲ εἰρώτα τὸ μύρον· εἰπόντων δὲ τῆς ποιήσιος πέρι καὶ ἀλείψιος, τὸν αὐτὸν λόγον τὸν καὶ περὶ τοῦ εἵματος εἶπε. ὡς δὲ ἐς τὸν οἶνον ἀπίκετο καὶ ἐπύθετο αὐτοῦ τὴν ποιήσιν, ὑπερησθεὶς τῷ πόματι ἐπέειπε, ὅτι τε σιτέεται ὁ βασιλεὺς καὶ χρόνον ὀκόσον μακρότατον⁵ ἀνὴρ Πέρσης ζῶει. οἱ δὲ σιτέεσθαι μὲν τὸν ἄρτον εἶπαν, ἐξηγησάμενοι τῶν πυρῶν τὴν φύσιν⁶ ὀγδῶκοντα δ' ἔτεα ζόης πλήρωμα ἀνδρὶ⁷ μακρότατον⁸ προκέεσθαι. πρὸς ταῦτα ὁ Αἰθίοψ ἔφη οὐδὲν θωυμάζειν, εἰ σιτεόμενοι κόπρον ἔτεα ὀλίγα ζῶουσιν· οὐδὲ γὰρ ἂν τοσαῦτα δύνασθαι ζῶειν σφέας, εἰ μὴ τῷ πόματι τῷδε ἀνέφερον,⁹ φράζων¹⁰ τοῖσι Ἰχθυοφάγοισι

(1) Τοῖσι ἤκουσι· εἰς τοὺς πρέσβεις, ἀγγέλους.

(2) Δολερά· διότι τὸ χρῶμά των δὲν ἦτο φυσικόν, ἀλλὰ τεχνικόν καὶ οὕτως εἰπεῖν ἀπατηλόν.

(3) Τὸν χρύσειον εἰρώτα· συμπληρ. ἐκ τῆς συνεχείας αὐτοῦς.

(4) Ἐξηγεομένων· τὸ ἡγεῖσθαι κυρ. σημ. προηγεῖσθαι μεταφορ. ὀδηγεῖν· διὰ τῆς συνθέσεως λαμβάνει τὴν μεταφ. σημ. ἐξηγεῖν, διασαφηνίζειν.

(5) Μακρότατον· κατηγορ. ἐπίθ. εἰς τὸ ὀκόσον.

(6) Τὴν πυρῶν φύσιν· οἱ μακρόβιοι δὲν εἰργάζοντο τὴν γῆν.

(7) Ζόης πλήρωμα .. μακρότατον· ὡς κατηγορ. εἰς τὸ προκέεσθαι.

(8) Ἄνδρὶ ἐνταῦθα ἐν γενικωτέρῳ σημασία, θνητῷ, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς θεοὺς.

(9) Ἄνεφερον· ἀναφέρειν=ἀναλαμβάνειν.

(10) Φράζων=δεικνύς.

τὸν οἶνον· τοῦτο γὰρ ἑαυτοὺς ὑπὸ Περσέων ἐσσοῦσθαι.

106. Ἀντειρομένων δὲ τὸν βασιλέα τῶν Ἰχθυοφάγων τῆς ζόης καὶ διαίτης πέρι, ἔτα μὲν ἐς εἴκοσι τε καὶ ἑκατὸν τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ἀπικνίεσθαι, ὑπερβάλλειν δὲ τινὰς καὶ ταῦτα, σίτησιν δὲ εἶναι κρέα ἐφθὰ καὶ πόμα γάλα. θωῦμα δὲ ποιευμένων τῶν κατασκόπων περὶ τῶν ἐτέων, ἐπὶ κρήνην σφι ἠγήσασθαι ἀπ' ἧς λουόμενοι λιπαρώτεροι ἐγίνοντο, κατάπερ εἰ ἐλαίου εἶη· ὕζειν δὲ ἀπ' αὐτῆς ὡς εἰ ἰων.¹ ἀσθενὲς δὲ τὸ ὕδωρ τῆς κρήνης ταύτης οὕτω δὴ τι ἔλεγον εἶναι οἱ κατάσκοποι, ὥστε μὴδὲν οἶόν τε εἶναι ἐπ' αὐτοῦ ἐπιπλώειν, μῆτε ξύλον μῆτε τῶν ὄσα ξύλου ἐστὶ ἐλαφρότερα, ἀλλὰ πάντα σφέα χωρέειν ἐς βυσσόν· τὸ δὲ ὕδωρ τοῦτο εἰ σφί ἐστι ἀληθέως οἶόν τι λέγεται, διὰ τοῦτο ἂν εἶεν, τούτῳ τὰ πάντα χρεώμενοι, μακρόβιοι. ἀπὸ τῆς κρήνης δὲ ἀπαλλάσσομένων, ἀγαγεῖν σφέας ἐς δεσμοτήριον ἀνδρῶν, ἐνθα τοὺς πάντας ἐν πέδησι χουσέησι δεδέσθαι· ἐστὶ δὲ ἐν τούτοισι τοῖσι Αἰθίοψι πάντων ὁ χαλκὸς σπανιώτατον καὶ τιμιώτατον. θεησάμενοι δὲ καὶ τὸ δεσμοτήριον, ἐθεήσαντο καὶ τὴν τοῦ ἡλίου λεγομένην τροπέξαν.

107. Θεησάμενοι δὲ τὰ πάντα οἱ κατάσκοποι ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω· ἀπαγγειλάντων δὲ ταῦτα τούτων, αὐτίκα ὁ Καμβύσης ὄργην ποιησάμενος² ἐστρατεύετο ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας, οὔτε παρασκευὴν σίτου οὐδεμίαν παραγγείλας οὔτε λόγον ἑαυτῷ δοῦς,³ ὅτι ἐς τὰ ἔσχατα τῆς γῆς⁴ ἐμελλε στρατεύεσθαι· οἷα δὲ ἐμμανῆς τε ἑὼν καὶ οὐ φρενήρης,⁵

(1) Ἰων. θηλ. ὄζοι.

(2) Ὀργὴν ποιησάμενος = ὀργισθεὶς.

(3) Λόγον ἑαυτῷ δοῦς· ἀναλογισθεὶς.

(4) Ἐς τὰ ἔσχατα γῆς· κατ' ἀναφορ. πρὸς τὸ κεφ. 17. Αἰθίοπας οἰκημένους Λιβύης ἐπὶ τῇ νοτιῇ θαλάσσει.

(5) Ἐμμανῆς τε ἑὼν καὶ οὐ φρενήρης· ὁ Ἡροδ. ὡς καὶ ὁ Σοφ.

ὡς ἤκουε τῶν Ἰχθυοφάγων, ἐστρατεύετο, Ἑλλήνων¹ μὲν τοὺς παρεόντας αὐτοῦ ταύτη τάξας ὑπομένειν, τὸν δὲ πεζὸν πάντα ἅμα ἀγόμενος. ἐπεὶ τε δὲ στρατευόμενος ἐγένετο ἐν Θήβησι, ἀπέκρινε τοῦ στρατοῦ ὡς πέντε μυριάδας, καὶ τούτοισι μὲν ἐνετέλλετο Ἀμμωνίους ἐξανδραποδισαμένους τὸ χρηστήριον τὸ τοῦ Διὸς ἐμπροῆσαι, αὐτὸς δὲ τὸν λοιπὸν ἄγων στρατὸν ἦτε ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας. πρὶν δὲ τῆς ὁδοῦ τὸ πέμπτον μέρος διεληλυθέναι τὴν στρατιήν, αὐτίκα πάντα αὐτοὺς τὰ εἶχον² σιτίων ἐχόμενα³ ἐπελελοιπίεε,⁴ μετὰ δὲ τὰ σιτία καὶ τὰ ὑποζύγια ἐπέλιπε κατεσθιόμενα. εἰ μὲν νυν μαθὼν ταῦτα ὁ Καμβύσης ἐγνωσιμάχεε⁵ καὶ ἀπῆγε ὀπίσω τὸν στρατὸν, ἐπὶ τῇ⁶ ἀρχῇθεν γενομένη ἀμαρτάδι ἦν ἄν ἀνὴρ σοφός, νῦν δὲ οὐδένα λόγον ποιούμενος⁷ ἦτε αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω. οἱ δὲ στρατιῶται ἕως μὲν τι εἶχον ἐκ τῆς γῆς λαμβάνειν, ποιηφαγέοντες διεζῶον, ἐπὶ δὲ ἐς τὴν ψάμ-

ἀρέσκονται· εἰς τὴν παράταξιν θετικῆς καὶ ἀρνητικῆς ἐκφράσεως πρὸς δῆλωσίν τινα τῆς αὐτῆς ἐννοίας· οὕτω· παραφρονέειν καὶ οὐκ εἶναι νοήμονα· χαλὸς ἐὼν καὶ οὐκ ἀρτίπους.

(1) Ἑλλήνων· οἵτινες ὑπηρέτουσιν ὡς ναῦται στρατιῶται.

(2) Τὰ εἶχον τὸ ὑποκείμεν. τῆς κυρίας προτάσεως εἶνε ὡς ἀντικείμεν. ἐν τῇ ἀναφορικῇ.

(3) Σιτίων ἐχόμενα·=τὰ σιτία· ὁμοίαι περίφρασις, τὰ τῶν ὀνειράτων ἐχόμενα·=τὰ ὀνειράτα.

(4) Ἐπελελοιπίεε· μεταβ. οὕτω· ὕδωρ μιν ἐπέλιπε.

(5) Ἐγνωσιμάχεε· γνωσιμαχέειν·=τὸ μεταγινώσκειν καὶ συνιέναι τοῦ ἀμαρτήματος, οἷον τῇ προτέρῃ γνώμῃ ἢ ἔσχε μάχεσθαι. (Βεσκέρου ἀνέκδ. 33)· κατ' ἄλλον γραμματικ. μεταβουλεύσασθαι καὶ τῇ ἤδη κεκυρωμένη γνώμῃ μάχεσθαι· ὀρθόν εἶνε τό· τῇ ἑωυτοῦ γνώσει (γνώμῃ) μάχεσθαι ὃ ἐστὶ μετανοεῖν, μεταγινώσκειν. Ἐντεῦθεν ἀνεπτύχθη ἡ σημασ. συγχωρεῖν ἢ παραχωρεῖν.

(6) Ἐπὶ τῇ· ἢ ἐπὶ ἐν χρονικ. σημασ.=μετά.

(7) Οὐδένα λόγον ποιούμενος·=οὐδενὸς (πράγματος) λόγον ποιούμενος.

μον¹ ἀπίκοντο, δεινὸν ἔργον αὐτῶν τινες ἐργάσαντο· ἐκ δεκάδος γὰρ ἓνα σφέων αὐτῶν ἀποκληρώσαντες κατέφαγον· πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Καμβύσης, δείσας τὴν ἀλληλοφαγίην, ἀπείσ τὸν ἐπ' Αἰθίοπας στόλον ὀπίσω ἐπορεύετο, καὶ ἀπικνέεται ἐς Θήβας πολλοὺς ἀπολέσας τοῦ στρατοῦ. ἐκ Θηβέων δὲ καταβὰς ἐς Μέμφιν τοὺς Ἕλληνας ἀπῆκε ἀππλέειν. ὁ μὲν ἐπ' Αἰθίοπας στόλος οὕτω ἐπρηξε.

14

Ο ΔΑΚΤΥΛΙΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΥΚΡΑΤΟΥΣ

(Βιβλ. Γ'. κεφ. 39-43).

108. Καμβύσειω δὲ ἐπ' Αἴγυπτον στρατενομένου, ἐποιήσαντο καὶ Λακεδαιμόνιοι στρατηγὴν ἐπὶ Σάμον τε καὶ Πολυκράτα² τὸν Αἰάκεος, ὅς ἔσχε Σάμον ἐπαναστάς³· καὶ τὰ μὲν πρῶτα τριχῆ⁴ δασάμενος τὴν πόλιν τοῖσι ἀδελφεοῖσι Πανταγνώτῳ καὶ Συλοσῶντι⁵ ἔνειμε, μετὰ δὲ τὸν μὲν

(1) Ψάμμον· ἔνν. τὴν Λιβυκὴν ἔρημον.

(2) Πολυκράτα· ὁ Πολυκράτης ἀνῆκεν εἰς τὴν τάξιν τῶν πλουσιῶν γαιοκτημόνων (γεωμορῶν) ἐν Σάμῳ. Ἔνεκα τῆς ἐλευθεριότητός του τῆς πανουργίας καὶ ἰσχύος κατάρθρωσε νὰ καταλάβῃ τὴν ἀκρόπολιν καὶ τῇ βοήθειᾳ μισθοφόρων στρατιωτῶν καὶ τοῦ Ἀμάσιος βασιλέως τῆς Αἰγύπτου καὶ Λυγδάμιδος ἐκ Νάξου καθυπέταξεν ἅπασαν τὴν Σάμον. Ἐτυράννευσεν ἀπὸ τοῦ 532—522 π. Χ.

(3) Ἐπαναστάς· κατὰ τῆς κυριαρχίας τοῦ δήμου, ἣτις πρὸ 30 ἐτῶν εἶχεν ἐγκατασταθῆ.

(4) Τριχῆ·=κατὰ τρία μέρεα.

(5) Συλοσῶντι· ὁ Συλοσῶν μετέσχε τῆς στρατείας τοῦ Καμβύσου κατὰ τῆς Αἰγύπτου μετὰ τὴν ἔξωσίν του.

αὐτὸν ἀποκτείνας, τὸν δὲ νεώτερον Συλοσῶντα ἐξελάσας ἔσχε πᾶσαν Σάμον ἰσχων δὲ ξεινίην Ἀμάσι¹ τῷ Αἰγύπτου βασιλείῃ συνεθήκατο, πέμπων τε δῶρα καὶ δεκόμενος ἄλλα παρ' ἐκείνου. ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ αὐτίκα τοῦ Πολυκράτους νὰ πρήγματα² ἠϋξέτο καὶ ἦν βεβωμένα³ ἀνά τε τὴν Ἰωνίην καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα· ὅκου γὰρ ἰθύσειε⁴ στρατεύεσθαι, πάντα οἱ ἐχώρει εὐτυχέως· ἔκτητο δὲ πεντηκοντέους τε ἑκατὸν καὶ χιλίους τοξότας. ἔφερε δὲ καὶ ἦγε⁵ πάντας, διακρίνων οὐδένα· τῷ γὰρ φίλῳ ἔφη χαριεῖσθαι μᾶλλον⁶ ἀποδιδούς τὰ ἔλαβε, ἢ ἀρχὴν μηδὲν λαβών.⁷ συχνὰς μὲν δὴ τῶν νήσων αἰρήκει,⁸ πολλὰ δὲ καὶ τῆς ἠπείρου ἄστυα. ἐν δὲ δὴ καὶ Λεσβίους, πανστρατιῇ βοηθέοντας Μιλησίοισι,⁹ ναυμαχίῃ κρατήσας εἶλε, οὐ τὴν τάφρον περὶ τὸ τεῖχος τὸ ἐν Σάμῳ πᾶσαν δεδεμένοι¹⁰ ὤρουξαν.

109. Καί κως¹² τὸν Ἀμασιν εὐτυχέων μεγάλως ὁ Πολυ-

(1) Ἀμάσι· Ἀμασις, φιλέλλην βασιλεὺς ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 560—526 π. X.

(2) Τὰ πρήγματα· ἡ δύναμις.

(3) Βεβωμένα· Ἰων. ἀντὶ βεβοημένα· περιβόητα.

(4) Ὀκου... ἰθύσειε· ἢ εὐκτική ὡς συχν. μετὰ τὸ ὅκως ἐπὶ ἀορίστοι ἐπαναλήψεως· ἰθύσειε=ὁρμήσειε.

(5) Ἐφερε καὶ ἦγε· φέρειν ἐπὶ ἀντικειμένων, ἄτινα ἀποκομίζονται, ἄγειν ἐπὶ ἐμφύχων ὄντων (κτηνῶν, δούλων κλπ.).

(6) Μᾶλλον· συναπτ. πρὸς τὸ χαριεῖσθαι.

(7) Ἀρχὴν μηδὲν λαβών· ἢ ἐν γένει μηδὲν, ὅπως διόλου.

(8) Συχνὰς δὲ αἰρήκει· διὰ τῆς καθυποτάξεως τῶν πλείστων περικειμένων νήσων ὁ Πολυκράτης κατέστησε τὴν Σάμον σποδαιοτάτην ναυτικὴν δύναμιν ἐν τῷ Αἰγαίῳ.

(9) Μιλησίοισι· ὅπως καταστρέψῃ τὴν δύναμιν τῆς ναυτικῆς καὶ ἐμπορικῆς πόλεως Μιλήτου, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε.

(10) Δεδεμένοι ὡς αἰχμάλωτοι· ἀλλαχοῦ ἢ φράσις εἶνε· δεδεμένοι ἐν πέδῳσι.

(11) Κως· ἐκφράζει ὁ λέγων μᾶλλον ἀτομικὴν γνώμην ἢ εἰκασίαν·

κράτης οὐκ ἐλάνθανε, ἀλλὰ οἱ τοῦτ' ἦν ἐπιμελές. πολλῶ δὲ ἔτι πλεονός οἱ εὐτυχίης γινομένης, γράψας ἐς βιβλίον τάδε ἐπέστειλε ἐς Σάμον· Ἀμασις Πολυκράτει ὧδε λέγει. ἦδὺ μὲν πυνθάνεσθαι ἄνδρα φίλον καὶ ξεῖνον εὖ πρήσσοντα· ἐμοὶ δὲ αἱ σαὶ μεγάλαι εὐτυχίαι οὐκ ἀρέσκουσι, τὸ θεῖον ἐπισταμένῳ ὡς ἔστι φθονερόν· καὶ κως βούλομαι καὶ αὐτὸς καὶ τῶν¹ ἂν κήδωμαι, τὸ μὲν² τι εὐτυχεῖν τῶν προηγημάτων,³ τὸ δὲ προσπταίειν, καὶ οὕτω διαφέρειν τὸν αἰῶνα ἐναλλάξ πρήσσων,⁴ ἢ εὐτυχεῖν⁵ τὰ πάντα. οὐδένα γὰρ κω λόγῳ⁶ οἶδα ἀκούσας, ὅστις ἐς τέλος οὐ κακῶς ἐτελεύτησε πρόρριζος⁷, εὐτυχεῖν τὰ πάντα. σὺ ὦν νῦν ἐμοὶ πειθόμενος ποιήσον πρὸς τὰς εὐτυχίας τοιαύδε· φροντίσας τὸ ἂν εὖρης ἐόν τοι πλείστου ἄξιον, καὶ ἐπ' ᾧ σὺ ἀπολομένῳ μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀλγήσεις, τοῦτο ἀπόβαλε οὕτω ὅκως⁸ μηκέτι ἤξει ἐς ἀνθρώπους. ἦν τε μὴ ἐναλλάξ ἤδη τῶπὸ τούτου⁹ αἱ εὐτυχίαι τοι τῆσι πάθησι προσπίπτωσι, τρώπῳ τῷ ἐξ ἐμεῦ ὑποκειμένῳ¹⁰ ἀκέο¹¹.

ἀντὶ τούτου ἐκφράζεται τὸ αὐτὸ δι' εὐκτικ. μετὰ τοῦ ἄν: καὶ κως βούλομαι=καὶ βουλοίμην ἄν.

(1) Τῶν=οὔτοι τῶν (ᾧν).

(2) Τὸ μὲν. . τὸ δέ· ἐπιρρηματ.

(3) Τῶν προηγημάτων· ἐξαφτ. ἐκ τοῦ: τὸ μὲν.

(4) Ἐναλλάξ πρήσσων ὅ ἐστι τοτὲ μὲν εὐτυχεῖν, τοτὲ δὲ προσπταίων.

(5) Ἡ εὐτυχεῖν ὡς εἰ προηγεῖτο: μᾶλλον βούλομαι.

(6) Λόγῳ=ἀκοῇ.

(7) Πρόρριζος· πρβ. ἐν Βιβλ. Α', 32: πολλοῖσι γὰρ ὑποδέξας ἄλθον ὁ θεὸς προρρίζους ἀνέτρεψε.

(8) Ὅκως μετὰ μελλ. ὀριστ. ἐπὶ τροπικ. σημ.

(9) Τῶπὸ τούτου· χρονικ. πρὸς ἀκριβεστ. τοῦ χρόνου προσδιορισμὸν εἰς τὸ ἤδη· συγν. ὁ Ἡροδ. ἀντὶ τούτου μεταχειρίζεται: τὸ ἐνθεῦτεν.

(10) Ὑποκειμένῳ=ὑποτεθειμένῳ· (ὑποτίθεσθαι=συμβουλευεῖν).

(11) Ἀκέο· ὅ ἐστι τὰς εὐτυχίας. Ἐν τῇ αὐτῇ σημ. κεφ. 16 ἀκέο-μενος τὰ ἐπιφερόμενα, ὅ ἐστι, κακά.

110. Ταῦτα ἐπιλεξάμενος¹ ὁ Πολυκράτης καὶ νόφ λαβῶν ὡς οἱ εὖ ὑπετίθετο Ἄμασις, ἐδίζητο ἐπ' ᾧ ἂν μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀσηθείη² ἀπολομένῳ τῶν κειμηλίων, διζήμενος δ' εὗρισκε τόδε. ἦν οἱ σφρηγίς³ τὴν ἐφόρει χρυσόδετος, σμαράγδου⁴ μὲν λίθου⁵ ἐοῦσα, ἔργον δὲ ἦν Θεοδώρου⁶ τοῦ Τηλεκλέος Σαμίου. ἐπεὶ ὦν ταύτην οἱ ἐδόκεε ἀποβαλεῖν, ἐποίεε τοιάδε. πεντηκόντερον πληρώσας ἀνδρῶν ἐσέβη ἐς αὐτήν, μετὰ δὲ ἀναγαγεῖν ἐκέλευε ἐς τὸ πέλαγος. ὥς δὲ ἀπὸ τῆς νήσου ἐκὰς ἐγένετο, περιελόμενος τὴν σφρηγίδα πάντων ὁρεόντων τῶν συμπλῶν ῥίπτει ἐς τὸ πέλαγος. τοῦτο δὲ ποιήσας ἀπέπλεε, ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰ οἰκία συμφορῇ ἐχρᾶτο.⁷

111. Πέμπτη δὲ ἡ ἕκτη ἡμέρῃ ἀπὸ τούτων τάδε οἱ συνήνεικε γενέσθαι. ἀνὴρ ἄλιεὺς λαβῶν ἰχθύν μέγαν τε καὶ καλὸν ἠξίου μιν Πολυκράτει δῶρον δοθῆναι· φέρων δὲ ἐπὶ τὰς θύρας Πολυκράτει ἔφη ἐθέλειν ἐλθεῖν ἐς ὄψιν, χωρήσαντος δὲ οἱ τούτου ἔλεγε διδούς τὸν ἰχθύν· ὦ βα-

(1) Ἐπιλεξάμενος—ἀναγνούς. Ἐν τῇ σημ. τοῦ σκέπτεσθαι, Βιβλ. Α' κεφ. 78.

(2) Ἀσηθείη—ἀλγήσειε.

(3) Σφρηγίς· ἄττ. σφραγίς· ἐνταῦθα λίθος σφραγιστικός, ὅστις δεδεμένος ἦτο εἰς δακτύλιον· ἡ τοῦ Πολυκράτους ἦτο χρυσόδετος, τὴν δὲ ἀξίαν του εἶχε καὶ ἕνεκα τοῦ λίθου καὶ ἕνεκα τῆς τεχνικῆς ἐργασίας τοῦ Θεοδώρου.

(4) Σμαράγδου· ἕνεκα τῆς σκληρότητός του εἶνε δυσκολώτερος νὰ ἐργασθῇ ἢ ὁ ὄνυξ.

(5) Λίθου· γενικ. τῆς ὕλης.

(6) Θεοδώρου· ὁ ἐνταῦθα μνημονεύμενος Θεόδωρος (περὶ τὴν 40 ὀλυμπ. εἶχε κατασκευάσει ἐκτὸς τῆς σφραγίδος καὶ τὸν κρατῆρα, ὃν ὁ Κροῖσος ἐδωρήσατο τῶ ἐν Δελφοῖς μαντεῖῳ. Ἐκτὸς τῆς τορευτικῆς ἐγίνωσκε καὶ τὴν σφραγιδογλυπτικὴν, ἣτις ἐπὶ τοῦ μεγ. Ἀλεξάνδρου ἔφθασεν εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς.

(7) Συμφορῇ χρᾶσθαι· ἀλλαγῶ συμφορῇ ἔχεσθαι.

σιλεῦ, ἐγὼ τόνδε ἔλων οὐκ ἐδικαίωσα φέρειν ἐς ἀγορὴν, καίπερ γε ἔων ἀποχειροβίωτος, ἀλλὰ μοι ἐδόκεε σεῦ τε εἶναι ἄξιος καὶ τῆς σῆς ἀρχῆς· σοὶ δὴ μιν φέρων δίδωμι. Ὁ δὲ ἤσθεϊς τοῖσι ἔπεισι ἀμείβεται τοισίδε· Κάριτα τε εὖ ἐποίησας, καὶ χάρις διπλόη τῶν τε λόγων καὶ τοῦ δώρου· καὶ σε ἐπὶ δεῖπνον καλέομεν. Ὁ μὲν δὴ ἄλιεὺς μέγα ποιευμένος ταῦτα, ἦϊε ἐς τὰ οἰκία, τὸν δὲ ἰχθὺν τάμνοντες οἱ θεράποντες εὐρίσκουσι ἐν τῇ νηδύϊ αὐτοῦ ἐνεοῦσαν τὴν Πολυκράτεος σφρηγῖδα. ὡς δὲ εἶδόν τε καὶ ἔλαβον τάχιστα, ἔφερον κεχαρηκότες παρὰ τὸν Πολυκράτα, διδόντες δὲ οἱ τὴν σφρηγῖδα ἔλεγον ὅτεφ τρόπῳ εὐρέθη. τὸν δὲ ὡς ἐσῆλθε¹ θεῖον εἶναι τὸ πρῆγμα, γράφει ἐς βιβλίον πάντα, τὰ ποιήσαντά μιν οἷα καταλελάβηκεε, γράψας δὲ ἐς Αἴγυπτον ἐπέθηκε.²

112. Ἐπιλεξάμενος δὲ ὁ Ἄμασις τὸ βιβλίον τὸ παρὰ τοῦ Πολυκράτεος ἦκον, ἔμαθε ὅτι ἐκκομίσει τε ἀδύνατον εἶη ἀνθρώπῳ ἄνθρωπον ἐκ τοῦ μέλλοντος γίνεσθαι πρῆγματος, καὶ ὅτι οὐκ εὖ τελευτήσειν μέλλοι Πολυκράτης εὐτυχέων τὰ πάντα, ὅς καὶ τὰ ἀποβάλλει εὐρίσκει. πέμψας δὲ οἱ κήρυκα ἐς Σάμον διαλύεσθαι ἔφη τὴν ξεινίην. τοῦδε δὲ εἵνεκεν ταῦτα ἐποίηε, ἵνα μὴ, συντυχίης δεινῆς τε καὶ μεγάλης Πολυκράτα καταλαβούσης, αὐτὸς ἀλγήσειε τὴν ψυχὴν ὡς περὶ ξείνου ἀνδρός.

(1) Τὸν δὲ ὡς ἐσῆλθε· ἐνταῦθα συντάσσει. αἰτιατικῇ ἀλλαγῆς δοτ.

(2) Ἐς Αἴγυπτον ἐπέθηκε· ἐνν. τὸ βιβλίον τὴν σημασ. τοῦ ἐπιτιθέσθαι ἐρμηνεύει Ἀρποκρ.: λέγειν ἢ εἰθισμένον ἐπέθηκεν ἐπιστολῇ ἀντὶ τοῦ παρέδωκε (ἀγγέλῳ).

Ο ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΥ

(Βιβλ. Γ'. κεφ. 50-53).

113. Ἐπεὶ τε γὰρ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Μέλισσαν Περιάνδρος ἀπέκτεινε,¹ συμφορὴν τοιούδε οἱ ἄλλην συνέβη πρὸς τῇ γεγυνηῇ γενέσθαι ἦσαν οἱ ἐκ Μελίσσης δύο παῖδες,² ἡλικίην ὁ μὲν ἑπτακαίδεκα, ὁ δὲ ὀκτωκαίδεκα ἔτεα γεγονώς. τούτους ὁ μητροπάτωρ Προκλῆς, ἐὼν Ἐπιδαύρου τύραννος, μεταπειψάμενος παρ' ἑαυτὸν ἐφιλοφρονέετο,³ ὡς οἶκος ἦν θυγατρὸς ἔοντας τῆς ἑαυτοῦ παῖδας. ἐπεὶ τε δὲ σφεας ἀπεπέμπετο, εἶπε προπέμπων αὐτούς· Ἄρα ἴστε, ὦ παῖδες, ὅς ὑμῶν τὴν μητέρα ἀπέκτεινε; Τοῦτο τὸ ἔπος ὁ μὲν πρεσβύτερος αὐτῶν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιήσατο· ὁ δὲ νεώτερος, τῷ οὐνομα ἦν Λυκόφρων, ἠλγησε ἀκούσας οὕτω ὥστε ἀπικόμενος ἐς τὴν Κόρινθον ἄτε φονέα τῆς μητρὸς τὸν πατέρα οὔτε προσεῖπε, διαλεγομένῳ τε οὔτι προσδιελέγετο ἱστορέοντί⁴ τε λόγον οὐδένα ἐδίδου.⁵ τέλος δέ μιν περιθύμως ἔχων⁶ ὁ Περιάνδρος ἐξελαύνει ἐκ τῶν οἰκίων.

114. Ἐξελάσας δὲ τοῦτον ἱστόρηε τὸν πρεσβύτερον τάσφι ὁ μητροπάτωρ διελέχθη. ὁ δὲ οἱ ἀπηγγέετο ὡς σφεας

(1) Ἀπέκτεινε· ὁ Περιάνδρος εἶχε σύζυγον Μέλισσαν τὴν θυγατέρα τοῦ τυράνου Προκλέους ἐξ Ἐπιδαύρου, ἣν καὶ ἀπέκτεινε ἔγκυον οὔσαν, κατὰ Διογ. τὸν Λαέρτιον.

(2) Δύο παῖδες· Κύψελος καὶ Λυκόφρων.

(3) Ἐφιλοφρονέετο = φιλοφρόνως ἐδέξατο.

(4) Ἱστορέοντι· δηλ. ἐρωτῶντι περὶ τοῦ αἰτίου τῆς συμπεριφορᾶς του.

(5) Λόγον... ἐδίδου· ἐν κυρ. σημασ. οὐκ ἀπεκρίνετο.

(6) Περιθύμως ἔχων· ὑπ' ὀργῆς ὑφαρπασθεὶς.

φιλοφρόνως ἐδέξατο· ἐκείνου δὲ τοῦ ἔπεος τό σφι ὁ Προκλῆς ἀποστέλλων εἶπε, ἄτε οὐ νόῳ λαβὼν, οὐκ ἐμέμνητο. Περίανδρος δὲ οὐδεμίαν μηχανὴν ἔφη εἶναι μὴ οὐ¹ σφι ἐκείνου ὑποθέσθαι τι, ἐλιπάρεε τε ἱστορέων· ὁ δὲ ἀναμνησθεὶς εἶπε καὶ τοῦτο. Περίανδρος δὲ νόῳ λαβὼν (καὶ τοῦτο) καὶ μαλακὸν ἐνδιδόναι βουλόμενος οὐδὲν, τῆ² ὁ ἐξελαθεὶς ὑπ' αὐτοῦ παῖς δίαιταν³ ἐποιέετο, ἐς τούτους πέμπων ἄργελον ἀπηγόρευε μὴ μιν δέκεσθαι⁴ οἰκίοισι. ὁ δὲ ὄκως ἀπελαυνόμενος ἔλθοι ἐς ἄλλην οἰκίην, ἀπηλαύνετ' ἄν⁵ καὶ ἀπὸ ταύτης, ἀπειλέοντός τε τοῦ Περιάνδρου τοῖσι δεξαμένοισι καὶ ἐξέργειν κελεύοντας. ἀπελαυνόμενος δ' ἄν ἦε ἐπ' ἐτέρην τῶν ἐταίρων· οἱ δὲ ἄτε Περιάνδρου ἐόντα παῖδα, καίπερ δειμαίνοντες, ὅμως ἐδέκοντο.

115. Τέλος⁶ δὲ ὁ Περιάνδρος κήρυγμα ἐποιήσατο, ὅς ἂν ἢ οἰκίοισι ὑποδεξῆται μιν ἢ προσδιαλεχθῆ, ἱρὴν ζημίην⁷ τοῦτον τῷ Ἀπόλλωνι ὀφείλειν, ὅσῃν δὴ⁸ εἶπας. πρὸς ὧν δὴ τοῦτο τὸ κήρυγμα οὔτε τίς οἱ διαλέγεσθαι οὔτε οἰκίοισι δέκεσθαι ἠθέλε· πρὸς δὲ⁹ οὐδὲ αὐτὸς ἐκείνος ἐδικαίον πειραῖσθαι ἀπειρημένου,¹⁰ ἀλλὰ διακαρτερέων ἐν τῆσι στο-

(1) Μὴ οὐ· διπλῆ ἄρνησις μετ' ἄρνητικ. πρότασιν ἀπαντᾷ πολλάκις.

(2) Τῆ (=παρ' οἷς).

(3) Δίαιταν ἐποιέετο = ἐδίαιτᾶτο.

(4) Μὴ... δέκεσθαι· ἀπαρεμφ. μετὰ τοῦ μὴ μετὰ ῥῆμα, οὐ ἢ ἔννοια περιέγει ἄρνησιν (ἀπηγόρευε).

(5) Ἀπηλαύνετ' ἄν συναπτ. τὸ ἄν μετὰ παρατατ. ἢ ἄορ. σημ. τὴν ἐπανάληψιν ἐν τῷ παρελθόντι.

(6) Τέλος· ἐπιρρημ.

(7) Ἱρὴν ζημίην χρηματικαὶ ζημίαι ἐπέμποντο εἰς ἱερά, διότι ὁ δημόσιος θεσαυρὸς ἐτίθετο ὑπὸ τὴν προστασίαν των.

(8) Ὅσῃν δὴ· διὰ τοῦ δὴ ἀναφορικᾶ ὡς τὰ : οἷος, ὅσος, ὅστις λαμβάνουσιν ἐπιθετικὴν τινα σημασίαν.

(9) Πρὸς δέ· ἐπιρρηματ.

(10) Ἀπειρημένου· γεν. εἰς τὸ πειραῖσθ. αὐτοῦ ἄπειρ. = ἀπηγορευμένου.

ἵσσι ἐκαλινδέετο. τετάρτη δ' ἡμέρῃ ἰδὼν μιν ὁ Περίανδρος ἄλουσίησί τε¹ καὶ ἀσιτίησι συμπεπτωκότα² οἴκτειρε· ὑπεὶς δὲ τῆς ὀργῆς ἦτε ἄσσον καὶ ἔλεγε·³ ὦ παῖ, κότερα τούτων αἰρετώτερά ἐστι, ταῦτα τὰ νῦν ἔχων πρήσσεις,⁴ ἢ τὴν τυραννίδα καὶ τὰ ἀγαθὰ τὰ νῦν ἐγὼ ἔχω, ταῦτα⁴ ἐόντα⁵ τῷ πατρὶ ἐπιτήδεον παραλαμβάνειν; ὅς ἐὼν ἐμός τε παῖς καὶ Κορίνθου τῆς εὐδαίμονος⁶ βασιλεὺς ἀλήτην βίον εἴλεν, ἀντιστατέων τε καὶ ὀργῇ χρεόμενος⁷ ἐς τὸν σε ἤκισα χοῆν. εἰ γάρ τις συμφορῇ ἐν αὐτοῖσι⁸ ἐγγόνεε, ἐξ ἧς ὑποψίην⁹ ἐς ἐμὲ ἔχεις, ἐμοί τε αὕτη γέγονε, καὶ ἐγὼ αὐτῆς τὸ πλεῦν μέτοχος εἰμι, ὅσῳ¹⁰ αὐτός σφρα ἐξεργασάμην. σὺ δὲ μαθὼν, ὅσῳ φρονέεσθαι κρέσσον ἐστὶ ἢ οἴκτειρεσθαι,¹¹ ἅμα τε ὁκοῖόν τι ἐς τοὺς τοκέας καὶ ἐς τοὺς κρέσσονας τεθυμῶ-

(1) Ἄλουσίησί τε καὶ ἀσιτίησι· ἡ χρῆσις αὕτη τοῦ πληθυντικ. ἐν ἀφρημ. ἐννοίαις ἀπαντᾷ ἰδίως ἐν οὐσιαστικοῖς, ἅτινα σημαίνουσι περιστάσιν τινα συχνάκις ἐπανερχομένην· οὕτω ἀλογίησι παρ' Ὀμ. ἀτασθαλίησι, ὑπεροπλίησι, ἀναλκείησι, ἀτιμίησι, πολυκερδείησι.

(2) Συμπεπτωκότα. πρβλ. Σοφ. Αἴ. 429· τοιοῦτοδὲ κακοῖς συμπεπτωκότα· παρ' Ἡροδ. ἀπαντᾷ ἐν ταύτῃ τῇ σημασί. συνηθέστ. περιπίπτειν.

(3) Ταῦτα τὰ νῦν ἔχων πρήσσεις·—οὕτω (ἐνν. πρήσσειν) ὡσπερ νῦν ἔχων πρήσσεις· (ἢ κατάστασις, ἐν ἧ σὺ ἤδη εἶσαι). ὥστε τὸ πρήσσειν ἐνταῦθα οὐδέτερον. ὡς τὸ εὖ ἢ κακῶς πρήσσειν.

(4) Ταῦτα· ἐμφαντικώτερον ἐπαναλαμβ. τὴν τυραννίδα καὶ ἀγαθὰ.

(5) Ἐόντα· ἀναφέρ. εἰς νοοῦμ. σέ.

(6) Εὐδαίμονος· πλουσίας.

(7) Ὀργῇ χρεόμενος· περιφρ. ἀντὶ ὀργιζόμενος.

(8) Ἐν αὐτοῖσι· ὃ ἐστὶ πρήγμασι· ὁ Περίανδρος φοβεῖται νὰ ἀναφέρῃ τὸν θάνατον τῆς Μελίσσης, ὅπως μὴ προκαλέσῃ τὴν ὀργὴν τοῦ υἱοῦ του· ὑπαινίσσεται λοιπὸν τὸ ἀτυχὲς συμβᾶν μόνον γενικῶς.

(9) Ὑποψίην· ὡς εἰ ἐγὼ ἐνακόπως ἐφόνησα.

(10) Ὅσῳ· ὡς εἰ προηγεῖτο· τοσοῦτω πλέον.

(11) Οἴκτειρεσθαι. τὸ αὐτὸ γνωμικὸν καὶ παρὰ Πινδ. Πυθ. 1, 85. Κρέσσων γὰρ οἴκτιρμοῦ φθόνος.

σθαι, ἄπιθι ἐς τὰ οἰκία. Περίανδρος μὲν τούτοισι αὐτὸν κατελάμβανε· ὁ δὲ ἄλλος μὲν οὐδὲν ἀμείβεται τὸν πατέρα, ἔφη δέ μιν ἱρὴν ζημίην ὀφείλειν τῷ θεῷ ἑωυτῷ ἐς λόγους ἀπικόμενον. μαθὼν δὲ ὁ Περίανδρος ὡς ἄπορόν τι τὸ κακὸν εἶη τοῦ παιδὸς καὶ ἀνίκητον, ἐξ ὀφθαλμῶν μιν ἀποπέμπεται στείλας πλοῖον ἐς Κέρκυραν· ἐπεκράτεε γὰρ καὶ ταύτης. ἀποστείλας δὲ τοῦτον ὁ Περίανδρος ἐστρατεύετο ἐπὶ τὸν πενθερὸν Προκλέα, ὡς τῶν παρεόντων οἱ προηγμάτων ἔοντα αἰτιώτατον· καὶ εἶλε μὲν τὴν Ἐπίδauρον, εἶλε δὲ αὐτὸν Προκλέα καὶ ἐξώγησε.¹

116. Ἐπεὶ δὲ τοῦ χρόνου προβαίνοντος ὅτε Περίανδρος παρηβήκε καὶ συνεγινώσκετο ἑωυτῷ οὐκέτι εἶναι δυνατὸς τὰ προήγματα ἐπορᾶν τε καὶ διέπειν, πέμψας ἐς τὴν Κέρκυραν ἀπεκάλεε τὸν Ἀνκόφρονα ἐπὶ τὴν τυραννίδα· ἐν γὰρ δὴ τῷ πρεσβυτέρῳ² τῶν παιδῶν οὐκ ἐνώρα,³ ἀλλὰ οἱ κατεφαίνετο εἶναι νεώτερος. ὁ δὲ Ἀνκόφρων οὐδὲ ἀποκρίσιος ἤξιωσε τὸν φέροντα τὴν ἀγγελίην. Περίανδρος δὲ περιεχόμενος⁴ τοῦ νεηίεω δεύτερα ἀπέστειλε ἐπ' αὐτὸν τὴν ἀδελφήν, ἑωυτοῦ δὲ θυγατέρα, δοκέων μιν μάλιστα ταύτην ἂν πείθεσθαι. ἀπικομένης δὲ ταύτης καὶ λεγούσης⁵ ὦ παῖ, βούλειαι τὴν τε τυραννίδα ἐς ἄλλους πεσεῖν⁶ καὶ τὸν

(1) Εἶλε... καὶ ἐξώγησε· ἔλαβε ζῶντα ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ζῶντος ἡχμαλώτισε=εἶλε ζωγρῆν.

(2) Πρεσβυτέρῳ· Κυψέλω.

(3) Ἐνώρα· ὅ ἐστι τὸ εἶναι δυνατὸν τὰ πράγματα ἐπορᾶν τε καὶ διέπειν.

(4) Περιέχεσθαι· κυρίως τί κύκλω περιέχειν, περιλαμβάνειν, ἐν ταῦθα στερεῶς ἢ σφιγκτὰ κρατεῖσθαι πρὸς τι, προσκολλᾶσθαι.

(5) Ἀπικομένης δὲ ταύτης καὶ λεγούσης· εἰς ταῦτα ἀνήκει ὡς λογικὴ ἀπόδοσις, ὁ δὲ ὑποκρινάμενος ἔφη. Ἐπειδὴ δὲ ἡγουμένη καὶ ἐπομένη πρότασις ἀπεμακρύνθησαν, ἡ προηγουμένη ἐπαναλαμβάνεται ἀναχολούτως (ἢ μὲν—ἔλεγε πρὸς αὐτόν).

(6) Πεσεῖν· ἔκφρασις ἄλλη· περιέναι, περιέρχεσθαι.

οἶκον¹ τοῦ πατρὸς διαφορηθέντα² μᾶλλον ἢ αὐτὸς σφέα³ ἀπελθὼν ἔχειν; ἄπιθι ἐς τὰ οἰκία, παῦσαι σεωντὸν ζημιῶν. φιλοτιμίη⁴ κτήμα σκαιόν· μὴ τῷ κακῷ τὸ κακὸν ἰῶ.⁵ πολλοὶ τῶν δικαίων⁶ τὰ ἐπιεικέστερα προτιθέασι, πολλοὶ δὲ ἤδη τὰ μητρῶια διζήμενοι τὰ πατρῶια ἀπέβαλον. τυραννὶς χρῆμα σφαλερὸν, πολλοὶ δὲ αὐτῆς ἐρασταὶ εἰσι, ὁ δὲ⁷ γέρον τε ἤδη καὶ παρηγηκώς· μὴ δῶς τὰ σεωντοῦ ἀγαθὰ ἄλλοισι. Ἡ μὲν δὴ τὰ ἐπαγωγότα τὰ διδαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἔλεγε πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ὑποκρινάμενος ἔφη οὐδαμὰ⁸ ἤξειν ἐς Κόρινθον, ἔστ' ἂν⁹ πυνθάνηται περειόντα τὸν πατέρα, ἀπαγγελιάσης δὲ ταύτης ταῦτα, τὸ τρίτον ὁ Περίανδρος κήρυκα πέμπει βουλόμενος αὐτὸς μὲν ἐς Κέρκυραν ἵκειν, ἐκείνους δὲ ἐς Κόρινθον ἀπικόμενον διάδοχον γενέσθαι τυραννίδος. καταινέσαντος δ' ἐπὶ τούτοις¹⁰ τοῦ παιδὸς, ὁ μὲν Περίανδρος ἐστέλλετο¹¹ ἐς τὴν Κέρκυραν, ὁ δὲ παῖς¹² οἱ ἐς τὴν Κόρινθον· μαθόντες δὲ οἱ Κερκυραῖοι τού-

(1) Οἶκον· περιουσία.

(2) Διαφορηθέντα=διαρπασθέντα.

(3) Σφέα=αὐτά· ὁ ἐστὶ τὴν τυραννίδα καὶ τὸν οἶκον.

(4) Φιλοτιμίη· αἴσθημα τιμῆς.

(5) Μὴ...ἰῶ· παροιμοιῶδης ἔκφρασις· πρὸς Αἰσχύλ. μὴ κακοῖς ἰῶ κακά.

(6) Τῶν δικαίων· ἕξαρχ. ἐκ τοῦ· προτιθεῖσι, δυνάμει τῆς ἐμπειροειχ. συγκριτ. ἐννοίας. Τὰ ἐπιεικέστερα ὡς ἀντιθ. τοῦ δικαίων (αὐστηροῦ δικαίου)· «ἔστιν ἐπιεικὲς τὸ παρὰ τὸν γεγραμμένον νόμον δίκαιον» Ἀριστ. ῥήτορ. 1, 10.

(7) Ὁ δέ· ὁ πατήρ.

(8) Οὐδαμὰ· οὐδετ. πληθ. τοῦ οὐδαμός· ἐπιρρηματικ. κατ'οὐδένα τρόπον, οὔποτε.

(9) Ἐστ' ἂν· ἐν ὄσῳ.

(10) Ἐπὶ τούτοις· ὑπὸ τούτους τοὺς ὅρους.

(11) Ἐστέλλετο· ἐποίησεν προετοιμασίας.

(12) Ὁ δὲ παῖς οἱ· τὸ οἱ κτητικ.

των ἕκαστα, ἵνα μὴ σφι Περίανδρος ἐς τὴν χώραν ἀπί-
κηται, κτείνουσι τὸν νεηνίσκον.

17

Η ΖΩΗ ΑΔΕΛΦΟΥ

(Βιβλ. Γ', κεφ. 119).

117. Ὁ δὲ γυνὴ τοῦ Ἰνταφέρνεος¹ φοιτέουσα ἐπὶ τὰς
θύρας τοῦ βασιλέως κλαίεσκε ἄν² καὶ ὀδυρέσκετο, ποιεῦσα
δὲ αἰεὶ τωὐτὸ τοῦτο τὸν Δαρεῖον ἔπεισε οἰκτιρεῖν μιν,
πέμψας δὲ ἄγγελον ἔλεγε τάδε· ὦ γύναι, βασιλεὺς τοι Δα-
ρεῖος διδοῖ ἕνα τῶν δεδεμένων οἰκητῶν φύσασθαι, τὸν
βούλει ἐκ πάντων. Ἡ δὲ βουλευσαμένη ὑπεκρίνατο τάδε.
Εἰ μὲν³ δὴ μοι διδοῖ βασιλεὺς ἐνὸς τὴν ψυχὴν, αἰρέομαι
ἐκ πάντων τὸν ἀδελφεόν. Πυθόμενος δὲ Δαρεῖος ταῦτα
καὶ θωυμάσας τὸν λόγον, πέμψας ἠγόρευε· ὦ γύναι, εἰ-
ρωτᾶ σε βασιλεὺς, τίνα ἔχουσα γνώμην, τὸν ἄνδρα τε καὶ
τὰ τέκνα ἐγκαταλιποῦσα, τὸν ἀδελφεὸν εἴλεο περιεῖναι τοι,
ὅς καὶ ἀλλοτριώτατός τοι τῶν παίδων καὶ ἦσσον κεχαρι-

(1) Ἰνταφέρνεος· ὁ Ἰνταφέρνης ἦτο εἰς τῶν ἑπτὰ Περσῶν τῶν
κατὰ τοῦ Ψευδοσμέρδιος ἐπαναστάντων. Οὗτος μὴ ἀφιέμενος νὰ
εἰσέλθῃ εἰς τὸν βασιλεῖα Δαρεῖον, ἀποκόψας τὰ ὄτα τοῦ πυλωροῦ καὶ
ἄγγελιαφόρου, ἐρρίφθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως μετὰ τῶν παίδων αὐτοῦ καὶ
οἰκείων εἰς φυλακάς, ὅπως θανατωθῇ.

(2) Κλαίεσκε ἄν· τὸ ἄν ἐπιτείνει τὴν σημασίαν τοῦ θαμιστικοῦ,
σημαίνοντος ἐπανάληψιν ἐν τῷ παρελθόντι.

(3) Εἰ μὲν ἀποσιωπᾶται ἢ ἀντίθεσις· ὁ νοῦς τῆς ἀντιθέσεως θὰ
ἦτο· ἀλλ' ἄν ὁ βασιλεὺς ἤθελε νὰ χαρίσῃ τὴν ζωὴν εἰς πλείονας τῶν
οἰκείων μου, ἐκτὸς τοῦ ἀδελφοῦ ἤθελον ἐκλέξει καὶ τὸν σύζυγον.

σμένος τοῦ ἀνδρός ἐστι. Ἡ δ' ἀμείβετο τοισίδε· Ὡ βασι-
 λεῦ, ἀνὴρ μὲν μοι ἂν ἄλλος γένοιτο¹, εἰ δαίμων ἐθέλοι,
 καὶ τὰ τέκνα ἄλλα, εἰ ταῦτα ἀποβάλοιμι· πατὴρ δὲ καὶ
 μητὴρ οὐκ ἔτι μεν ζώντων ἀδελφεὸς ἂν ἄλλος οὐδενὶ
 τρόπῳ γένοιτο. Ταύτη τῇ γνώμῃ χροεμένη ἔλεξε ταῦτα·
 εὖ τε δὴ ἔδοξε τῷ Δαρείῳ εἰπεῖν ἠ γυνὴ, καὶ οἱ ἀπῆκε
 τοῦτόν τε, τὸν παραιτέτο καὶ τῶν παίδων τὸν πρεσβύτα-
 τον, ἡσθεὶς αὐτῇ, τοὺς δὲ ἄλλους ἀπέκτεινε πάντας. τῶν
 μὲν δὴ ἑπτὰ εἰς αὐτίκα τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἀπολώλεε.

18

Ο ΑΚΟΥΣΙΟΣ ΙΑΤΡΟΣ

(Βιβλ. Γ'. κεφ. 129-137).

118. Συνήνεικε² βασιλέα Δαρεῖον ἐν ἄγρῳ θηρῶν ἀποθρό-
 σκοντα ἀπ' ἵππου στραφῆναι τὸν πόδα· καί κως ἰσχυροτέ-
 ρως³ ἐστράφη⁴. ὁ γὰρ οἱ ἀστράγαλος ἐξεχώρησε ἐκ τῶν ἄρ-
 θρων. νομίζων⁴ δὲ καὶ πρότερον περὶ ἑαυτὸν ἔχειν Αἴγυ-

(4) Γέναιτο· τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἐκφράζει καὶ ἡ Ἀντιγόνη ἐν Σο-
 φκλ. 905.

« Πόσις μὲν ἂν μοι καταθρόνοντος
 ἄλλος ἦν,
 καὶ παῖς ἀπ' ἄλλου φωτός, εἰ
 τοῦδ' ἤμπλακον·
 μητὴρ δ' ἐν Αἴδου καὶ πατὴρ
 κεκευθότιον
 οὐκ ἔστι ἀδελφός, ὅστις ἂν βλάσται ποτέ »

(1) Συνήνεικε = συνέθη.

(2) Ἰσχυροτέρως· ἀρκετὰ ἰσχυρῶς.

(3) Ἐστράφη· ὁ Δαρεῖος.

πτίων¹ τοὺς δοκέοντας εἶναι πρώτους τὴν ἰητρικὴν,² τούτοις ἐχρᾶτο. οἱ δὲ στρεβλοῦντες καὶ βιώμενοι³ τὸν πόδα κακὸν μέσον ἐργάζονται. ἐπὶ ἑπτὰ μὲν δὴ ἡμέρας καὶ ἑπτὰ νύκτας ὑπὸ τοῦ παρεόντος κακοῦ ὁ Δαρεῖος ἀγρουπνύησι εἶχετο, τῇ δὲ δὴ ὀρθῇ ἡμέρῃ ἔχοντι οἱ φλαύρας παρακούσας τις πρότερον ἐν Σάρδισι⁴ τοῦ Κροτωνιῆτεω Δημοκῆδεος τὴν τέχνην ἀγγέλλει τῷ Δαρείῳ⁵ ὁ δὲ ἄγειν μιν τὴν ταχίστην παρ' ἑαυτὸν ἐκέλευσε. τὸν δὲ ὡς ἐξεῦρον ἐν τοῖσι Ὀροίτεω ἀνδραπόδοις ὄκου δὴ ἀπημελημένον, παρῆγον ἐς μέσον πέδας τε ἔλκοντα καὶ ῥάκεσι ἐσθημένοι.

119. Σταθέντα δὲ ἐς μέσον εἰρώτα ὁ Δαρεῖος τὴν τέχνην εἰ ἐπίσταιτο· ὁ δ' οὐκ ὑπεδέκετο,⁶ ἀρῶσθ' ἀέων, μὴ ἑαυτὸν ἐκφῆνας τὸ παράπαν τῆς Ἑλλάδος ἢ ἀπεστερημένος. κατεφάνη τε τῷ Δαρείῳ τεχνάζειν⁷ ἐπιστάμενος, καὶ τοὺς ἀγαρόντας αὐτὸν ἐκέλευσε μάστιγας τε καὶ κέντρα παραφέρειν ἐς τὸ μέσον. ὁ δὲ ἐνθαῦτα δὴ ὦν ἐκφαίνει, φᾶς ἀτρεκέως μὲν οὐκ ἐπίστασθαι, διμήσας δὲ ἰητρῷ φλαύρας ἔχειν τὴν τέχνην⁸ μετὰ δὲ, ὡς οἱ ἐπέτρεψε,⁹ Ἑλληνικοῖσι ἰήμασι χρεόμενος καὶ ἦπια¹⁰ μετὰ τὰ ἰσχυρά¹¹ προσάγων ὕπνου τέ μιν λαγχάνειν

(1) Νομίζων ἐν τῇ σημ. τοῦ ἔχειν ἐν χρήσει, συνειθίζειν.

(2) Πρώτους τὴν ἰητρικὴν· ἐνν. τέχνην.

(3) Στρεβλοῦντες καὶ βιώμενοι· ὅπως αὐτὸν πάλιν ἐπιδιορθώσωσι.

(4) Ἐν Σάρδισι· ἔνθα ὁ Δημοκῆδης ἄμα μετὰ τοῦ Πολυκράτους εἶχε γεῖναι ὑποχείριος τοῦ Ὀροίτου.

(5) Τῷ Δαρείῳ· ἐπαναλαμβάνεται διὰ τούτου τὸ προηγ. οἱ.

(6) Ὑπεδέκετο· τὴν τέχνην ἐπίστασθαι (ἠρενέτο).

(7) Τεχνάζειν· προφάσει χρῆσθαι· ὅρα τὴν παρονομασίαν τεχνάζειν καὶ τέχνην, διότι εἰς τό· ἐπιστάμενος, ἐξυπακούετ. τέχνην ὄρα ῥητορικ. Γαλάνη σελ. 31· ἡ δὲ μετοχ. ἐναντιωματ.

(8) Ἐχειν τὴν τέχνην· συνώνυμ. τῷ ἐπίστασθαι.

(9) Ἐπέτρεψε· τὸ πρῆγμα ἢ τὴν ἴησιν.

(10) Ἦπια· ἐνν. ἰήματα.

(11) Μετὰ τὰ ἰσχυρά· ἄτινα οἱ Αἰγύπτιοι ἰατροὶ εἶχον μεταχειρισθῆ·

ἐποίεε καὶ ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ ὑγίεια μιν ἔοντα ἀπέδεξε, οὐδαμὰ ἔτι ἐλπίζοντα ἀρτίπουν ἔσεσθαι. δωρέεται δὴ μιν μετὰ ταῦτα ὁ Δαρεῖος πεδέων χρυσέων δύο ζεύγεσι· ὁ δὲ μιν ἐπείρετο, εἰ οἱ διπλήσιον τὸ κακὸν¹ ἐπίτηδες νέμει, ὅτι μιν ὑγίεια ἐποίησε. ἦσθεις δὲ τῷ ἔπει ὁ Δαρεῖος ἀποπέμπει μιν παρὰ τὰς ἑαυτοῦ γυναῖκας. παράγοντες δὲ οἱ εὐνοῦχοι ἔλεγον πρὸς τὰς γυναῖκας, ὡς βασιλεῖ οὗτος εἶη ὅς τὴν ψυχὴν ἀπέδωκε. ὑποτύπτουσα² δὲ αὐτέων ἐκάστη φιάλη τοῦ χρυσοῦ θήκην ἔδωρέετο ἐς Δημοκίδα, οὕτω δὴ τι δασιλέει δωρεῇ ὡς τοὺς ἀποπίπτοντας ἀπὸ τῶν φιαλέων στατήρας³ ἐπόμενος ὁ οἰκέτης, τῷ οὐνομα ἦν Σκίτων, ἀνελέγετο, καὶ οἱ χρῆμα πολλόν τι χρυσοῦ⁴ συνελέχθη.

120. Ὁ δὲ Δημοκίδης οὗτος ἔδε ἐκ Κρότωνος ἀπιγμένος Πολυκράτει ὠμίλησε· πατρὶ συνείχετο⁵ ἐν τῇ Κρότωνι ὄργην χαλεπῶ· τοῦτον ἐπεῖτε οὐκ ἐδύνατο φέρειν, ἀπολιπὼν οἶχετο ἐς Αἴγιναν. καταστάς⁶ δὲ ἐς ταύτην τῷ πρώτῳ ἔτει ὑπερεβάλετο τοὺς ἄλλους ἰητροὺς, ἀσκευής περ ἔων καὶ ἔχων οὐδὲν τῶν ὄσα⁷ περὶ τὴν τέχνην ἐστὶ ἐργαλήϊα. καὶ μιν δευτέρῳ ἔτει ταλάντου⁸ Αἴγινῆται δημοσίῃ μισθοῦνται,

(1) Τὸ κακὸν· δηλ. τὸ δυστύχημα τῆς αἰχμαλωσίας.

(2) Ὑποτύπτουσα· μέχρις ἐδάφους τύπτουσα. Αἱ γυναῖκες μετεχειρίζοντο ἀβαθές τι ποτήριον ὡς ἀντλητήρα, δι' οὗ ἐκάστη ἐκ τῆς θήκης τῆς (θήκη χρυσοῦ) ἔδιδε νομίσματα τῷ Δημοκίδῃ.

(3) Στατήρας· ἐνταῦθα νοῦνται τὰ ὑπὸ τοῦ Δαρείου κατὰ πρῶτον κοπέντα νομίσματα καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθέντα Δαρεῖοί, οἵτινες ἴσοῦντο πρὸς 20 δραχμάς ἄττικας.

(4) Χρῆμα... χρυσοῦ· περίφρασις πρὸς δήλωσιν τοῦ μεγάλου, πολλοῦ.

(5) Συνείχεσθαι. κυρ. ἐπὶ πάλης· συμπεπλέχθαι, συνεστάναι. Ἐνταῦθα· ἐν ἔριδι ζῆν.

(6) Καταστάς· ἀφοῦ ἐκεῖ κατέστη, (διαμονὴν ἐποίησατο).

(7) Τῶν ὄσα·—τούτων ὄσα.

(8) Ταλάντου· ἐνταῦθα νοεῖται πιθανῶς τὸ ἄττικόν οὐχὶ τὸ αἰγινητικόν.

τρίτῳ δὲ ἔτει Ἀθηναῖοι ἑκατὸν μνέων, τετάρτῳ δὲ ἔτει Πολυκράτης δυῶν ταλάντων, οὕτω μὲν ἀπίκετο ἐς τὴν Σάμου, καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ ἀνδρὸς οὐκ ἤκιστα¹ Κροτωνιῆται ἰητροὶ εὐδοκίμησαν.²

121. Τότε δὲ ὁ Δημοκίδης ἐν τοῖσι Σούσοισι ἐξιησάμενος Δαρεῖον οἶκόν τε μέγιστον εἶχε καὶ ὁμοτράπεζος³ βασιλεῖ ἐγερόνεε, πλὴν τε ἐνὸς τοῦ ἐς Ἑλληνας ἀπιέναι πάντα τᾶλλα οἱ παρῆν. καὶ τοῦτο μὲν τοὺς Αἰγυπτίους ἰητρούς, οἱ βασιλέα πρότερον ἰῶντο, μέλλοντας ἀνασκολοπιεῖσθαι⁴ ὅτι ὑπὸ Ἑλληνας ἰητροῦ ἐσώθησαν⁵, τούτους βασιλέα παραιτησάμενος ἐβόύσατο, τοῦτο δὲ μάντιν Ἥλειον Πολυκράτει ἐπισπόμενον καὶ ἀπημελημένον ἐν τοῖσι ἀνδραπόδοισι ἐβόύσατο. ἦν δὲ μέγιστον προῆγμα⁶ Δημοκίδης παρὰ βασιλεῖ.

122. Ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ μετὰ ταῦτα τάδε ἄλλα συνήνεικε γενέσθαι. Ἀτόσση τῇ Κύρου μὲν θυγατρὶ, Δαρείου δὲ γυναικὶ ἔφν φῦμα,⁷ μετὰ δὲ ἐκραγέν ἐνέμετο⁸ πρόσω. ὅσον μὲν δὴ χρόνον ἦν ἔλασσον, ἡ δὲ κρύπτουσα καὶ αἰσχυρομένη ἔφραζε οὐδενί· ἐπεὶ τε δὲ ἐν κακῷ ἦν, μετεπέμψατο

(1) Οὐκ ἤκιστ. ὅθεν ἀλλὰ μάλιστα.

(2) Εὐδοκίμησαν· ἐνταῦθα ἐν τοῖς χειρογράφοις εἶποντο καὶ τὰ ἐξῆς: ἐγένετο γὰρ ὦν τοῦτο, ὅτε πρῶτοι μὲν Κροτωνιῆται ἰητροὶ ἐλέγοντο ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα εἶναι, δεύτεροι δὲ Κυρηνάιοι. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον καὶ Ἀργεῖοι ἤκουον μουσικὴν εἶναι Ἑλλήνων πρῶτοι, ὅπερ καὶ κατὰ τὴν γλῶσσαν καὶ κατὰ τὸ πραγματικὸν μέρος φαίνεται μεταγενεστέρα προσθήκη.

(3) Ὅμοτράπεζος· τοῦτο ἐθεωρεῖτο ὡς μεγίστη τιμὴ παρὰ τοῖς Πέρσαις. Καὶ ὁ Ἰστιαῖος ἦτο σύσσιτος τῷ βασιλεῖ.

(4) Ἀνασκολοπιεῖσθαι· ἀπαρέμφ. μέλ. μέσ. ἐν παθητ. σημ.

(5) Ἐσώθησαν· ἀττικ. ἤττήθησαν.

(6) Προῆγμα· ἀφηρημ. ἀντὶ συγχεριμ. δηλ. ὁ Δημοκίδης μεγίστην εἶχεν ἰσχύν, πολὺ ἰσχυε παρὰ τῷ βασιλεῖ.

(7) Φῦμα· οἶδημα, ἀπόστημα, ἔλκος.

(8) Ἐνέμετο· ηὔξανε· ἐπίδοσιν ἐλάμβανε.

τὸν Δημοκίδεα καὶ οἱ ἐπέδεξε. ὁ δὲ φὰς ὑγιέα ποιήσειν, ἔξορκοὶ μιν ἢ μὲν¹ οἱ ἀντυπουργήσειν ἐκείνην τοῦτο τὸ ἀν αὐτῆς δεηθῆ, δεήσεσθαι δὲ οὐδενὸς τῶν ὅσα ἐς αἰσχύνην ἐστὶ φέροντα.

123. Ὡς δὲ ἄρα² μιν μετὰ ταῦτα ἰώμενος ὑγιέα ἀπέδεξε, ἐνθαῦτα δὴ διδαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Δημοκίδεος ἢ Ἄτοσσα προσέφερε ἐν τῇ κοίτῃ Δαρείῳ λόγον τοιούδε· Ὡ βασιλεῦ, ἔχων δύναμιν τοσαύτην κάτῃσαι, οὔτε τι ἔθνος προσκτώμενος οὔτε δύναμιν Πέρσῃσι. εἰκὸς δέ ἐστι ἄνδρα καὶ νέον³ καὶ χρημάτων μεγάλων δεσπότην φαίνεσθαι τι ἀποδεικνύμενον, ἵνα καὶ⁴ Πέρσαι ἐκμάθωσι ὅτι ὑπ' ἀνδρὸς ἄρχονται. ἐπ' ἀμφοτέρα δέ τοι φέρει⁵ ταῦτα ποιέειν, καὶ ἵνα σφέων Πέρσαι ἐπιστέωνται ἄνδρα εἶναι τὸν προεστεῶτα, καὶ ἵνα τρίβωνται πολέμῳ μηδὲ σχολὴν ἄγοντες ἐπιβουλεύσῃ τοι. νῦν γὰρ ἂν τι καὶ ἀποδέξαιο ἔργον, ἕως νέος εἰς ἡλικίην· ἀυξομένην γὰρ τῷ σώματι συναύξονται καὶ αἱ φρένες, γηράσκοντι δὲ συγγηράσκουσι καὶ ἐς τὰ πρήγματα πάντα ἀπαμβλύνονται.⁶ Ἡ μὲν δὴ ταῦτα ἐκ διδαχῆς ἔλεγε, ὁ δ' ἀμείβετο τοισίδε· Ὡ γύναι, πάντα, ὅσα περ αὐτὸς ἐπινοέω ποιήσειν, εἴρηκας· ἐγὼ γὰρ βεβούλευμαι, ζεύξας γέφυραν ἐκ τῆσδε τῆς ἡπίρου ἐς τὴν ἑτέρον ἡπίρου ἐπὶ Σκύθας στρατεύεσθαι.

(1) Ἡ μὲν (=μὴν) ἐπομοτικ. βεβαιουῶν.

(2) Ἄρα· ἐκφράζει· ὅτι ἡ ἔννοια εἶνε φυσικὴ συνέπεια ἐκ τῶν προηγουμένων.

(3) Νέον· ὁ Δαρεῖος ἦτο 30 ἐτῶν τὴν ἡλικίαν.

(4) Ἴνα καί· τὸ καὶ δὲν ἀνήκει εἰς τὸ Πέρσαι, ἀλλ' εἰς ὅλην τὴν πρότασιν.

(5) Φέρει (=συμφέροι) μοι ἐπ' ἀμφοτέρα· διπλῆν φέρει ὠφέλειαν.

(6) Ἀπαμβλύνειν· ἡ γνώμη τοῦ Δημοκίδεος καὶ τῶν ἀρχαίων φυσικῶν ἦτο ἡ αὔξησις ἢ μείωσις τῆς ψυχικῆς ζωῆς καὶ τῆς πνευματικῆς ἰσχύος ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς αὔξησεως καὶ ἐξασθενήσεως τοῦ σώματος, διότι καὶ ἡ ψυχὴ εἶνε συνδεσμ. πρὸς τὰ σωματικὰ ὄργανα.

καὶ ταῦτα ὀλίγου χρόνου ἔσται τελεύμενα. Λέγει Ἄποσσα τάδε Ὅρα νυν. ἐπὶ Σκύθας μὲν τὴν πρώτην¹ εἶναι ἔασον οὔτοι γὰρ, ἐπεὰν σὺ βούλη ἔσονται² τοι· σὺ δέ μοι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεύεσθαι.³ ἐπιθυμέω γὰρ, λόγῳ πυνθανομένη,⁴ Λακαίνας τέ μοι γενέσθαι θεραπεύνας καὶ Ἀργείας καὶ Ἀττικὰς καὶ Κορινθίας. ἔχεις δὲ ἄνδρα ἐπιτηδεώτατον ἀνδρῶν πάντων δέξαι τε ἕκαστα τῆς Ἑλλάδος καὶ κατηγορησάσθαι⁵, τοῦτον ὅς σευ τὸν πόδα ἐξήγατο. Ἀμείβεται Δαρεῖος·⁶ Ὁ γύναι, ἐπεὶ τοίνυν τοι δοκέει τῆς Ἑλλάδος ἡμέας πρῶτα ἀποπειρᾶσθαι κατασκόπους μοι δοκέει Περσέων πρῶτον ἄμεινον εἶναι ὁμοῦ⁷ τούτῳ τῷ⁸ σὺ λέγεις πέμψαι ἐς αὐτούς,⁹ οἱ μαθόντες καὶ ἰδόντες ἐξαγγελεύουσι ἕκαστα αὐτῶν ἡμῖν· καὶ ἔπειτα ἐξεπιστάμενος ἐπ' αὐτούς τρέφομαι.

124. Ταῦτα εἶπε καὶ ἅμα ἔπος τε καὶ ἔργον ἐποίησεν.⁹ ἐπεὶ τε γὰρ τάχιστα ἡμέρη ἐπέλαμψε, καλέσας Περσέων ἄνδρας δοκίμους πεντεκαίδεκα ἐνετέλλετό σφι ἐπομένους Δημοκίδεϊ διεξελθεῖν τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἑλλάδος, ὅπως τε μὴ διαδρῆσεται¹⁰ σφεας ὁ Δημοκίδης, ἀλλὰ μιν πάντως ὀπίσω ἀπάξουσι. ἐντειλάμενος δὲ τούτοισι ταῦτα, δεύτερα καλέσας αὐτὸν Δημοκίδεα ἐδέετο αὐτοῦ, ὅπως ἐξηγησάμενος πᾶσαν καὶ ἐπιδέξας τὴν Ἑλλάδα τοῖσι Πέρσησι ὀπίσω ἦξει· δῶρα

(1) Τὴν πρώτην· ἔνν. ὁδὸν ἐπιρρημ. κατὰ πρῶτον.

(2) Ἔσονται· θὰ σοὶ ἦνε ἀσφαλεῖς.

(3) Στρατεύεσθαι· ἀπαρέμφ. ἀντὶ προστακ.

(4) Πυνθανομένη· ἔνεστ. ἐν σημ. παρακειμ. τὸ ὑποκειμ. ἀναπληρ. ἐκ τῶν ἐπομένων.

(5) Κατηγορήσασθαι· ἔνν. τὴν ὁδὸν=κατηγεμόνα εἶναι.

(6) Ὁμοῦ·=ἅμα.

(7) Τούτῳ τῷ· ἑλξίς.

(8) Ἐπ' αὐτούς· Ἑλληνας; ληπτέον ἐκ τοῦ: τῆς Ἑλλάδος.

(9) Ἐπος τε... ἐποίησεν· εἰς τὸ πρῶτον νοεῖται εἶπε· (ζευγμα).

(10) Ὅπως τε μὴ διαδρῆσεται· ἐκ τοῦ ἐνετέλλετο ἕξαρκ. ὅπως καὶ τὸ διεξελθεῖν

δέ μιν τῷ πατρὶ καὶ τοῖσι ἀδελφείοισι ἐκέλευε πάντα τὰ ἐκείνου ἐπιπλα¹ λαβόντα ἄγειν, φὰς ἄλλα οἱ πολλαπλήσια ἀντιδώσειν· πρὸς δὲ² ἐς τὰ δῶρα³ ὀλκάδα οἱ ἔφη συμβαλέεσθαι πλήρεις ἀγαθῶν παντοίων, τὴν ἅμα οἱ πλεύσεσθαι. Δαρεῖος μὲν δὴ, δοκέειν ἐμοὶ, ἀπ' οὐδενὸς δολεροῦ νόου ἐπαγγέλλετο οἱ ταῦτα, Δημοκίδης δὲ δείσας μὴ εὖ ἐκπειροῦτο Δαρεῖος, οὔτι ἐπιδραμῶν⁴ πάντα τὰ διδόμενα ἐδέκετο, ἀλλὰ τὰ μὲν ἑωυτοῦ⁵ κατὰ χώραν⁶ ἔφη καταλείψειν, ἵνα ὀπίσω σφέα ἀπελθῶν ἔχει, τὴν μέντοι ὀλκάδα τὴν οἱ Δαρεῖος ἐπαγγέλλετο⁷ ἐς τὴν δωρεὴν τοῖσι ἀδελφείοισι, δέκεσθαι ἔφη. ἐντειλάμενος δὲ καὶ τούτῳ ταῦτά⁸ ὁ Δαρεῖος, ἀποστέλλει αὐτοὺς ἐπὶ θάλασσαν.

125. Καταβάντες δὲ οὗτοι ἐς Φοινίκην καὶ Φοινίκης⁹ ἐς Σιδῶνα πόλιν, αὐτίκα μὲν τριήρεας δύο ἐπλήρωσαν¹¹, ἅμα δὲ αὐτῆσι καὶ γαῦλον¹⁰ μέγαν παντοίων ἀγαθῶν¹². παρασκευασμένοι δὲ πάντα ἔπλεον ἐς τὴν Ἑλλάδα, προσίσχοντες¹³ δὲ αὐτῆς τὰ παραθαλάσσια ἐθήευντο καὶ ἀπεγράφοντο, ἐς

(1) Ἐπίπλα: τὰ δυνάμενα νὰ ταξειδευθῶσι, τὰ κινητά.

(2) Πρὸς δέ: ἐπιρρηματικ.

(3) Ἐς τὰ δῶρα: ὁ βασιλεὺς ἤθελε πρὸς τοῖς δώροις, ἃ ὁ Δ ἤθελε λάβει, καὶ αὐτὸς νὰ προσθέσῃ ἕτερον πλοῖον πλήρες ἀγαθῶν παντοίων.

(4) Ἐπιδραμῶν κατὰ σπουδὴν λαμβάνων, ὀρμητικῶς ἐφορμῶν.

(5) Τὰ μὲν ἑωυτοῦ: ἀνταποκρίν. εἰς τὸ ἐπόμεν.: τὴν μέντοι ὀλκάδα.

(6) Κατὰ χώραν=αὐτοῦ, ἢ αὐτοῦ ταύτη· ἐν τῇ θέσει του.

(7) Ἐπηγγέλλετο: ἐνν. συμβαλέεσθαι.

(8) Ταῦτά: τὸ ἄνω μνημονευθ. διεξελθεῖν τὰ παραθαλάσσια.

(9) Καὶ Φοινίκης=καὶ μάλιστα.

(10) Ἐπλήρωσαν: ναυτῶν.

(11) Γαυλόν: κυρ. στρογγύλον ἄγγειον, ἐντεῦθ. παρ' Ὀμήρ. ἄγγειον γαλακτοφόρον, ἢ ἀντητήρ παρ' Ἡρόδ. Εἶτα στρογγύλον πλοῖον Φοινικικόν (φορηγόν).

(12) Παντοίων ἀγαθῶν: ἐννοεῖτ. τὸ ῥῆμ. ἐπλήρωσαν.

(13) Προσίσχοντες ἀρχ. ἀνεπληροῦτο διὰ τοῦ: τὴν νέα.

ὃ τὰ πολλὰ αὐτῆς καὶ ὀνομαστὰ θεησάμενοι ἀπίκοντο τῆς Ἰταλίας ἐς Τάραντα. ἐνθαῦτα δὲ ἐκ ῥηστῶνης¹ τῆς Δημοκίδεος Ἀριστοφιλίδης τῶν Ταραντίνων² ὁ βασιλεὺς τοῦτο μὲν τὰ πηδάλια παρέλυσε τῶν Μηδικέων νεῶν, τοῦτο δὲ αὐτοὺς τοὺς Πέρσας εἶξε ὡς κατασκόπους δῆθεν ἐόντας. ἐν ᾧ³ δὲ οὔτοι ταῦτα ἔπασχον, ὁ Δημοκίδης ἐς τὴν Κρότωνα ἀπικνέεται. ἀπιγμένου δὲ ἤδη τούτου ἐς τὴν ἑωυτοῦ ὁ Ἀριστοφιλίδης ἔλυσε τοὺς Πέρσας, καὶ τὰ παρέλαβε τῶν νεῶν⁴ ἀπέδωκέ σφι.

126. Πλέοντες δὲ ἐνθεῦτεν οἱ Πέρσαι καὶ διώκοντες Δημοκίδηα ἀπικνέονται ἐς τὴν Κρότωνα, εὐρόντες δέ μιν ἀγοράζοντα ἄπτοντο αὐτοῦ. τῶν δὲ Κροτωνιητέων οἱ μὲν καταδωδέοντες τὰ Περσικὰ πρήγματα⁵ προΐεναι ἔτοιμοι ἦσαν, οἱ δὲ ἀντάπτοντο⁶ τε καὶ τοῖσι σκυτάλοισι ἔπαιον τοὺς Πέρσας προῖσχομένους ἔπεα τάδε· Ἄνδρες Κροτωνιῆται, ὁρᾶτε τὰ ποιέετε· ἄνδρα βασιλέος δρηπέτην γενόμενον ἐξαιρέεσθε· κῶς ταῦτα βασιλεῖ Δαρείῳ ἐκρήσει⁷ περιυβρίσθαι; κῶς δὲ ὑμῖν τὰ ποιούμενα ἔξει καλῶς, ἢν ἀπέλησθε ἡμέας; ἐπὶ τίνα δὲ τῆσδε⁸ προτέρην στρατευσόμεθα πόλιν; τίνα δὲ προτέρην ἀνδραποδίξεσθαι πειρησόμεθα; Ταῦτα λέγοντες

(1) Ῥηστῶνης· ἕνεκα χάριτος πρὸς τὸν Δημ. ἄττικ. ῥηστῶνη ἐκ τοῦ ῥάδιος. Ἄλλοι διορθοῦσι τὴν φράσιν: ἐκ Κρηστῶνης καὶ ἔτεροι: ἐκ Κρότωνος, ἀρμόζουσα μᾶλλον εἰς τὸν νοῦν θὰ ἦτο: ἐκ χρησιμοσύνης=ἕνεκα παρακλήσεως.

(2) Τῶν Μηδικέων νεῶν· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ παρέλυσε.

(3) Ἐν ᾧ· χρονικ.

(4) Τῶν νεῶν· συνάπτ. ἢ τὰ (ᾧ) τῶν νεῶν (δηλ. πηδάλια).

(5) Τὰ περσικὰ πρήγματα·=τὴν περσικὴν δύναμιν.

(6) Ἀντάπτοντο· δηλ. αὐτοῦ.

(7) Ἐκρήσει· πῶς θὰ ἀρκεσθῇ ὁ Βασιλ. πῶς θὰ εὐχαριστηθῇ, πῶς θὰ ὑπομείνη χωρὶς νὰ ἐκδικηθῇ.

(8) Τῆσδε·=ἢ ἐπὶ τῆσδε.

τοὺς Κροτωνιήτας οὐκ ὦν ἔπειθον,¹ ἀλλ' ἐξαιρεθέντες τε τὸν Δημοκίδα, καὶ τὸν γαῦλον, τὸν ἅμα ἤγοντο, ἀπαιρεθέντες ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην.

19

Ο ΔΑΡΕΙΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΣΚΥΘΑΙΣ

(Βιβλ. Δ'. κεφ. 126—136.)

127. Ὡς ἐσβάλλοντας τοὺς Πέρσας οἱ Σκύθαι οὐκ ὑπέμενον ἀλλ' ἔφενγον ἐκάστοτε, πέμψας Δαρεῖος ἰππέα παρὰ τὸν Σκυθέων βασιλέα Ἰδάνθυρσον ἔλεγε τάδε· Δαιμόνιε ἀνδρῶν, τί φεύγεις αἰεὶ, ἐξέόν² τοι τῶνδε³ τὰ ἕτερα⁴ ποιέειν; εἰ μὲν γὰρ ἀξιόχρεος δοκέεις εἶναι σεωυτῶ τοῖσι ἐμοῖσι πράγμασι ἀντιωθῆναι, σὺ δὲ στάς τε καὶ πανσάμενος πλάνης μάχεσθαι,⁵ εἰ δὲ συγγινώσκειαι⁶ εἶναι ἡσσω, σὺ δὲ καὶ οὕτω πανσάμενος τοῦ δρόμου δεσπότη τῷ σῶ δῶρα φέρων γῆν τε καὶ ὕδωρ⁷ ἔλθῃ ἐς λόγους.

128. Πρὸς ταῦτα ὁ Σκυθέων βασιλεὺς Ἰδάνθυρσος ἔ-

(1) Οὐκ ὦν ἔπειθον· ἀλλ' ὅμως δὲν ἔπειθον. Ὁ Ἀθήναιος προσθέτει τὰ ἐξῆς· Ἐκδύσαντες τὴν στολὴν τοῦ Πέρσου ἐνέδυσαν τὸ ὑπηρέτην τοῦ πρυτατεύοντος· ἐξ οὗ δὴ περσικὴν ἔχων στολὴν περιέρχεται ταῖς ἐβδόμαις τοὺς βωμοὺς μετὰ τοῦ Πρυτάνεως, οὐ τροσῆς χάριν οὐδ' ὕβρεως, ἀλλ' ἐπηρείας τῆς εἰς τοὺς Πέρσας τοῦτο πράττοντες.

(2) Ἐξόν· αἰτιατ. ἀπόλυτ.

(3) Τῶνδε· ὅ ἐστι τοῦ αἰεὶ φεύγειν.

(4) Τὰ ἕτερα· τὰ ἐναντία.

(5) Μάχεσθαι· ἀπαρέμφ. ἀντὶ προστακτ.

(6) Συγγινώσκεισθαι· περὶ τούτου ὅρα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν.

(7) Γῆν τε καὶ ὕδωρ ὅρα Ἀριστοτ. ῥητ. 2, 23· τὸ διδόναι γῆν καὶ ὕδωρ δουλεύειν ἐστίν.

λεγε τάδε. Οὕτω τὸ ἐμὸν¹ ἔχει, ὦ Πέρσας· ἐγὼ οὐδένα καὶ ἀνθρώπων δείσας ἔφυγον οὔτε πρότερον, οὔτε νῦν σε φεύγω· οὐδέ τι νεώτερον² εἶμι ποιήσας νῦν ἢ καὶ ἐν εἰρήνῃ ἐώθεα ποιῆειν. ὅτι³ δὲ οὐκ αὐτίκα μάχομαί τοι, ἐγὼ καὶ τοῦτο σημανέω· ἡμῖν οὔτε ἄστυα οὔτε γῆ πεφυτευμένη ἔστι, τῶν πέρι δείσαντες μὴ ἀλώῃ⁴ ἢ καρῆ, ταχύτερον συμμίσοιμεν ἂν ἐς μάχην [ὑμῖν·] εἰ δὲ δέοι πάντως ἐς τοῦτο⁵ κατὰ τάχος ἀπικνέεσθαι, τυγχάνουσι ἡμῖν ἐόντες τάφοι πατρῴοι. φέρετε, τούτους ἀνευρόντες συγγέειν πειρασθε αὐτούς, καὶ γνώσεσθε τότε, εἴτε ὑμῖν μαχησόμεθα περὶ τῶν τάφων εἴτε καὶ οὐ⁶ μαχησόμεθα· πρότερον δὲ, ἢν μὴ ἡμέας λόγος αἰρέῃ,⁷ οὐ συμμιξομέν τοι· ἀμφὶ μὲν μάχῃ τοσαῦτα εἰρήσθω, δεσπότης δὲ ἐμοὺς ἐγὼ Δία⁸ τε νομίζω τὸν ἐμὸν πρόγονον καὶ Ἰστίην τὴν Σκυθῆων βασιλείαν μόνους εἶναι. σοὶ δὲ ἀντὶ μὲν δώρων γῆς τε καὶ ὕδατος δῶρα πέμψω τοιαῦτα, οἷά σοι πρόπει ἐλθεῖν, ἀντὶ δὲ τοῦ ὅτι δεσπότης ἔφησας

(1) Τὸ ἐμὸν· δηλ. ἡ διαγωγή μου προέρχεται ἐκ τῶν ἐπομένων αἰτίων.

(2) Νεώτερον· ἀσύνηθες.

(3) Ὅτι·=διότι.

(4) Ἀλώῃ· ἀναφ. εἰς τὸ ἄστυα, τὸ δὲ καρῆ (χειρῶ) εἰς τὸ γῆ τεφυτευμένη.

(5) Ἐς τοῦτο· δηλ. εἰς τὴν μάχην.

(6) Εἴτε... οὐ· οὐχὶ μὴ, διότι μόνον ἡ ἔννοια μιᾶς λέξεως ἀποφάσκειται.

(7) Ἦν μὴ ἡμέας λόγος αἰρέῃ· μετ' ἀντικειμ. πρόσσωπικ. (ἂν δὲν ἀρέσκη· ἂν μὴ ἡ ψυχὴ τρέφῃ.

(8) Δία· καὶ Ἰστίην. Πιθανῶς οἱ Σκύθαι· ἐλάτρευον τὴν θεότητα Ἰστίην ὡς τὸ στοιχεῖον τοῦ πυρός, ὅπερ τὰ πλεῖστα τῶν ἀνατολικῶν ἐθεώρουν ὡς τὸν ὑψιστον προστάτην θεὸν καὶ διὰ τοῦτο αὐτὴν ἐν πάσῃ θυσίᾳ ἢ εὐχῇ ἐπεκαλοῦντο. Ζεὺς καὶ Γῆ δηλοῦσι τὴν φυσικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, Ἀπόλλων καὶ οὐρανίη Ἀφροδίτη εἶνε αἱ θεότητες τοῦ φωτός (ἥλιος καὶ σελήνη).

εἶναι ἐμὸς, κλαίειν λέγω.¹ [τοῦτό ἐστι ἢ ἀπὸ Σκυθῶν ῥῆσις].²

129 Ὁ μὲν δὴ κήρυξ οἰχώκεε ἀγγελῶν ταῦτα Δαρείῳ· οἱ δὲ Σκυθῶν βασιλεῖς, ἀκούσαντες τῆς δουλοσύνης τὸ ὄνομα ὀργῆς ἐπλήσθησαν. τὴν μὲν δὴ μετὰ Σαυροματέων μοῖραν ταχθεῖσαν, τῆς ἤρχε Σκώπασις, πέμπουσι Ἰωσι κελεύοντες ἐς λόγους ἀπικέσθαι, τούτοισι οὐ τὸν Ἰστρον ἐζευγμένον ἐφρούρουον· αὐτῶν δὲ τοῖσι ὑπολειπομένοισι ἔδοξε πλανᾶν μὲν μηκέτι Πέρσας, σῖτα δὲ ἐκάστοτε ἀναιρεομένοισι ἐπιτίθεσθαι. νωμῶντες³ ὧν σῖτα ἀναιρεομένους τοὺς Δαρείου ἐποίενυ τὰ βεβουλευμένα. ἢ μὲν δὴ ἵππος τὴν ἵππου αἰεὶ τράπεσκε ἢ τῶν Σκυθῶν, οἱ δὲ τῶν Περσῶν ἵππεται φεύγοντες ἐσέπιπτον ἐς τὸν πεζόν· ὁ δὲ πεζὸς ἀν⁴ ἐπεκούρει· οἱ δὲ Σκύθαι ἐσαράξαντες τὴν ἵππου ὑπέστρεφον, τὸν πεζὸν φοβεόμενοι. ἐποιέοντο δὲ καὶ τὰς νύκτας παραπλησίας προσβολὰς οἱ Σκύθαι.

130. Τὸ δὲ τοῖσι Πέρσησί τε ἦν σύμμαχον καὶ τοῖσι Σκύθησι ἀντίξουν⁵ ἐπιτιθεμένοισι τῷ Δαρείου στρατοπέδῳ, θῶμα μέγιστον ἐρέω, τῶν τε ὕων ἢ φωνῆ καὶ τῶν ἡμιόνων τὸ εἶδος· οὔτε γὰρ ὄνον οὔτε ἡμίονον γῆ ἢ Σκυθικῆ φέρει, ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται· οὐδὲ ἔστι ἐν τῇ

(1) Κλαίειν λέγω· (σοὶ ἢ σέ)· οὕτω καί· κλαίειν κελεύω· οἰμῶζειν κελεύω ἢ μόνον, οἰμῶζει· εἶνε τύπος συνήθ. παρὰ κωμικοῖς ἀρᾶς καὶ ἀποπέμψεως· ἀντιθ. εἶνε· χαίρειν σοὶ λέγω.

(2) Ῥῆσις· τοῦτο φαίνεται προσθήκη μεταγενεστέρα· κατέστη δὲ μεταγενεστερώς καὶ παροιμία πιθανῶς ἔχουσα τὴν ἀρχὴν ἐκ τῆς διηγήσεως τοῦ Ἡροδότου· Τέταχται ἢ παροιμία ἐπὶ τῶν ἀποτόμως οἰμῶζειν τινὰ λεγόντων, παρ' ὅσον οἱ Σκύθαι. (Σουῖδ). Ἔτι Διογ. Λαέρτ. Παρέσχε δὲ (Ἀνάχαρσις) καὶ ἀφορμὴν παροιμίας διὰ τὸ παρρησιαστής εἶναι, τὴν ἀπὸ Σκυθῶν ῥῆσιν. ὅ ἐστι ὅταν τις φανερώς καὶ ἀπροκαλύπτως ἐκδηλοῖ τὴν γνώμην του.

(3) Νωμῶντες· τὸ νωμᾶν ἢ τὸ σκοπεῖν ταῦτόν (Πλατ. Κρατ.).

(4) Πεζὸς ἀν· μεθ' ὀριστ. ἱστορικ. χρον. πρὸς δῆλωσιν ἐπαναλήψεως.

(5) Ἀντίξουν· ἀτιχ. ἐναντίον.

Σκυθικῇ πάσῃ χώρῃ τὸ παράπαν οὔτε ὄνος οὔτε ἡμίονος διὰ τὰ ψύχρα. ὑβρίζοντες¹ ἂν οἱ ὄνοι ἐτάρασσον τὴν ἵππου τῶν Σκυθῶν· πολλάκις δὲ ἐπελαυνόντων² ἐπὶ τοὺς Πέρσας μεταξὺ ὄκως³ ἀκούσειαν οἱ ἵπποι τῶν ὄνων τῆς φωνῆς, ἐταράσσοντό τε ὑποστρεφόμενοι καὶ ἐν θώματι ἔσκου, ὀρθὰ ἰστάντες τὰ ὦτα, ἅτε οὔτε ἀκούσαντες πρότερον φωνῆς τοιαύτης οὔτε ἰδόντες τὸ εἶδος. ταῦτα μὲν νυν ἐπὶ μικρὸν τι ἐφέροντο⁴ τοῦ πολέμου.⁵

131. Οἱ δὲ Σκύθαι ὄκως⁶ τοὺς Πέρσας ἴδοιεν τεθορυβημένους, ἵνα παραμένοιεν τε ἐπὶ πλέω χρόνον ἐν τῇ Σκυθικῇ καὶ παραμένοντες ἀνιῶατο τῶν πάντων ἐπιδεέες ἔοντες, ἐποίεον τοιάδε· ὄκως τῶν προβάτων τῶν σφετέρων αὐτῶν καταλίποιν μετὰ τῶν νομέων, αὐτοὶ ἂν ὑπεξήλαυ-
 ἔς ἄλλον χῶρον· οἱ δὲ ἂν Πέρσαι⁷ ἐπελθόντες λάβεσκον τὰ πρόβατα, καὶ λαβόντες ἐπηείροντο⁸ ἂν τῷ πεποιημένῳ.

132. Πολτάκις δὲ τοιοῦτου γινομένου, τέλος⁹ Δαρεῖός τε ἐν ἀπορίῃσι εἶχετο, καὶ οἱ Σκυθῶν βασιλεῖς μαθόντες τοῦτο ἐπεμπον κήρυκα δῶρα Δαρεῖῳ φέροντα, ὕρμιθά τε καὶ μῦν καὶ βάτραχον καὶ οὔστους πέντε. Πέρσαι δὲ τὸν φέροντα τὰ δῶρα ἐπειρώτεον τὸν νόον τῶν διδομένων· ὁ δὲ οὐδὲν ἔφη οἱ ἐπεστάλθαι ἄλλο ἢ δόντα τὴν ταχίστην ἀπαλλάσσεσθαι· αὐτοὺς δὲ τοὺς Πέρσας ἐκέλευε, εἰ σοφοί

(1) Ὑβρίζοντες· δηλ. διὰ τῶν φωνῶν των.

(2) Ἀπελαυνόντων· τῶν Σκυθῶν.

(3) Μεταξὺ· συναπτ. πρὸς τὴν μετοχῆν.

(4) Ἐφέροντο· δηλ. οἱ Πέρσαι.

(5) Τοῦ πολέμου· ἐξαρτᾶτ. ἐκ τοῦ μικρὸν τι.

(6) Ὀκως· θαμιστικόν.

(7) Οἱ δὲ ἂν Πέρσαι· τὸ ἂν ἀνήκει καὶ εἰς τὴν μετοχ.

(8) Ἐπηείροντο ἐπαίρεσθαι.

(9) Τέλος· ἐπιρρηματ.

εἰσι, γινῶναι τὸ θέλει τὰ δῶρα λέγειν.¹ Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Πέρσαι ἐβουλεύοντο.

133. Δαρείου μὲν νυν ἡ γνώμη ἦν Σκύθας ἐσωτῶ διδόναι σφέας τε αὐτοὺς καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ, εἰκάζων² τῆδε, ὡς μὲν ἐν γῆ γίνεται καρπὸν τὸν αὐτὸν ἀνθρώπων σιτεόμενος, βάτραχος δὲ ἐν ὕδατι, ὄρνις δὲ μάλιστα οἴκε ἵππῳ,³ τοὺς δὲ οἰστοὺς ὡς τὴν ἐσωτῶν ἀλκὴν παραδιδούσι. αὕτη μὲν Δαρεῖῳ ἡ γνώμη ἀπεδέδεκτο, συνεστήκει⁴ δὲ ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἡ Γωβρούεω, τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐπὶ ἐνὸς τῶν τὸν μάγον κατελόντων, εἰκάζοντος τὰ δῶρα λέγειν ἢ μὴ ὄρνιθες γενόμενοι ἀναπτήσθε ἐς τὸν οὐρανὸν, ὡ Πέρσαι, ἢ μύες γενόμενοι κατὰ τῆς γῆς καταδύητε, ἢ βάτραχοι γενόμενοι ἐς τὰς λίμνας ἐσπηδήσητε, οὐκ ἀπονοστήσετε ὀπισθῶ ὑπὸ τῶνδε τῶν τοξευμάτων βαλλόμενοι.

134. Πέρσαι μὲν δὴ οὕτω τὰ δῶρα εἰκάζον⁵ ἡ δὲ Σκυ-

(1) Λέγειν ὀλίγον διαφόρως διηγεῖται τοῦτο ὁ Φερικυδ. ἀποσπ. 113. Δαρεῖῳ διαβάντι τὸν Ἴστρον πόλεμον ἀπειλοῦντα πέμψαι (Ἰδανθοῦραν) σύμβολον ἀντὶ τῶν γραμμῶν, μῦν, βάτραχον, ὄρνιθα, οἰστόν, ἀρότρον ἀπορίας δὲ οὔσης οἴας εἰκὸς ἐπὶ τούτοις, Ὀροντοπάγας μὲν ὁ χιλιάρχος ἔλεγε παραδώσειν αὐτοὺς τὴν ἀρχὴν, τεκμαιρόμενος ἀπὸ μὲν τοῦ μύος τὰς οἰκῆσεις, ἀπὸ δὲ τοῦ βατράχου τὰ ὕδατα, τὸν ἀέρα τε ἀπὸ τῆς ὄρνιθος καὶ ἀπὸ τοῦ οἰστοῦ τὰ ὄπλα, ἀπὸ δὲ τοῦ ἀρότρου τὴν γῶραν. Ξιφόδρης δὲ ἔμπαλιν ἠρμήνευσεν ἔφασκε γὰρ ἐὰν μὴ ὡς ὄρνιθες ἀναπτῶμεν ἢ ὡς μύες κατὰ τῆς γῆς ἢ ὡς οἱ βάτραχοι καθ' ὕδατος δύωμεν, οὐκ ἂν φύγοιμεν τὰ ἐκείνων βέλη. Τῆς γὰρ γῶρας οὐκ ἐσμέν κύριοι. Διαφόρως διηγ. ὁ Κτησίας.

(2) Εἰκάζων ὡς ὑποκείμε. Δαρεῖος διότι τὸ προηγούμεν. Δαρείου ἡ γνώμη ἦν = Δαρεῖος ἔγνω εἰκάζων τῆδε = συμβαλλόμενος τῆδε. Ἡροδ. α, 68.

(3) Ἴππῳ ὃ ἐστὶ πάντων τῶν θνητῶν τῶ ταχίστῳ. (α, 216). Ἐν τῷ συμβόλῳ τοῦ ἵππου οἱ Σκύθαι ἐφάνοντο ἀποδιδόντες τὸ κάλλιστον καὶ ἀναγκαϊότατον ἑαυτῶν κτῆμα.

(4) Συνεστήκει: τὸ ῥῆμα κυρίως τίθεται ἐπὶ τῶν ἐχθρικῶς ἀντιπαρατασσομένων ἐν τῇ μάχῃ, μεταφορικ. δὲ ἐπὶ ἀντιθέτων γνώμων.

(5) Τὰ δῶρα εἰκάζον κυρ. τῶν δῶρων τὸν νόον εἰκάζον.

θέων μία μοῖρα ἢ ταχθεῖσα πρότερον μὲν παρὰ τὴν Μαιῆτιν λίμνην φρουρέειν, τότε δὲ ἐπὶ τὸν Ἴστρον Ἴωσι ἐς λόγους ἐλθεῖν, ὡς ἀπίκειτο ἐπὶ τὴν γέφυραν, ἔλεγε τάδε· Ἄνδρες Ἴωνες, ἐλευθερίην ἤκομεν ὑμῖν φέροντες, ἦνπερ γε ἐθέλητε ἐσακούειν. πυνθανόμεθα γὰρ Δαρεῖον ἐντείλασθαι ὑμῖν ἐξήκοντα ἡμέρας μούνας φρουρήσαντας τὴν γέφυραν, αὐτοῦ μὴ παραγενομένου ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἀπαλλάσσεσθαι ἐς τὴν ὑμετέραν. νῦν ὦν ὑμεῖς τάδε ποιεῦντες ἐκτὸς μὲν ἔσεσθε πρὸς ἐκείνου αἰτίας, ἐκτὸς δὲ πρὸς ἡμέων· τὰς προκειμένας ἡμέρας παραμείναντες τὸ ἀπὸ τούτου ἀπαλλάσσεσθε. Οὗτοι μὲν νῦν ὑποδεξαμένων Ἰώνων ποιήσιν ταῦτα ὀπίσω τὴν ταχίστην ἠπειγόντο.

135. Πέρσησι δὲ μετὰ τὰ δῶρα τὰ ἐλθόντα Δαρεῖω ἀντετάχθησαν οἱ ὑπολειφθέντες Σκύθαι πεζῶ καὶ ἵπποισι ὡς συμβαλέοντες. τεταγμένοισι δὲ τοῖσι Σκύθησι λαγὸς ἐς τὸ μέσον¹ διήϊξε·² τῶν δὲ ὡς ἕκαστοι³ ὄρων τὸν λαγὸν ἐδίωκον. ταραχθέντων δὲ τῶν Σκυθῶν καὶ βοῆ χρεωμένων⁴ εἶρετο ὁ Δαρεῖος τῶν ἀντιπολέμων⁵ τὸν θόρυβον· πυθόμενος δὲ σφρας τὸν λαγὸν διώκοντας, εἶπε ἄρα⁶ πρὸς τοὺς περ ἐώθεε καὶ τὰ ἄλλα λέγειν· Οὗτοι ὦνδρες ἡμέων πολλὸν καταφρονέουσι,⁷ καὶ μοι νῦν φαίνεται Γωβρῆς

(1) Ἐς τὸ μέσον· ἐνν. τῶν στρατοπέδων=τὸ μεταίχμιον.

(2) Διήϊξε· βραχυλογ. ἀντὶ ἐσδραμῶν ἐς τὸ μέσον διήϊξε διὰ τοῦ μέσου (τὸ ῥημ. διαίτσω).

(3) Ὡς ἕκαστος· τὸ συχνάκις μετὰ τοῦ ἕκαστος συναπτόμ. : ὡς, ἐξαίρει τὴν διανεμητικὴν σημασίαν τοῦ ἕκαστος ἀκριβέστερον.

(4) βοῆ χρεωμένων=βοώντων.

(5) Ἀντιπολέμων=πολεμίων.

(6) Εἶπε ἄρα· τὸ ἄρα ἐκφράζει συχνάκις τὴν ἀπάτην προελημμένης γνώμης, ἧς τὸ ψευδὲς εἶνε καταφανὲς ἐκ προκειμένου τινὸς γεγονότος. Συχνάκις ἀπαντᾷ ἄρα ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ μετὰ παρατακτοῦ ἰδίως παρ' Ὀμήρ. μετὰ τοῦ ἦν (ἦν ἄρα).

(7) Καταφρονέουσι· μόνον ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ παρ' Ἡρόδ. ἀπαντᾷ

εἰπεῖν περὶ τῶν Σκυθικῶν δώρων ὀρθῶς. ὡς ὦν οὕτω ἤδη δοκεόντων¹ καὶ αὐτῷ μοι ἔχειν, βουλῆς ἀγαθῆς δεῖ, ὅπως ἀσφαλῆως ἢ κοιμῆδὴ ἡμῖν ἔσται τὸ ὀπίσω. Πρὸς ταῦτα Γωβρύης εἶπαι· ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ σχεδὸν μὲν καὶ λόγῳ² ἠπιστάμην τούτων τῶν ἀνδρῶν τὴν ἀπορίην, ἐλθὼν δὲ μᾶλλον ἐξέμαθον, ὁρέων αὐτοὺς ἐμπέζοντας ἡμῖν. νῦν ὦν μοι δοκεῖ, ἐπεὰν τάχιστα νύξ ἐπέλθῃ, ἐκκαύσοντας τὰ πυρὰ, ὡς καὶ ἄλλοτε ἐώθαμεν ποιεῖν, τῶν στρατιωτέων τοὺς ἀσθενεστάτους ἐς τὰς τάλαιπωρίας ἐξαπατήσαντας καὶ τοὺς ὄνους πάντας καταδήσαντας ἀπαλλάσσεσθαι, πρὶν ἢ καὶ ἐπὶ τὸν Ἴστρον ἰθῦσαι Σκυθίας λύσοντας τὴν γέφυραν, ἢ καὶ τι Ἰωσι δόξαι τὸ ἡμέας οἶόν τε ἔσται ἐξεργάσασθαι. Γωβρύης μὴν ταῦτα συνεβούλευε.

136. Μετὰ δὲ νύξ τε ἐγένετο, καὶ Δαρεῖος ἐχρᾶτο τῇ γνώμῃ ταύτῃ· τοὺς μὲν καματηροὺς τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῶν ἦν ἐλάχιστος ἀπολλυμένων λόγος, καὶ τοὺς ὄνους πάντας καταδήσας κατέλιπε αὐτοῦ ταύτῃ ἐν τῷ στρατοπέδῳ· κατέλιπε δὲ τοὺς τε ὄνους καὶ τοὺς ἀσθενεῖας τῆς στρατιῆς τῶνδε εἵνεκεν, ἵνα οἱ μὲν ὄνοι βοὴν παρέχωνται, οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀσθενείης μὲν εἵνεκεν κατελείποντο, προφάσιος³ δὲ τῆσδε δηλαδῆ, (ὡς) αὐτὸς μὲν σὺν τῷ καθαρῷ τοῦ στρατοῦ ἐπιθήσεσθαι μέλλοι τοῖσι Σκύθησι, οὗτοι δὲ τὸ στρατόπεδον τοῦτον τὸν χρόνον ὀνοίατο. ταῦτα τοῖσι ὑπολειπομένοισι ὑποθέμενος⁴ ὁ Δαρεῖος καὶ πυρὰ ἐκκαύσας τὴν ταχίστην ἠπείγετο ἐπὶ τὸν Ἴστρον. οἱ δὲ ὄνοι ἐρημωθέντες

τὸ ῥῆμ. μετὰ γενικ. ἐν τῇ συνηθ. σημασ. καταφρονῶ· ἐν ἅπασι τοῖς ἄλλοις χωρίοις εἶνε ἰσοδ. τῷ φρονεῖν, ἢ δὲ κατὰ ἔχει ἐπιτατικὴν σημασίαν.

- (1) ὦς... οὕτω... δοκεόντων· ὃ ἔστι τούτων ἢ τῶν πρηγμαίων.
- (2) Λόγῳ ἠπιστάμην· ἐκ φήμης ἐγίνωσκον.
- (3) Προφάσιος· ἐνν. εἵνεκεν δηλ. εἰρωνικῶς.
- (4) Ὑποθέμενος· ὃ ἔστι· ῥύεσθαι τὸ στρατόπεδον.

τοῦ ὀμίλου, οὕτω δὴ μᾶλλον πολλῶ ἴεσαν τῆς φωνῆς¹ ἀκούσαντες δὲ οἱ Σκύθαι τῶν ὄνων πάγχυ κατὰ χώραν ἤλπιζον τοὺς Πέρσας εἶναι.

137. Ἡμέρης δὲ γενομένης, γνόντες οἱ ὑπολειφθέντες ὡς προεδομένοι εἶεν ὑπὸ Δαρείου, χεῖρας τε προετείνοντο τοῖσι Σκύθησι καὶ ἔλεγον τὰ κατήκοντα· οἱ δὲ ὡς ἤκουσαν ταῦτα τὴν ταχίστην συστραφέντες, αἶ τε δύο μοῖραι τῶν Σκυθῶν καὶ ἡ μετὰ Σαυροματέων καὶ Βουδῖνοι καὶ Γελωνοὶ, ἐδίωκον τοὺς Πέρσας ἰθὺ τοῦ Ἰστροῦ.

20

ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΤΟΤΗΣ

(Βιβλ Δ'. κεφ. 196).

138. Λέγουσι δὲ καὶ τάδε Καρχηδόνιοι, εἶναι τῆς Λιβύης χῶρόν τε καὶ ἀνθρώπους ἔξω Ἡρακλήτων στυλέων κατοικημένους,² ἐς τοὺς ἐπεὰν ἀπίκωνται καὶ ἐξέλωνται τὰ φορτία, θέντες αὐτὰ ἐπεξῆς παρὰ τὴν κυματογῆν,³ ἐσβάντες ἐς τὰ πλοῖα τύφειν καπνόν· τοὺς δ' ἐπιχωρίους ἰδομένους τὸν καπνὸν ἰέναι ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ ἔπειτεν ἀντὶ τῶν φορτίων χρυσὸν τιθέναι καὶ ἐξαναχωρεῖν πρόσω ἀπὸ τῶν φορτίων. τοὺς δὲ Καρχηδονίους ἐκβάντας σκέπτεσθαι, καὶ ἦν μὲν φαίνεται σφι ἄξιος ὁ χρυσὸς τῶν φορτίων, ἀνελόμενοι ἀπαλλάσσονται, ἦν δὲ μὴ ἄξιος, ἐσβάντες ὀπίσω ἐς τὰ πλοῖα

(1) Τῆς φωνῆς· γενικ. μεριστ.

(2) Κατοικημένους·=κατοικέοντας.

(3) Κυματογῆ· (κύματος ἀγῆ, κύμα—ἄγνυμι)· παραλία.

κατέεται, οἱ δὲ προσελθόντες ἄλλον πρὸς ὧν ἔθηκαν¹ χρυσόν, ἐς ὃ ἂν πείθωσι. ἀδικεῖν δὲ οὐδετέρους· οὔτε γὰρ αὐτοὺς² τοῦ χρυσοῦ ἄπτεσθαι πρὶν ἂν σφι ἀπισωθῆ³ τῇ ἀξίῃ τῶν φορτίων, οὔτ' ἐκείνους τῶν φορτίων ἄπτεσθαι πρότερον ἢ⁴ αὐτοὶ τὸ χρυσίον λάβωσι.

21

Η ΜΙΛΗΤΟΣ ΕΙΡΗΝΕΥΣΑΣΑ

(Βιβλ. Ε'. κεφ. 29).

139. Ἐπὶ δύο γενεὰς ἀνδρῶν ἐνούσησεν⁵ ἡ Μίλητος ἐς τὰ μάλιστα στάσι, μέχρι οὗ μιν Πάριοι κατήρτισαν⁶ τούτους γὰρ καταρτιστήρας ἐκ πάντων Ἑλλήνων⁷ εἶλοντο οἱ Μιλήσιοι. Κατήλλαξαν δέ σφεας ὧδε οἱ Πάριοι· ὡς ἀπίκοντο αὐτῶν ἄνδρες οἱ ἄριστοι ἐς τὴν Μίλητον ὄρων γὰρ δὴ σφεας δεινῶς οἰκοφθορημένους, ἔφασαν αὐτῶν βούλεσθαι διεξελεθεῖν τὴν χῶρην. ποιεῦντες δὲ

(1) Πρὸς ὧν ἔθηκαν· ὁ Ἡρόδ. συνάπτει συχν. τὸν ἔμπειρ. ἄριστον μετὰ τοῦ ὧν ἐν τῇ περιγραφῇ ἡθῶν καὶ ἐθίμων, ὅταν θέλῃ νὰ παραστήσῃ τὴν ἐνέργειαν ταχέως καὶ ἀμέσως ἐπακολουθοῦσαν.

(2) Αὐτούς· ἀντὶ αὐτοί· ἐτέθη ἕνεκα τῆς ἀντιθέσεως πρὸς τὸ ἐκείνους.

(3) Ἀπισωθῆ· ὁ χρυσός.

(4) Πρότερον ἢ=πρὶν ἢ.

(5) Ἐνούσησε... στάσι· ἐν χρήσει ἢ φράσις ἐπὶ πόλεων, αἵτινες ἕνεκα ἐσωτερικῶν διχονοιῶν ἰσχυρῶς κλονίζονται.

(6) Κατήρτισαν· εἰς τάξιν ἔβαλον· παρὰ τοῖς Ἀττικ. οὐχὶ ἐν χρήσει.

(7) Πάντων Ἑλλήνων· γενικ. διαιρετ. εἰς τό : τούτοις.

ταῦτα καὶ διεξιόντες πᾶσαν τὴν Μιλησίην, ὅπως¹ πινὰ ἴδοιεν ἐν ἀνεστηκυίῃ² τῇ χώρῃ ἀγρὸν εὖ ἐξεργασμένον. ἀπεγράφοντο τὸ οὖνομα τοῦ δεσπότεω τοῦ ἀγροῦ. διεξέλασαντες³ δὲ πᾶσαν τὴν χώρην καὶ σπυρίους εὐρόντες τούτους, ὡς τάχιστα κατέβησαν ἐς τὸ ἄστν, ἀλίην⁴ ποιησάμενοι ἀπέδεξαν⁵ τούτους μὲν τὴν πόλιν νέμειν τῶν εὐρῶν τοὺς ἀγροὺς εὖ ἐξεργασμένους· δοκέειν γὰρ ἔφρασαν καὶ τῶν δημοσίων οὕτω δὴ σφεας ἐπιμελήσεσθαι ὥσπερ τῶν σφετέρων· τοὺς δὲ ἄλλους Μιλησίους τοὺς πρὶν στασιάζοντας τούτων ἔταξαν πείθεσθαι.⁶ Πάριοι μὲν νυν Μιλησίους οὕτω κατήρτισαν.

22

ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΑΣ ΕΝ ΣΠΑΡΤῃ

(Βιβλ. Ε'. κεφ. 49-51).

140. Ἀπικνέεται δ' ὧν ὁ Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου πύρανος ἐς τὴν Σπάρτην Κλεομένηος ἔχοντος τὴν ἀρχήν, τῷ δὴ ἐς λόγους ἦτε, ὡς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων χάλκεον πίνακα ἐν τῷ γῆς ἀπάσης περιόδῳ⁷ ἐνετέμνητο καὶ θάλασσά

(1) Ὅπως = ὅτε, ὁκότε.

(2) Ἀνεστηκυίη = ἰναστάτῳ γενομένη κυρίως· χώρῃ ἀνεστηκυία = χώρα ἣτις ἀνέστη, εἶνε ἐν στάσει καὶ ἐπομένως ἡρημώθη.

(3) Διεξάλασαντες· ἀντὶ τούτου ἀνωτέρω· διεξιόντες, διεξελθόντες.

(4) Ἀλίη· ὁ Ἡρόδοτος μεταχειρίζεται τὴν λέξιν ἀντὶ τοῦ ἐκκλησία.

(5) Ἀπέδεξαν· ἀνωτέρω ἀντὶ τούτου μεταχειρίζεται ἔταξαν.

(6) Τούτων πείθεσθαι· μετὰ γενικ. καὶ ἀλλαχού συντάσσει ὁ Ἡρόδοτος πείθεσθαι.

(7) Γῆς ἀπάσης περιόδῳ· τὴν ἐφεύρεσιν γηίνου χρότου ἀποδοῖει

τε πᾶσα καὶ ποταμοὶ πάντες. ἀπικνεόμενος δὲ ἐς λόγους ὁ Ἀρισταγόρης ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τάδε· Κλεόμενες, σπουδὴν μὲν τὴν ἐμὴν μὴ θωμαΐσης τῆς ἐνθάυτα ἀπίξιος· τὰ γὰρ κατήκοντα¹ ἔστι τοιαῦτα. Ἰώνων παῖδας δούλους εἶναι ἀντ' ἐλευθέρων ὕνειδος καὶ ἄλλος μέγιστον μὲν αὐτοῖσι ἡμῖν, ἔτι δὲ τῶν λοιπῶν ὑμῖν. ὄσω² προέστατε τῆς Ἑλλάδος. νῦν ὦν πρὸς θεῶν τῶν Ἑλληνίων ῥύσασθε Ἴωνας ἐκ δουλοσύνης, ἄνδρας ὁμαίμονας. εὐπετέως δὲ ὑμῖν ταῦτα οἰά τε χωρέειν ἔστι³ οὔτε γὰρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοὶ εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκετε⁴ ἀρετῆς πέρι. ἢ τε μάχη αὐτῶν ἔστι τοιήδε,⁵ τόξα⁶ καὶ αἰχμηὴ βραχέα· ἀναξυρίδας δὲ ἔχοντες ἔρχονται ἐς τὰς μάχας καὶ κυρβασίας ἐπὶ τῆσι κεφαλῆσι. οὔτω εὐπετέες χειρωθῆναι εἰσι. ἔστι δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι τὴν ἡπειρον ἐκείνην νεμομένοισι,⁷ ὅσα οὐδὲ τοῖσι συνάπασι ἄλλοισι, ἀπὸ χρυσοῦ ἀρξάμενοισι, ἄργυρος καὶ χαλκὸς καὶ ἐσθῆς ποικίλη καὶ ὑποζύγιά τε καὶ ἀν-

ὁ Στράβων εἰς τὸν Ἀναξίμανδρον (580 π. X.). Μετὰ τὸν Ἀναξίμανδρον ὁ Μιλήσιος Ἑκαταῖος ἐσχεδίασε τοιοῦτον (549—486 π. X.).

(1) Τὰ κατήκοντα· τὴν παροῦσαν κατάστασιν.

(2) Ὄσω· ὡς εἰ προηγείτο τοσοῦτω.

(3) Χωρέειν ἔστι·=ταῦτα οἰά τε ἔστι ὑμῖν χωρέειν εὐπετέως· τὸ δὲ χωρέειν=προχωρέειν.

(4) Ἀνήκετε· ἀνήλθετε εἰς τὴν ὑψίστην βαθμίδα.

(5) Ἡ τε μάχη... τοιήδε· ὁ νοῦς· ὑμεῖς εὐκόλως ἠδύνασθε νὰ νικήσητε τοὺς βαρβάρους (εὐπετέως χωρέειν ἔστι) ἅ) διότι οἱ βάρβαροι εἶνε δειλοί, καὶ ὑμεῖς ἐφθάσατε εἰς τὸ ὑψιστον σημεῖον τῆς ἀνδρίας· β) ἔνεκα τοῦ ὀπλισμοῦ των δὲν εἶνε ἡμῖν ἐπικίδυνοι (ἢ τε μάχη—κεφαλῆσι) καὶ δύνανται εὐκόλως νὰ χειρωθῶσιν (εὐπετέως χειρωθῆναι εἰσι)· μάχη=ὁ τρόπος τοῦ μάχεσθαι.

(6) Τόξα· ἔπρεπε νὰ τεθῆ· τόξοισι καὶ αἰχμηῆσι βραχεῖσι χρέονται· ἀλλὰ τίθενται τὰ ὄπλα ὡς προσδιορ. κατηγορ. εἰς τό· ἢ μάχη.

(7) Ἀπὸ χρυσοῦ ἀρξάμενοισι·=πρῶτον μὲν χρυσός, ἔπειτα δὲ ἄργυρος· ἢ δοτικ. ἀναφέρεται εἰς τό· τούτοισι ἄλλοισι.

δράποδα τὰ θυμῷ βουλόμενοι αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε. κατοίκηνται¹ δὲ ἀλλήλων ἐχόμενοι ὡς ἐγὼ φράσω. Ἴωνων² μὲν τῶνδε οἶδε Λυδοὶ, οἰκέοντές τε χώραν ἀγαθὴν καὶ πολυαργυρώτατοι³ ἔόντες. δεικνὺς δὲ ἔλεγε ταῦτα ἐς τῆς γῆς τὴν περίουδου, τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ πίνακι ἐντετυμημένην. Λυδῶν δὲ, ἔφη λέγων ὁ Ἀρισταγόρης, οἶδε ἔχονται Φρύγες οἱ πρὸς τὴν ἠῶ, πολυπροβατώτατοί τε ἔόντες πάντων τῶν ἐγὼ οἶδά καὶ πολυκαρπώτατοι. Φρυγῶν δὲ ἔχονται Καππαδόκαι, τοὺς ἡμεῖς Συρίους καλέομεν· τούτοισι δὲ πρόσουροι Κίλικες, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν τήνδε,⁴ ἐν τῇ ἦδε⁵ Κύπρος νῆσος κέεται, οἱ πεντακόσια τάλαντα βασιλεῖ τὸν ἐπέτειον φόρον ἐπιτελέουσι. Κιλικῶν δὲ τῶνδε ἔχονται Ἀρμενῖοι οἶδε, καὶ οὗτοι ἔόντες πολυπρόβατοι, Ἀρμενῶν δὲ Ματιηνοί⁶ χώραν τήνδε ἔχοντες. ἔχειται δὲ τούτων γῆ ἦδε Κισσίη,⁷ ἐν τῇ δὴ παρὰ ποταμὸν τόνδε Χοάσπην κείμενά ἐστι τὰ Σοῦσα ταῦτα, ἐνθα βασιλεύς τε μέγας δίαιταν ποιέεται,⁸ καὶ τῶν χρημάτων οἱ θησαυροὶ ἐνθαυτὰ⁹ εἰσι· ἐλόντες δὲ ταύτην τὴν πόλιν θαρσέοντες ἤδη τῷ Διὶ πλούτου πέρι ἐρίζετε. ἀλλὰ

(1) Κατοικέεται—οἰκέουσιν.

(2) Ἴωνων· ἐχόμενοι κατοικέεται.

(3) Πολυαργυρώτατοι οὐχὶ πλούσιοι ἀργύρου, ἀλλὰ πλούσιοι χρημάτων, πολυτίμων μετάλλων, χρυσοῦ ἰδίως· διότι ἡ Λυδία ἦτο κυρίως πλουσία εἰς χρυσόν.

(4) Θάλασσαν τήνδε· παρ' Ἡρόδ. συνήθης ἔκφρασις δηλοῦσα τὴν μεσόγειον θάλασσαν.

(5) Ἡ δὲ ὁ Ἀρισταγόρας ἔδειξε ἅμα καὶ εἰς τὸν χάρτην.

(6) Ματιηνοί· οὗτοι κατέφκον παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἄλυος, καὶ ἐντεῦθεν ἐξετείνοντο πρὸς ἀνατολάς.

(7) Κισσίη· χώρα, ἣς πρωτεύουσα ἦσαν τὰ Σοῦσα, χειμερινή πρωτεύουσα τῶν Περσῶν βασιλέων.

(8) Δίαιταν ποιέεται—διαιτᾷται.

(9) Ἐνθαυτὰ· ὅρα τὴν μετάβασιν ἀπὸ τῆς ἀναφορικῆς (ἐνθα ποιέεται) εἰς δεικτικὴν.

περὶ μὲν χώρας¹ ἄρα² οὐ πολλῆς οὐδὲ οὕτω χρηστῆς καὶ οὔρων³ σμικρῶν χρεὸν ἔστι ὑμέας μάχας ἀναβάλλεσθαι πρὸς τε Μεσσηνίους, ἔοντας ἰσοπαλέας καὶ Ἀρκάδας τε καὶ Ἀργεῖους, τοῖσι οὔτε χρυσοῦ ἐχόμενον⁴ ἔστι οὐδὲν οὔτε ἀργύρου, τῶν περὶ καὶ τινα ἐνάγει προθυμίη μαχόμενον ἀποθνήσκειν. παρέχον⁵ δὲ τῆς Ἀσίας πάσης ἄρχειν εὐπετέως, ἄλλο τι αἰρήσεσθε; Ἀρισταγόρης μὲν ταῦτα ἔλεξε, Κλεομένης δὲ ἀμείβετο τοισίδε· ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀναβάλλομαί τοι ἐς τρίτην ἡμέρην ὑποκρινέεσθαι.⁶

141. Τότε μὲν ἐς τοσοῦτο ἤλασαν· ἐπεὶ τε δὲ ἡ κυρὴ ἡμέρη ἐγένετο τῆς ὑποκρίσιος καὶ ἦλθον ἐς τὸ συγκείμενον,⁷ εἶρετο ὁ Κλεομένης τὸν Ἀρισταγόρην, δοκῶν ἡμερέων ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἰώνων ὁδὸς εἶη παρὰ βασιλέα. ὁ δὲ Ἀρισταγόρης τᾶλλα ἑὼν σοφὸς⁸ καὶ διαβάλλων ἐκεῖνον εὖ, ἐν τούτῳ ἐσφάλῃ χρεὸν⁹ γὰρ μιν μὴ λέγειν τὸ ἐόν,¹⁰ βουλόμενον γε Σπαρτιήτας ἐξαγαγέειν ἐς τὴν Ἀσίην, λέγει δ' ὦν τριῶν μηνῶν φᾶς εἶναι τὴν ἕνοδον, ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον τὸν ὁ Ἀρισταγόρης ὄρωμητο λέγειν περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπε· ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπαλλάσσεο ἐκ Σπάρτης πρὸ δύντος ἡλίου· οὐδένα γὰρ λόγον εὐπέα¹¹ λέγεις Λακε-

(1) Ἄλλὰ περὶ μὲν χώρας· διὰ τοῦ ἄλλα διακόπτει τὴν διεξαγωγὴν καὶ μεταβαίνει εἰς παρακείμευς.

(2) Ἄρα· ὄρα ἐν προηγ.

(3) Οὔρων· ἄττικ. ὄρων.

(4) Χρυσοῦ ἐχόμενον· περιγραφικ. ἀντὶ χρυσός· οὕτω τὰ τῶν ὄνειράτων ἐχόμενα—τὰ ὄνειράτα.

(5) Παρέχον· αἰτιατικ. ἀπόλυτος.

(6) Ὑποκρίνεσθαι· ἄττικ. ἀποκρίνεσθαι.

(7) Ἐς τὸ συγκείμενον· ἐνν. χωρίον.

(8) Σοφός· πονηρός.

(9) Χρεὼν· αἰτιατ. ἀπόλυτος.

(10) Τὸ ἐόν· ἀληθές.

(11) Εὐπέα· καλῶς λελεγμένον, συνετόν.

δαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης τριῶν μηνῶν ὁδὸν ἀγαγεῖν. ὁ μὲν δὴ Κλεομένης ταῦτα εἶπας ἦϊε ἐς τὰ οἰκία.

142. Ὁ δὲ Ἀρισταγόρης λαβὼν ἱκετηρίην ἦϊε ἐς τοῦ Κλεομένηος, ἐσελθὼν δὲ ἔσω ἅτε ἱκετεύων ἐπακούσαι ἐκέλευε τὸν Κλεομένεα, ἀποπέμψαντα τὸ παιδίον προσεστήκειε γὰρ δὴ τῷ Κλεομένει ἢ θυγάτηρ, τῇ οὔνομα ἦν Γοργῶ· τοῦτο δὲ οἱ καὶ μῦθον τέκνον ἐτύγχανε ἔδν ἐτέων ὀκτῶ ἢ ἐννέα ἡλικίην. Κλεομένης δὲ λέγειν μιν ἐκέλευε τὰ βούλεται, μηδὲ ἐπισχεῖν τοῦ παιδίου εἵνεκα. ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρισταγόρης ἤρχετο ἐκ δέκα ταλάντων ὑπισχνεόμενος, ἦν οἱ ἐπιτελέσῃ τῶν ἐδέετο. ἀνανεύοντος δὲ τοῦ Κλεομένηος προέβαινε τοῖσι χορήμασι ὑπερβάλλων ὁ Ἀρισταγόρης, ἐς ὃ πεντήκοντά τε τάλαντα ὑπεδέδεκτο καὶ τὸ παιδίον ἠὲ δάξατο· Πάτερ, διαφθερέει σε ὁ ξεῖνος, ἦν μὴ ἀποστὰς ἴης. ὃ τε δὴ Κλεομένης ἠσθεῖς τοῦ παιδίου τῇ παραινεσί, ἦϊε ἐς ἕτερον οἶκημα, καὶ ὁ Ἀρισταγόρης ἀπαλλάσσετο τὸ παράπαν ἐκ τῆς Σπάρτης, οὐδὲ οἱ ἐξεγένετο ἐπὶ πλέον ἔτι σημῆναι περὶ τῆς ἀνόδου τῆς παρὰ βασιλέα.

23

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΤΥΡΑΝΝΩΝ
ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

(Βιβλ. Ε'. κεφ. 91-93).

143. Ὡς ὦρον οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς Ἀθηναίους αὐξομένους καὶ οὐδαμῶς ἐτούμους ἐόντας πείθεσθαι σφίσι, νόφ λαβόντες, ὡς ἐλεύθερον μὲν ἔδν τὸ γένος τὸ Ἀττικὸν ἰσοφ-

ροπον τῶ ἐσωτῶν ἂν γίνοιτο, κατεχόμενον δὲ ὑπὸ τυραννίδος ἀσθενὲς καὶ πειθαρχέεσθαι ἔτοιμον, μαθόντες,¹ [δὲ] τούτων ἕκαστα μετεπέμποντο Ἰππίην τὸν Πεισιστράτου ἀπὸ Σιγείου τοῦ ἐν Ἑλλησπόντῳ, [ἐς τὸ καταφεύγουσι Πεισιτρατίδαι]. ἐπεὶ τε δέ σφι Ἰππίης καλεόμενος ἦκε, μεταπέμψάμενοι καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ἀγγέλους ἔλεγόν σφι Σπαρτιῆται τάδε· Ἄνδρες σύμμαχοι, συγγινώσκομεν αὐτοῖσι ἡμῖν οὐ ποιήσασι ὀρθῶς· ἐπαερωθέντες γὰρ κιβδηλοῖσι² μαντήιοισι ἄνδρας ξείνους ἔοντας ἡμῖν τὰ μάλιστα καὶ ἀναδεκομένους ὑποχειρίας παρέξειν τὰς Ἀθήνας, τούτους ἐκ τῆς πατρίδος ἐξηλάσαμεν, καὶ ἔπειτα ποιήσαντες ταῦτα δήμῳ ἀχαρίστῳ παρεδώκαμεν τὴν πόλιν, ὅς ἐπεὶ τε δι' ἡμέας ἐλευθερωθεὶς ἀνέκυψε,³ ἡμέας μὲν καὶ τὸν βασιλέα ἡμέων περιυβρίσας ἐξέβαλε, δόξαν δὲ φύσας⁴ αὐξάνεται, ὥστε ἐκμεμαθήκασι μάλιστα μὲν οἱ περίοικοι αὐτῶν Βοιωτοὶ καὶ Χαλκιδεῆες, τάχα δέ τις καὶ ἄλλος⁵ ἐκμαθήσεται ἀμαρτῶν· ἐπεὶ τε δὲ ἐκεῖνα ποιήσαντες ἡμάρτομεν, νῦν πειρησόμεθά σφρα ἅμα ὑμῖν ἀκεόμενοι· αὐτοῦ γὰρ τούτου εἵνεκεν τούδε τε Ἰππίην μετεπεμψάμεθα καὶ ὑμέας ἀπὸ τῶν πολιῶν, ἵνα κοινῶ τε λόγῳ καὶ κοινῶ στόλῳ ἐσαγαγόντες αὐτὸν ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποδῶμεν τὰ καὶ⁶ ἀπειλόμεθα.

(1) Μαθόντες· ἐπαναλαμβάνεται διὰ τούτου τό: νόῳ λαβόντες.

(2) Κιβδηλοῖσι· κυρ. ἐπὶ μὴ γνησίου χρυσοῦ, ἐνταῦθα ἐπὶ μαντείων ἀμειλιγῶν.

(3) Ἀνέκυψε· ἀντιθ. ὑποκύπτειν.

(4) Δόξαν φύσας· λέγεται κατὰ τό, γλῶσσαν, ὀδόντας, πώγωνα φύειν· τίθεται δηλ. τὸ ῥῆμα ἐπὶ τούτου, ὅ,τι ἐκ τῶν ἔνδοθεν (σωματικοῦ ἢ πνευματικοῦ) ὀργανικοῦ τινος ὄντος γεννᾶται· (μέγα φρονεῖν, ἐπαίρεσθαι).

(5) Τίς καὶ ἄλλος κατ' ἀναφορὰν ἰδίως· πρὸς τοὺς Κορινθίους καὶ τοὺς Σπαρτιάτας αὐτούς.

(6) Τὰ καί· τὸ καί ἐν τῇ ἀναφορ. ἐνῶ κυρίως ἀρμόζει μᾶλλον εἰς τὸ προηγούμενον ῥῆμα (= καὶ ἀποδῶμεν)

144. Οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον, τῶν δὲ συμμάχων τὸ πλῆθος οὐκ ἐνεδέκετο τοὺς λόγους. οἱ μὲν νῦν ἄλλοι ἡσυχίην ἦγον, Κορίνθιος δὲ Σωσικλῆς ἔλεξε τάδε· 1. Ἡ δὴ ὁ τε οὐρανὸς ἐνεργθε ἔσται τῆς γῆς καὶ ἡ γῆ μετέωρος ὑπὲρ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἄνθρωποι νομὸν¹ ἐν θαλάσῃ ἐξουσι καὶ οἱ ἰχθύες τὸν πρότερον ἄνθρωποι, ὅτε γε ὑμεῖς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἰσοκρατίας² καταλύοντες τυραννίδας ἐς τὰς πόλεις κατάγειν παρασκευάζεσθε, τοῦ³ οὔτε ἀδικώτερον ἐστὶ οὐδὲν κατ' ἀνθρώπους οὔτε μαιφονώτερον. εἰ γὰρ δὴ τοῦτό γε δοκεῖ ὑμῖν εἶναι χρηστὸν ὥστε⁴ τυραννεύεσθαι τὰς πόλεις, αὐτοὶ πρῶτοι τύραννον καταστησάμενοι παρὰ σφίσι⁵ αὐτοῖσι οὕτω καὶ τοῖσι ἄλλοισι διζήσθαι κατιστάναι νῦν δὲ⁶ αὐτοὶ τυράννων ἄπειροι ἐόντες καὶ φυλάσσοντες τοῦτο δεινότατα ἐν τῇ Σπάρτῃ μὴ γενέσθαι παραχρᾶσθε⁷ ἐς τοὺς συμμάχους. εἰ δὲ αὐτοὶ ἔμπειροι ἔατε,⁸ κατάπερ ἡμεῖς, εἶχετε ἂν περὶ αὐτοῦ γνώμας ἀμείνονας συμβαλέσθαι ἥπερ νῦν. 2. Κορινθίοισι γὰρ ἦν πόλιος κατάστασις τοιήδε ἦν ὀλιγαρχία, καὶ οὗτοι⁹ Βακχιάδαι¹⁰ καλεόμενοι ἐνεμον τὴν πόλιν,

(1) Νομὸν κατοικίαν.

(2) Ἴσοκρατίη—δημοκρατία.

(3) Τοῦ ἐνν. πράγματος.

(4) Ὡστε· ἐπέξηγ. τοῦ τοῦτο.

(5) Σφίσι ἀντὶ τοῦ δευτ. προσώπ.

(6) Νῦν δὲ ἀντιτίθησι τοῦτο, ὅπερ οἱ Λακεδ. ἀληθῶς πράττουσι πρὸς ἐκεῖνο, ὅπερ ὄφειλον νὰ πράξωσι, καὶ διὰ τοῦ: ἄπειροι ἐόντες—καὶ φυλάττοντες, διασαφηνίζει.

(7) Παραχρᾶσθε· μετ' αἰτιατ. σημ. θεωρεῖν τι ὡς πάρεργον, εὐτελές.

(8) Ἔατε· Ἰων. τύπ. ἴτε.

(9) Οὗτοι· ἀναφερ. εἰς τὴν ἐν τῇ λέξει ὀλιγαρχία ἐμπεριεγ. ἔνοιαν: ὀλιγαρχοί.

(10) Βακχιάδαι· πρὸ τῆς καθόδου τῶν Δωσιέων ἐκράτησαν τῆς Κορίνθου οἱ Σισυφίδαί, μετὰ τὴν ἐκπόρθησιν τῆς Κορίνθου διὰ τοῦ Ἡρακλείδου Ἀλήτου (1074 π. Χ) ἐβασίλευσαν ἐκ τοῦ γένους του βασι-

ἐδίδουσαν¹ δὲ καὶ ἤγοντο ἐξ ἀλλήλων, Ἀμφίονι δὲ εἴοντι τούτων τῶν ἀνδρῶν γίνεταί θυγάτηρ χωλή. οὐνομα δὲ οἱ ἦν Λάβδα.² ταύτην Βακχιάδων γὰρ³ οὐδεὶς ἤθελε γῆμαι, ἰσχει⁴ Ἡετίων ὁ Ἐχεκράτεος, δήμου μὲν ἐὼν, ἐκ Πέτρης⁵ ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν⁶ Λαπίθης τε καὶ Καινείδης.⁷ ἐκ δὲ οἱ ταύτης τῆς γυναικὸς οὐδ' ἐξ ἄλλης παῖδες ἐγίνοντο. ἐστάλη ὦν ἐς Δελφοὺς περὶ γόνου· ἐσιόντα δὲ αὐτὸν ἰθέως⁸ ἡ Πυθίη προσαγορεύει τοισίδε τοῖσι ἔπει·

λεῖς μέχρι τοῦ 955 π. Χ. 7 δὲ ἀπόγονοι τοῦ Βάκχιδος ἀνήκοντος εἰς τὴν γενεὰν τοῦ Ἀλήτου ἐβασίλευσαν μέχρι τοῦ 748 ἔπειτα κατήργηθη ἡ βασιλεία καὶ κατέστη ὀλιγαρχία τῶν Βακχιδῶν, ἐξ ὧν εἰς καθ' ἕκαστον ἔτος ἐξελέγετο ὡς πρῦτανις· διήρκεσε δὲ ἡ ὀλιγαρχία αὕτη 90 ἔτη (748—658), ὅτε Κύψελος (ἐκ μητρὸς Βακχιάδης) κατέλυσε τὴν ὀλιγαρχίαν καὶ ἐγένετο τύραννος (658—628)· τοῦτον διεδέχθη ὁ υἱὸς Περίανδρος (628—585)· ἐπὶ δὲ τοῦ ἐγγόνου του Ψαμμιτίχου κατελύθη ἡ τυραννίς καὶ ἐγένετο δημοκρατία.

(1) Ἐδίδουσαν· ἀλλήλοισι, ἐκ τοῦ ἀλλήλους.

(2) Λάβδα· πρὸς. ἔτυμ. μεγ. σελ. 190· βλαισός, παραλυτικός — ὁ τοὺς πόδας ἐπὶ τὰ ἔξω διστραμμένος καὶ τῷ Δ στοιχείῳ εἰκῶς διὰ τοῦτο καὶ Λάμβδα (= Λάβδα) ἐκαλεῖτο ἡ γυνὴ μὲν Ἡετίωνος, μήτηρ δὲ Κυψέλου τοῦ τῆς Κορίνθου τυράννου.

(3) Γὰρ. αἰτιολογ. τὸ Ἡετίων

(4) Ἴσχει· ἐνν. γυναῖκα.

(5) Πέτρης· ὁ δῆμος Πέτρα δὲν εἶνε γνωστός.

(6) Τὰ ἀνέκαθεν=τὰ ἄνωθεν, κατ' ἀναφορ. εἰς τὴν ἀρχαιοτέραν αὐτοῦ καταγωγὴν ἐκ μέρους τῶν προγόνων του.

(7) Καινείδης· κατὰ ταῦτα ὁ Ἡετίων κατήγετο ἐκ τοῦ περιφήμου Λαπίθου Καινέως, ὅστις κατὰ τὸν γάμον τοῦ Πειριθόου ἐν τῷ πολέμῳ τῶν Κενταύρων πρὸς τοὺς Λαπίθας κατεβυθίσθη εἰς τὴν γῆν διὰ πολλῶν ἐπ' αὐτοῦ ῥιφθέντων δένδρων. Ἡ γενεὰ αὕτη μετηνάστευσεν εἰς Πελοπόννησον ἐκ τῆς Θεσσαλίας.

(8) Ἰθέως· ἄπτικ. εὐθέως, καὶ ἰθὺς=εὐθύς.

Ἡετίων, οὔτις σε τίει πολῦτιτον ἐόντα.
 Λάβδα κύει, τέξει δ' ὀλοοίτροχον·¹ ἐν δὲ πεσεῖται
 ἀνδράσι μουνάρχοισι,² δικαίῳσι³ δὲ Κόρινθον.

ταῦτα χρησθέντα τῷ Ἡετίωνι ἐξαγγέλλεται κως τοῖσι
 Βακχιάδησι, τοῖσι τὸ μὲν πρότερον γενόμενον χρηστήριον
 ἐς Κόρινθον ἦν ἄσημον,⁴ φέρον⁵ τε ἐς τωὺτὸ καὶ τὸ τοῦ
 Ἡετίωνος, καὶ λέγον ᾧδε.

Αἰετός· ἐν πέτρῃσι κύει, τέξει δὲ λέοντα
 καρτερὸν, ὠμοστήν· πολλῶν δ' ὑπὸ γούνατα λύσει.
 ταῦτά νυν εὖ φράζεσθε,⁷ Κορίνθιοι, οἱ περὶ καλὴν
 Πειρήνην⁸ οἰκεῖτε καὶ ὄφρουόντα⁹ Κόρινθον.

3. Τοῦτο μὲν δὴ τοῖσι Βακχιάδησι πρότερον γενόμενον ἦν
 ἀτέκμαρτον, τότε δὲ τὸ Ἡετίωνι γενόμενον ὡς ἐπύθοντο,
 αὐτίκα καὶ τὸ πρότερον συνῆκαν ἐὼν συνωδὸν τῷ Ἡετί-
 ωνος. συνέντες δὲ καὶ τοῦτο εἶχον ἐν ἡσυχίῃ, ἐθέλοντες
 τὸν μέλλοντα Ἡετίωνι γίνεσθαι γόνον διαφθεῖραι. ὡς δ'

(1) Ὀλοοίτροχος. ἐν χρήσει κυρ. ἐπὶ καταπίπτοντος βράχου, ὅστις
 πάντα συμπαρασύρει καὶ καταθραύει. Ἐνταῦθα ἡ ἔκφρασις ἐξηγεῖται
 διὰ τοῦ ἐπομ. : ἐν δὲ πεσεῖται ἀνδράσι μουνάρχοισι.

(2) Ἀνδράσι μουνάρχοισι· νοοῦνται οἱ Βακχιάδαι, ὧν τὴν πτωσιν
 διὰ τοῦ Κυψέλου ὑπαινίσσεται.

(3) Δικαίῳσι·=κολάσει.

(4) Ἄσημον·—ἀτέκμαρτον, ἀκατανόητον.

(5) Φέρον· δηλοῦν, ἀποβλέπον ἐς τωὺτό.

(6) Αἰετός· ὑπαινιγμὸς εἰς τὸ Ἡετίων (δωρ. Ἄετιών· τὸ δὲ : ἐν Πέ-
 τρησι ὑπαινίσσεται τὸ : δήμου ἐκ Πέτρης ἐών.

(7) Φράζεσθαι· σκέπτεσθαι.

(8) Πειρήνην· οὕτως ἐκαλεῖτο ἡ ὠραία κρήνη τῆς Κορίνθου, ἔνθα ὁ
 Βελλεροφῶν ἐδάμασε τὸν Πήγασον τὸ ὕδωρ αὐτῆς ἐθωρεῖτο ὡς τὸ
 ἐλαφρότατον καὶ ὑγιεινότερον ἐν πάσῃ Ἑλλάδι.

(9) Ὀφρουόντα· πρὸς Στράβ. Κόρινθος γῶραν ἔσχεν οὐκ εὐγεῶν
 σφόδρα, ἀλλὰ σχολιὰν καὶ τραχεῖαν, ἀφ' οὗ πάντες ὄφρουόντα Κό-
 ρινθον εἰρήχασι καὶ παρομοιάζονται.

ἔτεκε ἡ γυνὴ τάχιστα, πέμπουσι σφέων αὐτῶν δέκα ἐς τὸν δῆμον, ἐν τῷ κατοίκητο Ἡετίων, ἀποκτενέοντας τὸ παιδίον. ἀπικόμενοι δὲ οὗτοι ἐς τὴν Πέτροην καὶ παρελθόντες ἐς τὴν αὐλὴν τὴν Ἡετίωνος αἴτεον τὸ παιδίον· ἡ δὲ Λάβδα εἰδυῖά τε οὐδὲν τῶν εἵνεκα ἐκεῖνοι ἀπικοῖατο, καὶ δοκέουσά σφεας φιλοφροσύνης τοῦ πατρὸς εἵνεκα αἰτέειν, φέρουσα ἐνεχειρίσει αὐτῶν ἐνί τοῖσι δὲ ἄρα¹ ἔβεβούλευτο κατ' ὄδον τὸν πρῶτον αὐτῶν λαβόντα τὸ παιδίον προσουδίσαι.² ἐπεὶ ὧν ἔδωκε φέρουσα ἡ Λάβδα, τὸν λαβόντα τῶν ἀνδρῶν θείῃ τύχῃ προσεγέλασε τὸ παιδίον, καὶ τὸν³ φρασθέντα τοῦτο οἰκτός τις ἴσχει ἀποκτείνει, κατοικτείρας δὲ παραδιδού τῷ δευτέρῳ, ὃ δὲ τῷ τρίτῳ· οὕτω δὴ διεξῆλθε διὰ πάντων τῶν δέκα παραδιδόμενον, οὐδενὸς βουλομένου διεργάσασθαι. ἀποδόντες ὧν ὀπίσω τῇ τεκούσῃ τὸ παιδίον καὶ ἐξελθόντες ἔξω, ἔστεῶτες ἐπὶ τῶν θυρῶν ἀλλήλων ἄπτοντο κατατιώμενοι, καὶ μάλιστα τοῦ πρῶτου λαβόντος, ὅτι οὐκ ἐποίησε κατὰ τὰ δεδογμένα, ἐς ὃ δὴ σφι χρόνου ἐγγινομένου ἔδοξε αὐτὸς παρελθόντας πάντας τοῦ φόνου μετίσχειν. 4." Ἐδει δὲ ἐκ τοῦ Ἡετίωνος γόνου Κορίνθῳ κακὰ ἀναβλαστεῖν. ἡ Λάβδα γὰρ πάντα ταῦτα ἤκουε ἔστεῶσα πρὸς αὐτῆσι τῆσι θύρῃσι. δείσασα δὲ, μὴ σφι μεταδόξῃ καὶ τὸ δεύτερον λαβόντες τὸ παιδίον ἀποκτείνωσι, φέρουσα κατακρύπτει ἐς τὸ⁴ ἀφραστότατον⁵ οἱ ἐφαίνετο εἶναι, ἐς κυψέλην, ἐπισταμένη ὡς, εἰ ὑποστρέψαντες ἐς ζήτησιν ἀπικνεοῖατο, πάντα ἐρευνήσειν μέλλοιεν· τὰ δὲ καὶ ἐγένετο. ἔλθοῦσι δὲ καὶ διζημένοισι αὐτοῖσι

- (1) Ἄρα· γρησιμεύει πολλάκις πρὸς εἰσαγωγὴν νέας ἐννοίας.
 (2) Προσουδίσαι· δωρ. ποτουδίσαι (οὔδας) εἰς τὸ ἔδαφος ῥίπτειν.
 (3) Καὶ τὸν (= τοῦτον).
 (4) Ἐς τό·= ἐς τὸ χωρίον, τὸ (= ὃ).
 (5) Ἀφραστότατον· κρυπτότατον.

ὡς οὐκ ἐφαίνετο¹, ἐδόκεε ἀπαλλάσσεσθαι καὶ λέγειν πρὸς τοὺς ἀποπέμψαντας, ὡς πάντα ποιήσειαν τὰ ἐκεῖνοι ἐνετείλαντο. οἱ μὲν δὴ ἀπελθόντες ἔλεγον ταῦτα. 5. Ἡετίωνι δὲ μετὰ ταῦτα ὁ παῖς ἠϋξάνετο, καὶ οἱ διαφυγόντι τοῦτον τὸν κίνδυνον ἀπὸ τῆς κυψέλης ἐπωνυμίην² Κύψελος οὐνομα ἐτέθη ἀνδρωθέντι δὲ καὶ μαντενομένῳ Κυψέλῳ ἐγένετο ἀμφιδέξιον χρηστήριον ἐν Δελφοῖσι, τῷ πίσυνος γενόμενος ἐπεχείρησέ³ τε καὶ ἔσχε Κόρινθον. ὁ δὲ χρησμὸς ὕδε ἦν·

Ἄλβιος οὗτος ἀνὴρ ὃς ἐμὸν δόμον ἐσκαταβαίνει,
Κύψελος Ἡετίδης, βασιλεὺς κλειτοῖο Κορίνθου,
αὐτὸς καὶ παῖδες,⁴ παίδων γε μὲν⁵ οὐκέτι παῖδες.

τὸ μὲν δὴ χρηστήριον τοῦτο ἦν· τυραννέουσας⁶ δὲ ὁ Κύψελος τοιοῦτος δὴ τις ἀνὴρ ἐγένετο· πολλοὺς μὲν Κορινθίων ἐδίωξε, πολλοὺς δὲ χρημάτων ἀπεστέρησε, πολλῶ δέ τι πλείστους τῆς ψυχῆς. 6. Ἀρξάντος δὲ τούτου ἐπὶ τριήκοντα⁷ ἔτεα καὶ διαπλέξαντος⁸ τὸν βίον εὖ, διάδοχος οἱ τῆς τυραννίδος ὁ παῖς Περιάνδρος⁹ γίνεται. ὁ τοίνυν Περιάνδρος κατ'

- (1) Οὐκ ἐφαίνετο· τὸ παιδίον.
(2) Ἐπωνυμίην ἢ αἰτιατ. ἐξηγεῖται κατὰ τό· καλέεται τις οὐνομα (ἢ) ἐπωνυμίην (ἐνεργ. καλέω τινά τι δηλ. οὐνομα ἢ ἐπωνυμίην). οὐνομα ἐτέθη=οὐνομάσθη ἢ ἐκλήθη.
(3) Ἐπεχείρησε· Κορίνθῳ ἐκ τοῦ ἐπομ. Κόρινθον.
(4) Καὶ παῖδες· νοεῖτ. ὁ Περιάνδρος καὶ ὁ ἀδελφὸς Γόργος. ὅστις ἐπὶ τινα χρόνον συνεβασίλευσεν. Ὁ τοῦ Γόργου ἀνάξιος υἱὸς Ψαμμίτιγος μόνον ὀλίγον ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὴν ἀρχήν.
(5) Γε μὲν· (=μήν).
(6) Τυραννέουσας· κατὰ Νικόλ. τὸν Δαμασκητὸν ὁ Κύψελος κατέλυσε τὴν ἀρχήν τῶν Βακχιαδῶν τῇ βοήθειᾳ τοῦ δήμου, οὗ εἶχε κερδίσει τὴν εὐνοίαν.
(7) Ἐπὶ τριήκοντα· (658—628 π. X.).
(8) Διαπλέξαντος· τελειώσαντος· ἄλλως καὶ τολυπεύω.
(9) Περιάνδρος· (628—585 π. X.).

ἀρχὰς μὲν ἦν ἡπιώτερος τοῦ πατρὸς, ἐπεὶ τε δὲ ὠμίλησε δι' ἀγγέλων Θρασυβούλῳ τῷ Μιλήτου τυράννῳ, πολλῶ ἔτι ἐγένετο Κυψέλου μισοφρονέστερος. πέμψας γὰρ παρὰ Θρασύβουλον κήρυκα ἐπυνθάνετο, ὄντινα ἂν τρόπον ἀσφαλέστατον καταστησάμενος τῶν πρηγμάτων¹ κάλλιστα τὴν πόλιν ἐπιτροπεύει. Θρασύβουλος δὲ τὸν ἐλθόντα παρὰ τοῦ Περιάνδρου ἐξῆγε ἔξω τοῦ ἄστεος, ἐσβὰς δὲ ἐς ἄρουραν ἐσπαρμένην ἅμα τε διεξήγε τὸ λήϊον ἐπειρωτέων τε καὶ ἀναποδίξων² τὸν κήρυκα κατὰ τὴν ἀπὸ Κορίνθου ἄπιξιν, καὶ ἐκόλουε αἰεὶ, ὅπως τινὰ ἴδοι τῶν ἀσταχύν³ ὑπερέχοντα, κολούων δὲ ἐρόπιτε, ἐς ὃ τοῦ λήϊου τὸ κάλλιστόν τε καὶ βαθύτατον διέφθειρε τρόπῳ τοιούτῳ· διεξελθὼν δὲ τὸ χωρίον καὶ ὑποθέμενος ἔπος οὐδὲν ἀποπέμπει τὸν κήρυκα. νοστήσαντος δὲ τοῦ κήρυκος ἐς τὴν Κόρινθον ἦν πρόθυμος πυνθάνεσθαι τὴν ὑποθήκην ὁ Περιάνδρος. ὁ δὲ οὐδὲν οἱ ἔφη Θρασύβουλον ὑποθέσθαι, θωυμάζειν τε αὐτοῦ παρ' οἷόν μιν ἄνδρα ἀποπέμψειε, ὡς παραπλήγᾳ τε καὶ τῶν ἑωυτοῦ σινάμων⁴, ἀπηγεόμενος τάπερ πρὸς Θρασυβούλου⁵ ὁπάπεε. ἵ, Περιάνδρος δὲ συνιείς τὸ ποιηθὲν καὶ νόῳ ἴσχων, ὡς οἱ ὑποτίθετο Θρασύβουλος τοὺς ὑπειρόχους τῶν ἀστῶν φρονεῦειν, ἐνθαῦτα δὴ πᾶσαν κακότητα ἐξέφαινε ἐς τοὺς πολιήτας. ὅσα γὰρ Κύψελος ἀπέλιπε κτείνων τε καὶ διώκων, Περιάνδρος σφεα ἀπετέλεε. Τοιοῦτο μὲν ὑμῖν ἔστι

(1) Τῶν πρηγμάτων· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ τρόπου.

(2) Ἀναποδίξων· ἀντὶ τοῦ τὰ πρότερα ἐρωτῶν· Βεχ. ἀνέχδ. 83· ὁ Ἄριστ. (πολ.) διηγείτο τὸ συμβᾶν ἀντιστρόφως· κατ' αὐτὸν ὁ Θρασύβουλος ἀπέτεινε τὴν ἐρώτησιν ταύτην εἰς τὸν Περιάνδρον.

(3) Ἀστάχους·=στάχους.

(4) Σινάμων· (βλαπτικὸς καταστροφεὺς)· σπανία λέξις, τὸ ῥῆμα συναμωρέειν·=σίνεσθαι.

(5) Πρὸς Θρασυβούλου· ἐκ μέρους τοῦ Θρασ. (ἔξυπακ. ποιούμενοι).

ἡ τυραννίς, ὧ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τοιούτων ἔργων.¹ ἡμέας δὲ τοὺς Κορινθίους τό τε αὐτίκα θῶμα μέγα εἶχε ὅτε ὑμέας εἶδομεν μεταπεμπομένους Ἰππὶν νῦν τε δὴ καὶ μεζόνως θωμάζομεν λέγοντας ταῦτα, ἐπιμαρτυρομέθα τε ἐπικαλέμενοι ὑμῖν θεοὺς τοὺς Ἑλληνίους, μὴ κατιστάναι τυραννίδας ἐς τὰς πόλεις. οὐκ ὧν παύσεσθε, ἀλλὰ πειρήσεσθε παρὰ τὸ δίκαιον κατὰγοντες Ἰππὶν, ἵστε² ὑμῖν Κορινθίους γε οὐ συναινέοντας.

145. Σωσικλέης μὲν ἀπὸ Κορίνθου προεβέβυον ἔλεξε τάδε, Ἰππίης δὲ αὐτὸν ἀμείβετο τοὺς αὐτοὺς ἐπικαλέσας θεοὺς ἐκεῖνω, ἧ μὲν³ Κορινθίους μάλιστα πάντων ἐπιποθήσειν Πεισιστρατίδας, ὅταν σφι ἤκωσι ἡμέραι αἱ κύριαι ἀνιάσθαι ὑπ' Ἀθηναίων. Ἰππίης μὲν τούτοισι ἀμείψατο οἷά τε τοὺς χρησμοὺς ἀτρεκέστατα ἀνδρῶν ἐξεπιστάμενος· οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων τέως μὲν εἶχον ἐν ἡσυχίῃ σφέας αὐτοὺς, ἐπεὶ τε δὲ Σωσικλέος ἤκουσαν εἶπαντος ἐλευθέρως, ἅπασ τις αὐτῶν φωνὴν ῥήξας⁴ αἰρέετο τοῦ Κορινθίου τὴν γνώμην, Λακεδαιμονιοῖσί τε ἐπεμαρτύροντο μὴ ποιέειν μηδὲν νεώτερον περὶ πόλιν Ἑλλάδα⁵.

(1) Τοιούτων ἔργων· ἐστὶ ἡ τυραννίς—τοιαῦτα ἔργα ἐργάζεται.

(2) Οὐκ ὧν παύσεσθε... ἵστε· ἐν παρατάξει· ἀντί: ἦν ὧν μὴ παύσησθε—ἵστε.

(3) Ἡ μὲν· (=μὴν).

(4) Φωνὴν ῥήξας· ὅ ἐστι τὴν πρότερον δεσμευμένην γλῶσσαν οὕτως εἰπεῖν ῥήξας· ἡ φράσις οὐ μόνον ἐπὶ ἀλάλων ἀλλὰ καὶ ἐπὶ νηπίων, ἅτινα ἀρχίζουσι νὰ ὀμιλῶσιν.

(5) Ἑλλάδα· ἐπιθετικ.

24

Η ΕΝ ΜΑΡΑΘΩΝΙ ΜΑΧΗ

(Βιβλ. ζ'. κεφ. 109-117.).

146. Τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχα¹ αἰ γνῶμαι, τῶν μὲν οὐκ ἐόντων συμβαλεῖν, ὀλίγους γὰρ εἶναι στρατιῇ τῇ Μήδων συμβάλλειν), τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευόντων. ὡς δὲ δίχα τε ἐγίνοντο καὶ ἐνίκα² ἢ χείρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα, ἦν γὰρ ἐνδέκατος ψηφιδοφόρος³ ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν⁴ Ἀθηναίων πολεμαρχεῖν, (τὸ παλαιὸν γὰρ Ἀθηναῖοι ἠμόψηφον τὸν πολέμαρχον⁵ ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι, ἦν δὲ τότε πολέμαρχος Καλλιμάχος Ἀφιδναῖος,⁶ πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλτιάδης ἔλεγε τάδε· Ἐν σοὶ νῦν, Καλλιμάχε, ἐστὶ ἢ καταδουλώσαι Ἀθήνας, ἢ ἐλευθέρας ποιήσαντα μνημόσυνα λιπέσθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον,⁷ οἷα οὐδὲ Ἀρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων [λείπουσι]. νῦν γὰρ δὴ, ἐξ οὗ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι, ἐς κίνδυνον ἵκουσι⁸

(1) Δίχα ἐγίνοντο=διίσταντο, ἐχωρίζοντο.

(2) Ἐνίκα· πέντε ψῆφοι ἦσαν διὰ τὴν μὲν, καὶ πέντε διὰ τὴν ἐτέραν πρότασιν· ἡ νίκη ἔκειτο ἐν τῇ ψήφῳ τοῦ Πολεμάρχου.

(3) Ψηφιδοφόρος=ψηφοφόρος.

(4) Τῷ κυάμῳ λαχὼν· ἡ ἐκλογή τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν πλείστων ἄλλων ὑπαλλήλων διὰ λαχνοῦ (οἱ ἀπὸ κυάμου ἄρχοντες) εἰσήχθη ἐπὶ Κλεισθέους.

(5) Τὸν πολέμαρχον· πρότερον ὁ πολέμαρχος εἰς τῶν δέκα ἀρχόντων εἶχε δικαίωμα ψήφου, ὅπως καὶ οἱ δέκα στρατηγοί· διότι κατ' ἀρχὰς ὁ πολέμαρχος εἶχε καὶ τὴν ἀρχηγίαν ἐν πολέμῳ· μετὰ ταῦτα ὅμως ἔμεινε αὐτῷ μόνον τὸ δικάζειν διαφορὰς ξένων ἢ μετείκων.

(6) Ἀφιδναῖος· Ἀφιδναί, δῆμος οὐχὶ μακρὰν τῆς Δεκελείας.

(7) Ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον (=αἰῶνα).

(8) Ἴκουσι· οἱ ἐνεστ. ἦκω καὶ οἴχομαι ἔχουσι παρακειμ. σημασ.

μέγιστον, καὶ ἦν μὲν γε ὑποκύψωσι τοῖσι Μήδοισι, δέδεκται τὰ πείσοντα παραδεδομένοι Ἰππῆ, ἦν δὲ περιγένηται¹ αὕτη ἡ πόλις, οἷη τέ ἐστι πρώτη τῶν Ἑλληνιδῶν πολιῶν γενέσθαι. κῶς ὦν δὴ ταῦτα οἶά τέ ἐστι γενέσθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τι τούτων ἀνήκει² τῶν προηγημάτων³ τὸ κῦρος ἔχειν, νῦν ἔρχομαι φράσω. ἡμέων τῶν στρατηγῶν ἑόντων δέκα δίχα γίνονται αἱ γνώμαι, τῶν μὲν κελευόντων συμβάλλειν, τῶν δὲ οὐ ἦν μὲν νυν μὴ συμβάλωμεν, ἔλομαι τινα στάσιν μεγάλην διασεισεῖν ἐμπεσοῦσαν⁴ τὰ Ἀθηναίων φρονήματα, ὥστε μηδίσαι ἦν δὲ συμβάλωμεν πρῶν τι καὶ σαθρόν⁵ Ἀθηναίων μετεξετέροισι⁶ ἐγγενέσθαι, θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων οἰοί τέ εἶμεν περιγενέσθαι τῇ συμβολῇ. ταῦτα ὦν πάντα ἐς σέ νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ἤρτηται ἦν γὰρ σὺ γνώμη τῇ ἐμῇ προσθῆ, ἔστι τοι πατρίς τε ἐλευθέρη καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἦν δὲ τὴν τῶν ἀποσπενδόντων⁷ τὴν συμβολὴν ἔλη,⁸ ὑπάρξει τοι τῶν ἐγὼ κατέλεξα ἀγαθῶν τὰ ἐναντία.

147. Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης προσκτᾶται τὸν Καλλίμαχον, προσγενομένης δὲ τοῦ πολεμάρχου τῆς γνώμης ἐκεκύρωτο συμβάλλειν, μετὰ δὲ οἱ στρατηγοί, τῶν ἡ γνώμη ἔφερε συμβάλλειν, ὡς ἐκάστου αὐτῶν ἐγίνετο πρυτα-

(1) Περιγένηται: τῇ συμβολῇ.

(2) Κῶς ἐς σέ τοι ἀνήκει: ἀντὶ τοῦ ἀνήκει ἐπὶ τῆς αὐτ.σημασίας κεῖται ἀλλαχού, τείνει.

(3) Τούτων τῶν πραγμάτων: ἔξαρχῶν. ἐκ τοῦ κῦρος.

(4) Ἐμπεσοῦσαν: ὡς κύμα ἐπὶ πλοίου.

(5) Σαθρόν: ὡς ἐν πλοίῳ διχόνοια. Ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχε μερίς τις τοῦ Ἰππίου δυσηρεστημένη.

(6) Μετεξετέροισι: ἐνίοις.

(7) Ἀποσπενδόντων: ἀποδοκιμαζόντων, ἀποτρεπόντων. ἀντιθ. ἐπισπεύδειν.

(8) Ἐλη: ἐνν. τὴν γνώμην.

νηϊή¹ τῆς ἡμέρας, Μιλτιάδῃ παρεδίδοσαν· ὁ δὲ δεκόμενος οὔτι καὶ συμβολὴν ἐποιέετο, πρὶν γε δὴ αὐτοῦ πρυτανηϊῆ ἐγένετο.

148. Ὡς δὲ ἐς ἐκείνον περιῆλθε,² ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο ᾧδε οἱ Ἀθηναῖοι ὡς συμβαλέοντες· τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρους ἠγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλιμάχος· ὁ γὰρ νόμος τότε³ εἶχε οὔτω τοῖσι Ἀθηναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν. ἠγεομένου δὲ τούτου⁴ ἐξεδέκοντο⁵ ὡς ἀριθμύοντο⁶ αἱ φυλαὶ, ἐχόμεναι ἀλλήλων· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο, ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέρας, Πλαταιέες· ἀπὸ ταύτης γὰρ⁷ σφι⁸ τῆς μάχης, Ἀθηναίων θυσίας ἀναγόντων⁹ ἐς τὰς πανηγύριαις¹⁰ τὰς ἐν τῆσι πεντετηρίσι γινομένας, κατεύχεται ὁ κῆρυξ ὁ Ἀθη-

(1) Πρυτανηϊή· σημ. πᾶν μετὰ τακτικὸν χρονικὸν διάστημα ἀλλάσων ὑπουργήμα, οὔτω καὶ ἐνθαῦτα τὴν ἀρχηγίαν, ἧτις ἐκάστην ἡμέραν ἤλλασσε

(2) Περιῆλθε· ἐπὶ ἀλλαγῆς τῶν ὑπουργημάτων καὶ ἀξιωματῶν συχν. παρ' Ἡροδότῳ.

(3) Τότε· κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον, καθ' ὃν εἰς τὸν πολέμαρχον ἔτι ἔκειτο τὸ ἀρχαῖον βασιλικὸν δικαίωμα τῆς ἀρχηγίας τοῦ δεξιοῦ κέρους.

(4) Τούτου· τοῦ Καλλιμάχου.

(5) Ἐξεδέκοντο διεδέχοντο· οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὴν διὰ κλήρου ὀρισθεῖσαν τάξιν ἐτάσσοντο ἀπὸ δεξιῶν πρὸς ἀριστερά.

(6) Ἐριθμύοντο· ὃ ἐστὶν ἐν τῇ ἐπιτήμῳ διατάξει τῶν φυλῶν, ἧτις κατ' ἔτος διὰ κλήρου ὠρίζετο. Κατὰ ταύτην διώκει ἐναλλάξ ἐκάστη τῶν 10 μερῶν τῆς βουλῆς. εἰς ἃ αὕτη κατὰ τὰς 10 φυλάς διηρεῖτο, κατὰ τὸ δέκατον μέρος τοῦ ἔτους τὰ τῆς πόλεως πράγματα· ἡ χρονικὴ διάρκεια ἐκάστου διαμερίσματος ἐκαλεῖτο Πρυτανεία, τὰ δὲ μέλη αὐτῆς ἐκαλοῦντο Πρυτάνεις.

(7) Ἀπὸ ταύτης γὰρ· αἰτιολογεῖ τὴν ἔννοιαν· οἱ Πλαταιεῖς πράγματι ἔλαβον μέρος ἐν τῇ μάχῃ καὶ ὅτι τοῦτο οὕτως εἶχε, διέγνωσαν οἱ Ἀθηναῖοι εὐθύς μετὰ τὴν μάχην, διότι...

(8) Σφι· ἔφαρτ. ἐκ τοῦ κατεύχεται.

(9) Ἀνάγειν· ἐπειδὴ μετὰ τῶν ἑορτῶν συνεδέετο καὶ ἐπίσημός τις πομπὴ πρὸς τοὺς ὑψηλότερον κειμένους ναοὺς.

(10) Πανηγύρις... γινομένας· νοεῖ τὰ μεγάλα Παναθήνια.

ναίος ἄμα τε Ἀθηναῖοι λέγων γίνεσθαι¹ τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. τότε δὲ τασσομένων τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ Μαραθῶνι ἐγίνετο² τοιόνδε τι· τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγίνετο ἐπὶ τάξιαις ὀλίγαις, καὶ ταύτῃ ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον, τὸ δὲ κέραις ἐκάτερον ἐρόωτο πλήθει.

149. Ὡς δὲ σφι διετέτακτο³ καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο καλὰ, ἐνθαῦτα ὡς ἀπείθησαν⁵ οἱ Ἀθηναῖοι, δρόμῳ ἴεντο⁴ ἐς τοὺς βαρβάρους. ἦσαν⁶ δὲ στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχιμιον αὐτῶν ἢ ὀκτώ.⁷ οἱ δὲ Πέρσαι ὀρέοτες δρόμῳ ἐπιόντας, παρεσκευάζοντο ὡς δεξόμενοι, μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφερον καὶ πάγχυ ὀλεθρίην, ὀρέοντες αὐτοὺς ἔοντας ὀλίγους, καὶ τούτους δρόμῳ ἐπειγομένους,⁸ οὔτε ἵππου⁹ ὑπαρχούσης ἔσφι οὔτε τοξενάμων.¹⁰ Ταῦτα μὲν νυν οἱ βάρβαροι κατείκαζον.¹¹ Ἀθηναῖοι δὲ ἐπεὶ τε ἀθρόοι προσέμιξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο ἀξίως λόγου. πρῶτοι μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν δρόμῳ ἐς πολεμίους ἐχρήσαντο,

(1) Γίνεσθαι· ἔξαρκ. ἐκ τοῦ κατεύχεται.

(2) Ἐγίνετο τοιόνδε τι, ἵνα μὴ κυκλωθῆ ὑπὸ τῶν Περσῶν πολυαριθμοτέρων ὄντων ἔπρεπεν ὁ Μιλτ. νὰ ἐξισώσῃ τὸ στρατόπεδόν του τῷ Μηδικῷ, ὅπερ ἠδύνατο οὕτω νὰ κατορθώσῃ, ὥστε τὸ κέντρον, ἐν ᾧ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ Ἀριστείδου ἦσαν ἡ Ἀντισοχίς καὶ Λεοντίς φυλὴ, μόνον ἐπὶ τάξεις ὀλίγαις ἔταξεν, ἐνῶ τὰ κέραια ἰσχυρότερα καὶ βαθύτερα ἦσαν, ἐπειδὴ τὴν κυρίαν προσβολὴν ἐνθαῦθα ἤθελε νὰ κάμῃ.

(3) Διετέτακτο· ἀπροσώπ.

(4) Ἰέντο ἀπείθησαν· ἀφέθησαν.

(5) Ἰέντο σπεύδειν, μέσ.

(6) Ἦσαν· συμφωνεῖ πρὸς τὸ κατηγοροῦμ. ἀντὶ πρὸς τὸ ὑποκείμεν.

(7) Ὀκτώ· πλεόν τοῦ τετάρτου τῆς ὥρας.

(8) Ἐπειγομένους· ἰεμένους.

(9) Ἴππου· περιληπτ.

(10) Τοξενάμων· μετωνυμ. ἀντὶ τοξοτῶν.

(11) Κατείκαζον· ἢ κατὰ ἐπιτείνειν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀπλοῦ.

πρωτοι δὲ ἀνέσχοντο ἐσθῆτά τε Μηδικὴν ὀρῶντες καὶ ἄνδρας τοὺς ταύτην ἐσθῆμένους· τῶς δὲ ἦν τοῖσι Ἑλλησι καὶ τὸ οὔνομα τὸ Μήδων¹ φόβος ἀκοῦσαι.

150. Μαχομένων² δὲ ἐν τῷ Μαραθῶνι χρόνος ἐγένετο πολλός· καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῇ Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι³ ἐτετάχατο· κατὰ τοῦτο⁴ μὲν δὴ ἐνίκων οἱ βάρβαροι, καὶ ῥήξαντες ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν τὸ δὲ κέρας ἐκάτερον ἐνίκων Ἀθηναῖοι τε καὶ Πλαταιέες. νικῶντες δὲ τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔβω. τοῖσι δὲ τὸ μέσον ῥήξασι αὐτῶν συναγαγόντες τὰ κέρα [ἀμφοτέρα] ἐμάχοντο, καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρσησι εἶποντο κόπτοντες, ἐς ὃ ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἀπικόμενοι πῦρ τε αἶτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν.

151. Καὶ τοῦτο μὲν ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ⁵ ὁ πολέμαρχος [Καλλιμάχος] διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός, ἀπὸ δ' ἔθανε⁶ τῶν στρατηγῶν Σησίλεως ὁ Θρασύλεω· τοῦτο δὲ Κυνέγειρος⁷ ὁ Εὐφορίωνος ἐνθαυτα ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφλάστων⁸ νεὸς, τὴν χεῖρα ἀποκοπεῖς πελέκει πίπτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοὶ τε καὶ ὀνομαστοί.

(1) Μήδων· οὕτω καλεῖ ὁ Ἡρόδοτος τοὺς Μήδους ἀντὶ Περσῶν ὡς τὸ κρατοῦν ἐν Ἀσίᾳ ἔθνος.

(2) Μαχομένων· ὑποκ. ἀμφοτέρων.

(3) Σάκαι· οὗτοι ὄκουν ΒΑ τῆς Βακτριανῆς· ἦσαν περίφημοι ἵππεῖς, καὶ τοξῆται.

(4) Κατὰ τοῦτο· τὸ μέσον· ἔνθα ἀρχηγοὶ ἦσαν Θεμιστοκλῆς καὶ Ἀριστείδης.

(5) Πόνῳ τῇ μάχῃ· ἐπὶ τῆς εἰκόνος ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ ἐξεῖχον αἱ εἰκόνες τοῦ Καλλιμάχου καὶ Μιλτιάδου.

(6) Ἀπὸ δ' ἔθανε· τμήσας.

(7) Κυνέγειρος· ἀδελφὸς τοῦ Αἰσχύλου.

(8) Ἀφλάστων· ἀφλαστα ἢ ἐπίσημα ἦσαν τὰ κοσμήματα ἰδίως

152. Ἐπὶ μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ τοιῶδε Ἀθηναῖοι τῆσι δὲ λοιπῆσι οἱ βάρβαροι ἔξανακρουσάμενοι¹ καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου ἐν τῇ ἔλιπον τὰ ἐξ Ἐρετρίας ἀνδράποδα, περιέπλων Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ. αἰτίη δὲ ἔσχε² Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμαιωνιδέων³ μηχανῆς αὐτοὺς⁴ ταῦτα ἐπινοηθῆναι⁵· τούτους γὰρ συνθεμένους τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδέξαι⁶ ἄσπινδα εὐοῦσι ἤδη ἐν τῆσι νηυσί.

153. Οὗτοι μὲν δὴ περιέπλων Σούνιον, Ἀθηναῖοι δὲ, ὡς ποδῶν εἶχον,⁶ [τάχιστα] ἐβόηθον ἐς τὸ ἄστυ, καὶ ἐφθῆσαν τε ἀπικόμενοι πρὶν ἢ τοὺς βαρβάρους ἴκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυνοσάργει. οἱ δὲ βάρβαροι τῆσι νηυσὶ ὑπεραιορηθέντες⁷ Φαλήρου (τοῦτο γὰρ ἦν ἐπίγειον τότε τῶν Ἀθηναίων) ὑπὲρ τούτου ἀνοκωχεύσαντες τὰς νέας ἀπέπλων ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην.

154. Ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας, Ἀ-

θεῶν ἢ ἡρώων εἰκόνες ἐπὶ τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου. Συνήθως ταῦτα ἔδιδον τὸ ὄνομα εἰς τὸ πλοῖον ἢ ἐδήλουν καὶ τὴν πατρίδα.

(1) Ἐξανακρουσάμενοι· ἔχει διττὴν σημασίαν, ἢ ἐκ τῆς γῆς ἐκκρούεσθαι, (=ἀνακρουσάμενοι καὶ ἐκπλώσαντες) ἢ πρὸς τὰ ὀπίσω κωπηλατεῖν.

(2) Αἰτίη ἔσχε· (=κατέσχε).

(3) Ἐξ Ἀλκμαιωνιδέων· ἐν αἰτιολογ. σημασ. ἢ ἐκ· οἱ δὲ Ἀλκμαιωνίδαι ἦσαν ὄπαδοὶ τοῦ Ἰππίου.

(4) Αὐτούς· τοὺς Πέρσας.

(5) Ἐπινοηθῆναι· ἐν ἐνεργ. σημ.

(6) Ἀναδέξαι· ἀναδεῖξαι.

(7) Ὡς ποδῶν εἶχον· ἢ γενικ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ὧς.

(8) Ὑπεραιορηθέντες· μετὰ γενικ. αἰρωεῖσθαι ἄνωθέν τινος· ἐν τῇ ναυτικ. γλώσσῃ. Ἐν τῷ πελάγει ἄντικρυ τόπου τινος φαίνεσθαι. Ἐπίσης ναυτικ. ἔκφρασις εἶνε καὶ ἡ ἔπομ. : ἀνοκωχεύειν.

θηναίων δὲ ἑκατὸν καὶ ἐνενηήκοντα καὶ δύο· ἔπεσον μὲν ἀμφοτέρων τοσοῦτοι· συνήνεικε¹ δὲ αὐτόθι θῶμα γενέσθαι τοιούδε, Ἀθηναίων ἄνδρα Ἐπίζηλον τὸν Κουφαγόρεω ἐν τῇ συστάσει μαχόμενόν τε καὶ ἄνδρα γινόμενον ἀγαθὸν τῶν ὀμμάτων στερηθῆναι, οὔτε πληγέντα οὐδὲν τοῦ σώματος οὔτε βληθέντα, καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ζόης διατελέειν ἀπὸ τοῦτου τοῦ χρόνου ἔοντα τυφλόν. λέγειν δὲ αὐτὸν² περὶ τοῦ πάθεος ἤκουσα τοιούδε τινὰ λόγον, ἄνδρα οἱ δοκέειν ὀπλίτην ἀντιστῆναι μέγαν, τοῦ τὸ γένειον τὴν ἀσπίδα πᾶσαν σκιάζειν· τὸ δὲ φάσμα τοῦτο ἑαυτὸν μὲν παρεξελθεῖν, τὸν δὲ ἑαυτοῦ παραστάτην ἀποκτεῖναι. Ταῦτα μὲ δὴ Ἐπίζηλον ἐπυθόμην λέγειν.

25

ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΟΨΙΠΛΟΥΤΟΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

(Βιβλ. ζ'. κεφ. 125—130.)

155. Οἱ δὲ Ἀλκμαιωνίδαι ἦσαν μὲν καὶ τὰ ἀνέκαθεν λαμπροὶ ἐν τῇσι Ἀθήνησι, ἀπὸ δὲ Ἀλκμαίωνος³ καὶ αὐτὶς Μεγακλῆος ἐγένοντο καὶ κάρτα λαμπροί. τοῦτο μὲν⁴ γὰρ Ἀλκμαίων ὁ Μεγακλῆος⁵ τοῖσι ἐκ Σαρδίων Λυδοῖσι παρὰ Κροί-

(1) Συνήνεικε=ἄττ. συνέβη.

(2) Λέγειν δὲ αὐτόν· τί διαφέρει τοῦ· λέγοντος δὲ αὐτοῦ;

(3) Ἀλκμαίωνος· ὁ αὐτὸς ὅστις μνημονεύεται ἐν τῷ Κυρραϊκῷ πολέμῳ (595—586) ὡς ἀρχηγὸς τῶν Ἀθηναίων. Ὁ πατὴρ του Μεγακλῆος ἦτο ἄρχων ἐπὶ τῆς στάσεως τοῦ Κύλωνος, ἣν καὶ κατέπαυσεν (612 πρ. Χ.).

(4) Τοῦτο μὲν· τὸ ἐπόμενον εἶπε, μετὰ δέ· ἴδ. ἐν ἀρχῇ ἐπομ. κεφ.

(5) Μεγακλῆος· ὁ Μεγακλῆς ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀλκμαίωνος καὶ ἀντίπαλος τοῦ Πεισιστράτ., γαμβρὸς τοῦ Σικυωίου, τυράννου Κλεισθένους.

σου ἀπικνεομένοισι ἐπὶ τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖσι συμπρήκτωρ τε ἐρίνετο καὶ συνελάμβανε προθύμως, καὶ μιν Κροῖσος πυθόμενος τῶν Λυδῶν τῶν ἐς τὰ χρηστήρια φοιτεόντων¹ ἑαυτὸν εὖ ποιέειν, μεταπέμπεται ἐς Σάρδις, ἀπικόμενον δὲ δωρέεται χρυσοῦ, τὸν ἂν δύνηται τῷ ἑαυτοῦ σώματι ἐξενείκασθαι ἐσάπαξ. ὁ δὲ Ἀλκμαίων πρὸς τὴν δωρεὴν ἐοῦσαν τοιαύτην, τοιάδε² ἐπιτηδεύσας³ προσέφερε ἐνδὺς κιθῶνα μέγαν καὶ κόλπον βαθὺν καταλιπόμενος τοῦ κιθῶνος, κοθόρρους⁴ τοὺς εὕρισκε εὐρυτάτους ἔοντας ὑποδησάμενος ἦτε ἐς τὸν θησαυρὸν, ἐς τὸν οἱ κατηγέοντο. ἐσπεσὼν δὲ ἐς σωρὸν ψήγματος, πρῶτα μὲν παρέσαξε παρὰ τὰς κνήμας τοῦ χρυσοῦ ὅσον ἐχώρει οἱ κόθορνοι, μετὰ δέ, τὸν κόλπον πάντα πλησάμενος χρυσοῦ καὶ ἐς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς διαπάσας τοῦ ψήγματος, καὶ ἄλλο λαβὼν ἐς τὸ στόμα, ἐξῆτε ἐκ τοῦ θησαυροῦ, ἔλκων μὲν μόγις τοὺς κοθόρρους, παντὶ δέ τεω οἰκῶς μᾶλλον ἢ ἀνθρώπῳ, τοῦ τό τε στόμα ἐβέβυστο καὶ πάντα ἐξώγκωτο.⁵ ἰδόντα δὲ τὸν Κροῖσον γέλωσ ἐσῆλθε, καὶ οἱ πάντα τε ἐκεῖνα διδοῖ καὶ πρὸς ἕτερα δωρέεται οὐκ ἐλάσσῳ ἐκείνων. οὕτω μὲν ἐπλούτησε ἡ οἰκίη αὕτη μέγλωσ· καὶ ὁ Ἀλκμαίων οὕτος οὕτω τεθριπποτροφήσας Ὀλυμπιάδα ἀναιρέεται.⁶

(1) Φοιτεόντων· τοῦτο ὡς καὶ τὸ ποιέειν εἶνε παρατατ. κείμενον ἀντὶ ὑπερσυντελ.

(2) Τοιάδε· ἀνήκει εἰς τὸ προσέφερε.

(3) Ἐπιτηδεύσας· μετ' ἐπιμελείας ποιεῖν.

(4) Κοθόρρους· κόθορνος εἶνε ἐνταῦθα τὸ ὑψηλὸν μέχρι τοῦ μέσου τῆς κνήμης φθάνον πλατὺ κυνηγετικὸν ὑπόδημα.

(5) Ἐξώγκωτο· ἐνταῦθα ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ σημασίᾳ ἐν μεταφορικῇ δὲ κατωτέρω.

(6) Ἀναιρέεται· ἀναιρέειν ἢ ἀναιρέεσθαι ἐλέγετο κατὰ πρῶτον ἐπὶ τῶν ἐν ἀγῶσι λαμβανομένων ἀθλῶν, εἶτα δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ· (κερδίζω νίκη, νικῶ).

156. Μετὰ δὲ, γενεῇ δευτέρῃ ὕστερον, Κλεισθένης μιν ὁ Σικυῶνος τύραννος ἐξήειρε ὥστε πολλῶ ὀνομαστοτέραν γενέσθαι ἐν τοῖσι Ἑλλήσι, ἢ πρότερον ἦν. Κλεισθένει γὰρ τῷ Ἀριστωνύμου τοῦ Μύρωνος τοῦ Ἀνδρέω¹ γίνεται θυγάτηρ, τῇ οὖνομα ἦν Ἀγαρίστη. ταύτην ἠθέλησε, Ἑλλήνων ἀπάντων ἐξευρῶν τὸν ἄριστον, τούτῳ γυναῖκα προσθεῖναι. Ὀλυμπίων ὧν εὐόντων καὶ νικῶν ἐν αὐτοῖσι τεθροίπῳ ὁ Κλεισθένης κήρυγμα ἐποίησατο, ὅστις Ἑλλήνων ἐσωτὸν ἀξιῶ Κλεισθέneos γαμβρὸν γενέσθαι, ἢ κειν ἐς ἐξηκοστὴν ἡμέραν ἢ καὶ πρότερον ἐς Σικυῶνα. ὡς κυρώσαντος Κλεισθέneos τὸν γάμον ἐν ἐνιαυτῷ, ἀπὸ τῆς ἐξηκοστῆς ἀρξαμέσου² ἡμέρης. Ἐνθαῦτα Ἑλλήνων ὅσοι σφίσι τε αὐτοῖσι ἦσαν καὶ πάτρῃ ἐξωγκωμένοι,³ ἐφοίτεον μνηστῆρες· τοῖσι Κλεισθένης καὶ δρόμον καὶ παλαιστον ποιησάμενος ἐπ' αὐτῷ τούτῳ⁴ εἶχε.

157. Ἀπὸ μὲν δὴ Ἰταλίας⁵ ἦλθε Σμινδυριδης, ὁ Ἰπποκράτεος Συβαρίτης, ὃς ἐπὶ πλείστον δὴ χλιδης εἰς ἀνήρ⁶ ἀπίκετο (ἢ δὲ Σύβαρις ἤκμαζε τοῦτον τὸν χρόνον⁷ μάλι-

(1) Τοῦ Ἀνδρέω· Ἀνδρέας ἦτο υἱὸς τοῦ Ὀρθαγόρου, τοῦ θεμελιώσαντος τὴν ἐν Σικυῶνι τυραννίδα. Ἐνῷ δὲ κατὰ τὸν Ἡρόδοτ. ὁ Κλεισθένης ὡς τελευταῖος τῶν Ὀρθαγοριδῶν ἕνεκα τοῦ δικαιώματος τῆς διαδοχῆς ἦλθεν εἰς τὴν ἀρχήν, Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς διηγεῖται, ὅτι ὁ Κλεισθένης (οὐχι Ὀρθαγοριδης) διὰ τῆς βίας καὶ δόλου ἀφῆρσε τὴν τυραννίδα ἐκ τῶν τελευταίων Ὀρθαγοριδῶν Μύρωνος καὶ Ἰσοδήμου.

(2) Ἀρξαμένου· ὃ ἐστι· τὸν ἐνιαυτὸν ἀρξαμένου Κλεισθέneos.

(3) Ἐξωγκωμένοι· ὑπερήφανοι ὄντες.

(4) Ἐπ' αὐτῷ τούτῳ· δηλ. ὅπως γνωρίσῃ τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν ἰκανότητά τῶν μνηστῆρων.

(5) Ἰταλίας· τὴν κάτω ἐννοεῖ Ἰταλίαν.

(6) Ὃς ἐπὶ πλείστον... εἰς ἀνήρ· τὸ εἰς χρησιμεύει πρὸς ἐπίτασιν τοῦ ὑπερθετικοῦ.

(7) Τοῦτον τὸν χρόνον· περὶ τὸ 370 π. Χ. 60 ἔτη βραδύτερον, 510 π. Χ. κατεστράφη ἡ Σύβαρις ὑπὸ τῶν Κροτωνιατῶν.

στα), καὶ Σιρίτης¹ Δάμασος Ἀμύριος τοῦ σοφοῦ λεγομένου παῖς. οὗτοι μὲν ἀπὸ Ἰταλίας ἦλθον, ἐκ δὲ τοῦ κόλπου² τοῦ Ἴονιου Ἀμφίμνηστος Ἐπιστρόφου Ἐπιδάμνιος· οὗτος δὲ ἐκ τοῦ Ἴονιου κόλπου. Αἰτωλὸς δὲ ἦλθε Τιτόρμου³ τοῦ ὑπερφύντος τε Ἑλληνας ἰσχύϊ καὶ φηγόντος ἀνθρώπους ἐς τὰς ἐσχατίας τῆς Αἰτωλίδος χώρας. τούτου τοῦ Τιτόρμου ἀδελφεὸς Μάλης. ἀπὸ δὲ Πελοποννήσου Φεῖδωνος⁴ τοῦ Ἀργείων τυράννου παῖς Λεωκίδης, Φεῖδωνος δὲ τοῦ τὰ μέτρα ποιήσαντος Πελοποννησίοισι καὶ ὑβρίζαντος μέγιστα δὴ Ἑλλήνων ἀπάντων, ὃς ἐξαναστήσας τοὺς Ἡλείων ἀγωναθοθέτας⁵ αὐτὸς τὸν ἐν Ὀλυμπίῃ ἀγῶνα ἔθηκε,⁶ τούτου τε δὴ παῖς, καὶ Ἀμιάντος Λυκούργου Ἀρκὰς ἐκ Τραπεζοῦνδος,⁷ καὶ Ἀζήν⁸ ἐκ Παίου πόλιος Λαφάνης Εὐφορίωνος τοῦ δεξαμένου τε, ὡς λόγος ἐν Ἀρκαδίῃ λέγεται, τοὺς Διο-

(1) Σιρίτης· ἐκ Σιρίδος ἐν Λουκανία παρὰ τὸν ὁμώνυμον ποταμόν.

(2) Τοῦ κόλπου· οὕτως ὠνόμαζον οἱ ἀρχαῖοι τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.

(3) Τιτόρμου ὁ Αἰτωλὸς Τιτορμος λέγεται νικήσας ἐν ταῖς ἀγῶσι τὸν περίφημον παλαιστὴν Μίλωνα.

(4) Φεῖδωνος· ὁ Φεῖδων ἦτον ὁ θεμελιωτὴς τῆς Ἀργείας ὁμοσπονδίας· εἰσήγαγεν ἐπὶ πᾶσαν τὴν Πελοπόννησον τὰ αὐτὰ μέτρα καὶ σταθμὰ, καὶ κοινὸν νομισματικὸν σύστημα (τὸ Αἰγινητικόν). Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ὁ Φεῖδων ἔζη περὶ τὸ 750 π. Χ. δὲν εἶνε δυνατόν υἱὸς τούτου γὰρ ἦτο μνηστήρ τῆς θυγατρὸς Κλεισθένης (596—505) φαίνεται λοιπὸν συγγέων ὁ Ἡρόδ. δευτέρον τινα νεώτερον Φεῖδωνα, τὸν πατέρα τοῦ Λεωκίδου πρὸς τὸν πρεσβύτερον τοῦτον.

(5) Ἀγωναθεταί· οἱ διατάττοντες τὰ τοῦ ἀγῶνος καὶ ἀγωναδικαί· ἦτο δὲ τοῦτο ἀναθεθειμένον τοῖς Ἡλείοις.

(6) Ἔθηκε· διέταξε.

(7) Τραπεζοῦς· πόλις παρὰ τὸν Ἀλφειὸν ἐν μεσημβρ. Ἀρκαδίᾳ.

(8) Ἀζήν· οἱ Ἀζήναι κατοικοῦν ΒΔ τῆς Ἀρκαδίας εἰς 17 κώμας, αἵτινες, κεχωρισμένοι τῶν ἄλλων Ἀρκαδικῶν πόλεων, ἀπετέλουν πολιτικὸν τινα σύνδεσμον.

(9) Παῖος· πόλις τῶν Ἀζάνων· πιθανῶς ἢ παρὰ Παισωνία (8, 23) Πᾶος.

σκούρους οἰκίοισι καὶ ἀπὸ τούτου ξεινοδοκέοντος πάντας ἀνθρώπους, καὶ Ἡλείος Ὀνομαστὸς Ἀγαίου. οὗτοι μὲν δὴ ἐξ αὐτῆς Πελοποννήσου ἦλθον· ἐκ δὲ Ἀθηνέων ἀπίκοντο Μεγακλῆς τε ὁ Ἀλκμαίωνος, τούτου τοῦ παρὰ Κροῖσον ἀπικομένου, καὶ ἄλλος Ἴπποκλείδης Τισάνδρου, πλούτῳ καὶ εἰδεῖ προφέρων Ἀθηναίων. ἀπὸ δὲ Ἐρετρίας ἀνθεύσης τούτου τὸν χρόνον Λυσανίης· οὗτος δὲ ἐπ' Εὐβοίης μῦθος· ἐκ δὲ Θεσσαλίας ἦλθε τῶν Σκοπαδέων¹ Διακτορίδης Κραννώμιος, ἐκ δὲ Μολοσσῶν Ἄλκων. τοσοῦτοι μὲν ἐγένοντο οἱ μνηστῆρες.

158. Ἀπικομένων δὲ τούτων ἐς τὴν προειρημένην ἡμέρην, ὁ Κλεισθένης πρῶτα μὲν τὰς πάτρας τε αὐτῶν ἀνεπύθετο καὶ γένος ἐκάστου, μετὰ δὲ κατέγων² ἐνιαυτὸν διεπειράτο αὐτῶν τῆς τε ἀνδραγαθίης καὶ τῆς ὀργῆς³ καὶ παιδευσίος τε καὶ τρόπου, καὶ ἐνὶ ἐκάστῳ ἴων ἐς συνουσίην καὶ συνάπασιν καὶ ἐς γυμνασίᾳ τε ἐξαγινέων ὅσοι ἦσαν αὐτῶν νεώτεροι, καὶ τό γε μέγιστον, ἐν τῇ συνιστίῃ⁴ διεπειράτο· ὅσον γὰρ κατεῖχε χρόνον αὐτούς, τοῦτον πάντα ἐποίεε καὶ ἅμα ἐξείνιζε μερολοπρεπέως. καὶ δῆκου μάλιστα τῶν μνηστήρων ἠρέσκοντο οἱ ἀπ' Ἀθηνέων ἀπιγμένοι, καὶ τούτων μᾶλλον Ἴπποκλείδης ὁ Τισάνδρου καὶ κατ' ἀνδραγαθίην ἐκρίνετο, καὶ ὅτι τὸ ἀνέκαθεν τοῖσι ἐν Κορίνθῳ Κυψελίδῃσι ἦν προσήκων.

159. Ὡς δὲ ἡ κυρίη ἐγένετο τῶν ἡμερέων τῆς τε κατακλίσιος τοῦ γάμου⁵ καὶ ἐκφάσιος αὐτοῦ Κλεισθένεος, τὸν κρί-

(1) Σκοπαδέων· Σκοπάδαι ἡ γνωστὴ δυναστεικὴ γενεὰ ἐν Κρανῶν τῆς Θεσσαλίας, ὡς οἱ Ἀλευάδαι ἐν Λαρίσση.

(2) Κατέγων· αὐτούς.

(3) Τῆς ὀργῆς· ἐν τῇ πρώτῃ σημ. ἐνταῦθα εὐφυῶς.

(4) Συνιστίη· Ἰων. ἀντὶ συνεστιάσει.

(5) Κατακλίσιος τοῦ γάμου· ἐνταῦθα νοεῖ τὸ διὰ τὸν γάμον συμπόσιον.

νοι ἐκ πάντων, θύσας βοῦς ἑκατὸν ὁ Κλεισθένης εὐώχεε αὐ-
τούς τε τοὺς μνηστῆρας καὶ τοὺς Σικωνίους πάντας. ὡς
δὲ ἀπὸ δαίπνου ἐγένοντο, οἱ μνηστῆρες ἔριν εἶχον ἀμφὶ τε
μουσικῇ¹ καὶ τῷ λεγομένῳ² ἐς τὸ μέσον. προϊούσης δὲ τῆς
πόσιος, κατέχων πολλὸν τοὺς ἄλλους ὁ Ἴποκλείδης ἐκέλευσε
τὸν ἀύλητὴν ἀύλησαι ἐμμελείην,³ πειθομένου δὲ τοῦ ἀύ-
λητέω ὠρχήσατο. καὶ κως ἑωυτῷ μὲν ἀρεστῶς ὠρχέετο, ὁ
Κλεισθένης δὲ ὀρέων ὄλον τὸ πρᾶγμα ὑπώπτευε. μετὰ δὲ
ἐπισχῶν ὁ Ἴποκλείδης χρόνον ἐκέλευσέ τινα τράπεζαν
ἐσενεῖκαι, ἐσελθούσης δὲ τῆς τραπέξης πρῶτα μὲν ἐπ' αὐτῆς
ὠρχήσατο Λακωνικὰ σχημάτια,⁴ μετὰ δὲ ἄλλα Ἀττικά. τὸ
τρίτον δὲ τὴν κεφαλὴν ἐρείσας ἐπὶ τὴν τράπεζαν τοῖσι σκέ-
λεσι ἐχειρονομήσασκε. Κλεισθένης δὲ τὰ μὲν πρῶτα καὶ τὰ δεύ-
τερα ὀρχεομένου, ἀποστρυγέων γαμβρὸν οἱ ἔτι γενέσθαι Ἴπ-
ποκλείδην διὰ τὴν τε ὄρχησιν καὶ τὴν ἀναιδεῖην, κατεῖχε
ἑωυτὸν, οὐ βουλόμενος ἐκραγῆναι ἐς αὐτόν· ὡς δὲ εἶδε τοῖσι
σκέλεσι χειρονομήσαντα, οὐκέτι κατέχειν δυνάμενος, εἶπε
ῶ παῖ Τισάνδρου, ἀπωρχήσαό γε μὴν τὸν γάμον. ὁ δὲ Ἴπ-
ποκλείδης ὑπολαβὼν εἶπε· Οὐ φροντὶς Ἴποκλείδη. ἀπὸ
τούτου μὲν τοῦτο ὀνομάζεται.

160. Κλεισθένης δὲ σιγὴν ποιησάμενος ἔλεξε ἐς μέσον

(1) Ἀμφὶ . . μουσικῇ = περὶ μουσικῆς.

(2) Τῷ λεγομένῳ ἐς τὸ μέσον κυρ. τὸ εἰς πᾶσαν τὴν συναναστρο-
φὴν λεγόμενον, ὃ ἐστὶ λόγος ἀπαγγελλόμενος πρὸς εὐθυμίαν τῶν συν-
δαιτημάτων πρὸ. Θεοργ. 493.

Ἵμεῖς δ' εὐ μυθεῖσθε παρὰ κρη-
τῆρι μένοντες

— ἐς τὸ μέσον φωνεῦντες.

(3) Ἐμμελείαν ἐνταῦθα καλεῖται γενικ. τρόπος χοροῦ. Ἀπὸ τῆς
διαμορφώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ δράματος σημαίνει ἡ λέξις τὴν σπου-
δαίαν καὶ μεμετρημένην τοῦ χοροῦ ὄρχησιν καὶ ἄσμα τῆς τραγωδίας.

(4) Λακωνικὰ σχημάτια· κατὰ τὸ: ὄρχησιν ὀρχέσθαι· (ἔτυμολογ.
σχῆμα).

τάδε· Ἄνδρες παιδὸς τῆς ἐμῆς μνηστήρες, ἐγὼ καὶ πάντας ὑμέας ἐπαινέω, καὶ πᾶσιν ὑμῖν, εἰ οἶόν τε εἶη, χαριζοίμην ἂν, μὴτ' ἓνα ὑμέων ἐξαιρετοῦ ἀποκρίνω, μῆτε τοὺς λοιποὺς ἀποδοκιμάζω· ἀλλ' οὐ γὰρ οἶά τέ ἐστι μίης πέρι παρθένου βουλευόντα πᾶσι κατὰ νόον ποιέειν, τοῖσι μὲν ὑμέων ἀπελαννομένοισι τοῦδε τοῦ γάμου τάλαντον ἀργυρίου ἐκάστῳ δωρεὴν δίδωμι τῆς ἀξιώσιος εἵνεκα τῆς ἐξ ἐμεῦ¹ γῆμαι² καὶ τῆς ἐξ οἴκου ἀποδημίας, τῷ δὲ Ἀλκμαίωνος Μεγακλεί ἐγγυέω παῖδα τὴν ἐμὴν Ἀγαρίστην νόμοισι τοῖσι Ἀθηναίων. φαιμένου δὲ ἐγγυᾶσθαι Μεγακλέος ἐκεκέρωτο ὁ γάμος Κλεισθένει.

161. Ἀμφὶ μὲν κρίσι τῶν μνηστήρων τοσαῦτα ἐγένετο, καὶ οὕτω Ἀλκμαιωνίδα ἐβώσθησαν³ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα. τούτων δὲ συνοικησάντων γίνεται Κλεισθένης τε ὁ τὰς φυλὰς καὶ τὴν δημοκρατίην Ἀθηναίοισι καταστήσας, ἔχων τὸ οὔνομα ἀπὸ τοῦ μητροπάτορος τοῦ Σικωνίου· οὗτός τε δὴ γίνεται Μεγακλεί καὶ Ἱπποκράτης, ἐκ δὲ Ἱπποκράτους Μεγακλέης τε ἄλλος καὶ Ἀγαρίστη ἄλλη, ἀπὸ τῆς Κλεισθένεος Ἀγαρίστης ἔχουσα τὸ οὔνομα ἢ συνοικήσασά τε Ξανθίππῳ τῷ Ἀρίφρονος καὶ ἔγκυος ἐοῦσα εἶδε ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ, ἐδόκεε δὲ λέοντα⁴ τεκεῖν καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τίκτει Περικλέα Ξανθίππῳ.⁵

(1) Ἐξ ἐμεῦ· ἐκ τῆς οἰκογενείας μου.

(2) Γῆμαι· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἀξιώσιος.

(3) Ἐβώσθησαν· πρὸς τὴν 124. Θεμιστοκλέης ἐβώσθη τε καὶ ἐδοξόθη εἶναι ἀνὴρ πολλὸν Ἑλλήνων σωφρονιστὸν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα.

(4) Λέοντα· ἦτο σύμβολον βασιλείας.

(5) Μεγακλῆς I. (περὶ τὸ 620)· ἀντίπαλος Κύλωνος.

Ἀλκμαίων (περὶ τὸ 590)

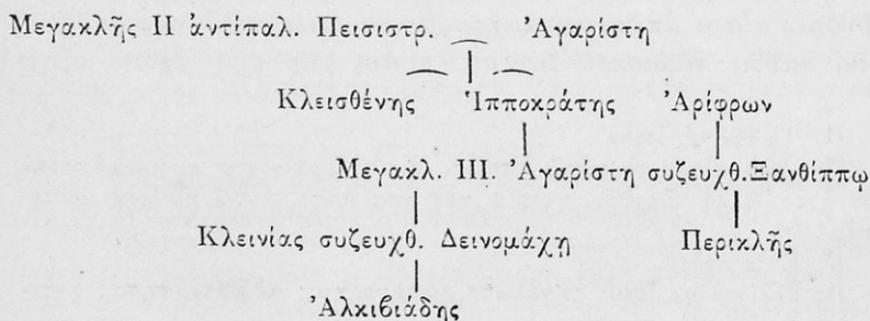
Κλεισθένης ἐκ Σικωνῶνος

ΜΑΧΗ ΕΝ ΘΕΡΜΟΠΥΛΑΙΣ

(Βιβλ. Ζ'. κεφ. 207-214. 217-228).

162. Οἱ δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι Ἕλληνες, ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς ἐσβολῆς ὁ Πέρσης, καταρρωθέοντες ἐβουλευόντο περὶ ἀπαλλαγῆς. τοῖσι μὲν νυν ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον τὸν Ἴσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνίδης δὲ Φωκέων καὶ Λοκρῶν περισπερχθέντων¹ τῇ γνώμῃ ταύτῃ αὐτοῦ² τε μένειν ἐψηφίζετο, πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλεις κελεύοντάς σφι ἐπιβοηθῆειν ὡς ἐόντων αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τῶν Μήδων ἀλέξασθαι.

163. Ταῦτα βουλευομένων σφέων, ἐπεμπε Ξέρξης κατὰ σκοπον ἵππέα ιδέσθαι, ὁκόσοι τέ εἰσι καὶ ὅ τι ποιόειεν. ἀ-ἀκηκόεε δὲ ἔτι ἔων ἐν Θεσσαλίῃ, ὡς ἀλισμένη εἴη ταύτῃ στρατιῇ ὀλίγῃ, καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ὡς εἶησαν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Λεωνίδης ἔων γένος Ἡρακλείδης. ὡς δὲ προσήλασε ὁ ἵππεὺς πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἐθῆετό τε καὶ κα-

- (1) Περισπερχθέντων = περιοργισθέντων
 (2) Ταύτῃ αὐτοῦ συνήθως : αὐτοῦ ταύτῃ.

τώρα πᾶν μὲν οὐ τὸ στρατόπεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἶά τε ἦν κατιδέσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ ὄπλα ἔκειτο. ἔτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι· τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενιζομένους. ταῦτα δὴ θεώμενος ἐθώμαζε καὶ τὸ πλῆθος ἐμάνθανε. μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως, ἀπήλαυνε ὀπίσω κατ' ἠσυχίην, οὔτε γὰρ τις ἐδίωκε, ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλῆς· ἀπελθὼν δὲ ἔλεγε πρὸς Ξέρξην τάπερ ὀπώπεε πάντα.

164. Ἀκούων δὲ Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἐόν,¹ ὅτι παρασκευάζοντο ὡς ἀπολεόμενοι τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν ἀλλ' αὐτῷ² γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιέειν, μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀπικόμενον δέ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκαστα τούτων, ἐθέλων μαθεῖν τὸ ποιούμενον πρὸς τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε· Ἦκουσας μὲν πρότερον, μου καὶ εὔτε³ ὠρμέομεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων· ἀκούσας δὲ γέλωτά με ἔθεν⁴ λέγοντα τῆπερ ὠρων ἐκβησόμενα⁵ πρήγματα ταῦτα. ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀληθείην ἀσκέειν ἀντία σεῦ, βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι. ἄκουσον δὲ καὶ νῦν. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπίκαται μαχησόμενοι ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. νόμος γὰρ σφι ἔχων οὕτω

(1) Τὸ ἐόν τὸ ὄρρον

(2) Ἄλλ' αὐτῷ· τὸ αὐτῷ ἀποδοτ. εἰς τὸ ἐφαίνοντο κυρίως ἔπρεπε νᾶ ἴνε· Ἄλλὰ Ξέρξης, γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο αὐτῷ ποιέειν, μετεπέμψατο.

(3) Εὔτε=ὄτε.

(4) Γέλωτά με ἔθεν· τὸ γέλωτα κατηγορημ.: με κατέστησας ἀντικείμενον τοῦ γέλωτός σου.

(5) Ἐκβησόμενα· ἀλλαχοῦ πρβ.: εἶπε ἐκ τῶν ἰρωῶν τὰ μέλλοντά σφι ἔχθαινε.

ἔστί·¹ ἔπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμεύονται. ἐπίστασο δὲ, εἰ τούτους γε καὶ τὸ ὑπομένον·² ἐν Σπάρτῃ καταστρέψαι, ἔστι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων τό σε, βασιλεῦ, ὑπομενέει χειρας ἀνταειρόμενον· νῦν γὰρ πρὸς βασιληϊήν τε καλλίστην τῶν ἐν Ἑλληνισι προσφέρεαι καὶ ἄνδρας ἀρίστους. Κάριτα τε δὴ ἄπιστα Ξέρξῃ ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα εἶναι, καὶ δεύτερα ἐπειρώτα, ὃν τινα τρόπον τοσοῦτοι³ ἑόντες τῇ ἑωυτοῦ στρατιῇ μαχήσονται. ὁ δὲ εἶπε·⁴ Ω βασιλεῦ. ἐμοὶ χρᾶσθαι⁴ ὡς ἀνδρὶ ψεύστη, ἦν μὲ ταυτά τοι ταύτῃ ἐκβῆ, τῇ ἐγὼ λέγω.

165. Ταῦτα λέγων οὐκ ἐπειθε τὸν Ξέρξην. τέσσερας μὲν δὴ παρῆκε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφεας ἀποδρήσεσθαι· πέμπτη δὲ, ὡς οὐκ ἀπαλλάσσοντο, ἀλλὰ οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδείῃ τε καὶ ἀβουλίῃ διαχρεώμενοι⁵ μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε καὶ Κισσίους θυμωθεὶς, ἐντειλάμενός σφεας ζωργήσαντας ἄγειν ἐς ὕψιν τὴν ἑωυτοῦ. ὡς δ' ἐπέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ἑλληνας οἱ Μῆδοι, ἐπιπτον πολλοὶ, ἄλλοι δ' ἐπεσήϊσαν καὶ οὐκ ἀπήλαννον,⁶ καίπερ μέγਾਲως προσ-

(1) Ἐχων ἔστί· ὅμοιαι περιφράσεις διὰ τοῦ εἶναι καὶ μετοχ. δὲν εἶνε σπάνια παρ' Ἡροδ. πρὸς λέγουσά ἔστι.

(2) Ἐπομένον· τὸ οὐδέτ. τῆς μετοχ. μετωνυμ. εἶνε ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ ἀρσενικοῦ· τὸ ὑπομένον=τοὺς ὑπομένοντας.

(3) Τοσοῦτοι· τοσοῦτος καὶ τοσόσδε κύρ. τόσῳ μέγας, τόσῳ πολλός· δύνανται καὶ ἐπὶ ὀλίγης πληθῆος νὰ ἴνε ἐν χρῆσει = μόνον τόσῳ πολλοί.

(4) Χρᾶσθαι· ἀπαρέμφ. ἀντὶ προστακτ.

(5) Διαχρεώμενοι· διαχρεᾶσθαι διαφέρει τοῦ χρᾶσθαι κατὰ τοῦτο ὅτι ἐν τῷ διαχρεᾶσθαι ἐπικρατεῖ ἡ ἔννοια τοῦ εὐσταθοῦς.

(6) Ἐπιπτον... ἐπεσήϊσαν... ἀπήλαννον· ὅρα τὴν σημασίαν τῶν παρατατικῶν. Πολλοὶ Πέρσαι ἔπεσον, ἀλλὰ πάντοτε ἐκ τῶν ὀπισθεν προσήρχοντο νέοι στρατιῶται, καὶ οὕτω διὰ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν στρατευμάτων τῶν ἐκράτουν τὴν μάχην οἱ Πέρσαι ἐπὶ πολὺ, χωρὶς νὰ ὀπισθοχωρῶσι, καίτοι πολλὰς ἀπωλείας ὑφίσταντο.

παιόντες. δῆλον δ' ἐποίεον παντί τεω καὶ οὐκ ἤμιστα αὐτῷ βασιλεί, ὅτι πολλοὶ μὲν ἄνθρωποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. ἐγένετο δὲ ἡ συμβολὴ δι' ἡμέρας.

166. Ἐπεὶ τε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο,¹ ἐνθαῦτα οὔτοι μὲν ὑπεξήσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήϊσαν, τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεὺς, τῶν ἤρχε Ἰθάρονης, ὡς δὴ οὐτοί γε εὐπετέως κατεργασόμενοι.² ὡς δὲ καὶ οὔτοι συνέμισγον τοῖσι Ἕλλησι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο³ τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς ἀλλὰ τὰ αὐτὰ, ἅτε ἐν στεινοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ δόρασι βραχυτέροισι χροώμενοι ἤπερ οἱ Ἕλληες, καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθει χρήσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγου, ἄλλα τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι ἐξεπιστάμενοι, καὶ ὅκως ἐντρέψειαν⁴ τὰ νῶτα, ἀλλῆς φεύγεσκον δῆθεν,⁵ οἱ δὲ βάρβαροι ὀρῶντες φεύγοντας βοῆ τε καὶ πατάγῳ ἐπήϊσαν, οἱ δ' ἂν⁶ καταλαμβάνόμενοι ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροισι, μεταστρεφόμενοι δὲ κατέβαλλον⁷ πληθεὶ ἀναριθμητοῦς τῶν Περσέων ἐπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνάετο παραλαβεῖν οἱ Πέρσαι τῆς

(1) Τρηχέως περιείποντο· ἀντιθ. φρασ. εὖ περιέπειν.

(2) Κατεργασόμενοι κατεργάζεσθαι· ἐνθαῦθα ἐν τῇ σιμ. τοῦ ὑποτάττειν.

(3) Ἐφέροντο· πλεον φέρεσθαι τινος κυρ. τυγχάνειν πλείονος ἢ τις, ὃ ἐστὶ πλείον ἢ ἄλλος ἐπιτελεῖν, διαπράττειν.

(4) Ὁκως ἐντρέψειαν· εἰς τὸ ὅκως μετ' εὐκτ. (ἐπὶ ἄοριστ. ἐπαναλήψεως) ἀναποκρίνεται ἐν τοῖς ἐπομ. ὁ θαμιστικὸς τύπος φεύγεσκον.

(5) Δῆθεν· κυρ. = λόγῳ· ἐνθαῦθα κατὰ τὸ φαινόμενον.

(6) Ἄν συναπτ. πρὸς τὸ ὑπέστρεφον.

(7) Κατέβαλλον· πρὸς. κ θ1. Οἱ δὲ ἀντεῖχον καὶ ἀμυνόμενοι κατέβαλλον πολλοὺς τῶν Λακεδαιμόνιων.

ἑσόδου¹ πειρώμενοι καὶ κατὰ τὰ τέλεα² καὶ παντοίως προσβάλλοντες, ἀπήλαυνον ὀπίσω.

167. Ἐν ταύτησι τῆσι προσόδοισι³ τῆς μάχης λέγεται βασιλέα θηεύμενον⁴ τρεῖς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δεισαντα περὶ τῆ στρατιῆ. Τότε μὲν οὕτω ἠγωνίσαντο, τῆ δ' ὑστεραίῃ οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον⁵ ἄτε γὰρ ὀλιγῶν ἑόντων,⁶ ἐλπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οἴους τε ἔσεσθαι ἔτι χειρας ἀνταείρασθαι συνέβαλλον. οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ τάξεις τε καὶ κατὰ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἦσαν καὶ ἐν μέρει ἕκαστοι ἐμάχοντο, πλὴν Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ ὄρος ἐτάχθησαν, φυλάζοντες τὴν ἀτραπὸν. ὡς δὲ οὐδὲν εὕρισκον ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι ἢ τῆ προτεραίῃ ἐνώρων, ἀπήλαυνον.

168. Ἀπορέοντος δὲ βασιλέος ὅ τι χρήσεται⁷ τῷ παρόντι πρῆγματι, Ἐπιάλης ὁ Εὐρυδήμου, ἀνὴρ Μηλιεύς ἦλθέ οἱ ἐς λόγους ὡς μέγα τι παρὰ βασιλέος δοκέων οἴσεσθαι,⁸ ἔφρασέ τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ ὄρεος φέρουσαν ἐς Θερμοπύλας, καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτη ὑπομείναντας Ἕλλητων. ὕστερον δὲ δεῖσας Λακεδαιμονίους ἔφυγε ἐς Θεσσαλίην, καὶ οἱ φυγόντι ὑπὸ τῶν Πυλαγόρων,⁹ τῶν Ἀμφι-

(1) Τῆς ἑσόδου· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ οὐδέν.

(2) Κατὰ τέλεα· ἢ κατὰ, διανεμητικ.

(3) Προσόδοισι·=προσβολῆσι.

(4) Θηεύμενος· ἐθεώρει ἀπὸ ὑψηλῆς τινος θέσεως τὴν μάχην, ὡς ἐν Σαλαμῖνι.

(5) Ἀέθλεον· ἠγωνίζοντο.

(6) Ἑόντων· τῶν Ἑλλήνων.

(7) Ὅτι· χρήσεται· τὸ ὅτι ἐν ἐπιπρῆγματι. σημ.=ὡς· οὕτω τὰ σὺδέτερ. τῶν ἐπιθετικῶν ἀντωνυμιῶν οὐσιαστικοποιούμενα. α' Ἐγὼ τοι παραδίδωμι χρᾶσθαι παιδὶ τοῦτο (=οὔτω).

(8) Ὁς... δοκέων οἴσεσθαι· πλεονάζει τὸ ὡς· ἀπλούστερον θὰ ἦτο μόνον· δοκέων οἴσεσθαι ἢ ὡς οἰσόμενος.

(9) Πυλαγόρων· Πυλαγόραι ἢ Πυλαγόροι ἐκαλοῦντο οἱ πρεσβευταί

κτυόνων ἐς τὴν Πυλαίην¹ συλλεγομένων ἀργύριον ἐπεκη-
 ρύχθη. χρόνῳ δὲ ὕστερον, κατῆλθε² γὰρ ἐς Ἀντικύρην, ἀ-
 πέθανε ὑπὸ Ἀθηνάδεω, ἀνδρὸς Τρηχινίου. ὁ δὲ Ἀθηνά-
 δης οὗτος ἀπέκτεινε μὲν Ἐπιάτην δι' ἄλλην αἰτίην, τὴν
 ἐγὼ ἐν τοῖσι ὕπισθε λόγοισι σημανέω, ἐτιμήθη μέντοι ὑπὸ
 Λακεδαιμονίων οὐδὲν ἔσβου. Ἐπιάτης μὲν οὕτω ὕστερον
 τούτων ἀπέθανε.

169. Ἔστι δὲ ἕτερος λεγόμενος λόγος, ὡς Ὀνήτης τε ὁ
 Φαναγόρεω, ἀνὴρ Καρύστιος, καὶ Κορυθαλὸς Ἀντικυρεὺς
 εἰσὶ οἱ εἵπαντες πρὸς βασιλέα τούτους τοὺς λόγους καὶ πε-
 ριηγησάμενοι τὸ οὖρος τοῖσι Πέρσησι, οὐδαμῶς ἔμοιγε πι-
 στός. τοῦτο μὲν γὰρ τῷδε χρῆ σταθμώσασθαι,³ ὅτι οἱ τῶν
 Ἑλλήνων Πυλαγοῖραι ἐπεκήρυξαν οὐκ ἐπὶ Ὀνήτη τε καὶ
 Καρυθαλῷ ἀργύριον ἀλλ' ἐπὶ Ἐπιάτῃ τῷ Τρηχινίῳ, πάντως
 κου τὸ ἀτρεκέστατον πνθόμενοι· τοῦτο δὲ φεύγοντα τὸν
 Ἐπιάτην ταύτην τὴν αἰτίην οἶδαμεν. εἰδείη μὲν γὰρ ἂν

τῶν 12 συμμαχικῶν πόλεων, αἵτινες ἀνῆκον εἰς τὴν Δελφικὴν ἢ Πυ-
 θικὴν Ἀμφικτυονίαν. Τὸ κοινὸν ἱερὸν αὐτῶν ἦτο ὁ ναὸς τοῦ Πυθίου
 Ἀπόλλωνος ἐν Δελφοῖς. Εἶχον δὲ καὶ ἕτερον παρὰ τὰς Πύλας ἢ Θερ-
 μοπύλας, τὸ τῆς Δήμητρος, ἣτις ἔνεκα τούτου καὶ Ἀμφικτυονίς ἐκα-
 λεῖτο. Αἱ συνελεύσεις των ἐγένοντο τακτικῶς δις τοῦ ἔτους, τὸ φθι-
 νόπωρον καὶ ἔαρ, ἐν Θερμοπύλαις καὶ ἐν Δελφοῖς. Ἐκτὸς τῶν Πυλα-
 γορῶν ὡς ὑπάλληλοι τῶν Ἀμφικτυονίων λέγονται καὶ οἱ Ἱερομνή-
 μονες, οἱ ἐπιμελούμενοι τῶν ἱερῶν, καὶ ἔμενον πάντοτε ἐκεῖ. Ἦσαν
 δὲ 24, ἀνὰ 2 ἐξ ἑκάστης τῶν 12 πόλεων. Κατὰ τὰς δύο μεγάλας
 συνελεύσεις τῶν Ἀμφικτυόνων παρῆσαν καὶ πολλοὶ ἐξ ὅλων τῶν με-
 ρῶν τῆς Ἑλλάδος, διότι καὶ ἀγοραὶ τότε ἐγίνοντο καὶ πανηγύρεις ἄλ-
 λαι. Ἐνταῦθα ἀναφέρεται τὸ ἐπόμενον συλλεγομένων. Πρὸς δὲ τούτοις
 ὁ προϊστάμενος Ἱερομνήμων ἐκάλει γενικὴν συνέλευσιν ὅλων τῶν
 παρόντων, ἵν' ἀνακοινώτῃ αὐτοῖς τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐκκλησίας τῶν
 Ἀμφικτυόνων.

(1) Ἐς τὴν Πυλαίην· ἐνν. ἐκκλησίην.

(2) Κατῆλθε· ἢ πατρίς του ἦτο τὰ Θεσσαλικὰ Ἀντίκυρα.

(3) Σταθμώσασθαι· συμπεραίνειν.

καὶ ἔων μὴ Μηλιεύς ταύτην τὴν ἀτραπὸν Ὀνήτης, εἰ τῆ χώρῃ πολλὰ ὠμιληκῶς¹ εἶη. ἀλλ' Ἐπιάτης γὰρ ἔστι ὁ περιγηγησάμενος τὸ ὄρος κατὰ τὴν ἀτραπὸν, τοῦτον αἴτιον γράφω.

170. Κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν καὶ οὕτω ἔχουσιν οἱ Πέρσαι, τὸν Ἀσωπὸν διαβάντες, ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχοντες ὄρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ τὰ Τρηχινίων. ἡὼς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἱ ἐγένοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ τοῦ ὄρους. κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ ὄρους² ἐφύλασσαν, ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, Φωκέων χίλιοι ὀπλίται, ὁυόμενοί τε τὴν σφετέρην χώρην καὶ φρουρέοντες τὴν ἀτραπὸν. ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπ' τῶν εἰρηται,³ τὴν δὲ διὰ τοῦ ὄρους ἀτραπὸν ἐθέλονται Φωκέες ὑποδεξάμενοι⁴ Λεωνίδῃ ἐφύλασσαν.

171. Ἐμαθὸν δὲ σφραγῶσι οἱ Φωκέες ὡδε ἀναβεβηκότας ἀναβαίνοντες γὰρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ ὄρος πᾶν ἔδον δρυῶν ἐπίπλεον. ἦν μὲν δὴ νηνεμίη, ψόφου δὲ γινομένου πολλοῦ, ὡς οἶκός ἦν φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσὶ. ἀνά τε ἔδραμον⁵ οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὄπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρήσαν. ὡς δε εἶδον ἄνδρας ἐνδνομένους ὄπλα, ἐν θώματι ἐγένοντο ἐλπόμενοι γὰρ οὐδέν σφι φανήσεσθαι ἀντιξοοῖν, ἐνεκύρησαν στρατῶ. ἐνθαῦτα Ἰδάρνης καταρῶσθῃσας μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἴρητο Ἐπιάτην ὀποδαπὸς εἶη ὁ στρατός· πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως διέτασσε τοὺς Πέρσας ὡς ἐς μάχην. οἱ δὲ Φωκέες ὡς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσι τε καὶ πυκνοῖσι, οἴχοντο

- (1) ὠμιληκῶς· ὠμιλεῖν ἐπὶ τόπων=διαμένειν, εὐρίσκεισθαι.
 (2) Κατὰ. . τοῦτο τοῦ ὄρους· ἢ κατὰ ἐν τοπικ. σημασίᾳ.
 (3) Ἐπ' ὧν εἴρηται· ἐνν. αὐτὴν φυλάσσεισθαι.
 (4) Ὑποδεξάμενοι· ὑποτρεθέντες.
 (5) Ἀνά τε ἔδραμον· τμησίς· ἀνέδραμον.

φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ὕψους τὸν κόρυμβον, ἐπιστάμενοι¹ ὡς ἐπὶ σφέας ὠρμήθησαν ἀρχήν,² καὶ παρεσκευάδατο ὡς ἀπολέομενοι. Οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ³ ἀμφὶ Ἐπιάλτην καὶ Ἰθάρανα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιοῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ ὕψος κατὰ τάχος.

172. Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι εὐῶσι Ἑλλήνων πρῶτον μὲν ὁ μάντις Μεγιστίης, ἐσιδὼν ἐς τὰ ἰσθμὰ, ἔφρασε τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἡοῖ σφι θάνατον· ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἐξαργεῖλαντες τῶν Περσέων τὴν περίοδον, οὗτοι μὲν ἔτι νυκτὸς ἐσήμηναν, τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκοποὶ καταδρομόντες ἀπὸ τῶν ἄκρων ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης. ἐνθαῦτα ἐβουλεύοντο οἱ Ἕλληνες, καὶ σφραγίσοντο αἱ γνώμαι· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον· μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλιν ἕκαστοι ἐτράποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο.

173. Λέγεται δὲ καὶ, ὡς αὐτὸς σφραγίσας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ ἀπόλωνται κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι παρεούσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν ἐς τὴν ἦλθον φυλάξοντες ἀρχήν· ταύτῃ καὶ μᾶλλον⁴ γνώμην πλειστός, εἰμι, Λεωνίδην, ἐπεὶ τε ἦσθετο τοὺς συμμάχους εόντας ἀπροθύμους καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελεῦσαί σφραγίσασθαι, αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς ἔχειν.⁵ μένοντι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίῃ οὐκ ἐξηλείφετο. ἐκέχρηστο γὰρ ὑπὸ τῆς

(1) Ἐπιστάμενος· ἐπίστασθαι παρ' Ἡρόδ. συγγ.—πιστεύειν.

(2) Ἀρχήν· κατ' ἀρχάς, ἐν γένει.

(3) Οἱ δὲ· οἱ Πέρσαι.

(4) Καὶ μᾶλλον ὁ νοῦς· οὐ μόνον συμφωνῶ τῇ ἤδη ἐκφρασθείσῃ γνώμῃ ἀλλὰ καὶ ἔτι μᾶλλον ὅτι κτλ.

(5) Ἐχειν ἐξαρτᾶν. ἐκ τοῦ φάσαι, ὅπερ δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἐκ τοῦ κελεῖται.

Πυθίης τοῖσι Σπαρτιήτησι χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου, ἢ Λακεδαίμονα ἀνάστατον γενέσθαι¹ ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἢ τὸν βασιλέα σφένω ἀπολέσθαι.

Ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην, καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μούνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμαχοὺς μᾶλλον ἢ γνώμη διενειχθέντας οὕτω ἀκόσμως οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους.

174. Μαρτύριον δέ μοι καὶ τόδε οὐκ ἐλάχιστον² τούτου περὶ γέγονε, ὅτι καὶ τὸν μάντιν ὅς εἶπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεριστήν τὸν Ἀκαρνηνα, λεγόμενον εἶναι τὰ ἀνέκαθεν³ ἀπὸ Μελάμποδος,⁴ τούτων τὸν εἶπαντα ἐκ τῶν ἰσῶν τὰ μέλλοντά σφι ἐκβαίνειν, φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμψων, ἵνα μὴ συναπόληται σφι. ὁ δὲ ἀποπεμπόμενος αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπέλιπε, τὸν δὲ παῖδα συστρατευόμενον, ἔοντα [οἱ] μουνογενέα, ἀπέπεμψε.

175. Οἱ μὲν νυν σύμμαχοι οἱ ἀποπεμπόμενοι οἴχοντό τε ἀπίοντες καὶ ἐπέιθοντο Λεωνίδῃ· Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μούνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀέκοντες ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι⁵ (κατεῖχε γὰρ σφέας Λεωνίδης ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιεύμενος), Θεσπιέες δὲ ἐκόντες μάλιστα οἱ οὐκ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες συναπέθανον. ἐστρατήγεε δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Διαδρόμεω.

(1) Ἀνάστατον γενέσθαι ἐπὶ καταστροφῆς.

(2) Οὐκ ἐλάχιστον· λιτότης.

(3) Τὰ ἀνέκαθεν ἐν χρονικ. σημασ. κατ' ἀναφορ. πρὸς τοὺς προγόνους.

(4) Μελάμπωδος· ὁ Μελάμπους ἦτο περίφημος μάντις ἐν τοῖς μυθικοῖς χρόνοις.

(5) Ἀέκοντες. . . καὶ οὐ βουλόμενοι· οἱ παρ' ἄθεσις θετικῆς καὶ ἀρνητικῆς ἐκφράσεως πρὸς ἔμφασιν.

176. Ξέρξης δὲ ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποίησατο, ἐπισχῶν χρόνον ἐς ἀγορῆς κού μάλιστα πληθῶρην¹ πρόσδοον ἐποιεέτο.² καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω οὕτω ἀπὸ γὰρ τοῦ οὔρεος ἢ κατάβασις³ συντομωτέρη τέ ἐστὶ καὶ βραχυτέρος ὁ χῶρος πολλόν, ἢ περὶ ἢ περιόδός τε καὶ ἀνάβασις. οἱ τε δὴ βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρξην προήϊσαν, καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ἕλληνες, ὡς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιεύμενοι. ἤδη πολλῷ μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπέξῆϊσαν ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ ἀχένοσ⁴. τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τείχεος⁵ ἐφυλάσσετε, οἱ δὲ ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπεξιώντες ἐς τὰ στεινόπορα ἐμάχοντο. τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στείνων⁶ ἐπιπτον πληθῆει πολλοὶ τῶν βαρβάρων· ὅπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων⁷ ἔχοντες μάστιγας ἐρῶάπιζον πάντα

(1) Ἐς ἀγορῆς. . πληθῶρην ἢ πρὸ μετημβρίας χρόνος.

(2) Πρόσδοον ἐποιεέτο· ἐπὶ προσβολῇ· ὡς καὶ προηγ. = προσήϊε, προσέβαλλε.

(3) Κατάβασις· οἱ Πέρσαι πρὸς κατάβασιν ἐχρειάζοντο 5-6 ὥρας ἐνῶ οὗτοι ὅπως φθάσωσιν εἰς τὸ ὕψος ἐπορευθῆσαν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας μέχρι πρωΐας.

(4) Ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ ἀχένοσ· διὰ τούτου νοεῖται μόνον ἢ ἐν κεφ. 201 περιγραφεῖσα δίοδος μεταξὺ τῶν δύο στείνων. Αὐχὴν εἶνε πᾶσα ἢ μακρὰ τῶν Θερμοπυλῶν δίοδος.

(5) Ἐρυμα τοῦ τείχεος· νοεῖ τὰ τείχη ἀπὸ τοῦ ἀνατολ. στενοῦ. Κατὰ τὰς προτέρας ἡμέρας οἱ Ἕλληνες μόνον πλησίον τῶν ἐρυμάτων τοῦ τείχεος παρὰ τὰ στενά ἐπολέμησαν, προσελκύσαντες τὸν ἐχθρὸν διὰ προσπεποιημένης φυγῆς.

(6) Τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στείνων γραμματικῶς εἶνε παρᾶλληλος πρὸς τὸ· ὑπεξιώντες εἰς τὰ στεινόπορα, πρὸς ὃ ἀποτελεῖ καὶ τὴν ἀντίθεσιν. Διὰ τοῦ παραλληλισμοῦ τούτου, ὅστις ἐκ τῆς ἐννοίας φαίνεται ἐντελῶς δεδικοιολογημένοσ, ἐγένετο ἀνακολουθία τις, ἐπειδὴ ἐν τῷ ἐπομένῳ ὑπάρχει νέον ὑποκείμενον (πολλοὶ τῶν βαρβάρων), ἐνῶ τὸ συμμίσγοντες ἔχει τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, οἷον καὶ τὸ ἐμάχοντο (οἱ Ἕλληνες).

(7) Τῶν τελέων· τέλεα εἶνε μεγαλείτερα μέρη στρατοῦ· ἀριθμὸς ἐκ

ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ διεφθείροντο, πολλῶ δ' ἔτι πλεῦνες κατεπατέοντο ζωοὶ ὑπ' ἀλλήλων· ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου.¹ ἅτε γὰρ ἐπιστάμενοι² τὸν μέλλοντα σφίσι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν περιούτων τὸ ὄρος, ἀπεδείκνυντο ῥώμης ὅσον εἶχον μέγιστον ἐς τοὺς βαρβάρους παραχρεώμενοι³ τε καὶ ἀτέοντες⁴.

177. Δούρατα μὲν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτῶν τηνικαῦτα ἤδη ἐτύγχανε κατεηγότα, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας. καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτει ἀνήρ γενόμενος ἄριστος, καὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ ὀνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν ἐγὼ ὡς ἀνδρῶν ἀξίων γενομένων⁵ ἐπυθόμην τὰ οὐνόματα· ἐπυθόμην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τριηκοσίων. καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οὐνομαστοὶ ἐν δὲ δὴ⁶ καὶ Δαρείου δύο παῖδες, Ἀβροκόμης τε καὶ Ὑπεράνθης, ἐκ τῆς Ἀρτάνεω θυγατρὸς Φραταγούνης⁷ γεγονότες Δαρεῖω. ὁ δὲ Ἀρτάνης Δαρείου μὲν τοῦ βασιλέως ἦν ἀδελφεός, Ὑστάσπεος δὲ τοῦ Ἀρσάμεος παῖς, ὃς

10,000 ἀνδρῶν ἠδύνατο ἐν τῷ πεζῷ νὰ ἀποτελέσῃ τέλος· τοῦ τέλους προΐστατο εἰς σημάντωρ.

(1) Τοῦ ἀπολλυμένου = τῶν ἀπολλυμένων.

(2) Ἄ τε γὰρ ἐπιστάμενοι· τὸ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν μεγάλην ἀπώλειον τῶν ἐχθρῶν.

(3) Παραχρεώμενοι· παραχρᾶσθαί τι, ὡς πάρεργον θεωρεῖν, καταφρονεῖν ἢ ὀλ: γωρεῖν.

(4) Ἀτέοντες· ἀτέων = φρενοβλαβής. Ὁ Εὐστάθ. ἐρμην. βεβλαμμένος εἰς φρόνησιν ὡς ἀπὸ τῆς ἄτης.

(5) Ἀξίων γενομένων· συμπληρ.: πυθέσθαι τὰ οὐνόματα αὐτῶν.

(6) Ἐν δὲ δὴ· ἐπιρρηματ. ἢ ἐν. ὅπως τό: πρὸς δὲ μετὰ δέ.

(7) Φραταγούνης. Περσικ. Fratagauná, παρὰ μεταγενεστ. Ῥοδογούνης (Περσ. viad = ῥόδον).

καὶ ἐκδιδοὺς¹ τὴν θυγατέρα *Δαρείῳ* τὸν οἶκον² πάντα τὸν ἑαυτοῦ ἐπέδωκε, ὡς μούνου οἱ εἰούσης ταύτης τέκνου.

178. *Ξέρξεῶ* τε δὴ δύο ἀδελφοὶ ἐνθάυτα πίπτουσι μαχόμενοι (καὶ) ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ *Λεωνίδεω*, *Περσέων* τε καὶ *Λακεδαιμονίων* ὠθισμὸς ἐγίνετο πολλὸς, ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληνες ὑπεξείρυσαν καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετρακίς. τοῦτο δὲ συνεστήκεε³ μέχρι οὗ οἱ σὺν *Επιάλτῃ* παρεγένοντο. ὡς δὲ τοὺτους ἤκειν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες, ἐνθεῦτεν ἤδη ἔτεροιοῦτο τὸ νεῖκος. ἐς τε γὰρ τὸ στεῖνον τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρουν ὀπίσω, καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος, ἐλθόντες ἴζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἄλλες οἱ ἄλλοι πλὴν *Θηβαίων*. ὁ δὲ κολωνός⁴ ἐστὶ ἐν τῇ ἐσόδῳ, ὅκου νῦν ὁ λιθινὸς λέων ἔστηκε ἐπὶ *Λεωνίδῃ*.⁵ ἐν τούτῳ σφῆας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρησι, τοῖσι αὐτῶν ἐτύγγανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίας ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τεύχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.

179. *Λακεδαιμονίων* δὲ καὶ *Θεσπιέων* τοιούτων γενομένων ὅμως λέγεται ἄριστος ἀνὴρ γενέσθαι *Σπαρτιήτης Διηνέκης*, τὸν τότε φασὶ εἰπεῖν τὸ ἔπος πρὶν ἢ συμμιξαί σφῆας τοῖσι *Μήδοισι*, πυθόμενον πρὸς τευ τῶν *Τρηχινίων*, ὡς ἔπεῖν οἱ βάρβαροι ἀπίεωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὀπίστων ἀποκρούουσιν τοσοῦτο πλήθος

(1) Ἐκδιδοὺς· ἐκδιδόναι ἐπὶ πατρός, ὅστις ὑπανδρεύει καὶ προικίζει τὴν θυγατέρα του.

(2) Οἶκον· περιουσίαν· συγκαθ. οὕτω καὶ παρ' Ὀμήρω.

(3) Τοῦτο δὲ συνεστήκεε· ἡ μάχη αὕτη διήρκεσε.

(4) Ὁ δὲ κολωνός· πιθανὸν νοεῖται ὃ παρὰ τὴν εἰσαδὸν πρὸς τὸ ἀνατολ. στενὸν λόφος, ὑψούμενος πρὸς μεσημβρ. τῶν θερμῶν πηγῶν ἀριστερόθεν τῆς σημερινῆς ὁδοῦ.

(5) Ἐπὶ *Λεωνίδῃ*· πρὸς τιμὴν τοῦ *Λεωνίδα*.

αὐτῶν εἶναι τὸν δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοισι εἰπεῖν,¹ ἐν ἀλογίῃ² ποιούμενον τὸ τῶν Μήδων πλῆθος, ὡς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξείνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρουπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἢ μάχη καὶ οὐκ ἡλίω. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιοῦτότροπα ἔπεά φασι Διηγέεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα.

180. Μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστευῆσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφοί, Ἀλφεός τε καὶ Μάρων Ὀρσιφάντου παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμειε μάλιστα τῷ οὐνομα ἦν Διθύραμβος Ἀρματίδew.

181. Θαφθεῖσι δὲ σφι αὐτοῦ ταύτη, τῆπερ ἔπεσον, καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσασι ἢ ὑπὸ Λεωνίδew ἀποπεμφθέντας οἴχεσθαι, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε·

Μυριάσιν ποτὲ τῆδε τρικκοσίαις ἐμάχοντο
Ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες³.

Ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται τοῖσι δὲ Σπαρτιήτησι ἰδίῃ.

Ἦ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε
Κεῖμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι⁴ πειθόμενοι.

(1) Τὸν δέ... εἰπεῖν· ἐπανάληψις τοῦ: τὸν τότε φασὶ εἰπεῖν τὸ ἔπος.

(2) Ἐν ἀλογίῃ ποιέσθαι τι· εἶνε ταυτόσημον τῇ συνήθει φράσει: ἐν ἀλογίῃ ἔχειν τι, ἢ ἀλογίην ἔχειν τινός.

(3) Χιλιάδες τέτορες· ἀκριβέστερον: 3,100

(4) Ῥήμασι· ὑποσημαίνει τὰς ῥήτρας τοῦ Λυκούργου· ἐν μεταγενεστέρ. σημειωσ. = πειθόμενοι νομίμοις. Πάντα δὲ τὰ ἐπιγράμματα ταῦτα ἐποίησεν ὁ Σιμωνίδης. Οἱ ἐν τῷ πρώτῳ ἐπιγράμματι παραλειφθέντες Θεσπιεῖς ἐξυμνοῦντο ἐν ἰδιαιτέρῳ Πρὸς Ἀνθολογ. Ἑλλ. 1, 80.

Ἦ ἄνδρες θ' οἱ ποτ' ἔναϊον ὑπὸ
κροτάφους Ἑλικῶνος,
στήματι τῶν ἀυχεῖ Θεσπίας εὐ-
ρύχωρος.

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο· τῷ δὲ μάντι τόδε·

Μνήμα τόδε κλεινοῖο Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι
Σπερχεῖον ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενοι,¹
Μάντιος, ὃς τότε Κῆρας ἐπερχομένας δάφα εἶδώς
Οὐκ ἔτλη² Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπεῖν

Ἐπιγράμμασι μὲν νυν καὶ στήλῃσι, ἕξω ἢ³ τὸ τοῦ μάντιος
ἐπίγραμμα, Ἀμφικτυόνες εἰσὶ σφεας οἱ ἐπικοσμήσαντες·
τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίω Σιμωνίδῃς ὁ Λεωπρόπέος
ἔστι κατα ξεινίην ὁ ἐπιγράψας.⁴

27

Η ΕΝ ΣΑΛΑΜΙΝΙ ΝΑΥΜΑΧΙΑ

(Βιβλ. Η΄. κεφ. 70-72. 74-96).

182. Ἐπεὶ δὲ παρήγγελον ἀναπλέειν, ἀνήγον τὰς νέας
ἐπὶ τὴν Σαλαμίνα, καὶ παρεκρίθησαν⁵ διαταχθέντες κατ'
ἡσυχίην. τότε μὲν νυν οὐκ ἐξέχρησέ⁶ σφι ἡ ἡμέρη ναυμα-
χίην ποιήσασθαι· νῦξ γὰρ ἐπεγένετο· οἱ δὲ παρεσκευάζοντο
ἐς τὴν ὑστεραίην. τοὺς δὲ Ἕλληνας εἶχε δέος τε καὶ ἀδ-
φωδίη οὐκ ἦκιστα τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου· ἀρρώδεον δέ,
ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμίनि κατήμενοι ὑπὲρ γῆς τῆς Ἀθη-
ναίων ναυμαχεῖν μέλλοιεν, νικηθέντες τε ἐν νήσῳ ἀπο-

(1) Ἀμειψάμενοι· ἀμειβεσθαι, (ἀλλάσσειν) κατ' ἔνοιαν—τῷ δια-
βῆναι.

(2) Οὐκ ἔτλη· δὲν ὑπέμενε, δὲν ἠθέλησε.

(3) Ἐξω ἢ—πλήν.

(4) Ὁ ἐπιγράψας· ἰδίαις δαπάναις· διότι καὶ τὰ πρότερον Σιμωνί-
δῃς ἐποίησεν.

(5) Παρεκρίθησαν· ἐπὶ ἀραιώσεως τοῦ στόλου.

(6) Ἐξέχρησε· ἐχρᾶν ἐνταῦθα ἐν τῇ σπανίᾳ σημασ. τοῦ ἐξαρκεῖν.

λαμφθέντες¹ πολιορκήσονται² ἀπέντες ἑαυτῶν ἀφύλακτον.

183. Τῶν δὲ βαρβάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ τὴν παρεούσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, ὅπως κατ' ἤπειρον μὴ ἐσβάλοιεν οἱ βάρβαροι· ὡς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες ἐκ τῶν πολιῶν ἐς τὸν Ἴσθμὸν ἴζοντο,³ καὶ σφι ἐπὶν στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξανδριδεῶ, Λεωνίδεω δὲ ἀδελφεός. ἰζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἴσθμῷ καὶ συγχώσαντες τὴν Σκιρωνίδα⁴ ὁδὸν, μετὰ τοῦτο ὡς σφι ἔδοξε βουλευόμενοισι, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ἴσθμοῦ τεῖχος.⁵ ἄτε δὲ εὐσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου, ἦνετο⁶ τὸ ἔργον· καὶ γὰρ λίθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ ψάμμου πλήρεις ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίννον⁷ οὐδένα χρόνον οἱ βοηθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρης.

184. Οἱ δὲ βοηθήσαντες ἐς τὸν Ἴσθμὸν πανδημεὶ οἶδε ἦσαν Ἑλλήνων, Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Ἀρκάδες πάντες καὶ Ἥλειοι καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυνῶνιοι καὶ Ἐπιδαύριοι καὶ Φλιάσιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Ἐρμιονέες. οὔτοι μὲν

(1) Ἀπαλαμφθέντας· ἀποληφθέντας.

(2) Πολιορκήσονται· μέσ. μέλ. ἐν παθητ. σημ.

(3) Ἐς τὸν Ἴσθμὸν ἴζοντο· βραχυλογία.

(4) Τὴν Σκιρωνίδα· ἡ ὁδὸς αὕτη ἀπὸ Σκίρωνος τοῦ ληστοῦ ὀνομασθεῖσα ἔφερε ἐκ τῆς κυρίως Ἑλλάδος εἰς τὴν Πελοπόννησον (νῦν κακῆ σκάλα)

(5) Τεῖχος πρὸς Διοδώρ. 11, 16. Οἱ δὲ σύνοδοι τῶν Ἑλλήνων ἔρωντες τὴν τῶν ὄχλων ταραχὴν καὶ τὴν ὅλην ἐκπληξιν ἐψηφίσαντο διατειχίζειν τὸν Ἴσθμὸν· καὶ ταχὺ τῶν ἔργων συντελεσθέντων διὰ τὴν προθυμίαν καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐργαζομένων οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ὠχύρουσαν τὸ τεῖχος διατεινόν ἐπὶ σταδίους τεσσαράκοντα ἀπὸ Λεχαιῶν μέχρι Κεγχρεῶν.

(6) Ἦνετο τὸ ἔργον· εἰς τέλος ἦγετο.

(7) Ἐλίννον· ἐλίνυειν ποιητ. λέξ. ἄττικ. πύεσθαι.

ἦσαν οἱ βοηθήσαντες καὶ ὑπεραρρώδεοντες τῇ Ἑλλάδι κινδυνεύουση· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἔμελε οὐδέν.

185. Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἴσθμῳ τοιούτῳ πόνῳ συνέστασαν,¹ ἅτε περὶ τοῦ παντὸς ἤδη (τὸν) δρόμον θέοντες καὶ τῆσι νηυσὶ οὐκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι ὅμως ταῦτα² πυνθανόμενοι ἀρρώδεον, οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες, ὡς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ. τέως μὲν δὴ αὐτῶν ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστὰς σιγῇ λόγον ἐποιεέτο,³ θῶμα ποιούμενοι⁴ τὴν Εὐρυβιάδεω ἀβουλίην·⁵ τέλος δὲ ἐξερράγη⁶ ἐς τὸ μέσον· σύλλογός τε δὴ ἐγίνετο, καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτῶν,⁷ οἱ μὲν ὡς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεῶν εἶη ἀποπλέειν καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν, μηδὲ πρὸ χώρης δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Αἰγινῆται καὶ Μεγαρέες, αὐτοῦ μένοντας ἀμύνασθαι.

186. Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλῆς ὡς ἐσσοῦτο⁸ τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων, λαθῶν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου, ἐξελθὼν δὲ πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μήδων ἄνδρα πλοῖω, ἐντειλάμενος τὰ λέγειν χρεόν, τῷ οὔνομα μὲν ἦν Σίκιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θεμιστοκλέος

(1) Συνέστασαν· συνεστάναι ἐπὶ ἐχθρῖκ. ἀντιπαρατάξεως ἐν τῇ μάχῃ. Ἐνταῦθ. μεταφορ. ὡς ἐν β, 89· περὶ τοιοῦτον ἔργον ἐνησχολοῦντο.

(2) Ταῦτα· νοεῖ τὸν φόβον τῶν ἐπὶ τοῦ Ἴσθμοῦ συναθροισθέντων Πελοποννησίων.

(3) Λόγον ἐποιεέτο· ἐνταῦθα=διελέγετο.

(4) Θῶμα ποιούμενοι· ἐν πληθυντ. διότι ἐν τῷ· ἀνὴρ ἀνδρὶ, ἐμπεριέγεται ἡ ἐννοια τῆς πληθῆος.

(5) Τὴν Εὐρυβιάδεω ἀβουλίην ἐξαρτ. ἐκ τοῦ· θῶμα ποιούμενοι.

(6) Ἐξερράγη· ἀπροσῳπ

(7) Περὶ τῶν αὐτῶν δηλ. ἂν ἔπρεπε νὰ πορευθῶσιν ἢ νὰ μένωσι.

(8) Ἐσσοῦσθαι· ἄττικ. ἡττάσθαι.

παίδων, τὸν δὴ ὕστερον τούτων τῶν πρηγμάτων¹ Θεμιστοκλῆς Θεσπιέα τε ἐποίησε, ὡς ἐπεδέκοντο οἱ Θεσπιεῖς πολίτας, καὶ χορημασι ὄλβιον. ὃς τότε πλοῖω ἀπικόμενος ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγούς τῶν βαρβάρων τάδε· Ἐπεμψέ με στρατηγός ὁ Ἀθηναίων λάθρη τῶν ἄλλων Ἑλλήνων (τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ βασιλέος καὶ βουλούμενος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατύπερθε γίνεσθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα) φράσσοντα ὅτι οἱ Ἕλληνες δρησμὸν βουλευονται καταβόρωδηκότες, καὶ νῦν παρέχει κάλλιστον ὑμῶν ἔργον ἀπάντων ἐξεργάσασθαι, ἢν μὴ περιύδητε διαδράντας αὐτούς. οὔτε γὰρ ἀλλήλοισι ὁμοφρονέουσι οὔτ' ἔτι ἀντιστήσονται ὑμῖν, πρὸς ἑωυτούς τε σφέας ὕψεσθε ναυμαχέοντας τοὺς τὰ ὑμέτερα φρονέοντας καὶ τοὺς μὴ.

187. Ὁ μὲν ταυτὰ σφι σημήνας ἐκποδῶν ἀπαλλάσσετο· τοῖσι δὲ ὡς πιστὰ ἐγένετο τὰ ἀγγελθέντα, τοῦτο μὲν ἐς τὴν νησίδα τὴν [Ψυττάλειαν]² μεταξὺ Σαλαμίνος τε κειμένην καὶ τῆς ἠπείρου, πολλοὺς τῶν Περσέων ἀπεβίβασαν, τοῦτο δὲ, ἐπειδὴ ἐγίνοντο μέσαι νύκτες, ἀνήγον μὲν τὸ ἀπ' ἐσπέρας κέρας³ κυκλούμενοι πρὸς τὴν Σαλαμίνα, ἀνήγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον⁴ τε καὶ τὴν Κυνόσουραν τεταγμένοι, κατεῖχόν τε μέχρι Μουνυχίης⁵ πάντα τὸν πορθμὸν τῆσι νηυσὶ τῶνδε·

(1) Ὑστερον τούτων τῶν πρηγμάτων· δηλ. μετὰ τὸ τέλος τῶν Περσικῶν πολέμων.

(2) Ψυττάλειαν· νῆσος ἀντικρυ τοῦ Πειραιῶς, πλησίον τῆς ἀνατολ. ἄκρας τῆς Σαλαμῖνος.

(3) Τὸ ἀπ' ἐσπέρας κέρας· περίφρασις συνήθως μετὰ κινήσεως σημαντικῶν ῥημάτων· Οἱ ἀπὸ Σικελίης· ἐπεμψαν.

(4) Κέον· οὐχὶ ἡ νῆσος Κέως· ἡ σύνδεσις μετὰ τῆς λήξεως Κυνόσουραν δηλοῖ ὅτι Κέως ἴτο ὄνομα γῆς πρὸς ἀνατολ. τῆς Σαλαμῖνος, οὐχὶ μακρὰν τοῦ ἀκρωτηρίου, ὅπερ ὁ Ἡρόδοτ. καλεῖ Κυνόσουραν, ἐφ' οὗ ὁ Θεμιστοκλῆς ἔστησε τρόπαιον ἐπὶ τῇ Σαλαμῖνι νίκῃ.

(5) Μουνυχίης· Μουνυχία ἐκαλεῖτο ἡ ἀντίον τῆς Κυνοσούρας κατ'

δὲ εἵνεκα ἀνῆγον τὰς νέας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἑλλησι μὴδὲ φυγεῖν ἐξῆ, ἀλλ' ἀπολαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἀγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησίδα τὴν Ψυττάλειαν καλομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων τῶνδε εἵνεκα, ὡς, ἐπεὰν γίνηται ναυμαχίη, ἐνθαῦτα μάλιστα ἐξοισομένων¹ τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων (ἐν γὰρ δὴ πόρῳ² [τῆς] ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἔσεσθαι ἔκειτο ἡ νῆσος), ἵνα τοὺς μὲν περιποιέωσι, τοὺς³ δὲ διαφθείρωσι. ἐποίευν δὲ σιγῇ ταῦτα, ὡς μὴ πυνθανοῖατο οἱ ἐναντίοι. Οἱ μὲν δὴ ταῦτα τῆς νυκτὸς οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες παραρτέοντο.⁴

188. Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγένετο ὠθισμὸς λόγων πολλός. ἤδεσαν δὲ οὐκ ὄτι σφέας περιεκυκλοῦντο τῆσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι. ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὄρων αὐτοὺς τεταγμένους, ἐδόκειν κατὰ χῶρον εἶναι.

189. Συνεστηκότων⁵ δὲ τῶν στρατηγῶν ἐξ Αἰγίνης διέβη Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος μὲν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου· τὸν ἐγὼ νενόμικα⁶, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήνησι καὶ δικαιοτάτου. οὗτος ὠνὴρ στὰς ἐπὶ⁷ τὸ συνέδριον

Ψυτταλείας κειμένη χερσόνησος τῆς Ἀττικῆς. Ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τῆς παρὰ τὴν παραλίαν ταύτην ὡς θεᾶς τῆς σελήνης τιμωμένης Ἀρτεμιδος· μουνυχίας = (μυνουχία).

(1) Ἐξοισομένων· μέσ. μέλ. ἐν παθ. σημ.

(2) Ἐν πόρῳ· πρὸ Πλουτ. Ἀριστ. κερ. 9. «Τὴν Ψυττάλειαν ἢ πρὸ τῆς Σαλαμῖνος ἐν τῷ πόρῳ κεῖται.» Οὗτος ὁ πόρος ἦτο καὶ τὸ μέρος ἐν ᾧ ἐγένετο ἡ ναυμαχία.

(3) Περιποιέωσι· περιποιεῖν = σώζειν, κυρ. ποιεῖν ὥστε τις νὰ μένη ἐν τῇ ζωῇ.

(4) Παραρτέοντο· = παρεσκευάζοντο.

(5) Συνεστηκότων· ἰδ. περὶ τοῦ συνεστάναι προηγ. σημείωσιν.

(6) Νενόμικα· παρ' Ἡροδ. συχνάκις μὲ σημασ. ἐνεστῶτος.

(7) Στὰς ἐπὶ· στήναι ἢ καταστῆναι ἐπὶ, συνήθης φράσις ἐπὶ τῶν ἐν ἐκκλησίᾳ τινὶ ἐρχομένων.

ἐξεκαλέετο Θεμιστοκλέα, ἔοντα μὲν ἑωυτῷ οὐ φίλον, ἐχθρὸν δὲ τὰ μάλιστα· ὑπὸ¹ δὲ μεγάρθεος τῶν παρεόντων κακῶν λήθην ἐκείνων ποιούμενος ἐξεκαλέετο θέλων αὐτῷ συμμῖξαι. προακηκόεε δὲ ὅτι σπεύδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμόν. ὡς δὲ ἐξῆλθε οἱ Θεμιστοκλέης, ἔλεγε Ἀριστείδης τάδε· Ἡμέας στασιάζειν χρεῶν ἐστὶ ἐν τε τῷ ἄλλῳ καιρῷ καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε περὶ τοῦ ὀκότερος ἡμέων πλέω ἀγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργάσεται. λέγω δέ τοι ὅτι ἴσον ἐστὶ πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν περὶ ἀποπλόου τοῦ ἐνθεῦτεν Πελοποννησίοισι. ἐγὼ γὰρ αὐτόπτης τοι λέγω γενόμενος, ὅτι νῦν οὐδ' ἦν θέλωσι Κορίνθιοι τε καὶ αὐτὸς Εὐρυβιάδης οἷοί τε ἔσονται ἐκπλώσαι· περιεχόμεθα γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλω. ἀλλ' ἐσελθῶν σφι ταῦτα σήμηνον.

190. Ὁ δ' ἀμείβετο τοισίδε· Κάριτα τε χρηστὰ διακελεύεαι καὶ εὖ ἤγγειλας. τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος² ἦκεις. ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο³ τὰ ποιούμενα ὑπὸ Μήδων. ἔδδε γὰρ, ὅτε οὐκ ἐκόντες ἤθελον εἰς μάχην κατίστασθαι οἱ Ἕλληνες, ἀέκοντας παραστήσασθαι,⁴ σὺ δὲ ἐπέπερ ἦκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτὸς σφι ἄγγειλον. ἦν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν καὶ οὐ πείσω, ὡς οὐ ποιούντων τῶν βαρβάρων ταῦτα⁵. ἀλλὰ σφι σήμηνον·

(1) Ὑπό· σημ. τὸ ἐνεργοῦν αἴτιον=ἐνεκα.

(2) Αὐτόπτης γενόμενος· ἐνταῦθ. ὑπονοεῖται ὡς γενικ. εἰς τὸ αὐτόπτης, τούτων.

(3) Ἐξ ἐμέο· νοεῖται τὰ ποιούμενα ὑπὸ Μήδων, ὥστε πλήρες· ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο ποιούμενα τὸ ποιούμενα ὑπὸ Μήδων.

(4) Παραστήσασθαι παρίσταμαι (συχν. παρεστησάμην) ἔχει μεταβ. σημασ. καὶ σημαίνει κυρίως· ἀναγκάζω τινὰ πρὸς ὑποταγὴν, καθυποτάσσω· ἐν μεταφορ. σημ. φέρω τινὰ βία πρὸς τὸ μέρος μου, τὸν ἀναγκάζω νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν γνώμην μου.

(5) Ὡς οὐ πειούντων. ταῦτα· (ὡς) =ἐπειδὴ κατὰ τὴν γνώμην·

αὐτὸς παρελθὼν¹ ὡς ἔχει. ἐπεὰν δὲ σημήνης, ἣν μὲν πείθονται, [ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα,] ἣν δὲ αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται, ὁμοιον ἡμῖν ἔσται οὐ γὰρ ἔτι διαδρήσονται, εἶπερ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ὡς σὺ λέγεις.

191. Ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν ὁ Ἀριστείδης, φάμενος ἔξ Αἰγίνης τε ἦκειν καὶ μόγις ἐκπλῶσαι λαθῶν τοὺς ἐπορμέοντας· περιέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν Ξέρξεω. παραρτέεσθαι τε συνεβούλευε ὡς ἀλεξησομένους. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἶπας μετεστήκεε, τῶν δὲ αὐτίς ἐγένετο λόγων ἀμφισβασίῃ· οἱ γὰρ πλεῖνες τῶν στρατηγῶν οὐκ ἐπέειθοντο τὰ ἐσαγγελθέντα.

192. Ἀπιστεόντων δὲ τούτων ἦκε τριῆρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐτομολέουσα, τῆς ἦρχε ἀνὴρ (Τήνιος) Παναίτιος ὁ Σωσιμέneos, ἡπερ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθεῖν πᾶσαν. διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον κατελοῦσι. σὺν δὲ ὧν ταύτῃ τῇ νηϊ τῇ αὐτομολησάσῃ ἐς Σαλαμίνα καὶ τῇ πρότερον ἐπ' Ἄρτεμισίον τῇ Αἰγίῃ ἐξεπληροῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι Ἑλλήσι ἐς τὰς² ὀγδώκοντα καὶ τριηκοσίας νέας· δύο γὰρ δὴ νεῶν τότε κατέδεε ἐς τὸν ἀριθμὸν.

193. Τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὡς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν Τηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχῆσοντας, ἡὼς τε δὴ διεφαίνε, καὶ οὐ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι, προηγόρευε εὖ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων Θεμιστοκλῆς.³ τὰ

των (τῶν λοιπῶν στρατηγῶν) ὁ ῥήτωρ θέλει νὰ εἶπῃ: οὐ πείσω αὐτοὺς οὐ δοκέοντας, τοὺς βαρβάρους ποιῆσαι ταῦτα.

(1) Παρελθὼν· συνήθ. ἔκφρασις ἐπὶ τῶν προσερχομένων ῥητόρων εἰς τὸ βῆμα· ἢ ἀντίθετ. φράσις: μεταστῆναι ἢ μετεστηκέαι.

(2) Ἐς τὰς: τὸ ἄρθρ. κατ' ἀναφορ. πρὸς τὰς ἐν κεφ. 48 μνημονευθεῖσας 378 νέας, αἰτινες ἤδη ἴσαν 380.

(3) Οἱ. . ποιησάμενοι προηγόρευε. . Θεμιστοκλῆς· ἔπρεπεν ἡ

δὲ ἔπεα ἦν πάντα τὰ κρέσσω τοῖσι ἴσσοσι ἀντιτιθέμενα. ὅσα δὴ ἐν ἀνθρώπου φύσι καὶ καταστάσι ἐγγίνεται· παραινέσας δὴ τούτων τὰ κρέσσω αἰρέεσθαι, καὶ καταπλέξας τὴν ῥῆσιν, ἐσβαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νέας. Καὶ οὗτοι μὲν δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἦκε ἢ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἢ κατὰ τοὺς Αἰακίδας¹ ἀπεδήμησε. ἐνθαῦτα ἀνῆγον τὰς νῆας ἀπάσας οἱ Ἕλληνες.

194. Ἀναγομένοισι δέ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ βάρβαροι. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλληνες πρῦμνην ἀνεκρούοντο² καὶ ὠκελλον τὰς νέας, Ἀμεινίης δὲ Παλληνεὺς ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἐξαναχθεῖς³ νηϊ ἐμβάλλει. συμπλακείσης δὲ τῆς νεὸς καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι, οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινίῃ βοηθέοντες συνέμισγον. Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω λέγουσι τῆς ναυμαχίης γενέσθαι τὴν ἀρχὴν, Αἰγινῆται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἰγίναν, ταύτην εἶναι τὴν ἄρξασαν. λέγεται δὲ καὶ τάδε, ὡς φάσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη, φανεῖσαν δὲ διακελεύεσθαι⁴ ὥστε καὶ ἅπαν ἀκοῦσαι τὸ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδον, ὄνειδίσασαν πρότερον τάδε· Ὡ δαιμόνιοι, μέχρι κόσου ἔτι πρῦμνην ἀνακρούσεσθε;

195. Κατὰ μὲν δὴ Ἀθηναίους ἐτετάχματο Φοίνικες· (οὗτοι

πλοκὴ νὰ ἦνε: τῶν (Ἑλλήνων) σύλλογον τῶν ἐπιβ. ποιησαμένων, προσηγόρευε Θεμιστοκλῆς. Ἐτέθη πληθ. ὑποκειμ. διότι πολλοὶ ἴσαν οἱ ῥήτορες, πρὸς οὓς ἀντιτίθεται ὁ Θεμιστοκλῆς, ὥστε ἡ φράσις θὰ εἶχε: καὶ οἱ σύλλογοι τῶν ἐπιβιπτῶν ποιησάμενοι προηγόρευον ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ δὴ καὶ Θεμιστοκλῆς (δηλ. προηγόρευε). Ὀνομάζει δὲ ὁ Ἡρόδ. μόνον τὸν Θεμιστοκλέα, διότι τοὺς ἄλλους θεωρεῖ ὡς μὴ πρὸς αὐτὸν παραβλητέους.

(1) Κατὰ τοὺς Αἰακίδας· ἢ κατὰ αἰτίαν σημ.

(2) Πρῦμνην ἀνεκρούοντο· πρῦμναν ἀνακρούεσθαι ἐστὶ τὸ κατ' ὀλίγον ἀναχωρεῖν μὴ στρέψαντα τὸ πλοῖον· ὁ γὰρ οὕτως ἀναχωρῶν ἐπὶ τὴν πρῦμναν κωπηλάτει· τοῦτο δὲ ποιοῦσιν ἵνα μὴ δόξωσι φανερωῶς φεύγειν. Σχολ. Θουκ.

(3) Ἐξαναχθεῖς· πρὸ τῶν ἄλλων ἀναχθεῖς.

(4) Φανεῖσαν δὲ διακελεύεσθαι· ὄρα τὴν ἀλλαγὴν τῆς συντάξεως.

γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσῖνός τε καὶ Ἐσπέρης), κέρας κατὰ δὲ Λακεδαιμονίους Ἴωνες· οὗτοι δ' εἶχον τὸ πρὸς τὴν ἠϊῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα. ἐθελοκάρκεον μὲν τοι αὐτῶν κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῦνες οὐ. ἔχω μὲν νυν συχνῶν οὐνόματα τριηράρων καταλέξει τῶν νέας Ἑλληνίδας ἐλόντων, χρήσομαι δὲ αὐτοῖσι οὐδὲν πλὴν Θεομήστορος τε τοῦ Ἀνδροδάμαντος καὶ Φυλάκου τοῦ Ἰστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων· τοῦδε δὲ εἵνεκα μὲννημαι τούτων μόνων, ὅτι Θεομήστῳ μὲν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐτυράννευσε, καταστησάντων τῶν Περσέων, Φύλακος δὲ εὐεργέτης βασιλέος ἀνεγράφη, καὶ χώρα ἐδωρήθη πολλῇ. οἱ δ' εὐεργείται¹ βασιλέος ὀροσάγγαι² καλέονται Περσιστί. περὶ μὲν νυν τούτους οὕτω εἶχε.

196. Τὸ δὲ πλῆθος τῶν νεῶν ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκεραΐζετο, αἱ μὲν ὑπ' Ἀθηναίων διαφθειρόμεναι, αἱ δὲ³ ὑπ' Αἰγινητέων. ἅτε γὰρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων, (καὶ) κατὰ τάξιν τῶν δὲ βαρβάρων οὔτε τεταγμένων ἔτι οὔτε σὺν νόῳ ποιούντων οὐδὲν, ἐμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεσθαι,⁴ οἷόνπερ ἀπέβη. καίτοι ἦσαν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην μακροῦ ἀμείνουες αὐτοὶ ἑωυτῶν ἢ πρὸς Εὐβοίην,

Ἐκ τοῦ λέγεται ἐξαρτᾶται π. ὦτον ἢ διὰ τοῦ ὡς ἐκφερομένη πρότασις, εἶτα τὸ ἀπαρέμφατον.

(1) Εὐεργείται· κατὰ περσικὸν ἔθος τὰ ὀνόματα ἐκείνων, οἵτινες εὐηργέτησαν καθ' οἷονδὴ ποτε τρόπον τὸν βασιλεῖα, ἐνεγράφοντο ἐν καταλόγῳ, ἐν ᾧ ἔχαρχητρίζοντο ὡς εὐεργεταὶ τοῦ βασιλέως, καὶ ἠδύναντο νᾶ ἔχωσι διὰ τοῦτο ἀπαιτήσεις. Καὶ Ἑλληνικαὶ πόλεις ἔδιδον τὸν τίτλον τοῦτον εἰς πολίτας ξένων πόλεων.

(2) Ὀροσάγγαι· πιθανῶς ἐκ τοῦ Περσ. Ewrengsib = κοσμήματα τοῦ θρόνου.

(3) Αἱ μὲν. . αἱ δέ· ὡς μέρη κατὰ τὴν αὐτὴν πτῶσιν πρὸς τὸ ὅλον (τὸ πλῆθος τῶν νεῶν = αἱ πολλαὶ νῆες).

(4) Συνοίσεσθαι· συμφέρεται ἀπροσωπ. ἀποβαίνει, ἀποκλίνει.

πᾶς τις¹ προθυμεόμενος καὶ δειμένων Ξέρξην, ἐδόκεε τε² ἕκαστος ἑαυτὸν θειήσεσθαι βασιλέα.

197. Κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους οὐκ ἔχω μετεξέτερους³ εἰπεῖν ἀτρεκέως ὡς ἕκαστοι τῶν βαρβάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων ἠγωνίζοντο, κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι παρὰ βασιλέϊ· ἐπειδὴ γὰρ ἐς θόρουβου πολλὸν ἀπίκετο τὰ βασιλέος πρήγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἢ νηῦς ἢ Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νεὸς Ἀττικῆς· καὶ ἡ οὐκ ἔχουσα διαφυγεῖν, ἔμπροσθε γὰρ αὐτῆς ἦσαν ἄλλαι νέες φίλιαι, ἡ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων⁴ μάλιστα ἐτύγχανε ἑοῦσα, ἔδοξε⁵ οἱ τόδε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεικε⁶ ποιήσασθαι διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς φέρουσα⁶ ἐνέβαλε νηϊ φιλίην ἀνδρῶν τε Καλυνδέων καὶ αὐτοῦ ἐπιπλέοντος τοῦ Καλυνδέων⁷ βασιλέος Δαμασιθύμου. εἰ μὲν καί⁸ τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἑλλήσποντον ἐόντων, οὐ μὲντοι ἔχω γε εἰπεῖν, οὔτε εἰ ἐκ προνοίης αὐτὰ ἐποίησε, οὔτε εἰ συνεκύρησε ἢ τῶν Κάλυνδέων κατὰ τύχην παρα-

(1) Πᾶς τις· πᾶς τις, πολλοὶ τινες, ὀλίγοι τινές, τό τις ἔχει περιοριστικὴν δύναμιν.

(2) Ἐδόκεε τε· μετάβασις ἀπὸ μετοχ. (προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων) εἰς ἀπαρεμφατ. ἔγκλισιν. Ἐξελέξατο τὴν τελευταίαν σύνταξιν, ἵνα ἀποφύγη τὴν ἐπισώρευσιν τῶν μετοχῶν.

(3) Μετεξέτεροι· παρ' Ἡροδ. = ἔνιοι, τινές· μετεξέτεροι σημ. κυρ. τινές ἐκ τοῦ μέσου.

(4) Πρὸς τῶν πολεμίων· πλησίον τῶν πολεμ.

(5) Ἐδοξε οἱ· ἡ συνέχεια ἀπῆται μετὰ τό· καί, ἡ οὐκ ἔχουσα ἐβουλεύσατο.

(6) Συνήνεικε (= συνέβη).

(7) Φέρουσα· μεθ' ὀρμῆς.

(8) Καλυνδέων· ἡ πόλις Κάλυνδα ἔκειτο ἐν τῇ ἀνατολ. Καρία.

(9) Εἰ μὲν καί· ὁ νοῦς· καίτοι ἀμφοτέροι ὅτε ἀκόμη ἦσαν ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἤρισαν, δὲν δύναμαι ὁμῶς νὰ εἶπω, ἀν' ἀπὸ σκοποῦ ἔπραξε τοῦτο, ἢ ἡ σύγκρουσις συνέβη τυχαίως.

πεσοῦσα νηῦς. ὡς δὲ ἐνέβαλέ τε καὶ κατέδυσε εὐτυχίῃ χρησαμένη, διπλᾶ ἑωυτὴν ἀγαθὰ ἐργάσατο· ὅ τε γὰρ τῆς Ἀττικῆς νηὸς τριήραρχος¹ ὡς εἶδὲ μιν ἐμβάλλουσιν νηὶ ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας τὴν νεά τὴν Ἀρτεμισίης ἢ Ἑλληνίδα² εἶναι ἢ αὐτομολέειν ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν, ἀποστρέψας πρὸς ἄλλας ἐτόράπετο.

198. Τοῦτο μὲν τοιοῦτο αὐτῇ συνήνεικε γενέσθαι διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι, τοῦτο δὲ συνέβη· ὥστε κακὸν ἐργασασμένην ἀπὸ τούτων³ αὐτὴν μάλιστα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξῃ. λέγεται γὰρ βασιλεῖα θεγνύμενον⁴ μαθεῖν τὴν νεά ἐμβαλοῦσαν, καὶ δὴ τινα εἶπεῖ τῶν παρεόντων· Δέσποτα, ὄροῦς Ἀρτεμισίην, ὡς εὖ ἀγωνίζεται, καὶ νεά τῶν πολεμίων κατέδυσε; Καὶ τὸν ἐπειρέσθαι εἰ ἀληθῆως ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον, καὶ τοὺς⁵ φάναι, σαφέως τὸ ἐπίσημον⁶ τῆς νεὸς ἐπισταμένους· τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ἠπιστέατο⁷ εἶναι πολεμίην. τὰ τε γὰρ ἄλλα, ὡς εἴρηται, αὐτῇ συνήνεικε ἐς εὐτυχίην γενόμενα, καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νεὸς μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξην δὲ εἰπεῖν λέγεται πρὸς τὰ φραζόμενα· Οἱ μὲν ἄνδρες γεγόνασι μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες. Ταῦτα μὲν Ξέρξην φασὶ εἰπεῖν.

(1) Τριήραρχος· ἦτο ὁ Παλληνεὺς Ἀμεινίας.

(2) Ἑλληνίς· θηλ. τοῦ ἐλληνικός, Ἑλληνίς ἢ Ἑλλάς ἐν χρήσει· πρὸς ζ, 109, 115· κ, 160, 135.

(3) Ἀπὸ τούτων, ἢ γενικ. ἀναφ. εἰς τὸ ἐνικ. κακόν.

(4) Θεγνύμενοι· πρὸς κερ. 90.· ὅπως γὰρ τινα ἴδοι Ξέρξης τῶν ἑωυτοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῷ οὐρεὶ τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος, τὸ καλέσται Αἰγᾶλεως, ἀπεπυθάνετο τὸν ποιήσαντα.

(5) Καὶ τοὺς = καὶ τοὺς παρεόντας.

(6) Ἐπίσημον = σημήιον, ἢ παράσημον· τοῦτο ἦτον ἡρώων ἢ θεῶν εἰκῶν, ἧτις ἐπὶ τοῦ καμπύλου μέρους τῆς πρύμνης ἔκειτο. Συνήθως ἐδήλου τὸ ὄνομα ἢ τὴν πατρίδα τοῦ πλοίου.

(7) Ἐπιστέατο· ἐπίστασθαι = πιστεύειν.

199. Ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγγης ὁ Δαρείου, Ξέρξεω ἑὼν ἀδελφεὸς, ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοί τε καὶ ὀνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ὀλίγοι δὲ τινες καὶ Ἑλλήνων ἄτε γὰρ νέειν ἐπιστάμενοι, τοῖσι αἱ νέες διεφθείροντο, οἱ μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ¹ ἀπολλύμενοι,² ἐς τὴν Σαλαμίνα διένεον. τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι. ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτρέποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλεῖσται διεφθείροντο· οἱ γὰρ ὕπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ πρόσθε τῆσι νηυσὶ παριέναι πειρώμενοι ὡς ἀποδεξόμενοι τε καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλέϊ. τῆσι σφετέρησι νηυσὶ φεγγούσησι περιέπιπτον.

200. Ἐγένετο δὲ καὶ τότε ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ τῶν τινὲς Φοινίκων, τῶν αἱ νέες, διεφθάρησαν, ἐλθόντες παρὰ βασιλέα διέβαλλον τοὺς Ἴωνας, ὡς δι' ἐκείνους ἀπολοῖατο, αἱ νέες, ὡς προδόντων.³ συνήνευκε ὦν οὕτω ὥστε Ἰώνων τε τοὺς στρατηγούς μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τοὺς διαβάλλοντας λαβεῖν τοιούδε μισθόν· ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νηὶ Ἀττικῇ Σαμοθρηκίῃ⁴ νηὺς. ἢ τε δὴ Ἀττικὴ κατεδύετο, καὶ ἐπιφερομένη Αἰγυναίῃ νηὺς κατέδυσε τῶν Σαμοθρηκίων τὴν νέα. ἄτε δὴ ἑόντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθρηκίαις τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν καὶ ἐπέβησάν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. ταῦτα γενόμενα τοὺς Ἴωνας ἐρῶύσατο· ὡς γὰρ εἶδε σφεας Ξέρξης ἔργον μέγα ἐργασαμένους, ἐτρέπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας οἷα ὑπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας

(1) Ἐν χειρῶν νόμῳ· ἡ φράσις παρὰ Θουκυδ. εἶνε: ἐν χερσὶ γίνεσθαι.

(2) Οἱ μὴ ἀπολλύμενοι· μή, τίθεται διῦτι ἡ μετοχ. εἶνε ὑποθετ.

(3) Ὡς προδόντων· δηλ. ἐκείνων.

(4) Σαμοθρηκίῃ· ἢ Σαμοθράκη ἦτο πρὸς τὸ μέρος τῶν Περσῶν.

αιτιώμενος, καί σφραγίσαντος ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμῆναι, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τοὺς ἀμείνονας διαβάλλωσι. ὅπως γὰρ τινα ἴδοι¹ Ξέρξης τῶν ἑαυτοῦ ἔργων τι² ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, κατήμενος ὑπὸ τῷ ὄρει τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος, τὸ καλέεται Αἰγάλεως,³ ἀνεπυθάνετο τὸν ποιήσαντα, καὶ οἱ γραμματισταὶ ἀνέγραψον πατρόθεν⁴ τὸν τριήραχον καὶ τὴν πόλιν. πρὸς δέ τι καὶ προσεβάλετο⁵ φίλος ἑὼν⁶ Ἀριαράμνης ἀνὴρ Πέρσης παρεὼν τούτου τοῦ Φοινικῆτος πάθεος.

201. Οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτρέποντο· τῶν δὲ βαρβάρων ἐς φυγὴν τραπομένων καὶ ἐκπλεόντων πρὸς τὸ Φάληρον, Αἰγινῆται ὑποστάντες⁷ ἐν τῷ πορθμῷ ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θορούβῳ ἐκεράϊζον τὰς τε ἀντισταμένας καὶ τὰς φευγούσας τῶν νεῶν οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλεούσας· ὅπως δέ τινες τοὺς Ἀθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Αἰγινῆτας.

202. Ἐνθαῦτα συνεκύρουν νέες ἢ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νέα καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κριοῦ, ἀνδρὸς Αἰγίητεω, νηὶ ἐμβαλοῦσα Σιδωνίῃ, ἥπερ εἶλε τὴν προφυλάσσοσαν ἐπὶ Σκιάθῳ τὴν Αἰγιναίην, ἐπ' ἧς ἐπλεε Πυθίης ὁ Ἰσχενούου, τὸν οἱ Πέρσαι κατακοπέντα ἀρετῆς εἵνεκα εἶχον ἐν τῇ νηϊ ἐκπαγλεόμενοι. τὸν δὴ περιάγουσα ἄμα

(1) Ὅπως.. ἴδοι τὸ ὅπως=ὁσάκις.

(2) Ἔργων τι· τό τι ἔχει ἐπιτατικὴν δύναμιν (σπουδαῖον ἔργον).

(3) Αἰγάλεως· νῦν Σκαρραμαγκᾶς μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Ἐλευσίνος.

(4) Πατρόθεν· τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς προσετίθετο πρὸς τιμὴν.

(5) Προσεβάλετο· προσβάλλεσθαι τί τις=συμφέρει εἰς τι, συντείνει, ὠφελεῖ ἄλλως ἢ φράσ.: «συμβάλλεται δὲ πολλὰ τοῦδε δειμάτων» Εὐρυπ.

(6) Φίλος ἑὼν· Ἰώνων.

(7) Ὑποστάντες· ἐν ἐνέδρῳ στάντες.

τοῖσι Πέρσῃσι ἤλω νηὺς ἢ Σιδωνίη, ὥστε Πυθίην οὕτω σωθῆναι ἐς Αἴγιναν, ὡς δὲ ἐσεῖδε τὴν νέα τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκριτος, ἔγνω τὸ σημήϊον¹ ἰδὼν τῆς στρατηγίδος, καὶ βώσας² τὸν Θεμιστοκλέα, ἐπεκερτόμησε ἐς τῶν Αἴγινητέων τὸν μηδισμόν ὄνειδίζων. ταῦτα μὲν νυν νηϊ ἔμβάλων ὁ Πολύκριτος ἀπέβριψε ἐς Θεμιστοκλέα.

203. Οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἰ νέες περιεγέγοντο, φεύγοντες ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζόν³ στρατόν. Ἐν δὲ τῇ ναυμαχίᾳ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἴγινηται, ἐπὶ δὲ⁴ Ἀθηναῖοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἴγινητῆς καὶ Ἀθηναῖοι Εὐμένης τε ὁ Ἀναγυράσιος⁵ καὶ Ἀμεινίης Παλληνεὺς, ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἐπεδίωξε. εἰ μὲν νυν ἔμαθε, ὅτι ἐν ταύτῃ πλείοι Ἀρτεμισίη, οὐκ ἂν ἐπαύσατο πρότερον ἢ εἰλέμιν ἢ καὶ αὐτὸς ἤλω. τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων τριηράρχοισι παρεκεκέλευστο,⁶ πρὸς δὲ καὶ ἄεθλον ἔκέετο⁷ μύριαι δραχμαί, ὃς ἂν μιν ζωὴν ἔλη· δεινὸν γὰρ τι ἐποιεῦντο γυναῖκα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρατεύεσθαι. αὕτη μὲν δὴ, ὡς πρότερον εἴρηται, διέφυγε· ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἰ νῆες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φαλήρῳ.

204, Ἀδείμαντον δὲ τὸν Κορινθίων στρατηγὸν λέγουσι

(1) Σημήϊον.—ἐπίσημον.

(2) Βώσας· ἐν τῇ διαλέκτῳ τοῦ Ἡροδ. ἐκεῖνοι οἱ τύποι τοῦ βοῶν καὶ νοεῖν· οἵτινες ἔπρεπε νὰ ἀναλυθῶσι εἰς ὄη, συναίρουνται εἰς ω. Πρὸβ. ἐπιβῶσαιτο, βῶσαι, βώσασθαι, ἐβώσθη· ἐνώσας, ἐνένωντο, νενωμένους· ἐπίσης ἐν τῷ βοηθέω=βωθέω.

(3) Ὑπὸ τὸν πεζόν· ἢ ὑπὸ μετ' αἰτίατ. σημαίνει τὴν ἐν χώρῳ ἔκτασιν ὑπὸ τι, ἢ τὴν ἐν χρόνῳ ἐπὶ τι ἢ διὰ τινος, ὡς ὑπὸ ταύτην τὴν νύκτα (=διαρκούσης τῆς νυκτός).

(4) Ἐπὶ δέ· ἐπίρρημα.

(5) Ἀναγυράσιος· ἐκ τοῦ ἀττικῆς δήμου Ἀναγύρου. μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Σουνίου, πρὸς μεσημβρ. τοῦ Ὑμηττοῦ.

(6) Παρεκεκέλευστο· νοεῖτ. ἐλεῖν Ἀρτεμισίην.

(7) Ἐκέετο· ὑπερσυντ. παθ. τοῦ τιθέμαι προτιθέμαι).

Ἀθηναῖοι αὐτίκα κατ' ἀρχάς,¹ ὡς συνέμισγον αἱ νέες, ἐκπλαγέντα τε καὶ ὑπερδρῖσαντα, τὰ ἰστία ἀειράμενον οἴχεσθαι φεύγοντα, ἰδόντας δὲ τοὺς Κορινθίους τὴν στρατηγίδα φεύγουσαν ὡσαύτως οἴχεσθαι. ὡς δὲ ἄρα φεύγοντας γίνεσθαι² τῆς Σαλαμινίης κατὰ τὸ ἱερὸν Ἀθηναίης Σκιράδος,³ περιπίπτειν σφι κέλητα θείη πομπῇ, τὸν οὔτε πέμψαντα φανῆναι οὐδένα οὔτε τι τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς⁴ εἰδόσι⁵ προσφέρεισθαι τοῖσι Κορινθίοισι. τῆδε δὲ συμβάλλονται εἶναι θεῖον τὸ πρῆγμα ὡς γὰρ ἀρχοῦ γενέσθαι τῶν νεῶν, τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος⁶ λέγειν τάδε· Ἀδείμαντε, σὺ μὲν ἀποστρέψας τὰς νέας ἐς φυγὴν ὥρμησαι καταπροδοῦς⁷ τοὺς Ἕλληνας· οἱ δὲ καὶ δῆ⁸ νικεῶσι, ὅσον αὐτοὶ ἠρώωντο

(1) Κατ' ἀρχάς· ἐπιτείνει τὴν σημασ. τοῦ αὐτίκα.

(2) Ὡς.. γίνεσθαι τὰ χρονικά· ὡς, ὅτε, ἐπεῖτε, ἐπειδὴ, καθὼς καὶ αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ἐν παρεμπιπτ. προτάσεσι συνάπτοντ. ἀπαρεμφάτω· παρ' Ἡροδότῳ.

(3) Σκιράδος· ἐκτὸς τοῦ ὀλίγον γνωστοῦ ἱεροῦ τῆς Σκιράδος Ἀθηνῶν ἐν Σαλαμῖνι ὑπῆρχον ἔτι καὶ δύο ἕτερα τῆς αὐτῆς θεᾶς, ὧν τὸ ἐν ἐν Φαλήρω, τὸ δὲ ἕτερον πλησίον τῶν Ἀθηνῶν οὐ μακρὰν τῆς Ἐλευσίνος. Πρὸς τιμὴν τῆς θεᾶς ἐτελοῦντο τὰ σκιροφόρια (μεταξὺ μαίτου καὶ Ἰουνίου). Οἱ ἱερεῖς τῆς Ἀθηνῶν τοῦ ἡλίου καὶ Ποσειδῶνος κατὰ τὸν θερμὸν τοῦτον μῆνα ἐπορεύοντο ὑπὸ μεγάλῃν σκέπην (σκίρον) εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Σκιράδος Ἀθηνῶν ὅπως ζητήσωσι τὴν προστασίαν τῆς θεᾶς ὑπὲρ τῶν σπαρτῶν.

(4) Τὰ ἀπὸ τῆς στρατιῆς περιγραφ. τὰ ἐν τῷ στρατῷ συμβαίνοντα.

(5) Οὔτε τι.. εἰδόσι ἐν τῷ οὔτε τι (=οὐδὲν) ἐμπεριεχομένη ἄρνησις δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ὄλην πρότασιν, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν μετοχ. εἰδόσι (=καὶ προσφέρεισθαι τοῖσι Κορινθίοισι οὐδὲν τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς εἰδόσι).

(6) Τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος· βραχυλογ. = τοὺς ἐν τῷ κέλητι, ἀπὸ τοῦ κέλητος λέγειν.

(7) Καταπροδοῦς· ἀφεις.

(8) Καὶ δῆ·=καὶ ἤδη.

ἐπικρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν. Ταῦτα λεγόντων ἀπιστέειν γὰρ τὸν Ἀδεύμαντον, αὐτίς τάδε λέγειν, ὡς αὐτοὶ οἰοί τε¹ εἶεν ἀγόμενοι ὄμηροι ἀποθνήσκειν, ἦν μὴ νικῶντες φαίνονται οἱ Ἕλληνες. οὕτω δὴ ἀποστρέψαντα τὴν νέα αὐτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους ἐπ' ἐξεργασμένοισι² ἐλθεῖν ἐς τὸ στρατόπεδον. Τούτους μὲν τοιαύτη φάτις ἔχει³ ὑπὸ Ἀθηναίων, οὐ μέντοι αὐτοὶ γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρώτοισι σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι· μαρτυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς.

204. Ἀριστείδης δὲ ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ καὶ ὀλίγω τι πρότερον τούτων ἐπεμνήσθην ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου, οὗτος ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμίνα γενομένῳ τάδε ἐποίηε· παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὀπλιτέων, οἱ παρατετάχατο παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμινίης χώρας, γένος ἑόντες Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων, οἱ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντας.

206. Ὡς δὲ ἡ ναυμαχία διελέλυτο, κατειρύσαντες ἐς τὴν Σαλαμίνα οἱ Ἕλληνες τῶν ναυηγίων ὅσα ταύτῃ ἐτύγχανε ἔτι ἑόντα, ἐτοῖμοι ἦσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπίζοντες τῆσι περιουσίησι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλέα. τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβῶν ἄνεμος ζέφυρος ἔφερε τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν ἡἰόνα τὴν καλεομένην Κωλιάδα,⁴ ὥστε ἀποπλη-

(1) Οἴός τε· οἴός τε εἶμι μετ' ἀπαρεμφ. δὲν σημαίνει μόνον· εἶμαι εἰς κατάστασιν νὰ κάμω τι, ἀλλὰ καὶ εἶμαι πρόθυμος ἢ ἔτοιμος εἶς τι.

(2) Ἐξεργασμένοι· ἐπὶ μετὰ δοτ. ἐν χρονικ. σημασ. = μετὰ, μετ' αἰτιατικῆς.

(3) Τούτους... φάτις ἔχει· περὶ αὐτῶν λέγεται ὑπ' Ἀθ.

(4) Κωλιάδα· Κωλιάς ἦτο ὄνομα ἄκρας γῆς καὶ ἀκτῆς ἀνατολ. τοῦ Φαλήρου· ἐνταῦθα ἦτο ἱερόν τῆς Κωλιάδος Ἀφροδίτης καὶ τῆς Δήμητρος.

σθῆναι τὸν χρησμὸν τὸν τε ἄλλον πάντα τὸν περὶ τῆς ναυμαχίης ταύτης εἰρημένον Βάκιδι καὶ Μουσαίῳ, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτη ἐξενειχθέντα τὸ εἰρημένον πόλλοισι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐν χρησμῷ Λυσιστράτῳ¹ Ἀθηναίῳ ἀνδρὶ χρησμολόγῳ, τὸ ἐλελήθηε πάντας τοὺς Ἕλληνας,

Κωλιάδες δὲ γυναῖκες ἐρετμοῖσι φρύξουσι.
τοῦτο δὲ ἐμελλε ἀπελάσαντος βασιλέος ἔσεσθαι.

ΞΕΡΞΗΣ ΥΠΟ ΠΕΡΣΟΥ ΚΡΙΝΟΜΕΝΟΣ

(9, 16)

Ἐχόντων δὲ τὸν πόνον τοῦτον βαρβάρων τῶν Ἀτταγίνος ὁ Φρύνωνος ἀνὴρ Θηβαῖος παρασκευασάμενος μεγάλως ἐκάλεε ἐπὶ ξείνια² αὐτόν τε Μαροδόνιον καὶ πεντήκοντιον Περσέων τοὺς λογιμωτάτους, κληθέντες δὲ οὗτοι εἶποντο.³ ἦν δὲ τὸ δεῖπνον ποιούμενον ἐν Θήβησι. τάδε δὲ ἤδη τὰ ἐπίλοιπα ἤκουον Θερσάνδρον ἀνδρὸς μὲν Ὀρχομενίου, λογίμου δὲ ἐς τὰ πρῶτα⁴ ἐν Ὀρχομενῷ. ἔφη δὲ ὁ Θέρσανδρος κληθῆναι καὶ αὐτὸς ὑπὸ Ἀτταγίνου ἐπὶ τὸ δεῖπνον τοῦτο, κληθῆναι δὲ καὶ Θηβαίων ἀνδρας πεντήκοντα, καὶ σφραων οὐ χωρὶς ἐκατέρους κλῖναι, ἀλλὰ Πέρσην τε καὶ Θηβαῖον

(1) Λυσιστράτῳ· συναπτ. πρὸς τό: εἰρημένον· ὁ Ἡρόδοτ. καλεῖ τὸν Λυσίστρατον χρησμολόγον, ὡς οὐ μόνον ποιῶντα χρησμούς, ἀλλὰ καὶ ἐξηγοῦντα ἀρχαιοτέρους.

(2) Ἐπὶ ξείνια· ἀπλῶς: προσεκάλεε εἰς δεῖπνον.

(3) Εἶποντο· ἠκολούθουν, ἐδέχοντο τὴν πρόσκλησιν.

(4) Εἰς τὰ πρῶτα· μέχρι τοῦ ἀνωτάτου βαθμοῦ. Ἐπιτείνει τὸ ἔλλογίμ.

ἐν κλίῃ ἑκάστη. ὡς δὲ ἀπὸ δείπνου ἦσαν,¹ διαπινόντων² τὸν Πέρσην τὸν ὁμόκλινον Ἑλλάδα γλῶσσαν ἰέντα εἰρέσθαι αὐτὸν ὁποδαπὸς ἐστὶ, αὐτὸς δὲ ὑποκρίνασθαι ὡς εἴη Ὀρχομένιος. τὸν δὲ εἰπεῖν· Ἐπεὶ νῦν ὁμοτράπεζός τέ μοι καὶ ὁμόσπονδος ἐγένετο, μνημόσυνά τοι γνώμης τῆς ἐμῆς καταλιπέσθαι θέλω, ἵνα καὶ προειδῶς αὐτὸς περὶ σεαυτοῦ βουλευέσθαι ἔχῃς τὰ συμφέροντα. ὁρᾷς τούτους τοὺς δαιτυμένους Πέρσας καὶ τὸν στρατὸν τὸν ἐλίπομεν ἐπὶ τῷ ποταμῷ³ στρατοπεδευόμενον; τούτων πάντων ὕψαι ὀλίγου τινὸς χρόνου διεληθόντος ὀλίγους τινὰς τοὺς περιγενομένους. ταῦτά τε ἅμα τὸν Πέρσην λέγειν καὶ μετιέναι⁴ πολλὰ τῶν δακρύων. αὐτὸς δὲ θαμάσας τὸν λόγον εἰπεῖν πρὸς αὐτόν. Οὐκῶν Μαρδουίῳ τε ταῦτα χρεόν ἐστὶ λέγειν καὶ τοῖσι μετ' ἐκείνον ἐν αἴνῃ εὐοῦσι Περσέων; τὸν δὲ μετὰ ταῦτα εἰπεῖν· Ξεῖνε, ὅτι δεῖ γενέσθαι ἐκ τοῦ θεοῦ, ἀμήχανον ἀποτρέψαι ἀνθρώπῳ· οὐδὲ γὰρ πιστὰ λέγουσι ἐθέλει πείθεσθαι οὐδεὶς. ταῦτα δὲ Περσέων συχνοὶ ἐπιστάμενοι ἐπόμεθα ἀναγκαίῃ ἐνδεδεμένοι. ἐχθίστη δὲ ὀδύνη [ἐστὶ] τῶν ἐν ἀνθρώποισι αὕτη, πολλὰ φρονέοντα⁵ μηδενὸς κρατέειν. ταῦτα μὲν τοῦ Ὀρχομενίου Θερσάνδρου ἤκουον, καὶ τάδε πρὸς τούτοισι, ὡς αὐτὸς αὐτίκα λέγοι ταῦτα πρὸς ἀνθρώπους πρότερον ἢ γενέσθαι ἐν Πλαταιῆσι τὴν μάχην

(1) Ὡς δ' ἀπὸ δείπνου ἦσαν: ἐτελείωσαν τὸ δεῖπνον.

(2) Διαπινόντων· ἐϋ ἔπινον.

(3) Ἐπὶ τῷ ποταμῷ· ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ (Ἄσωποῦ).

(4) Μετιέναι πολλὰ τῶν δακρύων· ἀφίνειν πολλὰ δάκρυα, ἀφίνειν ἢ ῥέωσιν.

(5) Φρονέοντα· ὅταν τις πολλὰ φρονῇ.

ΜΕΤΡΙΟΦΡΟΣΥΝΗ ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ

(9, 78—79)

Ἐν δὲ Πλαταιῆσι ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Αἰγινητέων ἦν Λάμπων ὁ Πυθῆω, Αἰγινητέων¹ (ἔων) τὰ πρῶτα. ὃς ἀνοσιώτατον ἔχων λόγον² ἴετο πρὸς Πανσανίην, ἀπικόμενος δὲ σπουδῆ ἔλεγε τάδε· ὦ καὶ Κλεομβρότου, ἔργον ἔργασταί τοι ὑπερφυῆς μέγαθός τε καὶ κάλλος, καὶ τοι θεὸς παρέδωκε ἠυσάμενον τὴν Ἑλλάδα κλέος καταθέσθαι μέγιστον Ἑλλήνων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. σὺ δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τὰ ἐπὶ τούτοισι ποιήσον, ὅπως λόγος τέ σε ἔχη ἔτι μέζων³ καὶ τις ὕστερον φυλάσσηται τῶν βαρβάρων μὴ ὑπάρχειν ἔργα ἀτάσθαλα ποιέων ἐς τοὺς Ἑλληνας. Λεωνίδεω γὰρ ἀποθανόντος ἐν Θερμοπύλῃσι Μαρδόνιός τε καὶ Ξέρξης ἀποταμόντες τὴν κεφαλὴν ἀνεσταύρωσαν τῷ σὺ τὴν ὁμοίην ἀποδιδούς ἐπαινον ἔξεις⁴ πρῶτα μὲν ὑπὸ πάντων Σπαρτιητέων, αὐτὶς δὲ καὶ πρὸς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων· Μαρδόνιον γὰρ ἀνασκολοπίσας τετιμωρήσεται ἐς πάτρων⁵ τὸν σὸν Λεωνίδην. ὁ μὲν δοκέων χαρίζεσθαι ἔλεγε τάδε, ὁ δ' ἀνταμείβετο τοισίδε· ὦ ξεῖνε Αἰγινῆτα, τὸ μὲν εὐνοεῖν⁶ τε καὶ προορᾶν ἄγαμαί σευ, γνώμης μέντοι ἡμάρτηκας χρηστῆς· ἐξαιρίας γάρ με ὑποῦ καὶ τὴν πάτρην καὶ τὸ ἔργον, ἐς τὸ

(1) Αἰγινητέων—τὸν πρῶτα: ὅστις κατεῖχε τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν Αἰγινητῶν.

(2) Ἐχων λόγον: ἔχων πρότασιν (νὰ κάμη.).

(3) Δόγος.. ἔτι μέζων: ὅπως μείζω λέγωσι, ἢ ὑπόληψις ἔτι μείζων ἦ.

(4) Ἐπαινον ἔξεις: ἐπαινεθήσεται.

(5) Εἰς πάτρων: ὅσον ἀποβλέπει εἰς τὸν θεῖόν σου.

(6) Τά. «εὐνοεῖν καὶ προορ: τὸν ζῆλον καὶ τὴν φροντίδα, πρόνοιαν.

μηδὲν κατέβαλες¹ παραινέων² νεκρῶ³ λυμαίνεσθαι, καὶ ἦν ταῦτα ποιέω, φὰς ἄμεινόν με ἀκούσεσθαι. τὰ πρέπει μᾶλλον βαρβάροισι ποιέειν ἢ περ Ἑλλήσι καὶ ἐκείνοισι δὲ ἐπιφθονέομεν². ἐγὼ δ' ὦν τούτου εἵνεκεν μήτε Αἰγινήτησι ἄδοιμι μήτε τοῖσι ταῦτὰ ἀρέσκειται· ἀποχρᾶ δέ μοι Σπαρτιήτησι ἀρεσκόμενον ὅσια μὲν ποιέειν, ὅσια δὲ καὶ λέγειν. Λεωνίδη δέ, τῶ με κελεύεις τιμωρῆσαι, φημί μέγας τιμωρῆσθαι, ψυχῆσί τε τῆσι τῶνδε³ ἀναριθμητοῖσι τετίμηται αὐτός τε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἐν Θερμοπύλῃσι τελευτήσαντες. σὺ μέντοι ἔτι ἔχων λόγον τοιόνδε μήτε προσέλθῃς ἔμοιγε μήτε συμβουλευσῆς, χάριν τε ἴσθι ἐὼν ἀπαθής.

(1) *Εἰς τὸ μηδὲν κατέβαλες*: ἐξεμηδένισας.

(2) *Ἐπιφθονέομεν*: δηλ. τὸ ποιέειν ταῦτα.

(3) *Τῶνδε*; (τῶν Περσῶν).

Π Ι Ν Α Ξ
Τ Ω Ν Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Μ Ω Ν

	Σελ.
Βίος Ἡροδότου	γ'.
Περὶ τῆς Ἑλλ. Γλώσσης	ζ'.
Ὁ Ἀρίων ὑπὸ Δελφῖνος σωθεὶς	13
Ἀρχὴ τῆς Ἱστορίας τοῦ Κροίσου	16
Τέλος Ἱστορ. Κροίσου	41
Ἐξεύρεσις τῶν παιγνίων	66
Ἱστορία τοῦ Δηϊόκου	68
Παιδικὴ ἡλικία Κύρου	73
Ἡθῆ Περσῶν	85
Ἀπόπειρα Ψαμμητίχου	93
Ὁ κροκόδειλος καὶ τινὰ ἄλλα ζῶα	94
Ἔθιμα τινὰ τῶν Αἰγυπτίων	99
Ἐπιδρομὴ ἀπωσθεῖσα ὑπὸ τῶν μυῶν	108
Οἱ Αἰθίοπες μακρόβιοι	112
Ὁ δακτύλιος τοῦ Πολυκράτους	117
Ὁ υἱὸς τοῦ Περιάνδρου	122
Ἡ ζωὴ ἀδελφοῦ	127

Σελ.

Ὁ ἀκούσιος ἰατρός	128
Ὁ Δαρεῖος παρὰ τοῖς Σκύθαις	136
Πίστις καὶ Χρησιότης	142
Ἡ Μίλητος εἰρηνεύσασα	144
Ἀρισταγόρας ἐν Σπάρτῃ	145
Ἱστορία τῶν δύο τυράννων τῆς Κορίνθου ..	149
Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη	158
Ἱστορία μιᾶς ὀψιπλούτου οἰκογενείας ..	164
Μάχη ἐν Θερμοπύλαις	171
Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία	184
Ξέρξης ὑπὸ Πέρσου κρινόμενος	200
Μετριοφροσύνη Πανσανίου	202

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΙΟΥΝΙΟΝ ΤΟΥ 1889

Ἄριθ. 1672

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000079946

Νέα βιβλία πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων.

Κωνσταντινίδου Ἀνέστη Ὀμήρου Ἰλιάδος μετάφρασις μετὰ 31 εἰκόνων	δρ.	3,—
— Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας μετάφρασις μετὰ 31 εἰκόνων....	"	3,—
— Λυσίου Λόγος κατ' Ἀγοράτου, μετάφρασις	λεπ.	70
— Πλάτωνος Ἀπολογία Σωκράτους μετάφρασις	"	50
— Ἰσοκράτους λόγοι μετὰ σχολίων:		
Τόμ. Α'. Πρὸς Νικοκλέα, Νικοκλῆς Ἀρχίδαμος ...	δρ.	1,50
" Β'. Περὶ Εἰρήνης, Εὐαγόρας Πλαταϊκός ...	"	1,50
" Γ'. Πανηγυρικός, Ἀρεοπαγίτικος	"	1,50
— Ἰουλίου Καίσαρος ἀπομνημονεύματα περὶ τοῦ Γαλιτικοῦ πολέμου (Caesaris de bello Gallico) μεταφρασθέντα μετὰ σημειώσεων	"	2,—
Γαλάνη Ἐμμ. Λυσίου οἱ ἐν ταῖς Γυμνασίοις διδασκόμενοι λόγοι μετὰ σχολίων	"	2,—
— Κλείς εἰς τὴν Ὀμήρου Ἰλιάδα:		
Τεύχος πρῶτον ἑξαψῆδια Α	"	1,—
" δεύτερον " Β	"	1,—
— Φαίδρου μῦθοι (Faecari fabulae) μετὰ σημειώσεων..	"	2,—
Σκαλίδου Ἀλ. Ἱστορίαι Ἡροδότου, μετάφρασις τόμοι 2 ἑκαστος	"	3,—
Σωτηρίου Γ. Ν. Ανκούργου λόγος κατὰ Λεωκράτους μετὰ σχολίων	"	1,—
Δουκάκη Χ. Α. Δημοσθένους πρὸς Λεπτίνην, μετάφρασις ...	"	1,—
— Δημοσθένους Ὁ περὶ Στεφάνου, μετάφρασις	"	1,—
Βερναρδάκη Γρ. Ν. Σχόλια εἰς τὰς δημηγορίας Θουκυδίδου συνταχθέντα κατὰ τὰς ἀρίστας ἐκδόσεις	"	3,—
Παμπούκη Χ. Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα μεταφρασθέντα μετὰ σημειώσεων	"	2,—
Δέφνερ, Λατινικὴ μέθοδος κατὰ τὸν Γερμανὸν Ploetz, 16ον εἰς μέρη τρία. Μέρος Α' πρὸς χρῆσιν τῆς γ' τάξεως τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων	"	2,—
Μέρος Γ' (Συντακτικὸν) πρὸς χρῆσιν τῆς δ' τάξεως τοῦ γυμνασίου	"	2,—
Δέφνερ Νιχ. Γαίου Σαλλουστίου Κρίσπου Κατιλίνας μετὰ μετάφράσεως	"	50

Τιμᾶται δραχ. 2,50